

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی بازنگری و تغییر عنوان رشته

آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه

دوره کارشناسی پیوسته

(ویژه ی دانشگاه فرهنگیان)

به استناد مصوبه جلسه شماره ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برناه ریزی آموزشی

باسمه تعالی

نام رشته: آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

عنوان گرایش: —

گروه: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

کارگروه تخصصی: فرهنگیان

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه فرهنگیان

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۴/۰۳

به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی، در خصوص طرح کلان معماری برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان و بر اساس نامه شماره ۵۰۰۰۰/۴۷۷۲/۳۱۰ ۱۳۹۹/۰۶/۱۲ دانشگاه فرهنگیان دریافت شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهر ماه سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ وارد دانشگاه فرهنگیان می‌شوند، لازم الاجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش کودکان استثنائی مصوب جلسه ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی که از تاریخ ۱۳۹۵/۰۳/۰۸ اجرا شده است، می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل شامل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و به دانشگاه فرهنگیان، برای اجرا ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنچیان

دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی

رشته آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

دوره کارشناسی پیوسته

مصوب جلسه ۲۴۵ گروه هماهنگی برنامه‌ریزی تربیت معلم مورخ
۱۳۹۹/۰۴/۰۳

بسم الله الرحمن الرحیم

فهرست

شورای برنامه‌ریزی درسی

فصل اول: معرفی برنامه

معرفی بنیادین رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه

تفاوت فردی از واقعیات موجود در جوامع بوده و نهادهای اجتماعی چون آموزش و پرورش که به دنبـــال استقرار عدالت آموزشی می باشند باید زمینه های لازم جهت در دسترس قرار گرفتن آموزش برای آحاد مردم را علیرغم وجود این تفاوتها فراهم نماید و با ایجاد انعطاف در برنامه ها و امکانات بویژه در حوزه طراحی محتوی و تربیت نیروی انسانی زمینه لازم برای تحقق او آموزش را برای مکان فراهم نماید. این موضوع از محورهای مورد تأکید سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بوده و نظام تعلیم و تربیت کشور خود را موظف می داند آمادگی لازم جهت تحت پوشش قراردادن دانش آموزان را که به لحاظ جسمی، حرکتی، عاطفی، باهوش شناختی با سایر دانش آموزان جامعه تفاوت معنی داری دارند فراهم نماید.

برنامه درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه به دنبال تربیت نیروی انسانی مجرب و معلمانی توانمند است تا با عنایت به شرایط خاص دانش آموزان با نیازهای ویژه در ابعاد مختلف به ارائه آموزش و پرورش مناسب به این گروه از فراگیران فراهم نماید.

در این برنامه سعی شده است با توجه به ویژگیهای گروههای مختلف دانش آموزان با نیازهای ویژه زمینهٔ شناخت آموزشی موثر با عنایت به نوع معلولیت برای دانشجومعلمان فراهم گردد.

اصول حاکم بر نامه های پیشنهادی:

۱)اجرای سند تحول بنیادین وزارت آموزش و پرورش بخصوص در حوزه توجه به تفاوتهای فردی در برنامه های آموزشی تربیتی

۲)توجه به رویکردهای جهانی در حوزه آموزش و پرورش و دانش آموزان با نیازهای ویژه

۳)به روزآوری منابع درسی

۴)تاکید بر پژوهش محوری

۵)توجه به همهٔ گروههای تحت پوشش دانش آموزان با نیازهای ویژه

۶)چرخش از ارائه محتوای نظری به فعالیتهای عملی و کاربردی در آموزش دانشجومعلمان

۷)تاکید بر فراگیرسازی به جای جداسازی

با عنایت به ضرورت فوق "برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه در راستای «بازمهندسی سیاست‌ها و بازتنظیم اصول حاکم بر برنامه درسی تربیت معلم با تأکید بر کاروزری و انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی با مقتضیات الگوی برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت » و "سند ملّی برنامه درسی تربیت معلم" و نیازهای تمامی گروههای دانش آموزان با نیازهای ویژه طراحی و تدوین شده است. از آنجا که در مبانی نظری سند تحول، نقش معلم در فرآیند تربیت " کمک به بسط و توسعه ظرفیت های وجودی دانش آموزان، و کسب شایستگی های مورد نیاز با توجه به تفاوتهای فردی برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه. " است، لذا مبنای کلی برنامه درسی کارشناسی پیوسته رشته علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه، توسعه ظرفیت حرفه ای مربیان به منظور خلق فرصتهای یادگیری با توجه به ویژگیهای دانش آموزان با نیازهای ویژه است، که در آن امکان بکارگیری

تجربیات شخصی و آزادی عمل یادگیرنده برای دستیابی به دانش پایه، پرورش مهارتها، باور ها و گرایشهایی که زمینه ساز عمل و تداوم عمل یادگیرنده در دستیابی به شایستگی های مورد انتظار در نظام آموزشی است، را فراهم می کند. در حالی که شرایطی بر برنامه درسی این رشته در تربیت معلم حاکم است که منطق برنامه را در شرایط ویژه ای قرار داده است.
از جمله توجه به رویکردهای نوین در فراگیر سازی آموزش وپرورش کودکان با نیازهای ویژه، در مدارس عادی، و رویکرد مهارت محوری از مسائل اساسی و مبنایی مورد نیاز است. در برنامه حاضر به این موارد توجه کافی شده است.

منطق برنامه درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه

هدف کلی تدوین این برنامه امروزه با توجه به ارائه خدمات آموزشی و توانبخشی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در نظام آموزشی کشور ضروری است با توجه به برنامه های آموزشی و پرورشی و توانبخشی مصوب معلمانی متخصص و توانمند تربیت گردیده، ضمن آشنایی با روانشناسی این دانش آموزان، توانایی آموزشی آنان را با عنایت به نوع معلولیت دارا باشند. از آنجاکه نوع معلولیت دانش آموزان با نیازهای ویژه در فرایندهای آموزشی و توانبخشی ایشان به طور موثر تاثیرگذار خواهد بود . لذا تربیت دانشجومعلمان امری لازم و ضروری است.
امروزه استانداردهای یادگیری در سطح جهانی ارتقا یافته و جوامع برای دستیابی به موفقیت، به کسب دانش و مهارتهای جدید در عرصه های مختلف نیازمند هستند. در چنین شرایطی، معلمان باید بتوانند همسو با تحولات علمی و متناسب با نیازهای جامعه، توانایی هایِ دانشی و روشی خود را ارتقا داده و موقعیت های یادگیری متنوعی را برای کسب عادات و مهارتهای یادگیری مادام‌العمر از سوی دانش آموزان با نیازهای ویژه تدارک ببینند. کسب این توانایی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه بیش از سایر دانش آموزان دارای اهمیت است؛ چرا که آنچه دانش آموز دارای نیازهای ویژه کسب می کند می تواند زندگی او را در بین مردم جامعه و در آینده تحت تأثیر تجربیات دوران تحصیل قرار دهد. بدیهی است که تحقق این امر تا حد زیادی به کیفیت برنامه درسی معلمان دانش آموزان با نیازهای ویژه و چگونگی آماده سازی آنان وابسته است. این فرایند باید به معلمان کمک کند تا عادت "فکور بودن" را در خود تقویت کرده و با دنبال نمودن تحولات علمی و بکارگیری آن در عرصه عمل نقش خود را به عنوان یادگیرنده مادام العمر در توسعه حرفه‌ای و نیز شناخت ویژگیها و استعدادهای دانش آموزان با نیازهای ویژه و هدایت آن ایفا کنند.

الزامات برنامه درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه بر اساس اسناد فرادستی

الف) برنامه ریزان کلان نظام آموزش و پرورش ایران در اسناد فرادستی نگاه والایی به مقوله های تفاوتهای فردی، نیازهای ویژه دانش آموزان و ایجاد فرصت های برابر آموزشی و توانبخشی داشته اند. چنانکه در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۸۹) در اهداف و راهکارها برای آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه موارد زیر ذکر شده است:
هدف عملیاتی ۱ سند تحول ـ پرورش تربیت یافتگانی که:
ـ راهکار ۱/۱- اهتمام به اجرای برنامه درسی ملی براساس مجموعه مصوبات سند ملی و بازتولید برنامه‌های درسی موجود

هدف عملیاتی ۵ سند تحول -تامین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت های تعلیم و تربیت با کیفیت مناسب با توجه به تفاوتها و ویژگیهای دختران و پسران و مناطق مختلف کشور

راهکار ۵/۱ ـ اولویت بخشی به تأمین و تخصیص منابع، تربیت نیروی انسانی کارآمد، تدوین برنامه برای رشد، توانمندسازی و مهارت آموزی، ادامه تحصیل و حمایت مادی و معنوی دانش آموزان مناطق محروم و مرزی.

راهکار ۵/۲ - برنامه ریزی و تمهید مقدمات برای پوشش کامل دوره آموزش عمومی و برخودار از کیفیت مناسب در تمام مناطق کشور

راهکار ۷ـ افزایش نقش مدرسه به عنوان یکی از کانونهای پیشرفت محلی، به ویژه در ابعاد فرهنگی ـ اجتماعی

راهکار ۷/۸ـ برقراری ارتباط سازمان یافته مراکز علمی ـ پژوهشی با نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در سطح ملی و منطقه ای و بهره مندی از پشتیبانی علمی وتخصصی حوزه های علمیه و موسسات آموزش عالی و مراکز آموزش فنی و حرفه ای به ویژه دانشکده های علوم قرآنی، علوم تربیتی و روانشناسی در مدارس

راهکار ۲۱- بازنگری و بازمهندسی ساختارها و رویه ها و روشها

راهکار ۲۱/۳ - طراحی و استقرار جامع هدایت تحصیلی و استعدادیابی به منظور هدایت دانش آموزان به سوی رشته ها و حرف و مهارتهای مورد نیاز حال و آینده کشور متناسب با استعدادها، علاقه مندی ها و تواناییهای آنان

راهکار ۲۱/۳- طراحی و استقرار جامع هدایت تحصیلی و استعدادیابی به منظور هدایت دانش آموزان به سوی رشته ها و حرف و مهارتهای مورد نیاز حال و آینده کشور متناسب با استعدادها، علاقه مندی ها و تواناییهای آنان

چرخش های اساسی در آموزش و پرورش استثنایی براساس اهداف سند تحول بنیادین

ردیف	موضوع	از	به
۱	شیوه مدیریت	تصدی گری در امور	توسعه مشارکت و مدیریت فرآیندی
۲	اطلاعات جامعه هدف	آمار سنتی	اطلاعات سامانه ای
۳	ارائه خدمات ویژه	توان بخشی	توان بخشی و حمایتی
۴	رسانه های آموزشی	کیت های آموزشی	چند رسانه ای
۵	محتوای آموزشی	کتاب های عادی و مناسب سازی شده	کتاب های مناسب سازی شده و ویژه
۶	روش های آموزشی و توان بخشی	نظری	کاربردی، مهارتی

۷	نوع مدارس	مدارس ویژه	مدارس ویژه و پذیرا
۸	رویکرد آموزشی	جداسازی	فراگیر سازی

تفاوت آموزش و پرورش استثنایی با آموزش و پرورش عادی

ردیف	موضوع	آموزش عادی	آموزش ویژه
۱	برنامه و هدف	برنامه درسی ملی	برنامه درسی انطباق یافته / ارائه خدمات ویژه
۲	نظام آموزشی	۴ دوره تحصیلی	۶ دوره
۳	قوانین و مقررات	حداقل انعطاف	کاملا منعطف و ویژه
۴	هزینه	یک برابر	۵ برابر
۵	محتوا	کتاب های عادی	کتاب های ویژه و مناسب سازی شده
۶	مکان	مدارس عادی	مدارس ویژه و عادی
۷	ماهیت کار	حرفه ای	تخصصی، حرفه ای

ب) قانون تشکیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی مصوبه مجلس شورای اسلامی

وظایف :

۱. تهیه مجموعه‌ای از مقیاس‌ها و معیارهای سنجش توانایی‌ها و استعدادهای کودکان و دانش آموزان استثنایی

۲. اجرای طرح‌های شناسایی و گزینش کودکان و دانش آموزان استثنایی کشور

۳. تهیه و تنظیم برنامه‌های مربوط به آموزش و پرورش برای گروه‌های مختلف کودکان و دانش آموزان استثنایی

۴. تهیه و تنظیم طرح‌های توسعه کمی و کیفی آموزش و پرورش کودکان و دانش آموزان استثنایی

۵. تهیه کتب درسی و برنامه‌های آموزشی و درسی خاص متناسب با توانایی‌های ذهنی و جسمی گروه‌های مختلف کودکان و دانش آموزان استثنایی

۶. تهیه و اجرای طرح‌های پژوهشی در زمینه آموزش و پرورش گروه‌های مختلف کودکان و دانش آموزان استثنایی

۷. برقراری ارتباط مداوم با مؤسسات داخلی و سازمان‌های بین‌المللی ذیربط به منظور کسب تازه‌ترین اطلاعات مربوط به آموزش

گروه‌های مختلف کودکان و دانش آموزان استثنایی و بهره برداری از آخرین پژوهش‌های علمی جهان در تهیه برنامه‌های آموزشی و پرورشی

۸. برنامه ریزی‌های لازم در جهت آموزش حرفه‌ای دانش آموزان استثنایی متناسب با تواناییهای ذهنی و جسمی آنان و تأمین وسایل فنی، حرفه‌ای و توان بخشی لازم مراکز آموزشی ازطریق واحدهای ذیربط به منظور اشتغال.

۹. تأمین و تربیت نیروی انسانی شاغل در سازمان و مراکز وابسته به آن با همکاری و هماهنگی معاونت آموزش و پرورش در امور تأمین و تربیت نیروی انسانی

۱۰. ایجاد امکانات لازم جهت طراحی، تولید، تهیه و توزیع وسایل کمک آموزشی

۱۱. فراهم نمودن زمینه‌های لازم جهت تألیف و ترجمه و نشر کتب سودمند و سایر امکانات برای پدران، مادران و معلمان کودکان استثنایی

۱۲. هماهنگی، همکاری و ارتباط با دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی داخلی به منظور سوق دادن تحقیقات آنان به سمت نیازهای سازمان و استفاده هر چه بیشتر از اساتید و دانشجویان رشته‌های مرتبط با کودکان استثنایی

ج) سیاست های اجرایی سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۱)شناسایی به هنگام تمامی کودکان با نیازهای ویژه.
۲)توسعه و تقویت فرصت های برابر و اثربخش توان بخشی، آموزشی و پرورشی به هنگام برای کودکان با نیازهای ویژه.
۳)توجه به آموزش و پرورش و توان بخشی بزرگسالان با نیازهای ویژه.
۴)تلاش در جهت فراگیر سازی آموزش و پرورش برای در برگیری کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه.
۵)اصلاح، انطباق و ارتقای برنامه ها و فعالیت های آموزشی، توان بخشی و پرورشی برای هدایت کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه در مسیر مهارت های لازم و دستیابی به زندگی مطلب.
۶)اصلاح و روان سازی فرایندها و بهبود مستمر عملیات اداری با هدف جلب حداکثری مشارکت ذینفعان.
۷)شناسایی، بهره گیری و هدایت مشارکت تمامی نهادهای اجتماعی اعم از خانواده و نهادهای دولتی و مردم نهاد برای بهبود دستیابی کودکان و دانش آموزان با نیازهای به مهارت های لازم و دستیابی به زندگی مطلوب.
۸) ارتقای سطح رضایتمندی نوآموزان، دانش آموزان، والدین، معلمان و نهادهای ذینفع

برنامه درسی کارشناسی پیوسته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه با تکیه بر اسناد بالادستی، کسب دانش، نگرش و مهارت در آموزش و توانبخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه را برای معلمان مدنظر قرار داده و تربیت معلمی آگاه، توانا، تسهیل گر و هدایت کننده با نگاه منعطف و فراگیر را هدف قرار داده است. لذا آشنایی با گروههای مختلف افراد دارای معلولیت تنها بخشی از این آموزش است و در این برنامه درسی تقویت مهارتهای نوین از جمله مهارت های تخصصی و ارتباطی، تفکر خلاق، کار تیمی،

حل مساله، خلاقیت و نوآوری و کاربرد آن در جهت آموزش ، پرورش و توانبخشی دانش آموزان با نیازهای ویژه مورد توجه خاص بوده است.

هدف کلی برنامه رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه

هدف کلی تدوین برنامه رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه، ایجاد رشته ای مطابق با رویکردهای حاکم بر برنامه درسی ملی (شایستگی محوری، تربیت محوری، تلفیقی بودن، انعطاف پذیری و عمل گرایی) برای تربیت معلمان دانش آموزان با نیازهای ویژه است که شایستگی های لازم برای تدریس درس های مربوطه در دوره های مختلف در گروههای مختلف دانش آموزان با نیازهای ویژه را داشته باشد. از سوی دیگر رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه با توجه هدف عملیاتی ۵ سند تحول در تامین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت های تعلیم و تربیت با کیفیت مناسب با توجه به تفاوتها و ویژگیهای دختران و پسران و مناطق مختلف کشور و راهکار ۵/۱ ـ اولویت بخشی به تأمین و تخصیص منابع، تربیت نیروی انسانی کارآمد، تدوین برنامه برای رشد، توانمندسازی و مهارت آموزی، ادامه تحصیل و حمایت مادی و معنوی دانش آموزان مناطق محروم و مرزی. به موجب تربیت جامع و بالندگی در دانشجومعلم شده و معلمی خلاق، نوآور در زمینه دانش آموزان با نیازهای ویژه و وارسته به شایستگی های لازم به جامعه تحویل خواهد داد

اهداف/ شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی

انتظار می‌رود دانش‌آموخته رشته آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بتواند:

۱. با شناخت ویژگیها و تفاوت فردی دانش آموزان با نیازهای ویژه راههای برقراری ارتباط با این دانش آموزان را کسب می نماید و از طریق گسترش ارتباط این دانش آموزان با سایر افراد جامعه در راستای کسب تجربه و خروج آنها از انزوا راههای بهبود یادگیری را در آنها را افزایش می دهد.
۲. با پی بردن به اهمیت مداخلات بهنگام زمینه های لازم جهت شناسایی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه را فراهم می نماید تا شرایط پیوستن بیشتر این دانش آموزان به محیط آموزش عادی را فراهم نمایند.
۳. با کسب توانایی در زمینه روش های تدریس ویژه دانش آموزان با نیازهای ویژه در گروههای مختلف این گروه از دانش آموزان، راهبرد هایی را برای حل مسائل آموزشی که در فرایند تدریس با آن روبرو می شود، شناسایی کند و نتایج بکارگیری راهبردها را در بهبود یادگیری این دانش آموزان به همراه ملاکهای روشن مورد ارزیابی قرار دهد.
۴. برنامه درسی موضوعات مختلف را بر اساس ویژگیها و نیازهای دانش آموزان با نیازهای ویژه انطباق و تحلیل کرده و بر اساس مفاهیم ومهارتهای پایه آموزشی طرح برنامه درسی را با استفاده از ظرفیت رویکرد فراگیرسازی در سازمان دادن فرصت های یادگیری یکپارچه تهیه واجرا نماید.

۵. با بکارگیری اصول و مبانی تربیت اسلامی، یافته ها، روشهای علمی و بر اساس توانمندی و ویژگیهای دانش آموزان با نیازهای ویژه راه حل های اثر بخشی را برای موقعیت‌های تربیتی در سطح کلاس درس /مدرسه شناسایی و نتایج اجرای آن در بهبود عملکرد حرفه‌ای خود را مورد ارزیابی قرار دهد.

۶. با درک فرآیند رشد شناختی و توانایی های دانش آموزان با نیازهای ویژه بر اساس میزان توانمندی و درک محدودیت های آنها، بتواند ماهیت کسب تجربیات دست اول و تبدیل دانش غیر رسمی به دانش سازمان یافته از سوی دانش آموزان را تحلیل و فرصت های یادگیری را برای توسعه توانایی های شناختی آنان تدارک ببیند.

۷. از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای خلق/غنی سازی فرصت ها آموزشی/ تربیتی و توسعه توانایی های حرفه‌ای استفاده نماید.

۸. از زبان هنر برای مطالعه و تحلیل موقعیت های تربیتی جهت پرورش ظرفیت هایی بر اساس ویژگی ها و میزان توانایی هر دانش آموز چون قوه تخیل، تصور، تفکر استعاره‌ای و شهودی در دانش آموزان و توانایی انعکاس احساسات و هیجانات کمک بگیرد.

۹. با شناخت و همکاری در تدوین و اجرای برنامه آموزش انفرادی (IEP) و توجه به توانمندی های و تفاوتهای فردی هر دانش آموز موقعیت های مناسب جهت پرورش ظرفیت ها و استعدادهای ویژه این دانش آموزان را بوجود می آورد.

تعریف دوره

دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه یکی از دوره های آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که هدف آن تربیت معلمانی است که واجد شایستگی های لازم جهت اشتغال به فعالیتهای آموزشی، پرورشی در تمامی دوره ها و گروههای دانش آموزان با نیازهای ویژه باشند.

شرایط و ضوابط کلی پذیرش

- دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم و گذراندن پیش دانشگاهی/دیپلم دوره دوم متوسطه

- قبولی در آزمون ورودی

طول دوره

طول دوره کارشناسی آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه چهار سال است که با نظام آموزشی واحدی در هشت نیمسال تحصیلی قابل اجرا خواهد بود. هر نیمسال تحصیلی ۱۶ هفته آموزشی است. برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، برای هر واحد عملی ۳۲ ساعت، برای هر واحد کارگاهی ۴۸ ساعت و برای هر واحد کارورزی ۶۴ ساعت منظور شده است. همچنین ساعت درس (پروژه) به تشخیص استاد راهنما خواهد بود.

واحد های درسی

تعداد کل واحدهای درسی آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته ۱۵۰ واحد است. از این تعداد ۲۶ واحد دروس عمومی، ۱۳ واحد دروس تربیت اسلامی، ۱۴ واحد دروس تربیتی، ۹۷ واحد دروس تخصصی می‌باشد.

جدول ۱- تعداد واحدهای درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع درس		تعداد واحد	
عمومی (GK)[1]	مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۲۶	۸ واحد
	معارف اسلامی		۱۶ واحد
	ویژه دانشگاه فرهنگیان		۲ واحد
تربیتی (PK)[2]	تربیت اسلامی	۱۳ واحد	
	تربیت علمی	۱۴ واحد	
تخصصی (CK,PCK)	موضوعی (CK)[3]	۹۷	۵۷ واحد
	تربیتی- موضوعی (PCK)[4]		۴۰ واحد
اختیاری		مازاد بر سقف واحد	
جمع		**۱۵۰ واحد**	

[1] *General knowledge (GK)*
[2] *Pedagogical Knowledge (PK)*
3 *Content Knowledge (CK)*
4 *Pedagogical Content Knowledge (PCK)*

فصل دوم: جداول دروس

جداول دروس دوره کارشناسی پیوستهٔ رشتهٔ آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه مشتمل بر جدول دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دروس عمومی ویژهٔ دانشگاه فرهنگیان، دروس تعلیم و تربیت اسلامی، دروس تربیتی و دروس تخصصی درطول دورهٔ تحصیلی چهارساله می باشد.

جدول ۲- دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	ساعت	نظری	عملی	
عمومی	زبان فارسی	۳	۳	–	۴۸	۴۸	–	
	زبان انگلیسی	۳	۳	–	۴۸	۴۸	–	
	تربیت بدنی[1]	۱	۰/۵	۰/۵	۲۴	۸	۱۶	
	ورزش ۱	۱	–	۱	۳۲	–	۳۲	
جمع		۸	۶/۵	۱/۵	۱۵۲	۱۰۴	۴۸	

جدول ۳- دروس معارف اسلامی عمومی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	گرایش	عنوان درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			توضیحات
			واحد	نظری	عملی	ساعت	نظری	عملی	
عمومی	مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	انتخاب دو درس به ارزش ۴ واحد
		اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
		انسان در اسلام	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
		حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
	اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
		آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
		عرفان عملی اسلامی	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	
	انقلاب	انقلاب اسلامی ایران	۲	۲	–	۳۲	۳۲	–	انتخاب یک

[1] به استناد ابلاغیه شماره ۲/۲۱/۱۱۸۴۵۴ مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۰۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تربیت بدنی و ورزش ۱ جایگزین دروس تربیت بدنی ۱ و ۲ می گردد.

	اسلامی	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	درس به ارزش ۲ واحد
		اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		تاریخ امامت	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران[1]		۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	الزامی
	دانش خانواده و جمعیت[2]		۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	الزامی
جمع			۱۶	۱۶		۲۵۶	۲۵۶		

جدول ٤- عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	ساعت	نظری	عملی	
عمومی	سلامت/بهداشت و صیانت از محیط زیست	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
جمع		۲	۲		۳۲	۳۲	-	

[1] - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۷۰۷۳ مورخ ۱۳۸۶/۰۴/۰۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس جزو دروس اجباری گروه معارف اسلامی قرار دارد.

[2] - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۹۳۷۲۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۲۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مسئول تنظیم برنامه‌ها و اجرای این درس در سطح دانشگاه‌ها گروه معارف اسلامی است.

جدول ۵- دروس تعلیم و تربیت اسلامی [1] رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	ساعت	نظری	عملی	
تعلیم و تربیت اسلامی	فلسفه تربیتی اسلام*	۳	۳	-	۴۸	۴۸	-	
	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) *	این درس در رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته، به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، با نام «**سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) درباره افراد با نیازهای ویژه**» به ارزش ۲ واحد نظری در مجموعه دروس موضوعی تعریف شده است.						
	اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام*	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	تاریخ اندیشه و عمل تربیتی در اسلام و ایران	این درس در رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته، به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، با نام «**آشنایی با آموزش و پرورش استثنایی و قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت**» به ارزش۲ واحد نظری، در مجموعه دروس موضوعی تعریف شده است.						
	چالش‌های تربیت اسلامی در دنیای معاصر	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	فلسفه تربیتی اسلام
	تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام*	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	آشنایی با تجارب مدارس اسلامی معاصر	این درس در رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته، به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، با نام «**روش تدریس کتاب دینی و قرآن به دانش آموزان با نیازهای ویژه**» به ارزش ۲واحد نظری در مجموعه دروس موضوعی تعریف شده است.						
	آشنایی با ارزش‌های تربیتی دفاع مقدس*	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
جمع		۱۳	۱۳	-	۲۰۸	۲۰۸	-	

[1]- به استناد ابلاغیه شماره ۹۳/۱۲۹۹۵ مورخ ۱۳۹۳/۰۹/۲۶ ریاست محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر اختصاص ۱۹ واحد به دروس تعلیم و تربیت اسلامی (موضوع تبصره ۲ ماده ۲۳ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان)، دروس این جدول مخصوص دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان است و طی دوره تحصیلی (چهارساله) ارائه می‌شود.

جدول ٦- دروس تربیتی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد: واحد	تعداد واحد: نظری	تعداد واحد: عملی	تعداد ساعت: ساعت	تعداد ساعت: نظری	تعداد ساعت: عملی	پیش نیاز
دانش تربیتی PK	روانشناسی تربیتی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	نظریه های یادگیری و آموزش	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	اصول و روش‌های تدریس	۲	۱	۱	۴۸	۱۶	۳۲	
	اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره	این درس در رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته، به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، با نام «**اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره با تاکید بر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه**» به ارزش۲ واحد نظری در مجموعه دروس موضوعی تعریف شده است.						
	اصول برنامه‌ریزی درسی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	مدیریت آموزشگاهی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	کاربست فناوری در یادگیری	۲	-	۲	۶۴	-	۶۴	
	جمع	۱٤	۱۱	۳	۲۷۲	۱۷٦	۹٦	

جدول ۷- دروس تخصصی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	نام درس	تعداد واحد: واحد	تعداد واحد: نظری	تعداد واحد: عملی	تعداد واحد: کارورزی	تعداد ساعت: ساعت	تعداد ساعت: نظری	تعداد ساعت: عملی	تعداد ساعت: کارورزی	پیش نیاز
موضوعی CK	روان‌شناسی رشد با تاکید بر کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه (۱)	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه (۲)	۲	۲	-	-	۳۲	۳۲	-		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه (۱)
	روش تحقیق و آمار	۳	۲	۱		۶۴	۳۲	۳۲		
	اصول توانبخشی	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) درباره افراد با نیازهای ویژه	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	کارورزی در مدارس و مراکز خاص	۲	-	۲		۶۴	-	۶۴		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه (۱)

نوع شایستگی	نام درس	تعداد واحد: واحد	تعداد واحد: نظری	تعداد واحد: عملی	تعداد واحد: کارورزی	تعداد ساعت: ساعت	تعداد ساعت: نظری	تعداد ساعت: عملی	تعداد ساعت: کارورزی	پیش نیاز
	سنجش و اندازه‌گیری آموزشی	۲	۲	–		۳۲	۳۲	–		روش تحقیق و آمار
	زبان و آموزش	۲	۲	–		۳۲	۳۲	–		
	آموزش تربیت بدنی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	روش تدریس کتاب فارسی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه (دوره اول ابتدایی)	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	روش تدریس کتاب فارسی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه (دوره دوم ابتدایی)	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	روش تدریس کتاب ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳	۲	۱		۶۴	۳۲	۳۲		
	روش تدریس کتاب علوم تجربی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	روش تدریس کتاب مطالعات اجتماعی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	روش تدریس کتاب دینی و قرآن به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	اختلالات هیجانی و رفتاری و روشهای اصلاح آنها	۲	۲	–		۳۲	۳۲	–		
	مبانی و اصول آموزش انفرادی	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه/ روان‌شناسی رشد با تاکید برکودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	آشنایی با آموزش و پرورش استثنایی و قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت	۲	۲	–		۳۲	۳۲	–		
	زبان تخصصی	۲	۲	–		۳۲	۳۲	–		زبان انگلیسی
	آشنایی با عدل الهی	۱	۱	–		۱۶	۱۶	–		
	اختلالات یادگیری	۳	۳	–		۴۸	۴۸	–		
	آشنایی با برنامه درسی دوره‌های متوسطه پیش حرفه‌ای و متوسطه حرفه‌ای	۳	۲	۱		۶۴	۳۲	۳۲		
	آموزش پیش دبستانی کودکان با نیازهای ویژه با تاکید بر کتب و منابع درسی	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان

نوع شایستگی	نام درس	تعداد واحد				تعداد ساعت				پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	کارورزی	ساعت	نظری	عملی	کارورزی	
										با نیازهای ویژه
	مبانی، اصول و راهبردها در آموزش تلفیقی - فراگیر	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	آموزش هنر به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره با تاکید بر دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	جمع	۵۷	۴۳	۱۴	-	۱۱۳۶	۶۸۸	۴۴۸	-	
تربیتی موضوعی PCK	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب ذهنی (۱)	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب ذهنی (۲)	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانشآموزان با آسیب ذهنی۱
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب شنوایی (۱)	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب شنوایی (۲)	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانشآموزان با آسیب شنوایی (۱)
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۱)	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۲)	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانشآموزان با آسیب بینایی (۱)
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات گفتار و زبان	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال طیف اتیسم	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال کم	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		

نوع شایستگی	نام درس	تعداد واحد				تعداد ساعت				پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	کارورزی	ساعت	نظری	عملی	کارورزی	
	توجهی/ بیش فعالی (*ADHD*)									
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات جسمی - حرکتی	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		روان‌شناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه
	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال چند معلولیتی	۲	۲	-		۳۲	۳۲	-		
	آشنایی با آزمون‌های روانی و تشخیصی در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روش تحقیق و آمار
	کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۲	-	۲		۶۴	-	۶۴		
	طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		
	پژوهش و توسعه حرفه‌ای در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۲	۱	۱		۴۸	۱۶	۳۲		روش تحقیق و آمار
	کارورزی ۱	۲	-	-	۲	۱۲۸	-	-	۱۲۸	پژوهش و توسعه حرفه‌ای
	کارورزی ۲	۲	-	-	۲	۱۲۸	-	-	۱۲۸	کارورزی ۱
	کارورزی ۳	۲	-	-	۲	۱۲۸	-	-	۱۲۸	کارورزی ۲
	کارورزی ۴	۲	-	-	۲	۱۲۸	-	-	۱۲۸	کارورزی ۳
	پروژه	۲								پژوهش و توسعه حرفه‌ای
جمع		٤٠	۳۰	۱۰	۱۰	۱۱۵۲	۳۲۰	۳۲۰	۵۱۲	
جمع کل		۹۷	٦۳	۲٤	۱۰	۲۲۸۸	۱۰۰۸	۷٦۸	۵۱۲	

جدول ۸- دروس اختیاری[1] دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعت			پیش نیاز
		واحد	نظری	عملی	ساعت	نظری	عملی	
عمومی	مهارت‌های زندگی دانشجویی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	کارآفرینی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	شناخت محیط زیست	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	مدیریت بحران	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	استانداردسازی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	کلیات حقوق شهروندی	۲	۲	-	۳۲	۳۲	-	
	ورزش ۲	۱	-	۱	۳۲	-	۳۲	
	جمع	**مازاد بر سقف واحد**						

۱- به استناد ابلاغیه شماره ۲/۲۰۸۹۵۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۹/۲۲ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در دانشگاه‌های دولتی ارائه دروس اختیاری تا حداکثر دو درس رایگان و در سایر موسسات، منوط به پرداخت هزینه توسط دانشجو خواهد بود. همچنین به استناد ابلاغیه شماره ۲/۲۸۵۷۶۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۱ دروس مذکور در چارچوب سنوات مجاز و مازاد بر سقف واحدهای دوره ارائه و با ثبت نمره دروس و تاثیر در معدل در کارنامه تحصیلی دانشجو درج می‌شود.

فصل سوم: سرفصل دروس

سرفصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف‌نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی‌گمان برخورداری از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دست‌یابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت درآمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت دانشجومعلم معلمان می‌شوند. سواد سلامت، معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربست آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است.

به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدید کننده‌ی سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجومعلم معلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجومعلم بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیعتر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست**
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** عمومی **استاد متخصص برای تدریس:** پزشک، رشته بهداشت و رشته های پیراپزشکی، زیست شناسی	نام درس به انگلیسی: ***Health, Safety and environment protection*** **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** - منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش‌آموز (دانش‌آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آن‌ها) ارزشیابی کند. - با شناخت اکوسیستم و انواع منابع محل زندگی خود، اثرات آلودگی‌های موجود را ارزیابی و راهکارهای اصلاحی معرفی نمایند.

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش نخست: مبانی سلامت

- **معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه:**

آشنایی با مدرس، دانشجومعلمان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم‌های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی.

تکالیف عملکردی:

از دانشجومعلمان بخواهید روی برگه‌ای پنج الویت که برای آن‌ها ارزش محسوب می‌شود را یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا سلامتی در میان این الویت‌ها جایی دارد؟

از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید.

در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه‌های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند.

تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.

- **معرفی پایگاه‌های نمایه اطلاعات سلامت:**

انواع پایگاه‌های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آن‌ها

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.

بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت

- **بیماری‌های غیرواگیر:**

تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر

بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدیدآیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف، علائم و تشخیص، پیشگیری)

سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده، اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران.

- **بیماری‌های واگیردار:**

عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ آسکاریوز (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ ژیاردیوز (ویژگی‌های ژیاردیا، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ سالک (تعریف بیماری سالک، وضعیت سالک در ایران و جهان، عواملی موثر در گسترش آن، انواع سالک و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالک). پدیکلوزیس (شپش): ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد.

اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص)

- **کمک های اولیه:**

تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی؛ نحوه پیشگیری از آن‌ها؛ کمک های اولیه پایه در حوادث.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند.

در محیط کلاس:

در راهروها؛

در حیاط مدرسه؛

در سرویس‌های بهداشتی؛

در دیگر مکان‌ها؛

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه‌ی ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژیاردیوز، یا سالک آشنا سازند.

بخش سوم: ارتقای سلامت

- **تغذیه سالم:**

اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی: شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود). دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب دانش‌آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین ***D***)؛ نحوه خواندن و تحلیل بر چسب مواد غذایی

- **فعالیت بدنی:**

تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌تحرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی

- **اعتیاد:**

عوامل موثر بر اعتیاد و عواقب آن

- **آموزش سلامت و سواد سلامت**

تکلیف عملکردی:

یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ی خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز[1] و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود بپردازند.

تکلیف عملکردی:

[1]. Serving size

از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند.

فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند.

بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی)

- **سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها):**

بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ مراقبت از پوست و مو (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما)، مراقبت از چشم‌ها (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسنلن)؛ مراقبت از گوش‌ها (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ بهداشت خواب (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن)، بهداشت دهان و دندان (بخش‌های مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان)، بهداشت باروری (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زیان‌های آن. {ویژه دانشجو معلمان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی}. {ویژه دانشجو معلمان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند.

فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند.

فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند.

فعالیت پیشنهادی ٤: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟

فعالیت پیشنهادی ٥: برای دانشجویان غیرخوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.

بخش پنجم: سلامت روان

- **سلامت روان و مدرسه:**

تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدید کننده و محافظت‌کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت‌های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله‌جویی و لجبازی؛ صرع

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه‌ها و سایت‌های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در پدیدآیی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می‌توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.

بخش ششم: صیانت از محیط زیست

- **شناخت محیط زیست:**

تعریف محیط زیست و انواع آن

منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی)

تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن

محیط زیست ایران

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند (بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد).

- **شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی:**

تعریف آلودگی و اثر

انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی

مدیریت پسماند و پساب و بازیافت

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه

فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.

- **شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست**

تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست

معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف

معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه

فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری جامعه مخاطب را گزارش دهند.

- **ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها**

تعریف آموزش محیط زیست

معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش

معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه

فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می‌تواند در روزهای تقویم محیط زیستی[1] ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلمان صورت می‌پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه‌ها به گونه‌ای باشد که همه‌ی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیت‌های یادگیری زمینه‌ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه‌های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیت‌های مختلف، ترکیب این گروه‌ها می‌تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می‌گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می‌شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت‌های یادگیری به صورت پیشنهادی نیزز مطرح شده‌اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می توانند تغییر یابند. برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه‌های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه‌ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه‌ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه

---

[1] - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش‌هایی که برای دانشجومعلمان پدید آمده است پاسخ داده شود.

٤-منابع آموزشی

- منبع اصلی:

- منتظری مقدم، علی و احمدی، فاطمه زهرا (۱۳۹۹). کلیات سلامت همگانی. تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان.
- حاتمی، حسین و همکاران (۱۳۹۸). کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: ارجمند.

منبع فرعی:

- رجائی، سیدمهدی؛ سرشوق، محمدحامد و نبی‌پور، فاطمه‌سادات (۱۳۹۷). سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست: درس مشترک کلیه رشته‌ها در دانشگاه فرهنگیان. ایلام: صبح آراد.

٥- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- **ارزشیابی تکوینی:** این ارزشیابی به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- **ارزشیابی پایانی:** سهم آزمون پایانی پنجاه درصد است.
- **ارزشیابی پوشه‌کار:** تمام فعالیت‌های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه‌ها و پیامهای طراحی شده توسط او در پوشه‌ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می‌گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می‌گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

سرفصل درس «فلسفه تربیتی اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس که به بررسی چیستی، چرایی و چگونگی تربیت اسلامی می‌پردازد، حداقل از سه جهت در نظام تربیت معلم جمهوری اسلامی ایران ضرورت می‌یابد:

۱- با توجه به مبتنی بودن تربیت و عمل تربیتی بر فهم صحیح عامل آن نسبت به جهان، انسان و ابعاد وجودی او و چگونگی حیات، رشد و تکامل و سعادت وی، زمینه‌سازی برای دست‌یافتن معلمان کشور به نوعی درک و فهم شخصی نسبتاً عمیق و فلسفی از این حقایق با تکیه بر مبانی و معارف اسلامی اهمیت خواهد یافت.

۲- از منظری اجتماعی، هر جامعه‌ای به یک نظام اندیشه‌ای-ارزشی متناسب با آرمان‌های خود متعهد بوده و صورت پذیرفتن تربیت در آن جامعه در چارچوب این نظام، زمینه‌ساز انسجام و رشد اجتماعی مطلوب آن خواهد بود. به همین خاطر، آشنا شدن معلمان و عاملان تربیت در یک جامعه اسلامی با بنیان‌های نظام تربیتی اسلامی -به عنوان فلسفه تربیتی مبتنی بر آرمان اجتماعی جامعه، متناسب با فرهنگ آن و مورد پذیرش عمومی- از ضرورت‌های نظام تربیت معلم است.

۳- در حال حاضر، تحول بنیادین آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مربوط به این نهاد است و این تحول، بدون مشارکت فعال و آگاهانه همه کارگزاران این نهاد -خصوصاً معلّمان- تحقق‌پذیر نخواهد بود. ایده‌ها و برنامه‌های مربوط به این تحول نیز -همانند هر برنامه دیگری- بر پایه برخی اندیشه‌ها و ارزش‌های بنیادین نهاده شده که در این درس به آنها پرداخته خواهد شد.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۳ واحد **تعداد ساعت:** ۴۸ ساعت **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	نام درس به فارسی: **فلسفه تربیتی اسلام** نام درس به انگلیسی: ***Philosophy of Islamic Education*** **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- مهم‌ترین بنیادهای نظری و مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی را به خوبی درک نماید. ۲- فلسفه تربیتیِ شخصی خود را -به عنوان چارچوب فکری و ارزشی عمل در موقعیت‌های تربیتی- شکل دهد. ۳- به ارزیابی واقعیت‌های تربیتی موجود در کشور بر پایه مبانی و اصول تربیت اسلامی بپردازد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: آشنایی با فلسفه تربیت اسلامی، پیشینه و اهمیت آن (٤ جلسه)

- معنای «فلسفه»، «تربیت» و «فلسفه تربیت»

- پیشینه و قلمرو فلسفه تربیت
- معانی و مراتب متنوع فلسفه تربیت (تاریخی، نظری، شخصی، سازمانی، اجتماعی)
- «فلسفه تربیت اسلامی»، «نظام تربیت اسلامی» و نسبت آن دو
- تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران و مبانی فلسفی آن (به عنوان فلسفه تربیتی اجتماع)
- اهمیت و ضرورت فلسفه تربیت برای معلمان و عاملان تربیت با تمرکز بر:
- شکل دادن به فلسفه تربیتی شخصی
- آگاهی نسبت به فلسفه تربیتی اجتماع

بخش دوم: مهم‌ترین مبانی تربیت اسلامی و دلالت‌های آن در تربیت (۱۲ جلسه)

- مبانی هستی‌شناختی
- مبانی انسان‌شناختی[1]
- مبانی معرفت‌شناختی
- مبانی ارزش‌شناختی
- مبانی دین‌شناختی
- با هم نگری مبانی

بخش سوم: تبیین چیستی تربیت اسلامی و ویژگی‌های آن (۳ جلسه)

- اهمیت تعریف تربیت و دیدگاه‌های مختلف درباره آن
- تعریف تربیت بر پایه مبانی فلسفی تربیت اسلامی
- مهم‌ترین مفاهیم و مؤلفه‌های معنایی تعریف
- مهم‌ترین ویژگی‌های تربیت

بخش چهارم: اهداف تربیت اسلامی (٤ جلسه)

- چیستی اهداف تربیتی و اهمیت آنها
- انواع و سطوح مختلف اهداف (غایی و میانی، طولی و عرضی، عام و خاص، بر حسب ساحت‌ها، ...)
- غایت / هدف نهایی در تربیت اسلامی
- اهداف میانی در تربیت اسلامی و انواع طبقه‌بندی آنها

بخش پنجم: اصول تربیت اسلامی (۵ جلسه)

- چیستی اصول تربیتی و نسبت آنها با مبانی (و دیگر مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی)

[1]- در ضمن مبانی انسان‌شناختی، به مراحل تربیت از دیدگاه اسلامی نیز به اختصار پرداخته می‌شود.

- انواع و سطوح مختلف اصول تربیتی (عام و خاص، ناظر به فرآیند کلان تربیت یا رابطه بین فردی (بر حسب مخاطب)، بر حسب ساحت، بر حسب مراحل، ...)
- مهم‌ترین اصول عام تربیت اسلامی
- مهم‌ترین اصول خاص تربیت اسلامی

بخش ششم: عوامل و موانع تربیت اسلامی (٤ جلسه)

- مقصود از عوامل و موانع تربیت و نسبت آنها با دیگر مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی
- طبقه‌بندی‌های مختلف عوامل و موانع (سهیم و مؤثر، درونی و بیرونی، در اختیار و خارج از اختیار، مختار و غیرمختار،...)
- مهم‌ترین عوامل و موانع تربیت اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- در بحث از مبانی، توجه بیشتر نسبت به مبانی اثرگذار در تعریف تربیت و همچنین، توجه به ملموس کردن دلالت‌های عملی و عینی مبانی در فرآیند تربیت
- استفاده از روش‌های بحث گروهی درباره مباحث اساسی برای کمک به دانشجومعلمان برای شکل گرفتن فلسفه شخصی
- استفاده از فعالیت‌های تحلیلی، مقایسه‌ای و ارزیابی وضعیت‌های واقعی و فرضی تربیتی از جهت میزان انطباق آنها با مبانی و اصول تربیت اسلامی به منظور کمک به درونی شدن مباحث و خارج شدن درس از حالت انتزاعی

٤. منابع آموزشی

۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰)، مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، بخش نخست: فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران.

۲- صادق‌زاده قمصری، علیرضا و حسنی، محمد (۱۳۹۶)، تبیینی از فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران، شورای عالی آموزش و پرورش، تهران.

۳- گروه نویسندگان، زیر نظر آیت‌الله مصباح یزدی (۱۳۹۰)، فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، انتشارات مدرسه، تهران.

۴- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۷)، درآمدی بر نظام‌نامه تربیتی المصطفی (صلی‌الله‌علیه‌وآله)، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی، قم.

۵- بهشتی، محمد (۱۳۸۸)، مبانی تربیت در قرآن، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.

۶- باقری، خسرو (۱۳۹۰)، درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

از جمله ویژگی‌هایی تربیت رسمی وعمومی قانونمند بودن است. سازو کارها اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین ومقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم گذار تدوین وتصویب شده است. عمل تربیت در بستر تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر این قوانین و مقررات است. ازاین رو معلم به عنوان کارگزاری که در این بستر به عمل تربیت اقدام می‌کند لازم است با این بستر وزمینه اگاهی و معرفت داشته باشد. یعنی که شناخت و فهم عمیق از اسناد راهبردی، قوانین و مقررات و سازمان این نهاد از لوازم و پیش نیازهای ضروری برای ایفای نقش‌های حرفه‌ای معلمی است که دانشجو معلمان باید به کسب آن نایل آیند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ ساعت **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	نام درس به فارسی: **اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران** نام درس به انگلیسی: ***Documents, rules and structures of Education in Islamic Republic of Iran***
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱-موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی) را از منظر اسناد تحول بنیادین تبیین و مقایسه کند. ۲-موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را از منظر قوانین ومقررات نقد کند. ۳-هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی وعمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه بررسی و نقد نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: تربیت رسمی عمومی در جمهوری اسلامی ایران

- تاریخچه تربیت رسمی عمومی
- ضرورت و اهمیت تربیت رسمی عمومی
- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه‌شناختی
- مبانی روانشناختی

فصل دوم: اسناد مرتبط با آموزش و پرورش

- سند بیست ساله جمهوری اسلامی ایران
- نقشه جامع علمی کشور
- سند مبانی نظری تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
  - الگوی نظری ساحت‌های تربیت
  - چرخش‌های اساسی در تربیت رسمی عمومی
- سند برنامه درسی ملی
  - چشم انداز و اصول برنامه درسی ملی
  - رویکرد برنامه درسی ملی
  - حوزه های تربیت و یادگیری

تکالیف عملکردی:

- نقد و بررسی راهکارها ی سند تحول از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند تحول از منظر سازگاری درونی عناصر و مولفه ها و راهکارها
- نقد وبررسی سند برنامه درسی ملی از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر سازگاری درونی
- نقد هریک از حوزه های یادگیری در تناسب با مبانی نظری و اسنادبالا دستی

فصل سوم: نهادها و مراجع سیاست گذار و قانون گذار در نظام آموزش و پرورش ایران

- مجلس شورای اسلامی
- مجمع تشخیص مصلحت نظام
- شورای عالی انقلاب فرهنگی
- شورای عالی اداری
- شورای عالی آموزش و پرورش و قوانین آن
- شورای آموزش و پرورش استان و منطقه و قوانین آن

فصل چهارم: قوانین و مصوبات آموزش و پرورش

- معرفی آیین نامه و بخشنامه
- آیین نامه اجرایی مدارس
- آیین نامه امتحانات

- آموزش و پرورش تلفیقی
- شرایط احراز مدیریت مدارس
- زمان آموزش

فصل پنجم: ساختار تشکیلاتی وزارت آموزش و پرورش

- سازمان اداری و تشکیلاتی گذشته و اکنون آموزش و پرورش
- دفتر وزارتی و معاونت‌های آموزش و پرورش
- ساختار اداری در سطح استان و منطقه و مدرسه
- دانشگاه‌های وابسته به آموزش و پرورش
  - دانشگاه فرهنگیان
  - دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

فعالیت یادگیری:

- بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود با همدیگر
- بحث در باره دلایل تغییر در برخی قوانین و مقررات
- بحث در باره قوانین و مقررات ونقد آنها
- بحث و بررسی ساختار اداری استانی منطقه ای
- بحث در باره سازمانهای وابسته مانند سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ، نهضت سواد آموزی، کانون پرورش فکری و سازمان نوسازی

تکالیف عملکردی:

- بررسی و ارائه گزارش از سازمان اداری اداره کل یک استان یا یک منطقه
- بررسی و ارائه گزارش از اهداف و ساختار اداری یکی از سازمان های وابسته

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس وارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- مظاهری، حسن (۱۳۹۹). اسناد، قوانین و ساختار آموزش و پرورش. تهران : انتشارات دانشگاه فرهنگیان
- صافی، احمد (۱۳۸۵). سازمان و قوانین آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰)، مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، بخش‌های دوم و سوم با عنوان‌های: «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران» و «رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»، شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی، تهران.
- شورایعالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- شورایعالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند برنامه درسی ملی. وزارت آموزش و پرورش.
- علم‌الهدی، جمیله (۱۳۹۱)، نظریه اسلامی تعلیم و تربیت (مبانی آموزش رسمی)، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- سایت وزارت آموزش و پرورش: ***www.medu.ir/Portal/Home***
- سایت شورایعالی انقلاب فرهنگی: ***http://sccr.ir/pages***
- سایت دولت: ***http://dolat.ir***

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق معلّمی از دیدگاه اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در معارف اسلامی، علاوه بر تأکید نسبت به اهمیت اخلاق پسندیده و رفتار اخلاقی صحیح نسبت به همگان، تخلق به اخلاق نیکو برای اهل علم (اعم از دانشمندان، فرادهندگان و فراگیران دانش) بسیار پراهمیت و ضروری شمرده شده است؛ به‌گونه‌ای که می‌توان ادّعا کرد در میراث علمی مسلمانان، علم و اخلاق همیشه با یکدیگر توأم بوده و از منظری الهی به آنها نگریسته شده است. در نگاه اسلامی، علم و علم‌آموزی بدون اخلاق، نه تنها کمال‌آور نیست، بلکه زمینه‌ساز انحطاط استاد و شاگرد خواهد بود. معلّم نه تنها برای کمال خویش به اخلاق نیازمند است، بلکه از آن جهت که (خصوصاً از جانب شاگردان) به عنوان الگو شناخته می‌شود، می‌بایست شخصیتی اخلاقی داشته و به‌گونه‌ای اخلاقی عمل نماید. همچنین از سوی دیگر، فعالیت در موقعیت معلمی و در نهادها و محیط‌های تربیتی نیازمند آن است که از میان انبوه اوصاف و رفتارهای اخلاقی، برخی از آنها که در این موقعیت‌ها و محیط‌ها زمینه کاربرد / ابتلای بیشتری دارند، به صورت ویژه‌ای مورد توجه قرار گیرند تا معلم بتواند به خوبی با مسائل، چالش‌ها و موارد تزاحم‌آمیز اخلاقی مرتبط با فعالیت خود و چگونگی مواجهه مناسب با آنها آشنا گردد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام** نام درس به انگلیسی: ***Morals of Teaching in Islam***
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ ساعت **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- مهم‌ترین ملکات اخلاقی و آداب باطنی و ظاهری مطلوب برای معلم از دیدگاه اسلام را بشناسد و در جهت آراسته شدن به آنها اقدام نماید. ۲- مهم‌ترین مسائل و چالش‌های اخلاقی در موقعیت‌ها و سازمان‌های تربیتی (خصوصاً مدرسه) را درک و تحلیل نموده و توانایی مواجهه صحیح با آنها را کسب نماید. ۳- با شناخت اصول و قواعد حل تزاحم‌های اخلاقی و شناسایی مناسب موقعیت‌های تزاحم‌آمیز اخلاقی، بتواند با تکیه بر اصول و قواعد تصمیم مناسب اتخاذ نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: چیستی و اهمیت «اخلاق معلمی» در اسلام (۲ جلسه)

- چیستی «علم اخلاق» و نسبت میان خلقیات (ملکات)، آداب و اعمال
- «علم اخلاق اسلامی»، «اخلاق تعلیم و تربیت» و «اخلاق معلّمی» و نسبت میان آنها
- اهمیت و ضرورت اخلاق و آداب معلمی در معارف اسلامی و در میان اندیشمندان مسلمان

- نسبت میان «اخلاق معلمی» از دیدگاه اسلام و قلمروهای «اخلاق حرفه‌ای (Professional Ethics)»، و «اخلاق کاربردی (Applied Ethics)» در ادبیات مدرن

- اخلاق فردی و اخلاق سازمانی و نسبت میان آن دو

بخش دوم: مهم‌ترین خلقیات و آداب باطنی و ظاهری معلمی از دیدگاه اسلام (در ضمن محورهای: تبیین مفهومی و مصداقی، زمینه‌های ایجاد و تقویت، پیامدها و نتایج، خلقیات، حالات و رفتارهای مخالف / ناسازگار / تضعیف‌کننده) (۱۰ جلسه)

* در ارتباط با خداوند:

- اخلاص و انگیزه الهی
- توکل و استعانت از خداوند در انجام وظیفه الهی

* در ارتباط با خود:

- متانت و وقار
- مناعت طبع و عزت نفس
- خودسازی و هماهنگی عمل با علم (عمل کردن به دانسته‌ها)
- نظم و انضباط
- تعهد و احساس مسئولیت (پرهیز از پذیرش مسئولیت بدون کسب صلاحیت‌های شخصیتی، علمی و مهارتی مورد نیاز)
- حفظ حرمت علم و مقام معلّمی
- پاکیزگی و آراستگی ظاهری متناسب

* در ارتباط با دیگران:

** با شاگردان:

- حلم و بردباری در مواجهه با شاگردان
- عفو و گذشت نسبت به شاگردان
- خیرخواهی و دلسوزی نسبت به شاگردان
- محبت، خوش‌رویی و نرمخویی نسبت به شاگردان
- تواضع و فروتنی در برابر شاگردان
- حفظ حرمت شاگردان
- رعایت عدالت میان شاگردان
- امانتداری نسبت به اسرار شاگردان
- کوشش در بذل دانش و دریغ نکردن از انتقال آن به شاگردان

- اذعان به ندانستن در جایی که پاسخ پرسشی را نمی‌داند
- رعایت آداب سخن گفتن و سخن شنیدن (رسا بودن، رعایت ادب، احترام و اعتدال در سخن، پرهیز از شوخی زیاد، پرهیز از عتاب و تندزبانی، خوب گوش کردن، پرهیز از قطع سخن مخاطب، ...)

°° با همکاران:

- رعایت حرمت همکاران
- تواضع و فروتنی در برابر همکاران
- حفظ اسرار همکاران
- همکاری و همیاری با همکاران
- رعایت آداب سخن گفتن و سخن شنیدن (رسا بودن، رعایت ادب، احترام و اعتدال در سخن، پرهیز از شوخی زیاد، پرهیز از عتاب و تندزبانی، خوب گوش کردن، پرهیز از قطع سخن مخاطب، ...)

°° با والدین شاگردان:

- رعایت حرمت والدین
- تواضع و فروتنی نسبت به والدین
- حفظ اسرار مربوط به والدین
- راهنمایی والدین در مسائل مربوط به شاگردان و خیرخواهی نسبت به آنان
- رعایت ادب نسبت به والدین

بخش سوم: مهم‌ترین مسائل و چالش‌های اخلاقی در موقعیت‌ها و سازمان‌های تربیتی (۲ جلسه)

موقعیت‌های آسیب‌زا، مسائل و چالش‌های اخلاقی در:

- تدریس
- اداره کلاس
- ارزشیابی
- روابط میان دانش‌آموزان
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش‌آموزان
- مدرسه و مدیریت آن
- مهم‌ترین آفت‌ها و آسیب‌های حرفه معلمی از منظر اخلاقی

بخش چهارم: تزاحم / تعارض اخلاقی (در موقعیت‌ها و سازمان‌های تربیتی) و چگونگی حل آنها (۲ جلسه)

- چیستی تزاحم / تعارض اخلاقی و خاستگاه نظری و عملی آن

- مهم‌ترین دیدگاه‌ها و رویکردهای مواجهه با تزاحم / تعارض اخلاقی
- اصول و قواعد تصمیم‌گیری در موارد تزاحم / تعارض اخلاقی بر اساس مبانی و معارف اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارجاع دانشجومعلمان به منابع برای پیش‌مطالعه و اختصاص فرصت کلاس به حل ابهامات نظری و مفهومی و خصوصاً تأکید بر مصداق‌یابی مباحث در موقعیت‌های واقعی و انضمامی تربیتی
- استفاده از روش‌های مشارکت‌جویانه و بحث گروهی برای درگیر شدن فعال دانشجومعلمان با مباحث
- بهره‌گیری (استاد، دانشجومعلمان) از معلمان و فرهنگیان با تجربه و پیشکسوت برای شناسایی و بررسی مسائل و چالشهای اخلاقی در موقعیت‌ها و محیط‌های تربیتی
- در تدریس اخلاق و آداب در ارتباط با دیگران، می‌توان اخلاق و آدابی که در مواجهه با هر سه گروه شاگردان، همکاران و والدین مشترک هستند را در ابتدا به عنوان «اخلاق و آداب مشترک در ارتباط با دیگران» تدریس نمود و پس از آن، به اخلاق و آداب اختصاصی هر گروه پرداخت.

٤. منابع آموزشی

* بخش اول:

- دیلمی، احمد و آذربایجانی، مسعود (۱۳۹۳)، اخلاق اسلامی (فصل اول از بخش اول: کلیات)، نشر معارف. (سرفصل مربوط به نسبت خلقیات، آداب و رفتار اخلاقی)
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۹۷، ویراست سوم)، اخلاق حرفه‌ای، نشر مجنون، تهران.
- شریفی، احمد حسین (۱۳۹۰)، چیستی اخلاق کاربردی، فصلنامه معرفت اخلاقی، شماره ۳، ص ۸۳-۹۶.
- حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.

* بخش دوم:

- حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
- قرائتی، محسن (۱۳۹۶)، مهارت معلّمی، مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن، تهران.
- امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیینه آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

* بخش سوم:

- فرامرز قراملکی، احد؛ برخورداری، زینب و موحدی، فائزه (۱۳۹۵)، اخلاق حرفه‌ای در مدرسه، مؤسسه خیریه شهید مهدوی، تهران. (بخش سوم)

* بخش چهارم:

- یوسلیکی، حسن (۱۳۹۱)، تعارض اخلاقی و دانش اصول فقه، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم.
- رضوانی، علی (۱۳۹۲)، شاخص‌های تقدیم اهم بر مهم در تزاحم‌های اخلاقی، فصلنامه معرفت اخلاقی، شماره ۱۳، ص ۵-۱۸.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- **ارزشیابی فرآیند:** عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- **ارزیابی پوشه کار:** مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «چالش های تربیت اسلامی در دنیای معاصر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

«تربیت اسلامی» به معنای پرورش انسان مسلمان بر اساس آموزه‌های اسلام در زمینه و زمانه حاضر با چالشها، تهدیدها و آسیب‌هایی همراه است. این چالش‌خیزی را می‌توان تا بحث «نسبت سنت و مدرنیته» و به تَبَع «نسبت دین و مدرنیته» ردگیری نمود؛ چراکه حضور افکار، ایده‌ها، فرایندها، ابزارها و تکنیک‌ها مدرن را در عصر حاضر نمی‌توان انکار نمود.

درباره نسبت سنت و مدرنیته دست‌کم چند دیدگاه مطرح است: سنت‌گرایی، تجددگرایی، تعامل و تعادل.

در باب امکان تربیت دینی/اسلامی در قرن بیست و یکم برخی بر این باورند که در عصر مدرن و پست مدرن به واسطه افول دین و دینداری و سیطره لیبرالیسم و سکولاریسم، تربیت دینی (و به تَبَع تربیت اسلامی) ناممکن، غیرمعقول و یا بی‌ثمر است؛ اما در مقابل شماری دیگر با تکیه بر عقلانیت و معنویت اسلامی از ظرفیت اسلام و تربیت اسلامی برای بقاء و بالندگی و مقاومت در این فضا سخن می گویند. در این دیدگاه، دانشوران تربیت اسلامی باید برای مقابله و برون رفت از چالش‌زایی فرهنگ مدرن و پست مدرن نسبت به نظریه و عمل تربیت اسلامی اندیشه‌ای منضبط و نظام‌مند تدارک ببینند.

از آنجا که آشنایی و اقناع فکری و انگیزشی دانشجومعلمان به عنوان مترببی فعلی و مربی آینده برای ایفای نقش در جریان تربیت اسلامی بسیار مهم است، طراحی این درس برای تبیین مهمترین چالش‌ها، تهدیدها و آسیب‌های تربیت اسلامی در عصر حاضر ضرورت می‌یابد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **چالش های تربیت اسلامی در دنیای معاصر** نام درس به انگلیسی: **The Challenges of Islamic Education in the Contemporary World**
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ ساعت **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:** فلسفه تربیتی اسلام **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱. مهمترین چالش‌های تربیت اسلامی در دنیای معاصر را تبیین و تشریح نماید ۲- بتواند چالش‌ها و آسیب‌های تربیت اسلامی در دنیای معاصر را تحلیل و مبادی و مبانی آن را ریشه یابی نماید ۳- بتواند نقدها و اشکالات متوجه تربیت اسلامی را ارزیابی و آسیب‌ها و انحرافات جریان تربیت اسلامی را به خوبی آشکار نماید

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش ۱: کلیات (۲ ج)

- مفهوم شناسی چالش (چالش به معنای ناسازگاری، تقابل، تهدید و آسیب)
- تربیت اسلامی؛ معنا، قلمرو و مختصات

- مهمترین بنیادهای جهان‌بینی مدرن (انسان گرایی (اومانیسم) و جدایی دین از امور دنیوی (سکولاریسم))
- رویکردها درباره «نسبت سنت و مدرنیته» (سنت گرایی، تجددگرایی، تعامل و تعادل)
- دسته‌بندی چالش‌های تربیت اسلامی در عصر حاضر (تقسیم به نظری و عملی؛ زیربنایی و روبنایی؛ بیرونی و درونی)

بخش ۲: آزادی و اجبار در تربیت اسلامی (۲ ج)

- معنا، تاریخچه و بسترهای شکل گیری
- تبیین محورهای چالش‌برانگیزی نسبت به تربیت اسلامی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

بخش ۳: تلقین و تربیت اسلامی (۲ ج)

- معنا، تاریخچه و بسترهای شکل گیری
- تبیین محورهای چالش‌برانگیزی نسبت به تربیت اسلامی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

بخش ٤: تجاری‌سازی دانش و تربیت اسلامی (۲ ج)

- معنا، تاریخچه و بسترهای شکل گیری
- تبیین محورهای چالش‌برانگیزی نسبت به تربیت اسلامی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

بخش ٥: رسانه، فضای مجازی و تربیت اسلامی (۲ ج)

- معنا، تاریخچه و بسترهای شکل گیری
- تبیین محورهای چالش‌برانگیزی نسبت به تربیت اسلامی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

بخش ٦: معنویت‌های نوظهور و تربیت اسلامی (۲ ج)

- معنا، تاریخچه و بسترهای شکل گیری
- تبیین محورهای چالش‌برانگیزی نسبت به تربیت اسلامی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

بخش ۷: هویت، جهانی‌سازی و تربیت اسلامی (۲ ج)

- مؤلفه‌های ایرانی، اسلامی و انقلابی در هویت ایرانی معاصر و نسبت آنها
- هویت ایرانی معاصر و جهانی‌سازی
- نقد و بررسی از منظر تربیت اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس وارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

٤. منابع آموزشی

منابع برای بخش ۱: کلیات

- افتراح (مصاحبه مصطفی ملکیان در مورد سنت و تجدد)، مجله نقد و نظر، سال پنجم، شماره ۳و۴.
- بررسی امکان همزیستی دین و مدرنیته، علیرضا شجاعی زند، نامه علوم اجتماعی، بهار ۱۳۸۶، شماره ۳۰.
- نگرش آسیب‌شناسانه به چالش‌ها و موانع تربیت دینی، کامیار قهرمانی‌فر و علیرضا قلعه‌ای، بصیرت و تربیت اسلامی، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، شماره ۲۰.
- چالش تربیت اسلامی (در باب تقابل جدید اما وثیق اسلام و مدرنیته) محمدحسین کیانی، پژوهشنامه تربیت تبلیغی، بهار ۱۳۹۲، شماره ۱.
- تبیین ماهیت انسان از دیدگاه اسلام وغرب و عوامل تربیت دینی، مهدی سبحانی نژاد و دیگران، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، پاییز ۱۳۹۲، شماره ۲۰
- امکان معنا و سازواری در اخلاق و تربیت اسلامی، خسرو باقری، تربیت اسلامی، سال ۱۳۹۷، شماره ۱ (و نیز چاپ شده در بخش اول از کتاب: نگاهی دوباره به تربیت اسلامی ج ۲، خسرو باقری)
- تربیت سکولار از دیدگاه صاحبنظران، سیدنقی موسوی، تهران: کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۹۷.

منابع برای بخش ۲: آزادی و اجبار در تربیت اسلامی

- حل پارادوکس آزادی در اندیشه شهید مطهری، حسین سوزنچی، قبسات، زمستان ۱۳۸۲ و بهار ۱۳۸۳ شماره ۳۰و۳۱.
- آزادی در چهارچوب عقلانیت اسلامی، احمد واعظی، پژوهشهای اخلاقی، تابستان ۱۳۹۲، شماره ۱۲.
- معنا و حدود استقلال به مثابه هدف در تربیت دینی بررسی تطبیقی، سعید بهشتی، محمدجواد زارعان و هادی رزاقی، اسلام و پژوهشهای تربیتی، پاییز و زمستان ۱۳۹۵، شماره ۱۶.

- تربیت انقلابی چیستی چرایی و چگونگی، سیدنقی موسوی، قم: زمزم هدایت، ۱۳۹۷ (بحث تربیت اجباری: صص ۱۳۴-۱۴۸)
- تاملی در مشروعیت اجبار در تربیت دینی، محمد سروش محلاتی، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۸۸، شماره ۹.

منابع برای بخش ۳: تلقین در تربیت اسلامی

- تحلیل مفهوم تلقین در تربیت دینی، سیدنقی موسوی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، پاییز ۱۳۹۲،شماره ۴۷.
- تربیت انقلابی چیستی چرایی و چگونگی، سیدنقی موسوی، قم: زمزم هدایت، ۱۳۹۷ (بحث تربیت تلقینی: صص ۱۱۳-۱۳۴ و نیز بحث تربیت اقراری: صص ۱۴۸-۱۵۸)
- جواز تلقین در تربیت دینی، موسوی، فصلنامه مطالعات فقه تربیتی،۱۳۹۴، شماره ۳.
- بررسی فقهی ممنوع بودن تلقین در تربیت دینی؛ سیدنقی موسوی، فصلنامه پژوهشی در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی؛ پاییز ۱۳۹۲، شماره ۲۰.
- سازواری‌ها و ناسازواری‌های تلقین در تربیت دینی، علی قاسم‌پور و سیدابراهیم جعفری، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۸۸، شماره ۸.
- تلقین چالشی فراوری تربیت دینی، محمدحسین حیدری و حسنعلی بختیار در: جمعی از نویسندگان، مجموعه مقالات همایش تربیت دینی در جامعه معاصر، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸.

منابع برای بخش ٤: تجاری‌سازی دانش و تربیت اسلامی

- نئولیبرالیسم و تجاری سازی تربیت:چالشی فراروی تربیت اخلاقی، حمدالله حبیبی و فاطمه زیباکلام، پژوهشنامه مبانی تعلیم و تربیت، سال چهارم، ۱۳۹۳، شماره ۲.
- تاملی بر روابط بازار و دانشگاه، خسرو باقری، مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، شماره ۲.

منابع برای بخش ٥: رسانه و فضای مجازی و تربیت اسلامی

- شناسایی راهکارهای تعمیق تربیت دینی در فضای مجازی، علینقی فقیهی و حسن نجفی، پژوهشنامه تربیت تبلیغی، ۱۳۹۴، شماره ۷و۸.
- راهکارهای تربیت دینی در فضای مجازی با تاکید بر آموزه های قرآن و سیره رضوی، مجتبی نوروزی و دیگران، فرهنگ رضوی، ۱۳۹۶، شماره ۱۹.
- فضای مجازی فرصتها و چالشهای هویت دینی در بین جوانان ایرانی، مرضیه قاسمی، مهدی احمدی، ره آورد نور، پاییز ۱۳۹۵، شماره ۵۶.

- کارکردهای تربیتی مدرسه با توجه به ویژگی های فضای مجازی، جلال غریبی، پژوهشنامه تربیت تبلیغی،۱۳۹۴، شماره ۷و۸

- تربیت دینی و عصر ارتباطات؛ فرصت یا تهدید، رمضان مهدوی آزادبنی در : جمعی از نویسندگان، مجموعه مقالات همایش تربیت دینی در جامعه معاصر، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸.

منابع برای بخش ٦: معنویت‌های نوظهور و تربیت اسلامی

- کاوشی در معنویت‌های نوظهور: بررسی ده جریان فعال در ایران، حمزه شریفی دوست، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۲.
- آفتاب و سایه‌ها: نگرشی بر جریانهای نوظهور معنویت گرا، محمدتقی فعالی، موسسه دین و معنویت آل یاسین، ۱۳۹۰.
- نقد مفهوم معنویت در تربیت دینی معاصر، معنویت دینی و نوپدید؛ حسین باغگلی و دیگران، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، پاییز ۱۳۹۱، شماره ۱۶.
- تحلیل و نقد رویکردهای تربیت معنوی نوپدید، حسین باغگلی و دیگران، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۹۴، شماره ۲۰.

منابع برای بخش ۷: هویت، جهانی‌سازی و تربیت اسلامی

- جوان و بحران هویت، محمدرضا شرفی، تهران: سروش، ۱۳۹۲.
- بحران هویت فرهنگی در ایران و پیامدهای آن، محمدرضا شرفی، مجله روان شناسی و علوم تربیتی، ۱۳۸۵، شماره ۳و۴.
- جهانی شدن و بحران هویت، احمد گل‌محمدی، فصلنامه مطالعات ملی، ۱۳۸۰، شماره ۱۰.
- چالشها و فرصت های پیش روی تربیت دینی در عصر جهانی شدن، مهرداد احمدی قر و علیرضا صادق‌زاده، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال پنجم، مهر و آبان ۱۳۸۹، شماره ۴۵و۴۶.
- جهانی شدن و تربیت دینی از منظر مدرنیسم و پست مدرنیسم و عرفان اسلامی، بابک شمشیری، دانشور رفتار، ۱۳۸۷، شماره ۳۰.
- بررسی نسبت جهانی شدن با تربیت دینی، رضا رضایی و اکبر رهنما، ماهنامه مهندسی فرهنگی، بهمن و اسفند ۱۳۸۸، شماره ۳۷و ۳۸.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- **ارزشیابی فرآیند:** عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- **ارزیابی پوشه کار:** مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

روانشناسی رشد دینی از عرصه‌های جدیدی در روانشناسی دین است که مانند جامعه شناسی دین درصدد مطالعه دین و دینداری در عصر حاضر است. رشد ایمان، عقیده، فرایندهای تحولی رفتارهای دینی مانند دعا، توکل و غیره از موضوعات مورد پژوهش در این عرصه به شمار می‌رود و به تبع آموزش دین و دینداری (تربیت دینی) نیز از قلمروهای مهم پژوهشی است که ذهن تربیت-پژوهان را به خود مشغول کرده است.

از آنجا که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تربیت اسلامی تنها برعهده معلم درس قرآن و دینی نهاده نشده است؛ آشنایی همه دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان با فرایندهای تحولی و رشد دانش آموزان در سنین کودکی و نوجوانی اهمیت دو چندان می‌یابد. در این درس دانشجومعلمان با رشد و تربیت دینی در کودکی و نوجوانی آشنا خواهند شد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام** نام درس به انگلیسی: **Religious education of children and teenagers in Islam**
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ ساعت **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ویژگی‌های رشد و تربیت دینی در دوران طفولیت و کودکی اول را بشناسد و راهکارهای تربیتی لازم برای تربیت دینی را بداند انگیزه و توانش لازم برای تشخیص و گزینش روشهای موثر در تربیت دینی را کسب نماید بتواند بر اساس معیارهای اسلامی آسیب‌ها و انحرافات در فرایندهای تربیت دینی در کودکی و نوجوانی را تشخیص و ارزیابی و نقد نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل ۱: کلیات

تعاریف دین، دینداری، تربیت، رشد، رشد دینی،

تعریف و قلمرو تربیت دینی،

تعریف مقاطع سنی و مراحل تربیت

فصل ۲: رشد و تربیت دینی در طفولیت

- رشد دینی

- شکل گیری و تحول شناخت دینی
- شکل گیری و تحول تجربه و احساس دینی
- شکل گیری و تحول جامعه پذیری دینی
- باهم نگری

- تربیت دینی
- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی (اخلاق، عقاید عبادات و مناسک)
- روشهای تربیت دینی
- مهارتهای تربیت دینی

فصل ۳: رشد و تربیت دینی در کودکی

- رشد دینی
- شکل گیری و تحول شناخت دینی
- شکل گیری و تحول تجربه و احساس دینی
- شکل گیری و تحول جامعه پذیری دینی
- باهم نگری

- تربیت دینی
- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی
- روشهای تربیت دینی
- مهارتهای تربیت دینی

فصل ٤: رشد و تربیت دینی در نوجوانی

- رشد دینی
- شکل گیری و تحول شناخت دینی
- شکل گیری و تحول تجربه و احساس دینی

- شکل گیری و تحول جامعه پذیری دینی
- باهم نگری

- تربیت دینی

- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی
- روشهای تربیت دینی
- مهارتهای تربیت دینی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوا به روش توضیحی به همراه بهره‌گیری از روش پرسش و پاسخ و روش بحث گروهی در مواقع لازم
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاس و ارائه گزارش از مطالعات خود
- انجام فعالیتهای یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس و یا خارج از کلاس و ارائه مکتوب به استناد توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی

- روان شناسی تحول دینداری، محمود نوذری، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران: سمت، چاپ اول، ۱۳۹۷.
- آموزش مفاهیم دینی همگام با روان شناسی رشد، ناصر باهنر، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل.
- بررسی تحول ایمان به خدا در دوره کودکی نوجوانی: رویکرد روان شناختی دینی، محمود نوذری، رساله دکتری، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۹.

منابع فرعی

- تربیت دینی کودکان پیش دبستانی (ارائه الگویی برای برنامه درسی تربیت دینی کودکان) برنامه فعالیت والدین و مربیان، مرضیه نوذری و بابک شمشیری، انتشارات آوای نور، ۱۳۹۶.
- اصول تربیت توحیدی از کودکی تا بلوغ، کیومرث قیصری گودرزی، انتشارات سخنوران، ۱۳۹۷ . (و نیز مقاله اصول تربیت توحیدی بر اساس آموزه‌های قرآن و ائمه اطهار، کیومرث قیصری، منصور خوشخویی، احمد سلحشوری، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۹۶، شماره ۲۵)

- مقاله رشد دینداری در اوائل کودکی: رویکردی روانشناختی اسلامی، محمود نوذری، فصلنامه روانشناسی و دین، تابستان ۱۳۹۵، شماره ۳۴.
- مقاله آموزش دین در دوره کودکی: ارزیابی انتقادی رویکرد روان شناختی، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۹۰، شماره ۱۳.
- خدا به تصور کودکان: شکل گیری فهم دینی در کودکان، حسین اسکندری ، تهران: منادی تربیت، ۱۳۸۶.
- سند تعلیم و تزکیه (نظام سازی توحیدی در شهر و جامعه) احمد رضا اخوت و مریم قاسمی، ناشر: قرآن و اهل بیت نبوت ، ۱۳۹۶
- معنویت و شیوه های ارتقاء آن در جوانان، باقر غباری بناب، تهران: پیشرفت، ۱۳۹۶.
- ۷۰ پرسش و پاسخ در مورد خدا، غلامرضا ابهری حیدری، ناشر: قدیانی، ۱۳۹۲.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- **ارزشیابی فرآیند:** عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- **ارزیابی پوشه کار:** مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آشنایی با ارزش‌های تربیتی دفاع مقدس»

۱. معرفی درس و منطق آن:

انقلاب اسلامی، از اساس، انقلابی فرهنگ‌بنیاد بوده و به تعبیر امام (ره) فتح الفتوح آن، تربیت نسلی با ایمان راسخ و شهادت‌طلب بوده[۱] و دفاع مقدس هشت‌ساله، الگویی از رفتار اجتماعی و سیاسی در قالب دفاع از وطن به نمایش گذاشت که بی‌بدیل بوده است «فرهنگ دفاع مقدس» به مثابه «ذخیره استراتژیک فرهنگی» در «جنگ فرهنگ‌ها» برای ایران اسلامی تلقی می‌شود که در هر برهه تاریخ و هر عرصه از عرصه‌های اقتصاد، صنعت، کشاورزی، علم، فرهنگ و سیاست مبتنی بر آن کنش‌های سیاسی و اجتماعی مردم و مسئولان شکل گرفته، ارزش‌هایی چون خودباوری، جهاد، ایثار و عدالت برجسته شده است.

دانشگاه فرهنگیان به عنوان تنها دانشگاه برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران، نمی‌توان در برنامه درسی خود از «فرهنگ دفاع مقدس» و بنیادهای نظری و شاخص‌ها و ارزش‌های آن غافل باشد.

این درس درصدد است تا ضمن گذری تاریخی به مهم‌ترین وقایع جنگ تحمیلی و ارائه بینشی روشن از واقعیت‌های آن، از منظری فرازین به «مطالعه درباره دفاع مقدس «همت بگمارد و ارزش‌های خودسازانه و دگرسازانه تجلی‌یافته میان فرماندهان، رزمندگان و کنشگران جنگ هشت‌ساله تحمیلی را فرهنگ‌پژوهی نماید و دانشجومعلمان را با مهم‌ترین مبانی، اهداف و اصول تربیت مبتنی بر فرهنگ دفاع مقدس (تربیت جهادی) آشنا سازد.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** تربیت اسلامی **دروس پیش‌نیاز:**- **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز	**نام درس به فارسی:** آشنایی با ارزش‌های تربیتی دفاع مقدس **نام درس به انگلیسی:** Introduction of holy defense's educational values
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱. ضمن آشنایی با مهمترین وقایع دفاع مقدس و ارزشهای تربیتی و مدیریتی آن و شناخت سیره مجاهدان و شهدا، با آنان انس بگیرد. ۲. مبتنی بر تجارب رزمندگان و شهدا در جهاد نظامی، علمی، آموزشی، پرورشی و ... انگیزه لازم جهت به کارگیری خلاقیت، نوآوری در عرصه تربیت اسلامی در مدارس را کسب نماید. ۳. برای اخذ تصمیمات درست مبتنی بر تجربه‌زیسته تربیتی مجاهدان و شهدا و نیز مبتنی بر فرهنگ دفاع مقدس بتواند توان لازم برای خودسازی و دگرسازی را کسب نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: آشنایی با تاریخچه دفاع مقدس

۱. صحیفه امام، ج ۱۵ ص ۳۹۵

فصل ۱: مبانی نظری جنگ و دفاع

- کلیات درس، اهمیت و ضرورت این درس
- تعاریف جنگ و دفاع از منظرهای مختلف
- تفاوت مدیریت و فرماندهی در جنگ و راهبردهای امام و مردم برای مقاومت

فصل ۲: اوضاع و شرایط ایران و عراق پیش از شروع جنگ

فصل ۳: زمینه ها، علل، عوامل، دلائل و اهداف تهاجم عراق علیه ایران

فصل ٤: مقاطع مختلف جنگ تحمیلی

- مقطع ۱: تهاجم سراسری و مقاومت های مردمی و نیروهای مسلح
- مقطع ۲: بیرون راندن متجاوز
- مقطع ۳: عمق بخشی دفاعی با تنبیه متجاوز
- مقطع ۴: پایان جنگ

فصل ٥: نقش کشورهای منطقه و فرامنطقه ای و سازمان های بین المللی در هشت سال دفاع مقدس

فصل ٦: علل و عوامل پیروزی جمهوری اسلامی در جنگ

فصل۷: نتایج و دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس در عرصه های داخلی و خارجی

فصل ۸: جنایتهای جنگی رژیم بعثی عراق (حمله شیمایی به شهرها (حلچه و ...)، حمله به مناطق مسکونی و نفت کشها، رفتار با اسرا)

بخش دوم: آشنایی با فرهنگ دفاع مقدس

فصل ۹: نقش آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها در دفاع مقدس

- بازخوانی میزان حضور و انواع مشارکت اقشار فرهنگی (دانش‌آموز، دانشجو، فرهنگی و دانشگاهی) در دفاع مقدس
- آمار شهدا، جانبازان و اسرای اقشار فرهنگی در دفاع مقدس
- «مجتمع‌های آموزشی رزمندگان» در پشت جبهه
- .....

فصل ۱۰: ارزش‌های اخلاقی، معنوی، آموزشی و پرورشی در سیره شهدا[1]

[1]. تذکر: در این درسها با مرور شخصیت و سیره چند شهید شاخص، تلاش می‌شود تا دانشجویان با این الگوها انس بگیرند. معیارهای انتخاب شهیدان شاخص به قرار زیر است و مدرسان می‌توانند بر اساس این معیارها شهدای دیگری را مطرح نمایند: ۱. جامعیت شخصیت شهید، ۲. جوان بودن شهید، ۳. بومی بودن شهید ۴. از قشر فرهنگی بودن شهید (معلم، دانشگاهی، دانش آموز، دانشجو و دانشمند)، ۵. منابع مکتوب در دسترس در مورد سیره شهید وجود داشته باشد، ۶. ترجیح این است که یکی از شهدا خانم باشد و حتی در پردیس‌های خواهران دانشگاه فرهنگیان تعداد بیشتری از شهدا از شهدای خانم و یا مادران و همسران شهدای شاخص که دارای معیارهای فوق باشند انتخاب شوند.

- شهید ابراهیم هادی
- شهید دکتر چمران
- شهید صیاد شیرازی
- شهید کاوه
- شهید باقری
- شهید قاسم سلیمانی
- یکی از شهدا و ایثارگران خانم

فصل ۱۱: فرهنگ دفاع مقدس به مثابه ارمغانی برای زندگانی امروز

- دفاع مقدس به مثابه فرهنگی برای حیات
- فرهنگ دفاع مقدس به مثابه راهبردی برای دهه چهارم انقلاب اسلامی
- درس‌های فرهنگ دفاع مقدس برای زندگی فردی و اجتماعی
- ...

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- با معرفی استاد، دانشجو گزارشی از زندگی و سیره اخلاقی/ تربیتی شهدای فرهنگی تهیه نماید
- مشارکت در بحث و گفتگو در مورد مصادیق فرهنگ جهاد و مقاومت در زمان حاضر
- بازدید از موزه جنگ و یا حضور در نمایشگاه‌ها و برنامه‌های مربوط به دفاع مقدس
- گفتگو و یا مصاحبه با خانواده و همرزمان شهدای جنگ تحمیلی و یا شهدای مدافع حرم و صورت‌بندی ارزشهای تربیتی تجلی‌یافته در گفتار و کردار این شهدا
- مطالعه و تهیه گزارشی از مراکز علمی که با فرهنگ جهادی گام‌های بزرگی را برداشتند در عرصه سلول‌های بنیادی یا صنایع هوا و فضا و یا تسلیحاتی (مانند پژوهشکده رویان و ...)
- **مرکز آموزشی و مدرس مربوطه موظف است حداقل ٤ ساعت بازدید از موزه دفاع مقدس استان و یا مناطق دفاع مقدس و یا اماکن مشابه را در برنامه دانشجویان قرار دهد.**

٤. منابع آموزشی

برای بخش تاریخچه دفاع مقدس:

- شریتی، مجتبی و پیری، هادی (۱۳۹۷). آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس. چاپ بیست و یکم، تهران: سمت.
- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس (۱۳۸۷). آشنایی با دفاع مقدس، چاپ اول، انتشارات خادم الرضا (ع).

- درودیان، محمد (۱۳۹۱). آغاز تا پایان: بررسی وقایع سیاسی نظامی جنگ، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات سپاه پاسداران.

- درویشی، فرهاد (۱۳۹۱). جنگ ایران و عراق: پرسشها و پاسخ‌ها، جلد ۱ تا ۳، مرکز اسناد و تحقیقات سپاه پاسداران.

برای بخش آشنایی با فرهنگ دفاع مقدس

- نوربخش، رحیم و حشمتی، فریده (۱۳۹۵). مقاله تاریخ شفاهی نقش وزارت آموزش و پرورش در دفاع مقدس. قابل بازیابی در: http://navideshahed.com/fa/

- مجموعه کتب سیره شهدای شاخص

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی نشده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه‌ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطا های خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کنند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2"><u>مشخصات درس</u>
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲
شایستگی کلیدی: تربیتی
پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس:
دارای تخصص روانشناسی و علوم تربیتی</td>
<td>نام درس به فارسی: روانشناسی تربیتی
نام درس به انگلیسی: Educational Psychology</td>
</tr>
<tr>
<td><u>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</u>
با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی/ و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس/ مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن/ روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدل مقایسه ای شباهت ها و تفات های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش، آموزش و یادگیری
- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته‌ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: استعداد

بیان تعریف‌های «هوش» و «استعداد» و بیان رابطهٔ میان آنها

فاصله گذاری میان دو مفهوم «هوش» و «استعداد»

بیان تعریف دیگر مفاهیم مرتبط با طرح (خلاقیت، تیزهوشی یا سرآمدی، هوش عاطفی و هیجانی و...) و رابطهٔ میان آنها

تأکید بر تکیهٔ طرح شهاب بر مفهوم «استعداد» و بیان تعریف مصوب شهاب از استعداد

معرفی انواع استعداد (استعداد کلی، استعدادهای خاص)

بیان هشت حوزهٔ استعدادی طرح شهاب {با رعایت اختصار، در حد معرفی اجمالی}

بیان عوامل مؤثر بر وجود تفاوت در استعدادها و بروز آنها

اشاره به عامل ژنتیک

اشاره با عامل محیط (خانواده، جامعه، ...)

تعامل دو عامل ژنتیک و محیط در تفاوت استعدادها

تأکید بر ایجاد بستر «محیط تربیتی مناسب» برای بروز استعدادها

بیان مشکلات شایع دانش آموزان مستعد و علل عدم موفقیت آنها در مدارس

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند .

تکلیف عملکردی :

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل ششم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرایند های شناختی
- فرآیند های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش های بکارگیری فرآیند های شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل هفتم: مدیریت کلاس درس

فصل هفتم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله های خاص برای هدایت رفتار نامناسب
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت
- **ملاحظات هدایت کلاسی**
  - پذیرش و حرمت‌گذاری دانش‌آموزان با تفاوت‌های استعدادی
  - ایجاد فضای امن در کلاس برای ابراز وجود و بروز استعداد
  - توجه به شخصی بودن امر یادگیری و نقش فعال و محوری یادگیرندگان
  - تلقی معلم به عنوان تسهیل‌گر فرایند یادگیری و زمینه‌ساز بروز استعداد
  - تأکید بر هم‌زمانی و تلازم امر «شناسایی» و «هدایت» استعدادها در طراحی آموزشی و تدوین فعالیت‌های کلاسی («شناسایی» و «هدایت» استعدادها در کلاس، دو روی یک سکه هستند)

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته های علمی گزارش نماید.

فصل هشتم: کودکان با نیاز های ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی

- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزشی /تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بنتهام، سوزان(۱۳۹۷). روانشناسی کاربردی برای معلمان، مترجم رابعه موحد. انتشارات ارجمند.

سانتراک، جان دبلیو (۱۳۹۱). روان شناسی تربیتی. ترجمه سعیدی شاهده وهمکاران. نشر موسسه خدامات فرهنگی رسا.

مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). دست نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران). تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش‌پژوهان جوان.

منابع فرعی:

سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش). انتشارات آگاه.

فونتانا، دیوید (۱۳۸۹). روانشناسی کاربردی برای معلمان، ترجمه مهشید فروغان. انتشارات ارجمند.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

سرفصل درس «جامعه شناسی آموزش و پرورش»

۱. معرفی درس و منطق آن

. معرفی درس و منطق آن

تعلیم و تربیت امری اجتماعی است. تعلیم و تربیت با متن و زمینه جامعه در هم تنیده است و نمی‌توان جدا از مقوله اجتماعی بودن، به مطالعه در مسائل تعلیم و تربیت پرداخت. به بیان دیگر، شناخت واقعی مسائل تعلیم و تربیت مستلزم تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی محیط اجتماعی است. بنابراین درک دانشجویان نسبت به جامعه شناسی آموزش و پرورش، این امکان را پدید می آورد تا با چشم انداز جامعه شناختی، نگاهی واقع بینانه به تعلیم و تربیت داشته باشد و درس جامعه شناسی آموزش و پرورش، زمینه‌ای مناسب برای انتخاب آگاهانه راه حل‌های تربیتی با توجه به مسائل عام جامعه و یا خاص منطقه خدمت دانشجویان فراهم می کند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** تربیتی **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** دارای تخصص علوم تربیتی یا جامعه شناسی	نام درس به فارسی: جامعه شناسی آموزش و پرورش نام درس به انگلیسی: ***Sociology Of Education*** **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** - رابطه‌ی آموزش و پرورش با اجتماع و فرایندهای دستیابی به مزایای اجتماعی را بشناسد - دستاوردهای و معضلات فعلی آموزش و پرورش در ایران را بداند. - درک روشنی از مدرسه و روابط اجتماعی موجود در آن به عنوان مکانی اجتماعی داشته باشد و بتواند تاثیر ارکان مختلف مدرسه را بر جامعه پذیر کردن دانش‌آموزان تحلیل کند. - نظریات کلاسیک جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بشناسد. - انواع سرمایه در آموزش و پرورش را بشناسد و با روش‌های جلب مشارکت آشنا باشد. - مفهوم عدالت آموزشی را بشناسد و با روش‌های توسعه‌ی آن با توجه به شرایط جامعه ایران و ساختار آموزش و پرورش کشور آشنا باشد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مروری بر آموزش، جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

تعاریف آموزش، جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

ساختار اجتماعی

فرایندهای دستیابی به مزایای اجتماعی

جامعه‌پذیری

تکالیف یادگیری: مطالعه و مرور یکی از کتاب‌های جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

تکالیف عملکردی: ارائه‌ی تعریفی از جامعه‌شناسی آموزش و پرورش و کاربرد آن

فصل دوم: دستاوردها و معضلات آموزش و پرورش در ایران

تاریخچه آموزش و پرورش به شکل نوین در ایران

بررسی روند تغییرات جمعیتی در ایران پس از انقلاب اسلامی

روند معضلات آموزش و پرورش از دهه ۶۰ تا کنون

تاریخچه تربیت معلم و سیر تحول آن به دانشگاه فرهنگیان

تکالیف یادگیری: تهیه فهرستی از ۱۰ مورد از معضلات فعلی آموزش و پرورش به ترتیب اولویت

تکالیف عملکردی: مروری بر اسناد بالادستی دانشگاه فرهنگیان و ارائه در کلاس

فصل سوم: مدرسه به عنوان مکانی اجتماعی

نقش مدرسه در جامعه‌پذیری دانش آموزان

شناخت سازمان مدرسه و روابط انسانی در آن

مدرسه و نابرابری‌های اجتماعی

خانواده و مدرسه

گروه‌های دانش آموزی

تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص امر چیستی جامعه‌پذیری و جامعه‌پذیری مطلوب از منظر جامعه‌ی ایران

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از گروه‌های دانش‌آموزی متنوع در کشور که در قالب سازمان دانش‌اموزی و یا ... فعالیت می کنند و بررسی اثرات فعالیت‌ها

فصل چهارم: نظریه‌های جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

نظریه کارکرد گرایی(امیل دورکیم)

نابرابری اجتماعی(کریستوفر جنک)

پارادایم انتقادی(نظریه آموزش و پرورش و کنش فرهنگی، فریره، ایوان ایلیچ)

نظریه تفسیری (مایکل یانگ)

تکالیف یادگیری: طبقه بندی نظریه های جامعه شناختی تربیت و بیان ویژگیهای اصلی این نظریات در یک جدول

تکالیف عملکردی: انتخاب یک نظریه و مطالعه‌ی منابع بیشتر در خصوص آن

فصل پنجم: انواع سرمایه در آموزش و پرورش

سرمایه انسانی (معلمان، دانش‌آموزان، اولیا)

راهبردهای بهره‌گیری از انواع سرمایه در آموزش و پرورش

راهبردهای جلب مشارکت مردم در آموزش و پرورش

آموزش و پرورش در افکار عمومی

تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص نحوه جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش در قالب برنامه‌های گوناگون چون گسترش مدارس غیر دولتی، تعاملات انجمن اولیا و مربیان، فرایندهای جلب و جذب خیرین مدرسه ساز و مدرسه یار

تکالیف عملکردی: ارائه‌ی دو پیشنهاد نوآورانه در خصوص جلب مشارکت مردم (اولیا، سازمان‌ها و ...) در سطح مدرسه و منطقه

فصل ششم: ابعاد سازمانی آموزش و پرورش؛ حاکمیت و بودجه

تفاوت دیدگاه سرمایه گذاری و هزینه‌ای نسبت به آموزش و پرورش

مقایسه سهم بودجه آموزش و پرورش از کل بودجه کشورهای گوناگون و ایران

تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص اهمیت بودجه و سرمایه گذاری در آموزش و پرورش

تکالیف عملکردی: بررسی سهم بودجه ی آموزش و پرورش ایران از کل بودجه و مقایسه با سایر کشورهای پیشرو در جهان

فصل هفتم: دسترسی عادلانه به آموزش

طبقه اجتماعی و آموزش و پرورش

توسعه عدالت آموزشی

سیاست گذاری در خصوص مدارس غیردولتی و تاثیر آن بر توسعه عدالت آموزشی

تکالیف یادگیری: مروری بر مفاهیم موجود در زمینه چیستی عدالت آموزشی

تکالیف عملکردی: تهیه گزارشی در خصوص اثرات جداسازی دانش‌آموزان در قالب انواع مدارس خاص

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، آموزش با توجه به پیوند نظریه با عمل انجام می شود. کاربرد عملی دانش نظری و تحلیل مشاهدات از زاویه نظریه های جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو مورد تأکید قرار می گیرد. بنابراین، علاوه بر مطالعه منظم دانشجویان، توجه به جنبه های کاربردی این درس مورد توجه است. بهتر است زمینه پرسش و پاسخ و تحلیل گزارشهای دانشجویان و بهره گیری از روش‌های مشارکتی در آموزش فراهم شود.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

موریش، ایور. درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد(۱۳۸۷). مرکز نشر دانشگاهی تهران.

علاقه بند، علی (۱۳۸۷). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران انتشارات روان.

شارع پور، محمود (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

منادی، مرتضی(۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات آوای نور

رفیع پور، فرامرز(۱۳۹۰). تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی(جلد دوم کندوکاوها و پنداشته ها). تهران انتشارات شرکت سهامی انتشار.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۸ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی از مباحث انجام شده در کلاس، ۱۲ نمره

سایر نکات

با توجه به بروزآوری سرفصل، پیشنهاد می گردد اساتید محترم علاوه بر منابع معرفی شده که ممکن است هم‌پوشانی کاملی با سرفصل‌ها نداشته باشند، از منابع جدید و فایل‌های مرتبط به خصوص در بحث معضلات آموزش و پرورش، بودجه و ... استفاده نمایند.

سرفصل درس «نظریه های یادگیری و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس اثربخش مستلزم درکی فزاینده از یادگیری و شیوه وقوع آن می‌باشد، چنین درکی شامل دانش مربوط به نظریه‌های یادگیری و آموزش و کاربرد هر یک از آنها در فرایند تدریس است که کسب آن می تواند معلمان را در کاربرد آگاهانه و مقتضی اصول مربوط به هریک از نظریه ها یاری رساند. این درس ضمن هدایت روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف تربیتی، دانشجومعلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش‌های تدریس به کار گرفته شده نیز آشنا می سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **نظریه‌های یادگیری و آموزش** نام درس به انگلیسی: ***Learning and teaching theories***
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** تربیتی **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** دارای تخصص علوم تربیتی و روانشناسی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ضمن درک انواع نظریه‌های یادگیری و آموزش، شرایط حصول و عدم حصول یادگیری را در موقعیت‌های مختلف تربیتی تحلیل نماید و بر آن اساس راهبردهای تدریس متناسبی بکار برد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه طرح درس و اعلام نحوه ارزشیابی و معرفی منابع

-بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم

- مکاتب تجربه گرا

- مکاتب خرد گرا

-نظریه های جدید در یادگیری

فصل دوم: تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)

- تعریف یادگیری و ویژگی های آن

- ویژگی های نظریه یادگیری جامع

-مقایسه یادگیری با آموزش

-ارائه چارت مربوط به نظریات یادگیری

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

فصل سوم: نظریه‌های رفتاری یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش‌های آموزش رفتارگرایان در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل چهارم: نظریه‌های شناختی یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش‌های آموزش شناختی در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل پنجم: نظریه‌های خبرپردازی یادگیری

تکالیف یادگیری:

ارزیابی نقاط ضعف و قوت اصول یادگیری در نظریه خبرپردازی.

فصل ششم: نظریه‌های سازندگی یادگیری

تکالیف عملکردی:

مشاهده یک موقعیت آموزشی و تربیتی در کلاس درس و تحلیل میزان تأثیر پذیری تصمیمات آموزشی/ تربیتی از نظریه های یادگیری و کاربرد های آن.

فصل هفتم: نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

مقالات و پژوهش های منتشر شده در زمینه مطالعات مربوط به مغز و ارتباط آن با آموزش و یادگیری را مطالعه نموده و یافته های خود را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل هشتم: کاربرد نظریه های یادگیری در آموزش

کاربردرویکرد رفتاری

کاربرد رویکرد شناختی

کاربرد نظریه سازندگی یادگیری

کاربرد نظریه نوروفیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از نظریه های مطالعه شده یک موقعیت آموزشی/ تربیتی را با استفاده از نظریه های مطالعه شده تحلیل و تصمیمات آموزشی/ تربیتی خود را به همراه مستندات پژوهشی یا علمی ارائه نماید.

فصل نهم: روش‌ها و ابزارهای شناسایی استعدادها

معرفی محورهای سه‌گانهٔ تعریف شهاب از استعداد و مؤلفه‌های ذیل آنها (جمعاً ۸ مؤلفه) به عنوان مبنای شناسایی استعدادها

- تبیین حوزه‌های هشت‌گانهٔ استعدادی شهاب به عنوان عرصهٔ شناسایی استعدادها
- تبیین ویژگی‌های افراد مستعد در مؤلفه‌ها و حوزه‌های مختلف استعدادی شهاب
- معرفی نشانگرهای رفتاری افراد مستعد (ذکر مثال‌های کاربردی)

- شیوه‌های شناسایی استعدادها (مشاهده، مصاحبه، آزمون‌های روان‌شناختی، کارپوشه، سیاههٔ رفتار، چک‌لیست و...)
- معرفی کلی ابزار طرح شهاب
- بیان ضرورت و روش نظارت بر امر نمره‌گذاری و جمع‌بندی ابزار و مدیریت ورود اطلاعات به سامانهٔ اینترنتی
- تأکید بر عدم انحصار شناسایی در طرح شهاب به یک ابزار

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به اینکه درک عمیق دانش نظری مستلزم کاربرد آن در موقعیت‌های مختلف می‌باشد، پیشنهاد می‌شود ضمن ارائه مباحث نظری به شیوه مشارکتی، بر انجام فعالیت های عملی و بکارگیری دانش نظری در موقعیت های واقعی تدریس تاکید شود. علاوه براین تدارک فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی می‌تواند زمینه رشد راهبردهای فراشناختی دانشجویان را فراهم سازد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- اولسون، متیو.اچ و هرگنهان، بی.آر (۱۳۹۸). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، ترجمه علی‌اکبر سیف، تهران: دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۸). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. انتشارات دوران.
- مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). دست نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران). تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش‌پژوهان جوان.

منبع فرعی:

-شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت‌های آموزشی و پرورشی. تهران: سمت. جلد اول و دوم.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

٥-۱ ارزشیابی مستمر (۸ نمره)

- عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها **٤ نمره**
- عملکرد دانشجو در مجموعه تکالیف عملکردی **٤ نمره**

٥-۲ ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره)

ارزشیابی پایانی درس نظریه‌های یادگیری و آموزش به صورت آزمون مکتوب در پایان ترم صورت می‌گیرد.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی‌کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجومعلمان را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجومعلمان در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجومعلمان با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **اصول و روش‌های تدریس** نام درس به انگلیسی: **Principles and methods of teaching**
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۱+۱ **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** تربیتی **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** دارای تخصص علوم تربیتی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس

- شناسایی انتظارات دانشجویان

- سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط
- معرفی برنامه و سرفصل درس
- تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان
- معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

فعالیت های یادگیری:

هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.

فصل دوم: چیستی تدریس

- ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها
- تشریح چیستی تدریس
- تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای

فعالیت های یادگیری:

چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟

فصل سوم: برنامه‌ریزی تدریس

- مراحل تدریس مدرسه‌ای
- برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه
- برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه
- مدیریت کلاس درس

فعالیت های یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و به مدرس درس ارائه کند.

هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس روزانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و به مدرس درس ارائه کند.

فصل چهارم: روش‌های تدریس

- روش‌های تدریس معلم‌محور
- روش‌های تدریس شاگردمحور
- توضیح دادن در کلاس درس
- پرسش کردن معلم در کلاس

- مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان

فعالیت های یادگیری:

دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.

فصل پنجم: سنجش یادگیری شاگردان

- روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس
- انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس
- اهداف سنجش در کلاس درس
- روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس

فعالیت های یادگیری:

گفتگوی دانشجویان درباره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر ـ دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازند و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۸). مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت.
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶). بازاندیشی فرایند یاددهی ـ یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه.
- مارزانو، رابرت. (۲۰۰۷). هنر و علم تدریس (چارچوبی جامع برای آموزش اثربخش). مترجمان: نازیلا کریمی و عبدالرحیم نوه ابراهیم (۱۳۹۴). تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت.

منابع فرعی:

- صنعت پور امیری، حسین (۱۳۹۵). نیم قرن تدریس و تبلیغ حجت الاسلام و المسلمین قرائتی. تهران: مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری(پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز
- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز
- **آزمون پایانی**: ۳۵ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

1. آمادگی مدام برای فعالیت عملی.
2. مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
3. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
4. رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
5. مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
6. ظرافت و زیبائی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «اصول برنامه ریزی درسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک «فرایند»، یکی از فعالیت‌های اساسی در آموزش و پرورش نوین است. آموزش نظام‌مند و گسترده، نیازمند آن است که با اتخاذ تدابیر قبلی همراه شود. چنین تدابیری می‌توانند فعالیت‌های عاملان فرایند تربیتی را هدایت کند. اتخاذ تدابیر هدایت گر فعالیت‌های معلم و متعلم در موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی درسی نامیده می‌شود. برنامه‌ریزی درسی با این معنا، یکی از فعالیت‌های ضروری معلم است. معلم حتی در نظام‌های متمرکز برنامه‌ریزی درسی هم «برنامه‌ریز درسی بهره‌گیر» یا «برنامه‌ریز درسی اجرایی» است. چنین تکلیف و البته چنین اختیاری سبب می‌شود یادگیری استفاده از این پدیده مهم حیات آموزشی برای معلمان ضروری گردد. دانستن زبان برنامه‌ریزی درسی یا آشنائی یا دانش آکادمیک برنامه‌ریزی درسی برای معلمان حتی در یک سیستم متمرکز که تصور می‌شود معلم نقش عمده‌ای در تولید ندارد و مصرف کننده صرف است، ضرورت دارد؛ زیرا برنامه درسی در «سطوح مختلف» تعریف می‌شود و در بسیاری از این سطوح در نظام‌های آموزشی متمرکز هم معلم (به شکل فردی یا جمعی) نقش دارد. پس معلم به جای آنکه به حلقه سست زنجیره تعلیم و تربیت بدل شود، باید اتفاقا در نقش مقوم برنامه و تقویت‌کننده آن ظاهر شود. برنامه درسی در دستان معلم می‌تواند به یک پدیده «پوچ» (برنامه درسی پوچ) تبدیل شود. یعنی معلم می‌تواند آنچه در مرحله تولید به درستی تدوین شده است، را از دستور کار خارج کند یا به صورت غیر موثر آموزش دهد. پرهیز از این دام، یکی از لوازم عمل حرفه‌ای معلم است. به بار نشستن تلاش‌های دیگران نیاز به همّت و دقت معلم دارد تا محرومیت ناشی از حذف آنچه باید آموزش داده شود، بر شاگردان تحمیل نشود. معلمان آینده به دلیل چنین شرایطی نیاز دارند با مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و بتوانند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. کسب این مهارت به همراه فهم برنامه درسی، لازمه عمل حرفه‌ای معلم در موقعیت مدرسه است. برای تحقق چنین دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی و برخی از اعمال و فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند.

<table>
<tr><td>مشخصات درس</td><td>نام درس به فارسی: اصول برنامه‌ریزی درسی</td></tr>
<tr><td>نوع درس: نظری</td><td>نام درس به انگلیسی: Principles Curriculum Development</td></tr>
<tr><td>تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲
شایستگی کلیدی: تربیتی
دروس پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس:
متخصص برنامه ریزی درسی</td><td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
-به تشریح اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه‌های درسی مصوب، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند.
-ضمن تبیین انواع برنامه‌های درسی در مدرسه، برنامه درسی خود برای یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید.</td></tr>
</table>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مفهوم برنامه درسی و قلمروهای برنامه درسی

- انواع تعریف از برنامه درسی
- برنامه درسی و آموزش
- گستره موضوعی حوزه برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک علم

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا به مقایسه تعاریف برنامه درسی از دیدگاه چند صاحبنظر برنامه درسی اقدام کند.

فصل دوم: سطوح و انواع برنامه درسی

- برنامه درسی رسمی (مصوب و تجویز شده)
- برنامه درسی اجرایی (تدریس شده)
- برنامه درسی پنهان
- برنامه درسی پوچ
- برنامه درسی آزمون شده
- برنامه درسی فوق برنامه

فعالیت یادگیری:

در معرفی هر یک از انواع برنامه درسی به تبیین نقش معلم در تحقق انواع برنامه درسی بپردازد.

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا یکی از تجربیات مواجهه خود با برنامه درسی مدرسه‌ای را یادآوری و آن را روایت و تحلیل کند و بر اساس آن تحلیل به معرفی انواع برنامه درسی در تجربه خود اقدام نماید.

فصل سوم: نظریه‌های برنامه درسی

- متاتئوری آیزنر
- متاتئوری دکر واکر
- متاتئوری هونکی
- متاتئوری ژیرو، پنا و پاینار
- متاتئوری همی یر

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا در جدولی به مقایسه و تحلیل نظریه‌های برنامه درسی بپردازد.

فصل چهارم: الگوهای برنامه‌ریزی درسی

- الگوهای فنی
- الگوهای غیرفنی
- الگوهای میانه

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا الگوی برنامه‌ریزی درسی در نظام‌های آموزشی برتر را شناسایی کند و به ارائه شفاهی بپردازد.

فصل پنجم: عناصر برنامه‌ریزی درسی

- اهداف
- محتوا
- راهبردهای یاددهی-یادگیری
- منابع آموزشی
- فعالیت‌های یادگیری
- زمان
- مکان آموزشی
- گروه‌بندی فراگیران
- روش‌های ارزشیابی از یادگیری

فصل ششم: مراحل برنامه‌ریزی درسی

- نیازسنجی و تدوین اهداف

تشریح چگونگی تعیین اهداف در هنگام تولید برنامه درسی، معرفی انواع الگوهای انتخاب اهداف، معرفی انواع هدف‌ها و نقش آنها در فرایند برنامه‌ریزی درسی، شرح اصول انتخاب اهداف و معرفی برخی از اهداف برنامه‌های درسی به تناسب رشته تحصیلی دانشجویان.

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا به تحلیل یک نمونه از اهداف و تبدیل آنها به هدف‌های یک درس بر اساس اصول تدوین اهداف بپردازد.

- انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری

روش‌ها و اصول انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری؛ انواع سازمان‌دهی محتوا، اصول سازمان‌دهی محتوا (وحدت، مداومت، توالی و تعادل).

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا بر اساس اصول سازماندهی محتوا به تحلیل محتوای یک درس بپردازد.

- انتخاب فعالیت‌های یادگیری

اصول انتخاب فعالیت‌های یادگیری براساس موقعیت مشتمل بر شناخت مخاطب و سبک‌های یادگیری آن، شناخت جامعه و ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی آن، شناخت علم و محتوای آموزشی

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا براساس اصول انتخاب فعالیت‌های یادگیری، چند فعالیت یادگیری برای یک درس ارائه نماید.

- انتخاب روش تدریس

معرفی انواع روش‌های تدریس در فضای واقعی و فضای مجازی، اصول انتخاب روش‌های تدریس براساس موقعیت

- انتخاب روش ارزشیابی از یادگیری

معرفی انواع روش‌های ارزشیابی از یادگیری، اصول انتخاب روش‌های تدریس براساس موقعیت

فصل هفتم: اجرای برنامه درسی

- نظام اجرایی وفادارانه
- نظام اجرایی نیمه سازگارانه
- نظام اجرایی سازگارانه
- عوامل موثر بر اجرای برنامه درسی شامل عوامل داخلی و عوامل خارجی
- اقدامات اساسی در اجرای برنامه درسی شامل شناخت وضعیت، آماده سازی، تدارک نیروی انسانی، هدایت و نظارت
- مقاومت در برابر تغییر برنامه درسی

تکلیف عملکردی:

از دانشجومعلم خواسته شود تا علل مقاومت معلم در برابر تغییرات برنامه درسی را شناسایی نماید و به ارائه راهکار بپردازد.

فصل هشتم: ارزشیابی برنامه درسی

- مفهوم ارزشیابی برنامه درسی و ضرورت آن
- سطوح ارزشیابی برنامه درسی
- الگوهای ارزشیابی شامل الگوی ارزشیابی هدف محور، الگوی ارزشیابی هدف آزاد، الگوی ارزشیابی سیپ، الگوی ارزشیابی کرک پاتریک، خبرگی و انتقاد آموزشی
- بازنگری برنامه درسی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود؛ هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. درعین‌حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- فتحی واجارگاه، کوروش (۱۳۹۵). اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی. تهران: انتشارات علم استادان.

- ملکی، حسن (۱۳۸۷). مقدمات برنامه‌ریزی درسی. تهران: سمت.

منبع فرعی:

-موسی‌پور، نعمت‌الله (۱۳۹۳). مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: به نشر.

- مهرمحمدی، محمود (آخرین چاپ). برنامه درسی: نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها. تهران: انتشارات آستان قدس رضوی.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۱۰ نمره شامل ارزشیابی ضمن نیمسال و ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره شامل آزمون مکتوب پایانی

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبائی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «کاربست فناوری در یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

روش‌های یادگیری با توسعه‌ی فناوری و ظهور برنامه‌های تعاملی تغییر کرده است. فناوری یادگیری بسیاری از آرمان‌های آموزشی را از جمله یادگیری در هر مکان و زمان، یادگیری مشارکتی، خودارزیابی و خودراهبردی تحقق بخشیده است. بنابراین می‌توان فناوری آموزشی را به کارگیری فناوری جهت خلق و مدیریت منابع و فرایندهای فناورانه جهت بهبود عملکرد آموزشی با هدف ایجاد انگیزه و ترغیب دانش‌آموزان به یادگیری و جستجوگری و سازندگی مفاهیم دانست که یادگیرندگان را وادار به تفکر در سطوح بالا نموده تا بتوانند اطلاعات پیچیده را تحلیل کنند. لذا آشنایی و بهره مندی از فناوری یادگیری یکی از نیازهای معلمانی است که وظیفه‌ی آماده سازی فراگیران را برای ورود به جامعه و عرصه‌ی کار را دارند. با تلفیق فناوری در فرصت‌های یاددهی و یادگیری علاوه بر بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان آموزش می‌بینند که چگونه خود را برای استفاده‌ی صحیح از فرصت‌های پیش رو بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

مشخصات درس **نوع درس:** عملی **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۶۴ **شایستگی کلیدی:** تربیتی PK **پیش‌نیاز:** - **تخصص مورد نیاز برای تدریس:** متخصص تکنولوژی آموزشی و *IT*	نام درس به فارسی: **کاربست فناوری در یادگیری** نام درس به انگلیسی: ***Technology Use for Learning*** **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱. ضمن آشنایی با استانداردها و معیارهای تولید محتوای الکترونیکی، به تولید محتوای الکترونیکی در یکی از دروس رشته خود اقدام نماید. ۲. برنامه های کاربردی سیستم عامل ویندوز ۱۰ را در محیط های آموزشی بکار گیرد. ۳. بخش‌های مهم و کاربردی مجموعه نرم‌افزاری آفیس ۲۰۱۰ را یادگرفته و از آن استفاده کنند. ۴. یک نرم‌افزارهای آموزشی طراحی و تولید کنند. ۵. به ارزشیابی نرم‌افزارهای مختلف آموزشی بپردازد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: فناوری و محیط‌های یاددهی-یادگیری

اهداف

تکنولوژی آموزشی

رسانه‌های آموزشی

چندرسانه‌ای‌ها

فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش

یادگیری الکترونیکی

تعامل در محیط‌های الکترونیکی

محتوای الکترونیکی

استانداردها و معیارهای تولید محتوای الکترونیکی

کلیات تولید نرم افزارهای چندرسانه‌ای

ارزشیابی از محتوای الکترونیکی چندرسانه‌ای

فعالیت یادگیری: با ذکر تعاریف و مثال‌های گوناگون تعاریف به طور دقیق مورد بررسی قرار گیرد و نقاط تفاوت و تشابه مفاهیم با ذکر مصادیق آن شناسایی گردد.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود در مورد مفاهیم مطرح شده به تحقیق پرداخته و گزارشی از میزان استفاده و جنبه‌های کاربردی فناوری برای یادگیری تهیه نمایند.

فصل دوم: آشنایی با سیستم عامل *Windows 10* و برنامه‌های کاربردی آن

اهداف

آشنایی با محیط ویندوز

اتصال برنامه به نوار وظیفه

تنظیمات زمان و تاریخ در ویندوز

پنجره‌ها در ویندوز ۱۰

تنظیمات سیستم در Control Panel

حذف نرم‌افزار از سیستم

ایجاد حساب کاربری و تنظیمات آن

ایجاد رمز عبور برای ویندوز

نصب قلم‌های فارسی در ویندوز

برنامه‌های کاربردی Windows 10

نمایش و ویرایش تصاویر در برنامه‌ی Photos

پخش فیلم و موسیقی در ویندوز ۱۰

برنامه‌ی نقاشی(Paint)

عکس‌برداری از صفحه‌نمایش با برنامه‌ی Snipping Tool

ضبط صدا در Voice Recorder

برنامه‌ی ماشین‌حساب(Calculator)

ابزار ذره‌بین (Magnifier)

انتقال اطلاعات

انتقال اطلاعات به لوح فشرده

انتقال اطلاعات از حافظه‌ی جانبی فلش به هارد رایانه

مدیریت ویندوز

مدیریت وظایف در ویندوز(Task Manager)

بازیابی سیستم(System Restore)

فعالیت یادگیری: محیط سیستم عامل ویندوز ۱۰ و نحوه‌ی استفاده از آن مورد بررسی قرار گرفته و جنبه‌های کاربردی و لزوم فراگیری آن به طور دقیق مورد واکاوی قرار گیرد.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود سیستم را در ***Control Panel*** تنظیم کرده و برنامه‌های کاربردی مختلف ویندوز ۱۰ را مورد استفاده قرار دهند و فایل‌های ساخته شده را در سیستم خود ذخیره نمایند.

فصل سوم: آشنایی با برنامه های پرکاربرد مجموعه نرم افزاری *Office 2016*

اهداف

معرفی مجموعه‌ی نرم افزاری آفیس ۲۰۱۶

محیط برنامه‌های مجموعه‌ی آفیس و اصول کار مشترک در آن‌ها

بستن فایل و خروج از برنامه

ذخیره کردن فایل‌ها

بازکردن فایل‌های موجود

انتخاب داده‌ها

برش، کپی و چسباندن داده‌ها

لغو آخرین فرمان انجام شده و تکرار فرمان‌ها

حفاظت از فایل در آفیس

کلیدهای میانبر مشترک در مجموعه‌ی آفیس

آشنایی با واژه پرداز ورد ۲۰۱۶ و اصول تایپ متن در آن

اجرای ورد و محیط برنامه‌ی آن

اصول کلی تایپ متن در ورد

آشنایی با صفحه کلید و اصول تایپ استاندارد

قالب‌بندی کاراکتر و پاراگراف

درج انواع لیست در سند

کار با اشیای گرافیکی در ورد

- ایجاد کادرهای متنی و طرح‌های هنری
- درج تصاویر در سند
- درج اشکال مختلف در سند و ویرایش آن‌ها
- درج انواع نمودار در سند
- درج نمادهای ویژه و علائم ریاضی
- اصول کار با جدول در ورد
- تنظیم حاشیه، جهت و اندازه‌ی صفحات
- چند ستونی کردن صفحات
- قراردادن کادر و پس‌زمینه برای صفحات
- کار با سرصفحه و پاصفحه ، افزودن شماره صفحه
- ایجاد پاورقی برای عبارت‌های سند

کار با ادغام پستی در برنامه‌ی ورد

شمارش در ورد

چاپ سند

آشنایی با محیط کار نرم‌افزار پاورپوینت و ایجاد فایل نمایشی در آن

- افزودن اسلاید و انتخاب طرح‌بندی(***Layout***)
- حذف ، کپی و انتقال اسلایدها
- نماهای برنامه‌ی پاورپوینت
- درج عناصر و اشیای مختلف در اسلایدها
- طراحی اسلایدها
- متحرک‌سازی در پاورپوینت
- مدیریت اسلایدها و تنظیمات نمایش آن
- افزودن پاصفحه، تاریخ و شماره‌ی اسلاید به اسلایدهای نمایش
- نمایش اسلایدها در نمای ***Slide Show***
- ذخیره‌ی نمایش آماده شده در قالب‌های دیگر

آشنایی با نرم‌افزار صفحه‌گسترده ***Microsoft Excel 2016***

- آشنایی با صفحه‌گسترده و محیط برنامه‌ی اکسل
- تغییر جهت کاربرگ‌ها
- واردکردن داده‌ها و ویرایش آن‌ها
- حذف یا درج سلول، سطر یا ستون

قالب‌بندی قلم(فونت)

تنظیم جهت متن و ترازبندی

ویرایش و تنظیمات سلول‌ها

فرمول‌نویسی و توابع در اکسل

درج نمودارها در اکسل و تنظیمات آن

مدیریت کارپوشه و کاربرگ‌ها

مرتب‌سازی، فیلتر و چاپ اطلاعات در اکسل

تنظیمات صفحه

فعالیت یادگیری: مجموعه‌ی آفیس و مباحث مشترک موجود در آن را توضیح داده و کاربرد هر یک از نرم‌افزارهای ***Office*** در آموزش و یادگیری را مورد بحث و بررسی قرار دهند.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود یک نمونه‌ی سوال امتحانی کامل را در برنامه‌ی ورد تایپ کرده، گزارشی را در برنامه‌ی اکسل ارائه دهند. همچنین با استفاده از برنامه‌ی ***Power Point*** به ارائه‌ی یکی از مباحث موجود در کتاب‌های درسی بپردازند.

فصل چهارم: شبکه و اینترنت

اهداف

مفهوم و انواع شبکه‌های رایانه‌ای

شبکه‌ی اینترنت

فرایند کار با مودم برای اتصال به اینترنت

معرفی مرورگرهای رایج

آموزش استفاده از مرورگر گوگل کروم (***Google Chrome***)

تنظیمات مرورگر کروم

تنظیمات ***History*** در مرورگر کروم

Bookmark در مرورگر کروم

ایجاد و استفاده از پست‌الکترونیکی در سایت ***Google***(***Gmail***)

اصول جستجو در موتور جستجوی ***Google***

فعالیت یادگیری: نمونه‌هایی از استفاده از شبکه، شبکه‌ی اینترنت، مرورگرها، موتور جستجو و ... را ارائه داده و در مورد استفاده از موارد ذکر شده برای تسهیل امر یادگیری و آموزش بحث نمایند.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود با اتصال به شبکه‌ی اینترنت یک پست الکترونیکی ایجاد کرده، فهرستی از وب سایت‌های آموزشی را در مرورگر خود اضافه و نهایتا از موتور جستجو برای جستجوی اطلاعات آموزشی دروس رشته استفاده نمایند و گزارش را به کلاس ارائه دهند.

فصل پنجم: اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های صوتی

اهداف

اصول پیام‌های صوتی در تولید محتوای الکترونیکی

معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش صدا

تنظیمات سخت افزاری و نرم افزاری صدا

آموزش نرم افزار AVS Audio Editor

معرفی نرم افزار مبدل صوتی ***AVS Audio Convertor***

فعالیت یادگیری: استانداردهای پیام‌های صوتی بررسی شده و در مورد نرم افزارهای ویرایش پیام‌های صوتی و تفاوت با دیگر نرم افزارهای آن بحث شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود با رعایت استاندارد های مطرح شده در مورد پیام‌های صوتی و به واسطه نرم افزار تشریح شده به ویرایش پیام صوتی بپردازد.

فصل ششم: اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های تصویری

اهداف

اصول طراحی پیامهای تصویری در تولید محتوای الکترونیکی

انواع تصاویر گرافیکی

اصول و ویژگیهای تصاویر آموزشی

معرفی ابزارها و نرم افزارهای تولید و ویرایش تصاویر

آموزش نرم افزار SnagIt 2020.1.0.4965

فعالیت یادگیری: استانداردهای پیام‌های تصویری و گرافیکی را تشریح کرده و در مورد نرم افزارهای ویرایش پیام‌های تصویری و تفاوت با دیگر نرم افزارهای مربوطه بحث شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود با رعایت استانداردهای مطرح شده در مورد پیام‌های تصویری و گرافیکی و به واسطه‌ی نرم افزار تشریح شده به ویرایش پیام تصویری بپردازند.

فصل هفتم: اصول و روش طراحی و ویرایش فیلم‌های آموزشی

اهداف

اصول طراحی فیلم آموزشی در تولید محتوای الکترونیکی

اصول و ویژگیهای فنی فیلم های آموزشی

اصول و ویژگیهای آموزشی فیلم های آموزشی

معرفی نرم افزارهای تولید فیلم های آموزشی

آموزش نرم افزار AVS Video Editor 9.2.1.349

آموزش نرم افزار Camtasia Studio 2019.0.9.17643

فعالیت یادگیری: اصول و ویژگی‌های فنی فیلم‌های آموزشی را تشریح کرده و استفاده از فیلم آموزشی در بهبود فرایند یاددهی- یادگیری را مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فعالیت عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود که با در نظر گرفتن استاندارد های تولید فیلم آموزشی در مورد یک موضوع آموزشی فیلم تهیه کرده و آن را ویرایش نمایند.

فصل هشتم: اصول و روش طراحی و ویرایش پویانمایی‌های آموزشی

اهداف

اصول طراحی پیامهای انیمیشنی در تولید محتوای الکترونیکی

ویژگیهای پیامهای انیمیشن های آموزشی

معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش انیمیشن

آموزش مقدماتی نرم افزار Adobe Flash Professional CS6 v12.0.0.481

آموزش نرم افزار SWF Decompile Expert v3

فعالیت یادگیری: در مورد میزان تاثیر و ضرورت انیمیشن‌های آموزشی در فرایند انتقال و تعامل آموزش تحقیق نموده و نرم افزارهایی تولید انیمیشن آموزشی را به نقد گذارند.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود در مورد ضرورت انیمیشن آموزش به تحقیق بپردازد و با استفاده از از نرم-افزار تشریح شده به ایجاد یک انیمیشن آموزشی اقدام نمایند.

فصل نهم: اصول و روش طراحی و تولید آزمون‌های الکترونیکی

اهداف

اصول طراحی تولید آزمون‌های الکترونیکی

اصول کلی در طراحی آزمون‌های الکترونیکی

معرفی نرم افزارهای آزمون ساز الکترونیکی

آموزش نرم افزار Wondershare QuizCreator 4.5.1

فعالیت یادگیری: ویژگی‌های آزمون‌های الکترونیکی و اصول طراحی آزمون‌های الکترونیکی مورد بحث و بررسی قرار گرفته و نقاط ضعف و قوت نرم‌افزارهای تولید آزمون‌های الکترونیکی بیان شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود با استفاده از نرم افزار تشریح شده ،آزمون الکترونیکی در مورد مباحث آموزشی دروس رشته تهیه و ارائه نمایند.

فصل دهم: اصول و روش طراحی و ویرایش رابط گرافیکی (ترکیب عناصر چندرسانه‌ای)

اهداف

اصول طراحی و تولید رابط گرافیکی

اصو و روش‌های طراحی چندرسانه‌ای

نمای کلی یا نقشه نرم افزار آموزشی

معرفی نرم افزارهای چند رسانه‌ای برای تولید نرم‌افزار آموزشی

آموزش نرم‌افزار AutoPlay Media Studio 8.5.3.0

فعالیت یادگیری: کاربرد نرم افزارهای آموزشی در ارائه‌س آموزش و نرم افزارهایی که می‌توانند عناصر چندرسانه‌ای ایجاد کنند، مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود تا بتوانند یک درس از دروس رشته را انتخاب و با استفاده از عناصر چندرسانه‌ای یک نرم افزار آموزشی را تولید نمایند به طوری که استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی در آن رعایت شده باشد.

فصل یازدهم: قفل‌گذاری و انتشار نرم افزار آموزشی

اهداف

فرایند عمومی انتشار نرم افزار آموزشی

آموزش نرم افزار GiliSoft Secure Disc Creator 7.3.0

آموزش نرم افزار CD Label Designer 7.2.1 Build 767

فعالیت یادگیری: علل قفل‌گذاری بر روی نرم‌افزارهای آموزشی مورد نقد و واکاوی قرار گرفته واصول زیباشناسی برای طراحی نرم‌افزارهای آموزشی بررسی شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می شود تا با استفاده از نرم افزار تشرح شده، روی نرم افزار آموزشی خود قفل بگذارند و همچنین طرح متناسب با محتوای خود را برای جلد لوح فشرده طراحی نمایند.

فصل دوازدهم: اصول طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی

اهداف

اصول و روش طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی

نکاتی پیرامون طراحی و تولید اپلیکیشن‌های آموزشی

اصول و ویژگی‌های آموزشی و فنی اپلیکیشن آموزشی

معرفی نرم‌افزارهای مهم برای طراحی اپلیکیشن

آشنایی با محیط و اصول کار با نرم‌افزار آپچه(Appche)

ارزشیابی اپلیکیشن ساخته شده

فعالیت یادگیری: در مورد تأثیر اپلیکشن‌های آموزشی گزارشی تهیه نموده و ساخت اپلیکیشن های آموزش و نرم افزارهای آن را مورد بحث و تحلیل قرار دهند.

تکلیف عملکردی: از دانشجومعلمان خواسته می‌شود به کمک محتوای آموزشی درس و با استفاده از نرم افزارهای معرفی شده در تلفن‌همراه، به ساخت اپلیکیشن آموزشی پرداخته و در پایان به ارزشیابی اپلیکیشن آموزشی همکلاسی‌های خود بپردازند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس آموزش با محوریت استاد و مشارکت دانشجویان در کارگاه رایانه انجام می‌شود و دانشجو ملزم است بر اساس منابع اعلام شده به مطالعه پرداخته و با آمادگی در کلاس درس حضور یابد. به تشخیص استاد جلساتی به آموزش مباحث نظری و باقی جلسات به آموزش عملی نرم افزارهای پیشنهادی برای درس پرداخته شود. از آن جا که دانشجو معلم ملزم به ارائه‌ی یک پروژه‌ی پایانی به صورت محتوای الکترونیکی است، تمرین عملی در کلاس و انجام تدریجی پروژه در طول ترم پیشنهاد می‌گردد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

کتاب کاربست فناوری در یادگیری ، در دست تدوین و منبع اصلی خواهد شد.

منابع فرعی:

عباسی، سیف الله؛ بادله، علیرضا. (۱۳۹۳). تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی) استانداردها، ابزارها و نرم فزارها. تهران: دیباگران.

بادله، علیرضا؛ مدلل کار، اعظم؛ سیف الله ، حامد. (۱۳۹۲). اصول و روش تولید کتاب‌های الکترونیکی چندرسانه‌ای، تهران: دیباگران.

عباسی، حامد؛ بادله، علیرضا. (۱۳۹۶). محتواساز آموزش الکترونیکی(براساس استاندارد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور) شغل محتواساز آموزش الکترونیکی. تهران: دیباگران

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری(پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، کلاسی و ارزشیابی مستمر ۵ نمره

ارزشیابی پایانی:

- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در پایان ترم، بصورت آزمون عملی ۵ نمره
- اجرای تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی) با رعیات استانداردها براساس عنوان درسی که در طول ترم مشخص می‌گردد ۱۰ نمره

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی در هر جلسه.

۲. مشارکت جدی و موثر در کار با رایانه.

۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان.

۴. انجام تکالیف و در فعالیت عملی محوله بر اساس محتوایی که تکلیف شده.

سرفصل درس «مدیریت آموزشگاهی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مدیریت آموزشی اجرای یادگیری از طریق ارتباط درونی شاگرد با استعدادهای خود و استفاده از ظرفیت ذاتی و خلاقانه برای تولید و بازتولید دانش با حضور دائم، فعال و مشارکت جویانه او در تمام مراحل و جریان یادگیری است که در کلاس درس امکان پذیر می‌شود. عادت ورزی به یادگیری از طریق تولید دانش و بهره‌مندی از دانش یادگرفته در حل مسایل زندگی مستلزم پشتیبانی معلمان و مدیران حرفه ای در فراهم آوردن ساختار منسجم و مرکب از عناصر مرتبط و محیط مناسب است.

مدیریت آموزشی پشتیبان تحقق اهداف آموزش و پرورش به منظور پرورش انسان کامل به لحاظ مهارت‌های شناختی در پردازش اطلاعات، به لحاظ مهارت‌های اجتماعی در پیوند انسان‌ها برای تقویت مهارت‌های تولید دانش و توسعه شناخت، به لحاظ مهارت-های رفتاری برای عادت ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش‌ها و موضع‌های منطقی و جایافته در ساختار شناختی فرد و بالاخره خویشتن شناسی فرد در کمک به توسعه دانش بشری است. بدیهی است که یکی از اهداف آموزش و پرورش ایجاد تغییرات به هنگام و مفید جهت توسعه پایدار و رویارویی با سیاست‌های جهانی است و بی تردید، تغییرات بنیادین معنی‌دار در سیستم آموزشی می تواند منشاء اثر در توسعه سایر عرصه ها باشد و از این منظر نقش مدیریت آموزشگاهی کلیدی و انکار ناپذیر است.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **مدیریت آموزشگاهی**
نوع درس: نظری	نام درس به انگلیسی: ***educational administration***
تعداد واحد: ۲	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:**
تعداد ساعت: ۳۲	۱- مدرسه را به عنوان یک سیستم اجتماعی، فنی، فرهنگی و سیاسی مورد تحلیل قرار دهد.
شایستگی کلیدی:	۲- با تحلیل سیستم مدرسه از منظر روابط درونی و بیرونی و تحلیل مفاهیم، اصول، نظریه‌ها و
پیش‌نیاز: -	یافته‌های علمی در به‌سازی محیط سازمانی مدرسه کنشگری فعال داشته باشد.
استاد متخصص برای	۳- با کاربست نظریه‌ها، مفاهیم و اصول مرتبط با مدیریت مدرسه راه حل‌های علمی در زمینه
تدریس: دارای تخصص	کاهش تعارضات درون سازمانی ارائه دهد.
مدیریت آموزشی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مدرسه بعنوان یک سیستم اجتماعی

- سیستم‌های باز
- مدل سیستمی-اجتماعی مدرسه
- عناصر اصلی سیستم اجتماعی مدرسه (افراد، ساختار، فرهنگ، سیاست، هسته فنی، محیط، نتایج، بازخورد)
- مدرسه به عنوان سازمان یادگیرنده

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدرسه و سیستم اجتماعی

تشریح وظایف مدرسه با توجه به عناصر اصلی سیستم اجتماعی آن

فعالیت عملکردی:

درباره یک موضوع مبتلا به در مدرسه، تحقیق و آن را بر اساس مدل سیستمی-اجتماعی تحلیل و نتایج آن را به کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: آشنایی با نظریات مدیریت

۱. نظریات سازمانی در مدیریت

- مدیریت کلاسیک
- تایلور
- فایول

- بوروکراسی وبر

۲.نظریات انسانی در مدیریت

- مدیریت نئوکلاسیک
- مک گریگور
- هرزبرگ

۳. نظریه های جدید در مدیریت

- اقتضایی
- سازمان های یادگیرنده

۴. مدیریت از دیدگاه اسلام و سیره معصومین (ع)

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه نظریه های مدیریت

معرفی انواع الگوها و نظریات مدیریت آموزشی و اصول حاکم بر هر یک از آنها

فعالیت عملکردی:

ارائه یک موقعیت از رفتارهای حاکم بر مدرسه و تحلیل آن بر اساس نظریه‌های مدیریت

فصل سوم: افراد در مدارس

- نیازها و نظریه‌های مرتبط با آن

- سلسله مراتب نیازهای مازلو
  - نیاز به موفقیت
  - نیاز به استقلال
- باورها و نظریه‌های مرتبط با آن
  - باور درباره علیت (اسناد)
  - باور در باره انصاف (نظریه برابری و عدالت سازمانی)
  - انتظار از عملکرد فرد (نظریه انتظار)
- خودکارآمدی معلمان
- انگیزش درونی و بیرونی

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه افراد در مدارس

فعالیت عملکردی:

درباره نظریه‌های ارائه شده، مواردی از اقدام پژوهی یا تحقیقات کاربردی جستجو و نتایج آن را در کلاس درس ارائه نماید.

فصل سوم: مدارس پیشرو

- مدرسه کارآمد
- مدارس مبتنی بر فرهنگ اعتماد
- جو شهروندی در مدارس
- مدارس متفکر
- مدارس اثربخش

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدارس پیشرو

ضمن تحلیل و تفسیر ماهیت و تعریف اثر بخشی سازمان، مشخصات مدارس اثربخش را تشریح و تبیین کند.

فعالیت عملکردی:

درباره مدارس پیشرو گزارش تهیه و به کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم: ارتباط در مدارس

- تعریف و مدل کلی ارتباط

- انواع ارتباط

- یکسویه
- دوسویه

-ارتقای توانایی‌های ارتباطی

- صحبت کردن در جمع
- رسانه‌های ارتباطی
- منابع در فرایند ارتباطی

-شبکه‌های ارتباطی در مدارس

- شبکه‌های رسمی
- شبکه‌های غیر رسمی

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه ارتباطات در مدارس

فعالیت عملکردی:

نمونه‌هایی از ارتباطات رسمی و غیر رسمی را با الهام از مدل کلی ارتباط، تحلیل و نتایج را به کلاس ارائه نماید.

فصل پنجم: مدیریت تعارض در مدرسه

- تعاریف تعارض
- منابع ایجاد تعارض
- منابع قدرت
- بازی‌های سیاسی
- مدیریت تعارض
  - رقابتی
  - تشریک مساعی
  - مصالحه
  - اجتناب
  - ایثار

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت تعارض

فعالیت عملکردی:

در زمینه بازی‌های قدرت و سیاست، تحقیق و نمونه‌هایی از آن را در قالب کلاسی ارائه نماید.

✓ **فصل ششم: هدایت جامع**

ملاحظات هدایت جامع

- توجه به همهٔ حوزه‌های استعدادی در هدایت
- فراگیری برنامه‌های هدایتی برای همهٔ دانش‌آموزان
- استفاده از منابع و فرصت‌های متنوع هدایت موجود در مدرسه و جامعهٔ محلی

روش‌ها، منابع و فرصت‌های هدایت جامع در مدرسه

- استفاده از ظرفیت مدیریت آموزشگاهی (ارکان و شوراهای مدرسه، کارگروه اجرایی شهاب مدرسه) جهت مناسب‌سازی فضای مدرسه برای هدایت و پرورش استعدادهای دانش‌آموزان
- اجرای فعالیت‌های فوق برنامه در مدرسه
- استفاده از محیط‌های متنوع یادگیری درون مدرسه (کتابخانه، آزمایشگاه، کارگاه و...)
- برگزاری و شرکت در مسابقات و جشنواره‌های درون و بیرون مدرسه
- برگزاری اردوها، بازدیدها و گردش‌های علمی و آموزشی
- ارجاع به مراکز علمی، فرهنگی، هنری و... (از قبیل پژوهش‌سرا، کانون فرهنگی و تربیتی و...)

آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها در خصوص شناسایی و هدایت استعدادها

- توجیه خانواده برای ایفای نقش بی‌بدیل خود در فرایند شناسایی و هدایت
- ضرورت تبادل اطلاعات و هماهنگی میان مدرسه، آموزگار و خانواده
- توجه به عدم قطعیت و مرحله‌ای بودن فرایند شناسایی و هدایت (خودداری از رفتارهای هیجانی و احساسی)
- عدم تمرکز بر یک حوزهٔ استعدادی و توجه هم‌زمان به دو یا سه حوزهٔ استعدادی برتر

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

هوی، و. ک.؛ میسکل، س. ج. (۱۳۹۵). مدیریت آموزشی: نظریه، تحقیق و عمل، ترجمه نادر سلیمانی و همکاران. تهران: سمت.

میرکمالی، سیدمحمد (۱۳۹۳). رفتار و روابط در سازمان و مدیریت. تهران: یسطرون.

مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). دست نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران). تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش‌پژوهان جوان.

منابع فرعی:

شیرازی، علی(۱۳۹۲): مدیریت آموزشی (تئوری، تحقیق و کاربرد). تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.

بهرنگی، محمدرضا(۱۳۹۱): مدیریت آموزشی و آموزشگاهی. تهران: نشر کمال تربیت.

علاقه بند، علی (۱۳۹۱). مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. تهران: نشر روان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری(پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود

ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «روانشناسی رشد با تاکید بر کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن

شناخت و درک خصوصیات روان‌شناختی و تحولی و ویژگی‌های زیستی، زبانی، ارتباطی، شناختی، عاطفی، اخلاقی و اجتماعی کودکان و نوجوانان دارای نیازهای ویژه از اهمیت بسیاری برخوردار است. این شناخت به معلمان اجازه می‌دهد بهتر بتوانند با دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه ارتباط برقرار کنند و نیازهای آموزشی و پرورشی آنها را بشناسند و برپایه این شناخت از روش‌های آموزشی مناسب استفاده نمایند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲	**نام درس به فارسی:** روانشناسی رشد با تاکید بر کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Growth psychology with emphasis on children and adolescents with special needs*
شایستگی کلیدی: تخصصی **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی و علوم تربیتی با گرایش کودکان استثنایی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱. مفاهیم روانشناسی رشد و نظریه‌های آن را توضیح دهد و کاربردهای آن را در محیط مدرسه بیان کند. ۲. ویژگی‌های روانشناختی (شناختی، عاطفی ، اخلاقی و ...) و خصوصیات رفتاری کودک و نوجوان را بشناسد. ۳. ویژگی‌های تحولی و رشدی کودک و نوجوان عادی را با کودک و نوجوان ویژه مقایسه کند.

۱. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با مفاهیم اصول، قوانین رشد

تعریف روان شناسی رشد، بیان تاریخچه، هدف‌ها، کارکردها و موضوعات آن

بیان اصول و قوانین حاکم بر رشد انسان و توضیح ابعاد و حیطه‌های رشد انسان

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید مفاهیم روانشناسی رشد را توضیح داده و حیطه‌های رشد را پس از مقایسه با یکی از گروههای دانش آموزان با نیازهای ویژه در کلاس گزارش دهد.

فصل دوم: دیدگاه‌های نظری در روان‌شناسی رشد

- بیان و توضیح دیدگاه‌های رفتاری و یادگیری اجتماعی

بیان و توضیح دیدگاه‌های ارگانیزمی، روان پویایی و کردار شناختی

بیان و توضیح دیدگاه‌های بوم شناختی، دوره زندگی، شناختی و مدل‌های اجتماعی

مقایسه دیدگاه‌ها و بیان روشهای متفاوت تبیین در هر کدام از دیدگاه‌ها

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن آشنایی با نظریات مطرح در حوزه رشد به مقایسه دیدگاه‌ها و بیان روشهای متفاوت تبیین در هرکدام از دیدگاه‌ها پرداخته و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: آشنایی با نحوه رشد در حیطه های موضوعی در دوره‌های پیش از تولد، دو سال اول زندگی، سالهای کودکی، نوجوانی

۱-بیان فرایند رشد زیستی، جسمانی، زبانی و ارتباطی و توضیح نظریه‌های غالب

۲-توضیح فرایند رشد هیجانی، رشد عاطفی و تبیین نظریه‌ها

۳-بیان فرایند رشد شناختی، اجتماعی و اخلاقی و تبیین و توضیح نظریه‌ها

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن آشنایی با فرایند رشد در ابعاد مختلف به تبیین نظریات غالب پرداخته و در کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم: مقایسه فرایند رشد و تحول کودک و نوجوان عادی با کودک و نوجوان دارای نیازهای ویژه از نظر حیطه‌های رشد موضوعی و بررسی تلویحات اموزشی این تفاوتها

مقایسه فرایند رشد زیستی، جسمانی، زبانی و ارتباطی، هیجانی، عاطفی، شناختی، اجتماعی و اخلاقی کودک و نوجوان عادی با کودک و نوجوان دارای نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید فرایند رشد تحول کودک عادی را با کودک و نوجوان با نیاز ویژه مقایسه و در کلاس ارائه نماید.

راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی شکل می‌گیرد. مدرس درس، به منظور ارائه جذاب مطالب درس، از نرم‌افزارهای آموزشی (نظیر پاورپوینت و ...) و از روش‌های پرسش و پاسخ، مشارکتی، گروه‌های کوچک و بحث گروهی استفاده می‌کند و فرصت‌هایی برای طرح سؤال و بیان عقاید و دیدگاه‌های دانشجویان فراهم می‌کند.

٤-منابع آموزشی

منابع اصلی

۱. لورابرک، ترجمه، یحیی سیدمحمدی. روانشناسی رشد: انتشارات رشد.

۲.سیف و دیگران(۱۳۸۷). روانشناسی رشد ۱ و ۲: انتشارات سمت.

منابع فرعی:

۱. کرین، ویلیام ترجمه: خوی‌نژاد. روانشناسی رشد: نظریه‌ها و کاربردها: انتشارات رسا.

۲. هترینگتون و پارک ترجمه جواد طهوریان و دیگران (۱۳۷۳). روانشناسی کودک از دیدگاه معاصر، جلد ۱ و ۲، انتشارات آستان قدس رضوی.

۳. تامس، رابرت ترجمه: برآبادی و آقامحمدیان. نظریه‌های نوین تحول انسان: نشر نی.

۴.ماسن و دیگران، ترجمه: مهشید یاسایی (۱۳۶۷). رشد و شخصیت کودک: نشر مرکز

۵.شهرارای، مهرناز (۱۳۸۴). روانشناسی رشد نوجوان: نشر علم

- :1- Child Development and teaching pupil with special educational needs. By:Tilston,C and Layton,L., Routledge, Falmer, 2004.

راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می‌دهد. مدرس می‌تواند به فعالیتهای کتابخانه‌ای نیز امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یکی از موضوعات مرتبط را انتخاب و در کلاس ارایه نماید(۴ نمره).

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی است(۱۶ نمره).

سرفصل درس «روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه (۱)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تفاوتهای فردی از ویژگیها و زیباییهای خلقت است. نهاد آموزش و پرورش بر اساس این تفاوتها باید آمادگی لازم برای ارائه خدمات متناسب به مخاطبان خود را داشته باشد و زمینه تحقق عدالت آموزشی را فراهم کند. از آنجاییکه این تفاوتها در ساحتهای مختلف شناختی، حسی، حرکتی و عاطفی نمایان می‌گردد شایسته است برنامه‌ریزیهای آموزشی و پرورشی به شکلی انجام پذیرد که تمامی دانش آموزان با شرایط خاص را تحت پوشش قرار دهد و با تکیه بر روانشناسی تفاوتهای فردی زمینه رشد و تعالی تمامی دانش آموزان با هر گونه تفاوتی را فراهم کند. بدیهی است تحقق این هدف منوط به تنظیم برنامه های زیرنظام سند تحول بنیادین بر مدار تفاوتهای فردی و روانشناسی دانش آموزان با نیازهای ویژه خواهد بود. دانشجومعلمان باید با ویژگیهای دانش آموزان خاص در گروههای مختلف معلولیت کاملا آشنا شوند تا بتوانند مبتنی بر این آگاهی و دانش، خدمات مناسب آموزشی و پرورشی را ارایه کنند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه ۱ نام درس به انگلیسی: Psychology and Education of children with special needs 1
نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ساعت شایستگی کلیدی: تخصصی پیشنیاز: - استاد متخصص برای تدریس: متخصص روانشناسی و علوم تربیتی با گرایش کودکان استثنایی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- با کلیات روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه آشنا شود. ۲- ویژگیها و محدودیتهای زیستی، شناختی، عاطفی-هیجانی، اجتماعی و رفتاری گروههای مختلف کودکان با نیازهای ویژه را بداند و معرفی کند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

- تعاریف
- شیوع
- آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید کلیات آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه را بداند و در کلاس بیان کند.

فصل دوم: کم توانی ذهنی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان کم توان ذهنی را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل سوم: ناتوانیهای یادگیری

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با ناتوانیهای یادگیری را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل چهارم: اختلال کم توجهی-بیش فعالی (ADHD)

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با اختلال کمبود توجه همراه با بیش فعالی را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل پنجم: اختلالات هیجانی و رفتاری

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با اختلالات هیجانی و رفتاری را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل ششم: اختلالات ارتباطی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با اختلالات ارتباطی را بداند و در کلاس معرفی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی همراه است. دانشجومعلم باید بتواند ویژگیها و محدودیتهای گروههای مختلف معلولیت را یاد بگیرد و مبتنی بر نگرشهای جدید روانشناسی و آموزش و پرورش به ارایه خدمت به این افراد بپردازد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱. هالاهان و کافمن، (۲۰۰۳). دانش آموز استثنایی: مقدمه ای بر آموزش ویژه، ترجمه حمید علیزاده و همکاران، ۱۳۹۳، تهران: نشر ویرایش.

منابع فرعی:

۲. اسمیت و همکاران. (۲۰۱۵). روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه. ترجمه همتی علمدارلو و همکاران. ۱۳۹۵. تهران. نشر ارسباران.
۳. هاردمن و همکاران. (۲۰۰۱). روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی. ترجمه حمید علیزاده و همکاران. ۱۳۸۹. تهران: نشر دانژه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۲ نمره)

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس باید به کارهای عملی امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یک مورد واقعی از کودکان با نیازهای ویژه را در کلاس معرفی و یا گزارش و یا نمایش دهد.

ارزشیابی پایانی: (۱۸ نمره)

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی این سرفصل است.

سرفصل درس «روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه (۲)»

۲. معرفی درس و منطق آن:

تفاوتهای فردی از ویژگیها و زیباییهای خلقت است. نهاد آموزش و پرورش بر اساس این تفاوتها باید آمادگی لازم برای ارائه خدمات متناسب به مخاطبان خود را داشته باشد و زمینه تحقق عدالت آموزشی را فراهم کند. از آنجاییکه این تفاوتها در ساحتهای مختلف شناختی، حسی، حرکتی و عاطفی نمایان می گردد شایسته است برنامه ریزی‌های آموزشی و پرورشی به شکلی انجام پذیرد که تمامی دانش آموزان با شرایط خاص را تحت پوشش قرار دهد و با تکیه بر روانشناسی تفاوتهای فردی زمینه رشد و تعالی تمامی دانش آموزان با هر گونه تفاوتی را فراهم کند. بدیهی است تحقق این هدف منوط به تنظیم برنامه های زیرنظام سند تحول بنیادین بر مدار تفاوتهای فردی و روانشناسی دانش آموزان با نیازهای ویژه خواهد بود. دانشجومعلمان باید با ویژگیهای دانش آموزان خاص در گروههای مختلف معلولیت کاملا آشنا شوند تا بتوانند مبتنی بر این آگاهی و دانش، خدمات مناسب آموزشی و پرورشی را ارایه کنند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
شایستگی کلیدی: تخصصی
پیشنیاز: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه(۱)
استاد متخصص برای تدریس:
متخصص روانشناسی و علوم تربیتی با گرایش کودکان استثنایی</td>
<td>نام درس به فارسی: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه ۲
نام درس به انگلیسی:
Psychology and Education of children with special needs 2</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
ویژگیها و محدودیتهای زیستی، شناختی، عاطفی-هیجانی، اجتماعی و رفتاری گروههای مختلف کودکان با نیازهای ویژه را بداند و معرفی کند.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آسیب شنوایی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

آناتومی و فیزیولوژی

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با آسیب شنوایی را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل دوم: آسیب بینایی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

آناتومی و فیزیولوژی

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با آسیب بینایی را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل سوم: آسیب‌های نادر و شدید (اختلال طیف اوتیسم و چندمعلولیتی)

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای این دانش آموزان را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل چهارم: آسیبهای جسمی حرکتی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها و ملاحظات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان با آسیب جسمی را بداند و در کلاس معرفی کند.

فصل پنجم: تیزهوشی

تعاریف

طبقه بندی

شیوع

علل

ارزیابی

ویژگیها و محدودیتها

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ویژگیها و محدودیتهای دانش آموزان تیزهوش را بداند و در کلاس معرفی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی همراه است. دانشجومعلم باید بتواند ویژگیها و محدودیت‌های گروههای مختلف معلولیت را یاد بگیرد و مبتنی بر نگرشهای جدید روانشناسی و آموزش و پرورش به ارایه خدمت به این افراد بپردازد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۴. هالاهان و کافمن. (۲۰۰۳). دانش آموز استثنایی: مقدمه ای بر آموزش ویژه. ترجمه حمید علیزاده و همکاران. ۱۳۹۳. تهران: نشر ویرایش.

منابع فرعی:

۵. اسمیت و همکاران. (۲۰۱۵). روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه. ترجمه همتی علمدارلو و همکاران. ۱۳۹۵. تهران. نشر ارسباران.

۶. هاردمن و همکاران. (۲۰۰۱). روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی. ترجمه حمید علیزاده و همکاران. ۱۳۸۹. تهران: نشر دانژه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۲ نمره)

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس باید به کارهای عملی امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یک مورد واقعی از کودکان با نیازهای ویژه را در کلاس معرفی و یا گزارش و یا نمایش دهد.

ارزشیابی پایانی: (۱۸ نمره)

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی این سرفصل است.

سرفصل درس «روش تحقیق و آمار»

۱. معرفی درس و منطق آن:

پژوهش از ابزارهای مهم تصمیم‌گیری در موقعیت‌های مختلف به ویژه در آموزش و پرورش است. همه ساله مبالغ هنگفتی از بودجه کشور به پژوهش‌های آموزشی و تربیتی تخصیص می‌یابد تا معلمان و متخصصان بتوانند متناسب با نیازهای نوپدید ملی نوآوریهای لازم را در فرایند یاددهی-یادگیری اعمال کنند. در همین راستا و برای بهبود بیشتر فرایند آموزش و یادگیری، دانشجو معلمان باید بتوانند خود پژوهش کنند و از نتایج پژوهش‌های دیگران نیز استفاده نمایند. لذا آشنایی ایشان با روش‌های متعدد پژوهش از اهمیت بالایی برخوردارست. هدف این درس هم این است که دانشجومعلمان به دانش و مهارت لازم برای انجام پژوهش و مطالعه انتقادی پژوهش‌های دیگران و استفاده از آنها برای بهبود روش‌های آموزش و یادگیری مجهز شوند.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی:** روش تحقیق و آمار **نام درس به انگلیسی:** *Research method and statistics*
نوع درس: نظری و عملی **تعداد واحد:** ۳ (۲+۱) **تعداد ساعت:** ۶۴ **شایستگی کلیدی:** *CK* **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص علوم تربیتی و روانشناسی مسلط بر روش تحقیق و آمار	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- علم و روش علمی و مفاهیم اصلی روش تحقیق را بشناسد و بیان کند. ۲- روشهای تحقیق کمی و کیفی را بشناسد و بیان کند. ۳- آمار توصیفی را بفهمد، بیان کند و بکار ببرد. ۴- مقاله‌های پژوهشی را از نظر روش تحقیق، نقادی کند. ۵- یک پیشنهاده پژوهشی صحیح و علمی را با پیروی از اصول علمی و اخلاقی بنویسد.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات تحقیق

درک علمی، مسئله تحقیق، فرضیه، مفاهیم و سازه‌ها و متغیرها، اندازه گیری، جامعه و نمونه

فعالیتهای یادگیری:

مفاهیم اصلی تحقیق را بفهمد و بیان کند.

مقالات پژوهشی را با توجه به مفاهیم اصلی تحقیق بررسی و ارائه کند.

فصل دوم: روشهای تحقیق کمی

روش پیمایشی، تحقیق آزمایشی، تحقیق علّی مقایسه ای، طرحهای تک آزمودنی، تحقیق طولی، تحقیق همبستگی

فعالیتهای یادگیری:

روشهای تحقیق کمی را بفهمد و معرفی کند.

مقالات پژوهشی را با توجه به روش تحقیق کمی آنها بررسی و ارائه کند.

فصل سوم: روشهای تحقیق کیفی

رویکردها و روشها، تحلیل محتوا، روش شناسی کیو، اقدام پژوهی، نظریه زمینه ای، گروه متمرکز

فعالیتهای یادگیری:

روشهای تحقیق کیفی را بفهمد و معرفی کند.

مقالات پژوهشی را با توجه به روش تحقیق کیفی آنها بررسی و ارائه کند.

فصل چهارم: آمار توصیفی

شاخصهای گرایش مرکزی، شاخصهای پراکندگی، شاخصهای پیوند، دادههای اسمی، دادههای ترتیبی، دادههای فاصله ای، توزیع طبیعی، روشهای ارائه و نمایش دادهها، نمرات درصدی و هنجاری

فعالیتهای یادگیری:

مفاهیم اصلی آمار توصیفی را بفهمد و بیان کند.

تمرینات درسی و مسائل آماری توصیفی را حل کند.

مقالات پژوهشی را با توجه به آمار توصیفی آنها بررسی و در کلاس ارائه کند.

فصل پنجم: نوشتن پیشنهاده پژوهشی با رعایت قواعد استناد علمی و اصول اخلاقی

فعالیتهای یادگیری:

چگونگی نوشتن پیشنهاده پژوهشی و رعایت قواعد استناد علمی و اصول اخلاقی را بداند و توضیح بدهد.

مقالات پژوهشی را با توجه به قواعد نوشتن و روش استناد علمی و پیروی از قوانین اخلاقی بررسی و ارائه کند.

یک پیشنهاده پژوهشی صحیح و علمی بنویسد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزشهای کلاسی این درس با محوریت مدرس و بصورت سخنرانی و با مشارکت عملی دانشجومعلمان انجام می‌شود. هم اندیشی و همفکری درباره چیستی علم و روشهای مختلف علمی و روشهای تحقیق متن این درس است. دانشجومعلمان ضمن حل مسائل و تمرینات آماری توصیفی باید در هر جلسه یک مقاله مرتبط را بررسی کنند. نوشتن یک پیشنهاده پژوهشی صحیح و علمی هم لازم است.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- سعدی پور، اسماعیل (۱۳۹۵). روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. دوجلدی. ویراست دوم. نشر دوران.

منابع فرعی:

۱- کیامنش، علیرضا و دانای طوس(۱۳۹۱). طرح پژوهش: رویکردهای کیفی، کمی و ترکیبی. انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

۲- دلاور، علی(۱۳۹۳). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی.انتشارات رشد.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین:

به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنیاز در این درس قبل از شروع فعالیتهای آموزشی انجام می گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ٤ نمره

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس به کارهای عملی و پژوهشی نیز امتیاز می‌دهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس امتیازآور است. دانشجومعلم باید مقالات پژوهشی مرتبط را در کلاس گزارش دهد. حل مسائل و تمرینات آماری توصیفی از دیگر کارهای امتیازآور است.

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

در قالب یک آزمون کتبی صورت می گیرد که شامل ۴ سطح است:

۱. کلیات تحقیق و ۲. روشهای تحقیق کمی و ۳. روشهای تحقیق کیفی و ۴. آمار توصیفی و مسائل آماری

کارپوشه (*Port Folio*): ٦ نمره

نوشتن پیشنهاده پژوهشی با رعایت قواعد استناد علمی و اصول اخلاقی.

سرفصل درس «اصول توانبخشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

توانبخشی فرایند هدفمندی است که افراد دارای نیازهای ویژه را قادر می‌سازد درحد توان از توانمندی‌های خود بهره برند و زندگی خود را به کمک آن مهارت‌ها بسازند. امروزه در مفاهیم توانبخشی هم‌سو با تحولات عظیم دنیا، حرکت از توجه به نقص و ناتوانی به عنوان پیامد بیماری، به سمت عملکرد به عنوان مولفه‌ای از وضعیت سلامت فرد مطرح است. طبیعی است دانشجومعلم با اطلاع از این مفاهیم، همچنین آشنایی با رشته‌های مختلف توانبخشی علاوه بر افزایش آگاهی خود، می‌تواند هدایت صحیح دانش-آموز را امکان پذیر نماید. مطالب ذکر شده این امکان را به دانشجومعلم خواهد داد که ضمن ارائه اطلاعات صحیح به والدین، در صورت نیاز ارجاع درست و به موقعی نیز داشته باشد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: اصول توانبخشی نام درس به انگلیسی: *Principles of Rehabilitation*
نوع درس:نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت:۳۲ شایستگی کلیدی:*CK* پیش‌نیاز: ندارد استاد متخصص برای تدریس: متخصصین علوم توانبخشی	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱- با کلیات توانبخشی و ویژگی حیطه های آن آشنا شود. ۲- ضمن آشنایی با رشته های توانبخشی بتواند اهداف آنها را بیان کند. ۳- روند توانبخشی در ایران را بشناسد و بیان کند. ۴- ضمن آشنایی با حقوق معلولین، بتواند آنها را ارائه نماید ۵- به تیم توانبخشی ارجاع نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

- تعریف توانبخشی
- سیر تحول دیدگاههای توانبخشی
- ریشه تاریخی توانبخشی
- اهداف توانبخشی
- مدل‌های توانبخشی
- سیستم های طبقه بندی بین‌المللی «عملکرد»[1] و «آسیب، معلولیت و ناتوانی»[2]

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید بتواند مفاهیم مورد استفاده در توانبخشی ازجمله نقص، ناتوانی، معلولیت ، مدلهای توانبخشی، نگرش امروزی و گذشته را با یکدیگر مقایسه کرده تفاوتهای بین آنها را بیان کند.

1-International Classification of Impairment, Disability and Handicap.
2- International Classification of Functioning

فصل دوم: حیطه‌های توانبخشی

- حیطه روانی
- حیطه اجتماعی
- حیطه آموزشی
- حیطه حرفه ای
- حیطه پزشکی
- حیطه سالمندی

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید بتواند حیطه ها را بخوبی با یکدیگر مقایسه و ارائه نماید.

فصل سوم: رشته‌های توانبخشی

- فیزیوتراپی
- کاردرمانی
- گفتاردرمانی
- بینایی سنجی
- شنوایی شناسی
- اعضاء مصنوعی
- پرستاری توانبخشی
- توانبخشی و طب فیزیکی

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم ضمن آشنایی کامل با اعضاء تیم توانبخشی، باید بتواند وظایف هر یک را بخوبی بیان کند.

فصل چهارم: الگوهای ارایه خدمات توانبخشی

- متمرکز
- نیمه متمرکز
- مبتنی بر جامعه

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید بتواند الگوهارا بخوبی با یکدیگر مقایسه کرده و در کلاس ارائه نماید.

فصل پنجم: توانبخشی در ایران

- ارایه خدمات توانبخشی در سازمانهای مختلف

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید سازمانهای مختلف ارایه‌دهنده خدمات توانبخشی را شناسایی کرده و در کلاس ارایه نماید.

فصل ششم : حقوق معلولین

- ویژگی‌های کنوانسیون حقوق معلولین
- حقوق معلولین در ایران
- نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی
- قانون جامع حمایت از حقوق معلولین

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید قوانین مختلف مربوط به حقوق معلولین را شناسایی کرده و در کلاس ارایه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی شکل می‌گیرد. دانشجو معلم باید بتواند تعاریف جدید را یاد بگیرد و مبتنی بر نگرش جدید به حوزه توانبخشی و معلولیت متمرکز شود تا بتواند ضمن آشنایی با رشته‌های توانبخشی و وظایف آنها، هدایت صحیح والدین را نیز به عهده بگیرد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱-کاکوجویباری، علی اصغر؛ پشیاره، ابراهیم؛ فرهبد، مژگان.(۱۳۹۲). اصول توانبخشی. تهران: دانشگاه پیام نور.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می‌دهد. مدرس می‌تواند به فعالیتهای کتابخانه‌ای نیز امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یکی از موضوعات مرتبط را انتخاب و در کلاس ارایه نماید(۴ نمره).

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی است(۱۶ نمره).

سرفصل درس «سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) درباره افراد با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از وظایف مهم و اساسی پیامبر(ص)تعلیم و تربیت مردم و هدایت آنان به سوی توحید و دیگر آموزه های اسلامی است و این سخن ایشان که « من معلم مبعوث شدم» تأکید و تأییدی بر این مدعاست. اهل بیت آن حضرت علیهم السلام نیز همین وظیفه خطیر را پس از ایشان بر عهده داشته و دارند. از این روی، این بزرگواران گنجینه ای است سرشار از آموزه های تربیتی در زمینه تربیت اسلامی که افزون بر کارایی و اثربخشی از بالاترین اعتبار نیز برخوردار است و رهنمودهای عملی فراوانی برای معلمان دارد و چون چراغی فروزان راهنمای معلمان در فعالیتهای تعلیم و تربیت آنان است. در این واحد دانشجومعلمان ضمن آشنایی با اصول و روشهای تربیتی پیامبر صلی اله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحتهای تربیت کودک، تربیت اعتقادی، تربیت عبادی و تربیت اخلاقی ، تربیت اجتماعی و تربیت علمی در خصوص روشهای تعامل و چگونگی رفتار و همچنین توصیه های تربیتی آن بزرگواران در رابطه با معلولین، دانش تربیتی مناسبی به دست خواهند آورد.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی:** سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) درباره افراد با نیازهای ویژه
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** تخصصی **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** اساتید دارای مجوز از گروه معارف اسلامی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- مفهوم، اهمیت و منابع سیرهٔ تربیتی، اصول و روشهای تربیتی را در سیرهٔ پیامبر صلی اله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی توصیف و تحلیل کند. ۲- براساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، وضعیت موجود تربیتی در ساحتهای تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند. ۳- با روشهای تربیتی معلولین و چگونگی تکریم ایشان از سوی پیامبر و اهل بیت (ص) آشنا شده و نسبت به احصاء این روشها اقدام نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: چیستی و ضرورت سیرهٔ تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت(ع)

- تعریف سیرهٔ، سنت، تربیت، سیره تربیتی
- حجیت و اعتبار سیره
- دلالتها و کارکردهای سیره
- منابع سیره
- ضرورت آشنایی با سیره تربیتی پیامبر صلی اله و علیه آله و اهل بیت علیهم السلام

فصل دوم: تربیت کودک

- اصول تربیت کودک
- روشهای تربیت کودک

فصل سوم: تربیت اعتقادی

- روشهای پروش شناخت و ایمان به خدا
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به پیامبر صلی اله و علیه آله
- روشهای پرورش شناخت به ایمان به امامت
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به معاد

فصل ٤: تربیت عبادی

- آموزش قرآن
- آموزش ذکر و دعا
- آموزش نماز
- آموزش روزه

فصل ٥: تربیت اخلاقی و اجتماعی

- اصول تربیت اخلاقی
- روشهای زمینه ساز در تربیت اخلاقی
- روشهای پرورش آگاهی و بصیرت اخلاقی
- روشهای پرورش گرایشها و عادتهای مطلوب اخلاقی
- روشهای اصلاح رفتارهای نامطلوب
- اصول تربیت اجتماعی

فصل ٦: اصول و روشهای تربیتی اسلام در ارتباط با معلولین

- اصول و روشهای تربیتی قرآن در ارتباط با معلولین
- اصول و روشهای تربیتی پیامبر (ص) در ارتباط با معلولین
- اصول و روشهای تربیتی ائمه معصومین (ع) در ارتباط با معلولین

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلمان باید از منابع مختلف و موثق، آیات و احادیث مربوط به معلولین را از قرآن و سیره پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) را احصاء و در کلاس ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی د رکلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استناد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- تحف العقول.
- اصول کافی
- حسینی زاده، سیدعلی و داودی، محمد (۱۳۹۷). سیرهٔ تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت(ع). دانشگاه فرهنگیان، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، سمت.

منابع فرعی:

- طوسی، اسداله(۱۳۹۳). سیره تربیتی و اخلاقی پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در خانه و خانواده، تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- طباطبایی، محمدحسین، سنن النبی، ترجمه و تحقیق محمدهادی فقهی، تهران: اسلامیه، ۱۳۵۴ش.
- مرتضی، مطهری(۱۳۸۰). سیری در سیرهٔ نبوی. تهران: انتشارات صدرا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

ارایه مقاله مکتوب در رابطه با چگونگی رفتار با معلولین منبعث از قرآن و پیامبر و اهل بیت (۵ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۵ نمره)

سرفصل درس «کاربینی در مدارس و مراکز خاص»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تدریس به عنوان یکی از مشاغل حرفه ای نیاز به ایجاد مهارتهای لازم در دانشجومعلمان دارد. مقدمه ایجاد هر مهارت قبل از استقلال در عمل، مشاهده است. در رشته‌هایی مانند آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه که ممکن است دانشجومعلم در طول دوره های تحصیلی گذشته خود این نوع محیط آموزشی را تجربه نکرده باشد و یا حتی یک کلاس آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه را از نزدیک ندیده باشد، مشاهده این محیط خاص آموزشی، از ملزومات حتمی است که می‌تواند در یادگیری مفاهیم تخصصی برای دانشجومعلمان مفید باشد.

مشخصات درس **نوع درس:** عملی **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۶۴ **شایستگی کلیدی:** تخصصی **پیشنیاز:** روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه۱ **استاد متخصص برای تدریس:** معلم مجرب در آموزش کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** کاربینی در مدارس و مراکز خاص **نام درس به انگلیسی:** *Internships in special schools and centers* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱. ضرورت و فایده مشاهده و انواع روشها و ابزارهای آن را بداند. ۲. چگونگی ثبت مشاهدات و نمایش آنها را بداند. ۳. براساس مبانی نظری پیشگفته، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و بخشهای مختلف مدارس استثنایی را مشاهده و گزارش نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:

ضرورت و فایده مشاهده

انواع روشهای مشاهده.

ابزارهای مشاهده.

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ضرورت و فایده مشاهده را بفهمد و انواع روشهای مشاهده را بداند و با ابزارهای مختلف مشاهده آشنا باشد.

فصل دوم:

ثبت مشاهدات و نمایش آنها

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید روشهای گوناگون ثبت کردن مشاهدات را بلد باشد و چگونگی نمایش آنها را بداند.

فصل سوم:

مشاهده و دادن گزارش از دانش آموزان با نیازهای ویژه و بخشهای مختلف در مدارس استثنایی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید به طور عملی، یک مدرسه استثنایی مشخص را براساس آموخته های نظری از تمامی ابعاد مشاهده و در کلاس گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس دو بُعد دارد: بعد نظری موجز و بعد عملی مفصل. در ابتدای این درس، مدرس در دو یا سه جلسه دانشجومعلمان را با مبانی نظری و عملی مشاهده آشنا می کند. در ادامه مدرس همه جلسات را برای آموزش مشاهده و کاربینی واقعی و ثبت و تهیه گزارش از تمامی ابعاد مدارس استثنایی شامل محیط و دانش آموزان در گروههای مختلف صرف می کند. این آموزشها باید عینی و عملی و در محیط مدرسه داده شوند تا دانشجومعلمان به یک تجربه زیسته در مدارس استثنایی دست یابند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

کارت رایت، کارول؛کارت رایت، فیلیپ. ترجمه ولی الله نعمتی (۱۳۸۸). پرورش مهارتهای مشاهده. تهران. نشر رشد.

٤. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: دانشجومعلمان ضمن حضور منظم در مدرسه بایستی همه ابعاد مدرسه را به طور عملی مشاهده و ثبت و در کلاس ارائه کنند (۱۲ نمره).

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی (۸ نمره)

سرفصل درس «سنجش و اندازه گیری آموزشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس سنجش و اندازه‌گیری آموزشی همان ارزشیابی پیشرفت تحصیلی است. این درس کمک می‌کند تا میزان تحقق اهداف آموزشهای داده شده ارزیابی و اندازه گیری شود و سطح کمی و کیفی آموزش‌ها مشخص شده و ارتقاء یابد و اثرات و پیامدهای آنها به طور منظم بازبینی و واکاوی شود. استفاده از الگوهای متنوع سنجش و اندازه‌گیری برای قضاوت در خصوص برنامه‌های درسی به معلمان کمک می‌کند تا نیازهای آموزشی را شناسایی نمایند و سازماندهی مطالب و محتوای درسی را برای انتقال دانش، نگرش و بالا بردن سطح مهارت‌ها بهبود ببخشند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** تخصصی **پیشنیاز:** روش تحقیق و آمار **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی و رَوانسنجی مسلط بر سنجش و اندازه گیری	**نام درس به فارسی:** سنجش و اندازه گیری آموزشی **نام درس به انگلیسی:** *Educational assessment and measurement* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱) مفاهیم و کلیات سنجش و اندازه گیری را بفهمد و بیان کند. ۲) انواع و طبقه بندی در سنجش و اندازه گیری را مقایسه و بیان کند. ۳) انواع روشهای سنجش و اندازه گیری کلاسی را بکار ببرد.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

مفاهیم سنجش و ارزشیابی آموزشی، اهداف و استانداردها سنجش و ارزشیابی آموزشی

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید تعاریف اصلی و مفاهیم گوناگون سنجش و ارزشیابی را بفهمد و تفاوتها و تشابهات آنها را در کلاس بیان کند. با مراجعه به منابع متعدد تعاریف و مفاهیم مختلفی را گردآوری کند و در قالب جدولی ارائه نماید.

فصل دوم: طبقه بندی

طبقه بندی اهداف آموزشی، طبقه بندی جدید و قدیم حوزه شناختی، طبقه بندی روشهای سنجش، تهیه طرح سنجش یادگیری

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید با ارائه نمونه هایی از انواع طرحهای ارزشیابی تحصیلی، ویژگیها و طبقه بندی طرحها را در کلاس بررسی و بیان کند. با انتخاب یک درس مشخص یک نمونه طرح ارزشیابی تحصیلی آماده و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: انواع سنجش و کاربرد آنها

سنجش به کمک آزمونهای صحیح و غلط، سنجش به کمک آزمونهای جور کردنی، سنجش به کمک آزمونهای چندگزینه ای، سنجش به کمک آزمونهای تشریحی، سنجش به کمک آزمونهای کوتاه پاسخ، سنجش به کمک آزمونهای کارپوشه، سنجش عملکردی، سنجش مشاهده ای، سنجش رفتاری، سنجش عاطفی

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید انواع روشهای ارزشیابی را بررسی کرده و بفهمد و محاسن و معایب آنها را در کلاس مقایسه و بیان کند. در یک نمونه کوچک چندنفری انواع روشهای ارزشیابی را به طور عملی اجرا و در کلاس گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزشهای کلاسی این درس با محوریت مدرس و با مشارکت عملی دانشجومعلمان انجام می‌شود. هماندیشی و همفکری درباره روشهای سنجش و اندازه گیری ضروری این درس است. این درس ماهیت عملی دارد لذا دانشجومعلمان باید به اجرای کلاسی انواع روشهای سنجش و انجام پروژه و کار عملی بپردازند. بیشتر مفاهیم درس باید به صورت تحلیلی و با ارائه نمونه های مشابه تدریس شود.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-سیف، علی اکبر. سنجش فرایند و فرآورده یادگیری: نشر دوران.

منبع فرعی:

-سیف، علی اکبر. روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی: نشر دوران.

-بازرگان، عباس. ارزشیابی آموزشی: نشر سمت.

-کیامنش، علیرضا. روشهای ارزشیابی آموزشی: نشر: دانشگاه پیام نور.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۸ نمره

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس به کارهای عملی و پژوهشی امتیاز می دهد. حضور فعال دانشجومعلمان در کلاس درس امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند مقالات و تحقیقات را به لحاظ روشهای سنجش و اندازه گیری آنها در کلاس گزارش کند.

ارزشیابی پایانی: ۱۲ نمره

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل کلیه مطالب است.

سرفصل درس «زبان و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن:

رابطه زبان و آموزش، ریشه در وجوه مشترک آنها دارد یعنی رابطه میان اندیشه و برقراری ارتباط. اندیشه از یک طرف با زبان آمیخته است و از طرف دیگر آموزش به ویژه به معنای متعالی آن بر اندیشه استوارست. اندیشه از یکسو محور آموزش است و از سوی دیگر با زبان، رابطه ناگسستنی دارد. این پیوستگی چنان است که برخی از فیلسوفان و دانشمندان، اندیشه و زبان را یکی دانسته‌اند. برقراری ارتباط، محور اصلی رابطه آموزشی و از ابعاد عینی آن است. برقراری ارتباط را زبانشناسان، مهمترین کارکرد زبان می‌دانند. آموزش نیز فرایندی ارتباطی است که بدون برقراری ارتباط میان مربی و متربی ممکن نیست. با شناخت ویژگیهای زبان و چگونگی کاربرد زبان و ارتباط زبانی در آموزش، بویژه در آموزش خواندن و نوشتن و ریاضی و علوم، امکان فعالیتهای آموزشی موثرتر برای معلمان فراهم می شود.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری	**نام درس به فارسی:** زبان و آموزش
تعداد واحد: ۲	**نام درس به انگلیسی:** *language and education*
تعداد ساعت: ۳۲	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:**
شایستگی کلیدی: CK	۳- زبان و رشد زبان را بشناسد و با نقش زبان در مدرسه آشنا شود. ۴- خواندن و نقش زبان در یادگیری خواندن را بفهمد و بازبگوید. ۵- نوشتن و نقش زبان در یادگیری نوشتن را بفهمد و بازبگوید.
پیشنیاز: -	۶- یادگیری ریاضیات و نقش زبان در این یادگیری را بفهمد و بازبگوید. ۷- یادگیری علوم و نقش زبان در این یادگیری را بفهمد و بازبگوید.
استاد متخصص برای تدریس: متخصص زبانشناسی و روانشناسی مسلط بر روانشناسی زبان	۸- کاربرد زبان در یادگیری‌های مدرسه ای را عملا تمرین کند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: زبان

چیستی زبان

رشد و مختصات و وظایف زبان به ویژه در مدرسه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید چیستی زبان و رشد و مختصات و وظایف آن به ویژه در مدرسه را بداند و در کلاس بازگو کند.

فصل دوم: خواندن

چیستی خواندن

سازوکار یادگیری خواندن

نقش زبان در خواندن و یادگیری خواندن

فعالیتهای یادگیری:

فصل سوم: نوشتن

چیستی نوشتن

سازوکار یادگیری نوشتن

نقش زبان در نوشتن و یادگیری نوشتن

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید چیستی نوشتن و سازوکار یادگیری نوشتن و نقش زبان در نوشتن و یادگیری نوشتن را بفهمد و بازگو کند.

فصل چهارم: ریاضیات

چیستی ریاضیات

سازوکار یادگیری ریاضیات

نقش زبان در اعمال ریاضی و در یادگیری ریاضیات

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید چیستی ریاضیات و سازوکار یادگیری ریاضیات و نقش زبان در اعمال ریاضی و یادگیری ریاضیات را بفهمد و بازگو کند.

فصل پنجم: علوم

چیستی علوم

سازوکار یادگیری علوم

نقش زبان در یادگیری علوم

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید چیستی علوم و سازوکار یادگیری علوم و نقش زبان در یادگیری علوم را بفهمد و بازگو کند.

فصل ششم: کاربرد زبان در یادگیری‌های مدرسه‌ای

کاربرد زبان در یادگیریهای مدرسه ای را عملا تمرین کند.

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید تمرینات مناسب زبانی را برای آموزش خواندن و نوشتن و ریاضی و علوم طراحی کند. مسائل و مشکلات خوانداری و نوشتاری و ریاضی و علومی را براساس زبان تحلیل کند. نکات و مختصات آموزشی در این یادگیریها را براساس مهارتهای زبانی تبیین و تشریح کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش‌های کلاسی این درس با محوریت مدرس و با مشارکت فعال دانشجومعلمان انجام می‌شود. ضروری است به ایشان فرصت داده شود تا در تفهیم و تفاهم و در هم اندیشی و همفکری درباره زبان و نقش آن در مهارتهای تحصیلی و چگونگی کاربرد عملی مهارتهای زبانی در تدریس موضوعات مختلف، مشارکت فعال داشته باشند. دانشجومعلمان باید در هر جلسه یک مقاله پژوهشی مرتبط با نقش زبان در یادگیریهای مدرسه ای را معرفی و بررسی کنند. گرچه این درس بیشتر ماهیت نظری دارد اما برعهده مدرس و دانشجومعلمان است که کاربست مهارت‌های زبانی را در مسائل و مشکلات و نکات آموزشی خواندن و نوشتن و ریاضی و علوم، تمرین و عملا اجرا کنند

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

بخش دوم از کتاب:

-گلاور، رانینگ، و برونینگ.(۱۹۹۰). روانشناسی شناختی برای معلمان. ترجمه علینقی خرازی. ۱۳۷۷. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین:

به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنیاز در این درس قبل از شروع فعالیتهای آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ٥ نمره

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در کارهای کلاسی انجام می‌شود. مدرس به کارهای عملی و پژوهشی نیز امتیاز می دهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس امتیازآور است. دانشجومعلم باید کاربرد عملی مهارتهای زبانی را در آموزشهای مدرسه‌ای تمرین واجرای کلاسی کند.

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

در قالب یک آزمون کتبی صورت می گیرد که شامل همه مطالب درسی است.

سرفصل درس: آموزش تربیت بدنی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت بدنی بخش جدانشدنی تعلیم و تربیت به حساب می آید که از طریق حرکت، رشد را در ابعاد جسمانی، روانی و اجتماعی انسان تسهیل و هماهنگ کرده و به شکوفایی و تکوین استعدادهای مطلوب کمک می کند. دانش تربیت بدنی با ویژگیهای بیان شده در نظام آموزش و پرورش جهانی، جایگاه پراهمیتی دارد، زیرا با پایه گذاری ورزش در مدارس و شروع آن، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه تحت نظر مربیان تربیت بدنی مهارتهای ورزشی را کسب می نمایند و برای فعالیتهای مهمتر در آینده ازجمله زندگی مستقل آماده می گردند. لذا تربیت بدنی به عنوان جزیی از نظام آموزش و پرورش باید برخوردار از آخرین و متداولترین روشهای صحیح تدریس باشد تا بتواند در حل مشکلات دانش‌آموزان به ویژه دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در امر یادگیری مهارتهای ورزشی کمک کند. بر این اساس دانشجومعلمان باید ضمن آگاهی از این امر و مطلع شدن از اینکه چه روشها و ورزشهایی برای این دسته از دانش‌آموزان قابل استفاده هستند خواهند توانست ساعات درس تربیت بدنی را بسیار مفید و درست برنامه ریزی نمایند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری عملی **تعداد واحد:** ۲(۱+۱) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** تخصصی **پیشنیاز:** روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص تربیت بدنی و کاردرمانی و مسلط بر روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** آموزش تربیت بدنی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** Physical education for students with special needs **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- با اهمیت یادگیری حرکتی و نقش تربیت بدنی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه آشنا شود. ۲- ضمن آشنایی با روند رشد طبیعی روانی-حرکتی دانش آموزان، بتواند آن را با مراحل رشدی دانش آموزان با نیازهای ویژه مقایسه نماید. ۳- با مهارتهای حرکتی پایه آشنا شده و بتواند آنها را با روشهای صحیح در کلاس آموزش دهد. ۴- ضمن آشنایی با تعدادی از ورزشهای گروهی و انفرادی، آنها را برای آموزش به دانش آموزان با نیازهای ویژه مناسب سازی کند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: کلیات

- تعریف تربیت بدنی
- هدف تربیت بدنی
- اهمیت یادگیری حرکتی
- معلم تربیت بدنی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید درخصوص یادگیری حرکتی و نقش معلم تربیت بدنی در تحقق آنها، مقاله ای بیابد و در کلاس ارائه کند. همچنین از عملکرد معلم تربیت بدنی در مدارس استثنایی که بازدید کرده گزارشی تهیه و در کلاس ارائه نماید.

فصل ۲: مقایسهٔ روند رشد روانی-حرکتی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و عادی

- مراحل رشد مهارتهای حرکتی درشت
- مراحل رشد مهارتهای حرکتی ظریف
- مراحل رشد مهارتهای حرکتی تعادلی
- مراحل رشد مهارتهای حسی-حرکتی و بازتابها

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید درخصوص تاثیر آموزش مهارتهای حرکتی بر روند رشد در کودکان با نیازهای ویژه مقاله ای را بیابد و در کلاس ارائه نماید.

همچنین باید یک نفر از گروههای مختلف دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را انتخاب کرده، مورد مشاهده قرار داده و روند پیشرفت یا عدم پیشرفت مهارتهای حرکتی او را ثبت نموده و در کلاس به بحث بگذارد.

فصل ۳: مهارتهای حرکتی پایه در دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- آشنایی با مهارتهای حرکتی پایه مثل دویدن، پریدن، پرتاب و دریافت
- آشنایی با روشهای تقویت تعادل، هماهنگی و بکارگیری آنها در ضمن فعالیتها
- آشنایی با بازیهایی که مهارتهای پایه در آنها بکار رفته است

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یک برنامه تربیت بدنی مبتنی بر آموزشهای کلاسی برای یکی از گروههای مختلف کودکان با نیازهای ویژه از یک معلم تربیت بدنی بگیرد و بفهمد و در کلاس ارائه کند.

فصل ٤: ورزشهای گروهی و انفرادی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- آشنایی با بازیهای گروهی، آموزش اصول و تاکتیکهای ساده مثل حمله و دفاع در ورزشهای گروهی
- آشنایی با ورزشهای رقابتی و انطباق ورزشها با شرایط دانش‌آموزان (مثل فوتبال، والیبال)
- آموزش روشهای رشد انعطاف پذیری، قدرت، تکنیک، کنترل و تعادل در ورزشهای انفرادی و گروهی
- آمادگی جسمانی (تعریف، آموزش و اجراء برنامه، ایمنی، پیشرفت و انگیزه)

- ورزشهای آبی (ایمنی، آشنایی و ورود به آب، کنترل تنفس در آب، فرو بردن سر و صورت در آب، فعالیتهای انفرادی و بازیهای ورزش آبی)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از گروههای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را انتخاب کند و با ارائه دلیل، ورزش پیشنهادی خود را گزارش نماید و در کلاس به بحث بگذارد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصتهای یادگیری مستقیم و فردی، مطالعه پژوهش‌ها و مقالات علمی در زمینه تربیت بدنی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، بکارگیری شیوه مشارکتی و عملی در اجرای پروژه ها، بررسی گزارش‌ها در سطح کلاس درس، بکارگیری راهبردهای مناسب در تحلیل موقعیت‌های آموزشی و ارائه راهبردهایی برای بهبود یادگیری حرکتی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ازجمله راهبردهای تدریس هستند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-آیشنات، کارل، بی. (۱۹۹۲). تربیت بدنی برای کودکان کم توان ذهنی. ترجمه رضا منفیانی. (۱۳۹۳). تهران: انتشارات مدرسه. (بخشهایی از کتاب مورد نیاز است)

منابع فرعی:

-کریم‌زاده، پروانه. (۱۳۸۹). ۳۶۵ روز اول زندگی کودک. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
-جغتایی، محمدتقی؛ عبدالهی، ایرج. (۱۳۹۲). تکامل عصبی حرکتی. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)

حضور منظم و مشارکت فعال در کلاس و مدرسه هدف

ارائه گزارش از فعالیتهای یادگیری در کلاس

ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)

آزمون کتبی مباحث نظری

سرفصل درس «روش تدریس کتاب فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه (دوره اول ابتدایی)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

برنامه درسی فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره اول ابتدایی، مهارتهای زبان آموزی را به طور موازی و مساوی و با آهنگی مناسب بر پایه مهارتهای زبانی خوانداری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکر و استدلال) و مهارتهای نوشتاری (دستورزی، رونویسی، کلمه نویسی، املا و ...) سازماندهی شده است. برای رسیدن به این اهداف، آگاه کردن دانشجومعلمان از هدفها و شیوه‌های آموزش فارسی به این گروه از دانش‌آموزان ضروری است. بر این اساس در این درس تلاش می شود دانشجومعلمان علاوه بر آگاهی از اهمیت و ضرورت آموزش فارسی، با گستره و ماهیت آموزش فارسی به این دانش آموزان نیز آشنا می شوند. علاوه بر این دانشجومعلمان در این درس ساختار و محتوای آموزش فارسی در دوره اول ابتدایی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را می شناسند و به روشهای تدریس متناسب با محتوا مجهز می‌شوند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: روش تدریس تدریس کتاب فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه (دوره اول ابتدایی) نام درس به انگلیسی: *Teaching Methods of the Persian book to Students with special needs (First Grade)*
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** CK **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** موئلفان کتاب فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل ۵ سال سابقه تدریس درس فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- ساختار برنامه درسی فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و معرفی کند. ۲- رویکردهای فرایند زبان آموزی را بشناسد و معرفی کند. ۲- اهداف و روشهای آموزش نگاره‌ها و نشانه‌ها به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و معرفی کند. ۳- اهداف و روشهای آموزش خواندن به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و معرفی کند. ۵- فعالیتهای یادگیری (روشهای تدریس و ارزشیابی توصیفی) را در بستر برنامه آموزش فردی‌شده (IEP) طراحی و اجرا کند.

۲.فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با اهداف و ساختار برنامه درسی فارسی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه

- اهداف و ساختار برنامه درسی آموزش فارسی برای دانش آموزان کم توان ذهنی
- اهداف و ساختار برنامه درسی آموزش فارسی برای دانش آموزان با آسیب شنوایی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید اهداف و ساختار برنامه درسی آموزش فارسی برای دانش آموزان کم توان ذهنی را نقد کرده و در کلاس ارائه دهد.

دانشجومعلم باید اهداف و ساختار برنامه درسی آموزش فارسی برای دانش آموزان با آسیب شنوایی را نقد کرده و در کلاس ارائه دهد.

دانشجومعلم باید با توجه به نقد برنامه درسی فارسی دانش آموزان کم توان ذهنی، پیشنهاداتی را با هدف بهبود برنامه مذکور ارائه نموده و این پیشنهادات توسط سایر دانشجومعلمان تحلیل گردد.

فصل دوم: آشنایی با رویکردهای فرایند زبان آموزی

- رویکرد کلی
- رویکرد سازه نگر یا جزء بنیاد
- رویکرد ترکیبی
- رویکرد تجربه زبانی
- رویکرد زبان شناختی
- رویکرد فراگیری محور

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید رویکردهای زبان آموزی را مورد نقد قرار داده و با توجه به محدودیتهای شناختی دانش آموزان کم توان ذهنی رویکرد مناسب را پیشنهاد دهد.

دانشجومعلم باید رویکردهای زبان آموزی را مورد نقد قرار داده و با توجه به محدودیتهای شناختی و زبانی دانش آموزان با آسیب شنوایی رویکرد مناسب را پیشنهاد دهد.

فصل سوم: اهداف و روشهای آموزش نگاره ها و نشانه‌ها به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- اهداف و ساختار آموزش نگاره‌ها
- آشنایی با مهارتهای چهارگانه در آموزش نگاره‌ها (شنیدن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن)
- اهداف و ساختارآموزش نشانه‌ها
- مهارتهای چهارگانه زبان‌آموزی در نشانه‌ها

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید چگونگی به کارگیری راهبردهای مختلف در توسعه چهار مهارت زبانی با استفاده از نگاره‌ها و نشانه‌ها را مطالعه و در کلاس تبیین نماید.

دانشجومعلم باید یکی از نگاره ها و یا نشانه‌های کتاب درسی دانش آموزان کم توان ذهنی یا با آسیب شنوایی را انتخاب و برای آموزش آن طرحی که دربرگیرنده مهارتهای چهارگانه زبانی است را تهیه نماید.

فصل چهارم: اهداف و روشهای آموزش خواندن به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- انواع روش های آموزش خواندن (رویکردهای کل خوانی، جزء خوانی و خواندن ترکیبی).
- آشنایی با مراحل آموزش خواندن (خواندن پایه، روانخوانی و درک مطلب).
- اهداف آموزش خواندن به دانش آموزان با نیازهای ویژه
- عوامل موثر بر روان‌خوانی و درک مطلب (تمیز، حافظه و ادراک دیداری و شنیداری) دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید ضمن ارائه انواع روشهای آموزش خواندن، شیوه مناسب آموزش خواندن به دانش آموزان کم توان ذهنی یا با آسیب شنوایی را تشخیص دهد.

دانشجومعلم باید راهبردهای موثر بر روانخوانی دانش آموزان با نیازهای ویژه (از قبیل راهبردهایی برای تقویت تمیز، حافظه و ادراک دیداری و شنیداری) را در بستر برنامه آموزش فردی‌شده (***IEP***) طراحی و اجرا نماید.

فصل پنجم: روشهای ارزشیابی از مفاهیم و راهبردهای تدریس فارسی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- آشنایی و کاربرد روشهای ارزشیابی نظیر کارپوشه و سنجش عملکردی در فرایند آموزش فارسی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید روشهای ارزشیابی را مورد بررسی و پیشنهادات لازم برای انطباق با محتوای آموزش فارسی را در کلاس ارائه نماید.

دانشجومعلم باید برای موضوع تدریس شده در فصول قبل روشهای ارزشیابی را طراحی و اجرا در کلاس ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور آموزش این درس، مدرس علاوه بر تدریس مستقیم، از فیلمهای آموزشی معلمان برگزیده در جشنواره های الگوی تدریس استفاده نماید. علاوه بر این به منظور تعمیق و گسترش یادگیری و همچنین فراهم سازی بستر کاربست مفاهیم آموزشی، فرصت حضور دانشجومعلمان در کلاس درس و اجرای عملی فعالیتهای آموزشی (طراحی و اجرای روشهای تدریس و ارزشیابی) فراهم آورد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-راهنمای آموزش فارسی به دانش آموزان کم توان ذهنی، معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

-کتب درسی فارسی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی در دوره ابتدایی.

-راهنماهای زبان آموزی به دانش آموزان آسیب دیده شنوایی، معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۲ نمره)

کارپوشه:

نمونه فعالیتهای آموزشی طراحی و اجرا شده (۴ نمره)

سرفصل درس «روش تدریس کتاب فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه (دوره دوم ابتدایی)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

برنامه درسی فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره دوم ابتدایی، مهارتهای زبان آموزی را به طور موازی و مساوی و با آهنگی مناسب بر پایه مهارتهای زبانی خوانداری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکر و استدلال) و مهارتهای نوشتاری (جمله نویسی، املا، نگارش و ...) سازماندهی شده است. برای رسیدن به این اهداف آگاه کردن دانشجومعلمان از هدفها و شیوه‌های آموزش فارسی به این گروه از دانش‌آموزان ضروری است. بر این اساس در این درس تلاش می شود دانشجومعلمان علاوه بر آگاهی از اهمیت و ضرورت آموزش فارسی، با گستره و ماهیت آموزش فارسی به این دانش آموزان نیز آشنا شوند. علاوه بر این دانشجومعلمان در این درس، ساختار و محتوای آموزش فارسی در دوره دوم ابتدایی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه را می شناسند و به روشهای تدریس متناسب با محتوا مجهز می‌شوند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** *CK* **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** مولفان کتاب فارسی دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل ۵ سال سابقه تدریس درس فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** روش تدریس کتاب فارسی به دانش آموزان با نیازهای ویژه (دوره دوم ابتدایی) **نام درس به انگلیسی:** *Teaching Methods of the Persian book to Students with special needs ((Elementary Secondary School))* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- اهداف و روشهای آموزش نوشتن (رونویسی) به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و به کار برد. ۲- اهداف و روشهای آموزش بیان نوشتاری (انتقال پیام از طریق متن نوشتاری) به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و به کار برد. ۳- اهداف و روشهای آموزش اصول دستور زبان و نگارش به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و به کار برد.

۲.فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با اهداف و روشهای آموزش نوشتن (رونویسی) به دانش آموزان با نیازهای ویژه

- بررسی عوامل موثر بر نوشتن حروف (هماهنگی حرکتی؛ توانایی ادارک دیداری فضایی؛ نحوه درست به دست گرفتن قلم؛ حافظه دیداری و شنیداری)
- روشهای آموزش نوشتن حروف به طور جداگانه
- روشهای آموزش نوشتن کلمات با املای درست

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید عوامل موثر بر درست نویسی حروف و کلمات را بشناسد و با توجه به محدودیتهای شناختی و حرکتی در دانش-آموزان با نیازهای ویژه، راهبردهای مناسب را پیشنهاد نماید و در کلاس به بحث بگذارد.

دانشجومعلم باید با حضور در کلاس درس دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه های چهارم تا ششم ابتدایی، راهبردهای پیشنهادی را اجرا و نتایج آن را در کلاس مورد بررسی قرار دهد.

فصل دوم: اهداف و روشهای آموزش بیان نوشتاری (انتقال پیام از طریق متن نوشتاری) به دانش آموزان با نیازهای ویژه

- شناسایی عوامل موثر بر شکل گیری توانایی بیان نوشتاری
- مراحل شکل گیری بیان نوشتاری (گسترش خزانه واژگانی؛ توانایی جمله نویسی؛ برقراری ارتباط بین جملات و نوشتن یک متن کوتاه حاوی پیام مشخص)

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید با توجه به عوامل موثر بر شکل‌گیری توانایی بیان نوشتاری و محدودیتهای شناختی کودکان با نیازهای ویژه، راهبردهای مناسب برای آنها در پایه های چهارم تا ششم را پیشنهاد و در کلاس ارائه کند.

دانشجومعلم باید با حضور در کلاس درس دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه های چهارم تا ششم ابتدایی، راهبردهای پیشنهادی را اجرا و نتایج آن را در کلاس مورد بررسی قرار دهد.

فصل سوم: اهداف و روشهای آموزش اصول دستور زبان و نگارش به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- روشهای آموزش دستور زبان به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
- روشهای آموزش اصول نگارش به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید با مراجعه به کتب درسی فارسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، دستور زبان ارائه شده به این دانش‌آموزان را استخراج و به لحاظ ارتباط طولی بررسی و در کلاس ارائه کند.

دانشجومعلم باید با توجه دستور زبان ارائه شده در کتابهای درسی دانش آموزان با نیازهای ویژه، راهبردهای مناسب برای آموزش دستور زبان به این دانش آموزان طراحی و اجرا نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور آموزش این درس، مدرس علاوه بر تدریس مستقیم، از فیلمهای آموزشی معلمان برگزیده در جشنواره های الگوی تدریس استفاده نماید. علاوه بر این به منظور تعمیق و گسترش یادگیری و همچنین فراهم سازی بستر کاربست مفاهیم آموزشی،

فرصت حضور دانشجومعلمان در کلاس درس و اجرای عملی فعالیتهای آموزشی (طراحی و اجرای روشهای تدریس و ارزشیابی) فراهم آورد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

-راهنمای آموزش فارسی به دانش آموزان کم توان ذهنی، معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

-کتب درسی فارسی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی در دوره ابتدایی.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۲ نمره)

کارپوشه:

نمونه فعالیتهای آموزشی طراحی و اجرا شده (۴ نمره)

سرفصل درس «روش تدریس کتاب ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بدون تردید فراگیری و کاربرد ریاضی، یک نیاز اساسی برای هر فردی است که نقش بی بدیلی در کسب استقلال فردی و اجتماعی بازی می کند. بر این اساس فرایند آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه نیز باید مورد توجه قرار گیرد. با این حال هدف از آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی و روح حاکم بر این آموزشها، ایجاد و توسعه و تقویت سواد ریاضی به منظور بهره گیری در بستر زندگی واقعی است. دستیابی به چنین هدفی مستلزم درک اهمیت و ضرورت آموزش ریاضی با نگاهی کاربردی و با استفاده از راهکارها و ابزارهای مناسب است. در این درس تلاش می شود دانشجومعلمان با ماهیت، ساختار، محتوا و روشهای تدریس و ارزشیابی ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه آشنا شوند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۳(۲ن،۱ع) **تعداد ساعت:** ۶۴ **شایستگی کلیدی:** CK **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** مولفان کتاب درسی علوم ریاضی دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس درس ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** روش تدریس کتاب ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Teaching Methods of the Math book to Students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- اهمیت و ضرورت آموزش ریاضی با رویکرد کاربردی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را به عنوان یکی از مهارتهای زندگی درک و تبیین نماید. ۲- ساختار، اهداف و محتوای آموزش ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی را بشناسد. ۳- با توجه به مفاهیم آموزشی، روشهای تدریس خلاق و پویا را در بستر برنامه آموزش انفرادی (IEP) طراحی و به کار ببندد. ۴- شیوه‌های مناسب ارزشیابی توصیفی را با توجه به تواناییها و محدودیتهای دانش آموزان با نیازهای ویژه طراحی و اجرا نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ماهیت، ضرورت و اصول آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه

- بررسی ماهیت و ضرورت آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه
- بررسی اصول کلی و راهبردهای اساسی آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از مقالات علمی در حوزه آموزش ریاضی به دانش آموزان را انتخاب و بر اساس اصول آموزش ریاضی به این دانش آموزان نقد و در کلاس ارایه کند.

فصل دوم: ساختار، اهداف و محتوای آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه های اول تا ششم ابتدایی

- آشنایی با اهداف آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی
- بررسی و تحلیل محتوای آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ساختار و اهداف آموزش ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی را در در یک جدول دوبعدی ترسیم کند و مورد نقد قرار دهد.

فصل سوم: طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری مبتنی بر برنامه آموزش انفرادی (*IEP*) برای مفاهیم اساسی ریاضی پایه اول ابتدایی

- آشنایی با شیوه‌های تدریس مفاهیم آموزش ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه اول ابتدایی از جمله آموزش مفهوم و ترتیب اعداد از صفر تا ۹؛ مفاهیم و نمادهای کمی؛ آموزش نام اشکال هندسی و آموزش حل مساله
- طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری (از تدریس تا ارزشیابی توصیفی) مبتنی بر برنامه آموزش انفرادی در آموزش مفهوم و ترتیب اعداد از صفر تا ۹؛ مفاهیم و نمادهای کمی؛ آموزش نام اشکال هندسی و آموزش حل مساله

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید مراحل طراحی و تدریس و ارزشیابی توصیفی را در یکی از مفاهیم آموزشی فوق اجرا کنند.

فصل چهارم: طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری مبتنی بر برنامه آموزش انفرادی (*IEP*) برای مفاهیم اساسی ریاضی در پایه های دوم تا ششم ابتدایی

- آشنایی با شیوه‌های تدریس مفاهیم آموزش ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه‌های دوم تا ششم ابتدایی از جمله آموزش مفهوم رقم، جمع و تفریق متناظر، جمع و تفریق با انتقال، پول (سکه و اسکناس)، خواندن ساعت، ضرب و تقسیم
- طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری (از تدریس تا ارزشیابی توصیفی) مبتنی بر برنامه آموزش انفرادی در آموزش مفهوم رقم، جمع و تفریق متناظر، جمع و تفریق با انتقال، پول (سکه و اسکناس)، خواندن ساعت، ضرب و تقسیم

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید مراحل طراحی و تدریس و ارزشیابی توصیفی را در یکی از مفاهیم آموزشی فوق اجرا کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس ضمن داشتن سابقه تدریس به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی باید به طور ویژه بر محتوا و فرایندهای آموزش درس ریاضی تسلط کافی داشته و قادر به ارائه راهکارهای خلاق و پویا در فرایند آموزش ریاضی به این گروه از دانش آموزان باشد. به منظور آموزش این درس علاوه بر تدریس مستقیم، از فیلمهای آموزشی موضوعی معلمان برگزیده در جشنواره های الگوی برتر تدریس استفاده خواهد شد. به منظور تعمیق و گسترش یادگیری و همچنین فراهم‌سازی بستر کاربست مفاهیم آموزشی، فرصت حضور دانشجومعلمان در کلاس درس و اجرای عملی فعالیتهای آموزشی (طراحی و اجرای روشهای تدریس و ارزشیابی) فراهم می گردد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱ کتاب معلم: راهنمای تدریس ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه اول ابتدایی

۲ کتاب معلم: راهنمای تدریس ریاضی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه دوم تا ششم ابتدایی

منابع فرعی:

۱- کتاب تدریس ریاضی در دوره ابتدایی، انتشارات سمت.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی (۱۲ نمره)

کارپوشه: با توجه به محدودیتهای شناختی دانش آموزان کم توان ذهنی، راهکارهای عملی را برای آموزش ریاضی به این دانش آموزان طراحی و ارائه کند (۴ نمره)

سرفصل درس «روش تدریس کتاب علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در تألیف کتابهای علوم تجربی دانش آموزان با نیازهای ویژه تلاش شده است، دانش‌آموزان در فرآیند آموزش از طریق کاربرد مهارتها و نگرشها در کسب دانش درگیر شوند تا در نهایت آموزش پایدار اتفاق افتد. برای رسیدن به این اهداف آگاه کردن دانشجو معلمان از هدف‌ها و شیوه‌های آموزش علوم تجربی به این گروه از نوآموزان و دانش‌آموزان ضروری است. بر این اساس در این درس تلاش می شود دانشجومعلمان علاوه بر آگاهی از اهمیت و ضرورت آموزش علوم تجربی، با گستره و ماهیت آن آشنا شوند. علاوه بر این دانشجومعلمان در این درس ساختار و محتوای آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را می شناسند و به روش های تدریس متناسب با محتوا مجهز می‌شوند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲(۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** *CK* **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** مولفان کتاب درسی علوم تجربی دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس درس علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** روش تدریس کتاب علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Teaching Methods of the Science book to Students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- اهمیّت، ضرورت و ماهیت آموزش علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بفهمد و بیان کند. ۲- ساختار، اهداف و محتوای درس علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه اول، دوم و سوم ابتدایی را مطرح و نقد نماید. ۳- ساختار، اهداف و محتوای درس علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی را مطرح و نقد نماید. ۴- فعالیتهای یادگیری (روشهای تدریس و ارزشیابی توصیفی) را در بستر برنامه آموزش انفرادی (IEP) طراحی و اجرا نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: گستره، اهمیّت، ضرورت و ماهیت آموزش علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه

- بررسی گستره آموزش علوم تجربی
- بررسی اهمیت و ضرورت آموزش علوم تجربی
- بررسی آموزش کاربردی علوم تجربی و نقش آن در کسب استقلال فردی و اجتماعی دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

ضمن بررسی مقالات موجود در حوزه آموزش علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه، یک مقاله را در کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: ساختار، اهداف و محتوای درس علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه های اول، دوم و سوم ابتدایی

- آشنایی با مفاهیم اساسی کتابهای علوم تجربی پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی دانش آموزان با نیازهای ویژه
- آشنایی با مفاهیم جزیی کتابهای علوم تجربی پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

مفاهیم اساسی، عناوین و اهداف جزیی آموزش علوم تجربی به دانش آموزان بانیازهای ویژه در کتابهای علوم تجربی پایه‌های اول، دوم و سوم را تحلیل و با مفاهیم آموزش علوم تجربی دانش آموزان عادی مقایسه کند.

فصل سوم: ساختار، اهداف و محتوای درس علوم تجربی به دانش آموزان با نیازهای ویژه پایه های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی

- آشنایی با مفاهیم اساسی کتاب های علوم تجربی پایه‌های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی دانش آموزان با نیازهای ویژه
- آشنایی با مفاهیم جزیی کتاب های علوم تجربی پایه‌های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

مفاهیم اساسی، عناوین و اهداف جزیی آموزش علوم تجربی به دانش آموزان بانیازهای ویژه پایه های چهارم تا ششم ابتدایی را تحلیل و با مفاهیم آموزش علوم تجربی پایه های چهارم تا ششم ابتدایی دانش آموزان عادی مقایسه کند.

فصل چهارم: طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری (روشهای تدریس و ارزشیابی توصیفی) در بستر برنامه آموزش انفرادی (*IEP*).

- آشنایی با روشهای تدریس آموزش علوم تجربی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه از جمله روشهای پرسش و پاسخ، بازی نقش یا ایفای نقش، یادگیری مشارکتی، روش آزمایشی و الگوی تدریس E5

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید با توجه به روشهای تدریس علوم تجربی، یکی از مفاهیم درس علوم تجربی را در نظر گرفته و برای آن فعالیت یادگیری در بستر برنامه آموزش فردی¬شده طراحی و اجرا نماید

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور آموزش این درس، مدرس علاوه بر تدریس مستقیم، از فیلمهای آموزشی موضوعی معلمان برگزیده در جشنواره‌های الگوی برتر تدریس استفاده خواهد نمود. به منظور تعمیق و گسترش یادگیری و همچنین فراهم سازی بستر کاربست مفاهیم آموزشی، فرصت حضور دانشجومعلمان در مدرسه و کلاس درس و اجرای عملی فعالیتهای آموزشی (طراحی و اجرای روش‌های تدریس و ارزشیابی) فراهم می گردد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-مبانی آموزش علوم تجربی در دوره ابتدایی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

-کتاب معلم (راهنمای تدریس علوم تجربی پایه های اول تا ششم دبستان، برای دانش آموزان کم توان ذهنی)

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴نمره)

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی (۱۲نمره)

کارپوشه: نمونه‌های فعالیت های آموزشی طراحی و اجرا شده(۴نمره)

سرفصل درس «روش تدریس کتاب مطالعات اجتماعی به دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بی تردید هدف نظام آموزش و پرورش استثنایی، تربیت دانش آموزانی است که بتوانند عملکرد فردی و اجتماعی نسبتا مستقل داشته باشند. با این حال یکی از محدودیتهای اساسی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، مشکلات جدی در مهارتهای اجتماعی متناسب با سن است. به طور مشخص، پاسخدهی مناسب به محرکهای اجتماعی، شناخت، تنظیم و کنترل هیجان ها و برقراری ارتباط مناسب و موثر با دیگران از جمله مهارت های اجتماعی است که دانش‌آموزان با نیازهای ویژه محدودیت های جدی در آن نشان می دهند. بر این اساس ضروری است دانشجو معلمان با اهداف، محتوا و روشهای تدریس درس مطالعات اجتماعی آشنا شوند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری-عملی
تعداد واحد: ۲ (۱ن+۱ع)
تعداد ساعت: ۴۸
شایستگی کلیدی: CK
پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس:
مولفان کتاب درسی مطالعات اجتماعی دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس درس مطالعات اجتماعی به دانش آموزان با نیازهای ویژه</td>
<td>نام درس به فارسی: روش تدریس کتاب مطالعات اجتماعی به دانش آموزان با نیازهای ویژه
نام درس به انگلیسی:
Teaching Methods of the social book to Students with special needs</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱. اصول و معیارهای حاکم بر برنامه درسی مطالعات اجتماعی را بشناسد.
۲. اهداف و ساختار برنامه آموزش مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در دوره‌های ابتدایی، دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای و دوره دوم متوسطه حرفه‌ای را بشناسد.
۳. روشهای یاددهی- یادگیری مطالعات اجتماعی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و به کار ببرد.
۴. روشهای ارزشیابی از مفاهیم و راهبردهای مطالعات اجتماعی در دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد و به کار ببرد.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با اصول و معیارهای حاکم بر برنامه درسی مطالعات اجتماعی

- رابطه محتوا با علایق و نیازهای دانش‌آموزان
- رابطه محتوا و اعتبار و اهمیت آن
- رابطه محتوا در تقویت مهارتهای زندگی دانش‌آموزان
- رابطه محتوا و آموزشهای مداوم و منطق توالی محتوا
- رابطه محتوا و هویت بخشی در برنامه درسی
- رابطه محتوا و ایجاد تفکر انتقادی

- رابطه محتوا و ارتباط افقی و عمودی
- رابطه محتوا با انتقال باورها و ارزش‌ها
- رابطه محتوا با زمان آموزش

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم بایدبه نقد و ارزیابی اصول و معیارهای حاکم بر برنامه درسی مطالعات اجتماعی با توجه به ویژگی های دانش آموزان با نیازهای ویژه اقدام نماید.

فصل دوم: آشنایی با اهداف و ساختار محتوای آموزشی مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- اهداف و ساختار محتوای آموزشی مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در دوره‌ی ابتدایی.
- اهداف و ساختار محتوای آموزشی مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه-ای.
- اهداف و ساختار محتوای آموزشی مطالعات اجتماعی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در دوره‌ی دوم متوسطه حرفه‌ای.

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم با مراجعه به منابع معتبر به مقایسه تطبیقی اهداف آموزش مطالعات اجتماعی در ایران و چند کشور توسعه یافته می-پردازد و در کلاس گزارش می دهد.

با مطالعه محتوای آموزشی مطالعات اجتماعی در دوره‌ی ابتدایی، دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای و دوره دوم متوسطه حرفه‌ای ارتباط طولی آنها را مورد نقد و بررسی قرار می‌دهد.

فصل سوم: آشنایی و کاربرد روش های یاددهی-یادگیری مطالعات اجتماعی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه

- الگوی آموزش مستقیم در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- الگوی تدریس *E5* (ساختارگرایی) در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- الگوی تدریس کاوشگری در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- الگوی حل مسأله در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- روش بارش مغزی در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- الگوی دریافت مفهوم در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- الگوی ایفای نقش در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- روش گردش علمی در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی
- آموزش به کمک بحث گروهی در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید دو الگوی تدریس معرفی شده در این فصل را بر روی دو دانش آموز به طور عملی اجرا و مقایسه و یافته ها را در کلاس ارائه نماید.

دانشجومعلم باید یک مقاله معتبر و مناسب در حوزه آموزش مطالعات اجتماعی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را انتخاب و آن را در کلاس ارائه کند.

دانشجومعلم باید بر اساس یکی ازروشهای تدریس بالا، یکی از مفاهیم درس مطالعات اجتماعی را در نظر گرفته و برای آن فعالیت یادگیری در بستر برنامه آموزش فردی‌شده (***IEP***) طراحی و اجرا نماید و در کلاس گزارش دهد.

فصل چهارم: روشهای ارزشیابی از مفاهیم و راهبردهای مطالعات اجتماعی در دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

- آشنایی و کاربرد روشهای ارزشیابی نظیر کارپوشه و سنجش عملکردی در فرایند آموزش مطالعات اجتماعی .

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید روشهای ارزشیابی را مورد بررسی و پیشنهادات لازم برای انطباق با محتوای آموزش مطالعات اجتماعی را در کلاس ارائه نماید.

دانشجومعلم باید برای موضوع تدریس شده در فصل قبل روشهای ارزشیابی را طراحی و اجرا در کلاس ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مدرس این درس، علاوه بر استفاده از نرم افزارهای آموزشی از جمله پاور پوینت و بهره گیری از فیلم های کوتاه آموزشی (به ویژه فیلم های برگزیده از جشنواره الگوهای برتر تدریس)، بستر کاربست مفاهیم آموزشی را با بهره‌گیری از فرصت حضور دانشجومعلمان در کلاس درس و اجرای عملی فعالیت های آموزشی (طراحی و اجرای روش های تدریس و ارزشیابی) فراهم آورد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- راهنمای مطالعات اجتماعی دانش آموزان کم توان ذهنی، معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

۲- کتاب های آموزش مطالعات اجتماعی دوره‌ی ابتدایی، دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای و دوره دوم متوسطه حرفه‌ای

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۲ نمره)

کارپوشه:

نمونه‌های فعالیت های آموزشی طراحی و اجرا شده (۴ نمره)

سرفصل درس «روش تدریس کتاب دینی و قرآن به دانش آموزان با نیازهای ویژه »

۱. معرفی درس و منطق آن:

آموزش مفاهیم دینی به کودکان گرچه امری مقدس است اما موفقیت درآن در گرو شناخت اصول و روشهای آموزشی متناسب با آن است. به عبارت دیگر آموزش مفاهیم دینی نیز مانند هر علم دیگری نیاز به شناسایی و به کارگیری اصول و روشهای صحیح، کارآمد و مؤثر دارد. بر این اساس در این درس تلاش می شود دانشجومعلمان علاوه بر آشنایی و کاربرد اصول و روشهای آموزش دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه، با ساختار، اهداف و محتوای برنامه درسی آموزش دینی به این دانش آموزان آشنا شوند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری- عملی
تعداد واحد: ۲(۱ن+۱ع)
تعداد ساعت: ۴۸
شایستگی کلیدی: CK
پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس:
مولفان کتاب درسی دینی و قرآن دانش آموزان با نیازهای ویژه یا معلم دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس درس دینی و قرآن به دانش آموزان با نیازهای ویژه</td>
<td>نام درس به فارسی:روش تدریس کتاب دینی و قرآن به دانش آموزان با نیازهای ویژه
نام درس به انگلیسی:
Teaching Methods of the religious book and Qur'an to Students with special needs</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱- اصول اساسی آموزش مفاهیم دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بیان کند.
۲- روشهای اساسی در فرایند آموزش دینی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه را به کار ببندد.
۳- ساختار، اهداف و محتوای آموزش دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه را بشناسد.
۴- با توجه به اصول و روشهای آموزش دینی و با در نظر گرفتن محتوای آموزشی، فعالیتهای یادگیری (طراحی و اجرای روشهای تدریس و ارزشیابی توصیفی) را برای دانش آموزان با نیازهای ویژه را در قالب برنامه آموزش انفرادی (IEP) به کار ببندد.
۵- راهکارهای آموزش روخوانی و درک معنی آیات قران کریم را به کار ببندد.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:آشنایی و کاربست اصول اساسی آموزش مفاهیم دینی به کودکان با نیازهای ویژه

اصل سهولت

اصل آموزش گام به گام بر مبنای تحلیل تکلیف

اصل مداومت و استمرار

اصل آگاهی بخشی

اصل تفاوت های فردی

اصل تعمیم به موقعیت‌های زندگی

فعالیتهای یادگیری: با نگاه انتقادی به جستجو و شناسایی اصول اساسی آموزش مفاهیم دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه بپردازد و به کلاس گزارش دهد.

فصل دوم: آشنایی و کاربست روشهای اساسی آموزش مفاهیم دینی به کودکان با نیازهای ویژه

- روش استفاده از مثال
- روش قصّه گویی
- روش یادآوری نعمتهای الهی
- روش نمایشی (نمادین)
- روش آموزش مستقیم

فعالیتهای یادگیری: با نگاه انتقادی به جستجو، شناسایی روشهای اساسی آموزش مفاهیم دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه بپردازد و به کلاس گزارش دهد.

فصل سوم: آشنایی با ساختار اهداف و محتوای آموزش دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه در دوره ابتدایی:

- ***خداشناسی:*** شناخت خداوند از طریق نعمت ها؛ آشنایی و انجام دعا به عنوان راه ارتباط با خداوند، آشنایی با دین به عنوان راهی برای رسیدن به خدا، آشنایی با نشانه های قدرت و عظمت خداوند
- ***آداب و اخلاق اسلامی مورد نیاز در زندگی روزمره:*** آشنایی و کاربرد مفاهیم اخلاقی مانند سلام کردن؛ غذا خوردن؛ پاکیزگی؛ نیکی به پدر و مادر؛ احترام به دیگران؛ محبت به حیوانات؛ راستگویی؛ اسراف نکردن؛ کمک به دیگران؛ دوستیابی؛ قدرشناسی؛ مسئولیت پذیری؛ رعایت نوبت
- ***پیامبری:*** آشنایی با مفهوم راهنما؛ آشنایی با پیامبران بزرگ؛ آشنایی باحضرت محمد (ص) به عنوان آخرین پیامبر الهی؛ آشنایی با دین اسلام؛ آشنایی با قرآن به عنوان کتاب دینی مسلمانان؛ آشنایی با عید مبعث؛ آشنایی با شیوه زندگی پیامبر گرامی اسلام(ص)
- ***امامت:*** آشنایی با اسامی دوازده امام گرامی؛ آشنایی مختصر با زندگی و ویژگی های اخلاقی و رفتاری حضرت علی (ع)؛ آشنایی با زندگی حضرت فاطمه(س)؛ آشنایی با زندگی امام حسن(ع)، امام حسین (ع)، امام سجاد (ع)، امام جواد (ع)، امام رضا(ع) و امام دوازدهم حضرت مهدی (عج).
- ***احکام:*** آشنایی با نحوهٔ وضو گرفتن؛ آشنایی با نماز و آداب مربوط به آن، چگونگی نماز خواندن و به عنوان بهترین عبادت؛ شناخت قبله؛ آشنایی با وقت‌های نماز؛ آشنایی با نحوهٔ خواندن نماز صبح؛ آشنایی با آداب روزه قضا به عنوان یکی از احکام اسلامی.

- ***جهان آخرت:*** آشنایی با نتایج اعمال خوب و بد در جهان آخرت؛ آشنایی با مفهوم جهان آخرت به عنوان جایی برای دریافت نتیجهٔ کارهای خوب و بد.

فعالیتهای یادگیری:

با استفاده از کتب درسی آموزش دینی دوره ابتدایی دانش آموزان با نیازهای ویژه ، ساختار، اهداف و محتوای این درس را در جدول دوبعدی اهداف و محتوا ترسیم نموده و به لحاظ انطباق با ویژگی های شناختی دانش آموزان با نیازهای ویژه تحلیل نماید.

فصل چهارم: طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری مبتنی بر برنامه آموزش انفرادی (*IEP*) در آموزش مفاهیم درس دینی و قران

- کاربست شیوه های تدریس مفاهیم آموزش دینی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه‌های دوم تا ششم ابتدایی در مفاهیم و مهارتهای خداشناسی، آداب و اخلاق اسلامی در زندگی روزمره، پیامبری، امامت، احکام، جهان آخرت و روان خوانی قران کریم.

- طراحی و اجرای راهکارهای ارزشیابی توصیفی از دانش‌آموزان با نیازهای ویژه در پایه‌های دوم تا ششم ابتدایی در مفاهیم و مهارتهای خداشناسی، آداب و اخلاق اسلامی در زندگی روزمره، پیامبری، امامت، احکام، جهان آخرت و روان خوانی قران کریم.

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید با توجه به اصول و روشهای تدریس آموزش دینی به دانش آموزان با نیازهای ویژه ، برای یکی از مفاهیم آموزشی فعالیتهای یادگیری شامل (روش تدریس و ارزشیابی توصیفی) را طراحی و اجرا نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور آموزش این درس، مدرس علاوه بر تدریس مستقیم، از فیلمهای آموزشی موضوعی معلمان برگزیده در جشنواره های الگوی برتر تدریس استفاده خواهد نمود. به منظور تعمیق و گسترش یادگیری و همچنین فراهم سازی بستر کاربست مفاهیم آموزشی، فرصت حضور دانشجومعلمان در مدرسه و کلاس درس و اجرای عملی فعالیتهای آموزشی (طراحی و اجرای روش های تدریس و ارزشیابی) فراهم می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- راهنمای معلم تعلیمات دینی، هدیه‌های آسمانی و قرآن(نیازهای ویژه) سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۲- کتب آموزش دینی و قران پایه های دوم تا ششم ابتدایی دانش آموزان با نیازهای ویژه

منابع فرعی:

۱- آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد، ناصر باهنر، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۷۸

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴نمره)

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی (۱۲نمره)

کارپوشه: نمونه‌های فعالیت های آموزشی طراحی و اجرا شده(۴نمره)

سرفصل درس: «اختلالات هیجانی و رفتاری و روشهای اصلاح آنها»

۱: معرفی درس و منطق آن

موضوع این درس اختلالات هیجانی و رفتاری و اصلاح آنهاست. این درس ماهیتی دوبخشی دارد. در بخش آشنایی با اختلالات هیجانی و رفتاری دانشجومعلمان با مدل تشخیصی مبتنی بر نشانه ها روبرو می شوند. در اینجا کار معلم غربالگری با اجرای سیاهه های رفتاری و ارجاع به متخصص است. در بخش دوم یعنی اصلاح رفتار دانشجومعلمان با مدل رفتاری روبرو هستند. در اینجا سروکارشان با رفتار مشکل ساز است و نه اختلال رفتاری. پیش از این اصلاح رفتار بر حذف رفتار مشکل تاکید داشت اما اکنون تاکید بر ایجاد رفتارهای سازنده است. نکته دیگر در اصلاح رفتار تکیه بر تحلیل کاربردی رفتار است. امروزه بجای طراحی و مداخله توسط یک فرد از تیم طراحی و مداخله که می تواند همان تیم آموزش انفرادی باشد استفاده می شود.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** *ck* موضوعی **پیشنیاز:** - **استاد متخصص:** متخصص روانشناسی بالینی و کودکان استثنایی و علوم تربیتی با حداقل ۵ سال سابقه تخصصی	**نام درس به فارسی:** اختلالات هیجانی و رفتاری و روشهای اصلاح آنها **نام درس به انگلیسی:** *Emotional and behavioral disorders and their correction methods* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** با ویژگیهای رفتاری، شناختی و بالینی اختلالات هیجانی و رفتاری آشنا شوند. از انواع روشهای اصلاح رفتار شناخت پیدا کرده و استفاده کنند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: نشانه های اختلالات هیجانی و رفتاری

تعریف نشانه و اختلال

آشنایی با اختلالات هیجانی و رفتاری

آشنایی با سیاهه های غربالگری اختلالات هیجانی و رفتاری (سیاهه رفتاری آخنباخ)

نقش معلم در برخورد با نشانه های اختلالات هیجانی و رفتاری (ارجاع)

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

دانشجومعلم باید با نشانه های اختلالات هیجانی و رفتاری در جهت تشخیص نشانه ها و غربالگری نه تشخیص اختلال (که امری کاملا تخصصی است) آشنا شده و در کلاس گزارش دهد.

دانشجومعلم باید یک چک لیست را بر روی یک کودک اجرا و به کلاس ارائه کند.

فصل دوم: تعریف رفتار مشکل ساز و سبب شناسی آن

تعریف رفتار مشکل ساز و ملاکهای تشخیص آن

آثار منفی رفتار مشکل ساز

مبحث نارسایی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

دانشجومعلم باید با آثار منفی رفتار مشکل ساز آشنا گردد.

دانشجومعلم باید وجود رفتار مشکل ساز در نمونه های رفتاری ارائه شده (فرضی یا واقعی) را بشناسد.

دانشجومعلم باید با سبب شناسی نادرست رفتار مشکل ساز آشنا گردد.

فصل سوم: سنجش کارکردی و اجرای آن، فرضها و مفاهیم وابسته

فرض محیط حمایت کننده کنونی، فرض دوم رفتار در خدمت کارکردها، کارکرد تقویت مثبت، کارکرد تقویت منفی، کارکرد تحریک یا تنظیم حسی، فرض سوم تغییر رفتار با تکیه بر مداخله های مثبت متمرکز بر کارکرد رفتار، فرض چهارم گروهی بودن فرایند ارزیابی کارکردی.

سنجش محیط کنونی (گردآوری اطلاعات)، تعریف رفتارهای مشکل ساز دانش آموز، شناسایی پیشایندها و پیایندهای رفتار مشکل ساز (بر مبنای الگوی فرضیه آزمایی)، شناسایی عوامل رویدادی موثر، توصیف روابط تابعی پیشایندها و پیایندها با رفتار مشکل ساز.

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

دانشجومعلم باید فرضهای ارائه شده برای رفتار مشکل ساز در نمونه ای ارائه شده شناسایی و تحلیل کند.

دانشجومعلم باید با فرضهای سنجش کارکردی آشنا شود.

دانشجومعلم باید با مراحل انجام سنجش کارکردی آشنا شود.

دانشجومعلم باید مراحل انجام سنجش کارکردی در نمونه رفتاری ارائه شده را اجرا کند.

فصل چهارم: کارکردهای رفتار مشکل ساز و کاربست مداخله های مبتنی بر آن

کارکردهای تقویت مثبت و تقویت منفی رفتار مشکل ساز، کارکرد تحریک یا تنظیم حسی رفتار مشکل ساز

رابطه تحلیل کارکردی با سنجش کارکردی

تدارک موقعیتهای سازنده

تدوین طرح جامع مداخله (در تیم آموزش انفرادی)

ویژگیهای راهبردهای مداخله و انتخاب آنها

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

دانشجومعلم باید با کارکردهای رفتار مشکل ساز آشنا شود.

دانشجومعلم باید کارکردهای رفتار مشکل ساز در نمونه ارائه شده را بشناسد.

دانشجومعلم باید با تدوین مداخله عملکردی آشنا شود.

فصل پنجم: راهبردهای مداخله ای مبتنی بر تقویت مثبت و تقویت منفی و تحریک یا تنظیم حسی

تقویت رفتار مناسب جانشین، استفاده از راهکارهای تقویت افتراقی، تقویت رفتارهای مناسب، بکارگیری قرارداد مشروط، تقویت مدیریت رفتاری خود

آموزش راهبردهای گریز و یا پرهیز از رفتار مشکل ساز، راهبردهایی دستکاری شرایط پیشایندی و پیایندی رفتار مشکل ساز

راهبردهای افزایش حسی، راهبردهای کاهش حسی، راهبردهای تنظیم حسی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید راهبردهای مداخلهٔ ای مبتنی بر تقویت مثبت و تقویت منفی و تحریک یا تنظیم حسی را مقایسه و در کلاس گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور تدریس این درس علاوه بر روشهای سخنرانی، گروهی، مباحثه و نمایش فیلم و اسلاید، به دانشجومعلمان فرصتهای یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه تحقیقات در خصوص اختلالات هیجانی و رفتاری و روشهای اصلاح آنها داده می شود.

٤. منابع آموزشی

-چندلر لینت ک و دالکویست کارول م. (۱۳۹۲). ارزیابی کارکردی راهبردهاي پیشگیری و ترمیم رفتار مشکل ساز در محیطهای آموزشی. مترجم ساسان اسدپور. سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی. انتشارات مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طول نیمسال آموزشی، دانش نظری و فعالیتهای عملی دانشجومعلمان مورد بررسی قرار می گیرد (۴ نمره).

ارزشیابی پایانی:

در پایان نیمسال آموزشی، دانش نظری دانشجومعلمان به صورت کتبی آزمون می شود (۱۶ نمره).

سرفصل درس «زبان تخصصی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

امروزه آشنایی با زبان انگلیسی بعنوان **زبان علم** برای آموختن در زمینه‌های مختلف تحصیلی و موفقیت بیشتر در آموزش و پرورش برای دانشجومعلمان ضروری است. دانشجومعلمان باید دستکم در درک خوانداری متون انگلیسی ساده در حوزه آموزش و پرورش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و درباره گروه‌های مختلف کودکان استثنایی توانا باشند. لذا هدف این درس دادن دانش زبانی انگلیسی و توانایی درک خوانداری از متون انگلیسی ساده تخصصی به دانشجومعلمان است.

<table>
<tr>
<td>

مشخصات درس

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

شایستگی کلیدی: تخصصی

پیشنیاز: زبان انگلیسی

استاد متخصص برای تدریس:
متخصص مسلط بر متون و زبان انگلیسی در آموزش و پرورش کودکان با نیازهای ویژه

</td>
<td>

نام درس به فارسی: زبان تخصصی در آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

نام درس به انگلیسی:
English for the students of special education

پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:

۱- دانش زبانی کاربردی برای خواندن متون انگلیسی ساده تخصصی را یاد بگیرد و بیان کند.

۲- با کاربرد این دانش زبانی، متون انگلیسی ساده تخصصی را بخواند و بفهمد.

۳- درک خوانداری خود از متون انگلیسی ساده تخصصی را به زبان گفتاری و نوشتاری فارسی بیان کند.

</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ساختمان زبان انگلیسی در خواندن متون علمی

دانش زبانی کاربردی مناسب خواندن متون انگلیسی ساده تخصصی

آشنایی با ساختمان صرفی و نحوی زبان انگلیسی

فعالیتهای یادگیری

ساختمان صرفی و نحوی زبان انگلیسی را آموخته و توضیح دهد. در خواندن متون انگلیسی درباره ساختمان صرفی و نحوی جملات بحث و گفتگو کند.

فصل دوم: کاربرد دانش زبانی در خواندن متون انگلیسی ساده تخصصی

خواندن متون ساده تخصصی در حوزه های:

آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه، الگوهای نظری و روشهای آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه، محیط زندگی دانش آموزان با نیازهای ویژه، الگوهای انسانی و بوم شناختی، آموزشهای شناختی و فراشناختی، دانش آموزان با

آسیب شنوایی، دانش آموزان با آسیب بینایی، دانش آموزان با آسیب ذهنی، اختلال طیف درخودماندگی، اختلالات جسمی حرکتی، اختلال کم توجهی-بیش فعالی، اختلالات رفتاری.

فعالیتهای یادگیری

در خواندن و فهمیدن متون انگلیسی ساده تخصصی از دانش زبانی خود آشکارا کمک بگیرد. چگونگی استفاده از دانش زبانی خود را در خواندن و فهمیدن متون انگلیسی ساده تخصصی آشکارا در کلاس تحلیل و تشریح کند.

فصل سوم: بیان گفتاری و نوشتاری درک خوانداری از متون انگلیسی ساده تخصصی

بیان گفتاری آنچه از خواندن متون انگلیسی فهمیده است: در سطح کلمه و جمله و پاراگراف و عنوان

بیان نوشتاری آنچه از خواندن متون انگلیسی فهمیده است: در سطح پاراگراف و یک صفحه عنواندار و یک فصل از کتاب

فعالیتهای یادگیری

معنای کلمات و جملات و پاراگرافها و عناوین خوانده شده را بفهمد و برای دیگران بیان کند و بنویسد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزشهای کلاسی این درس با محوریت مدرس و به صورت همیاری و اجرای عملی و با مشارکت همه جانبه دانشجومعلمان انجام می‌شود. ضروری است به ایشان فرصت داده شود تا در تفهیم و تفاهم و در هماندیشی و همفکری درباره متون و چگونگی درک آنها مشارکت فعال داشته باشند. دانشجومعلمان باید **فعالانه** مشارکت و پرسشهای خود را بیان کنند و در هر جلسه متون مرتبط را بخوانند و بفهمند و شفاهی و کتبی بیان کنند. تمرینات کتاب درسی را باید در کلاس مرور و اجرا کنند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

Kosha, Mansour. 2012. English for the students of special education. Tehran: SAMT pub.

منابع اصلی دیگر عبارت هستند از مقالات انگلیسی مربوط به موضوعاتی که در منبع اصلی نیامده اند. این مقالات باید نثر ساده و محتوای مقدماتی داشته باشند.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین:

به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنیاز در این درس قبل از شروع فعالیتهای آموزشی انجام می گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۸ نمره

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس به کارهای عملی امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس مهم و امتیازآور است.

ارزشیابی پایانی: ۱۲ نمره

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که مبتنی و متشکل از محتوای منابع درسی است.

سرفصل درس: « مبانی و اصول آموزش انفرادی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تمامی افراد یک جامعه دارای تواناییها، ضعف‌ها و نیازهای خاص خود هستند اما این موارد در بین دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی که از توانمندی‌های یادگیری متفاوتی برخوردارند عینیت بیشتری می‌یابد. برنامه آموزش فردی شده، طرحی گسترده‌تر از فعالیت‌های آموزشی است که به منظور رفع نقاط ضعف موجود در زمینه‌های تحصیلی طراحی می‌گردد و فرصت های آموزشی متناسبی را برای دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه تامین می‌کند. چنین دانش‌آموزانی می‌بایست یک برنامه آموزشی فردی[۱] شده داشته باشند که بر اساس نیازهای آنها تنظیم شده باشد. اگر این برنامه درست انجام شود می‌تواند آموزش و یادگیری دانش آموزان را تا حد زیادی بهبود ببخشد. شناخت اصول و قوانین برنامه و چگونگی تدوین آن به دانشجومعلم کمک می کند تا بتواند وظایف خود را در تدوین محتوای برنامه آموزش فردی شده بشناسد و با کسب تجربه کار تیمی در راستای ارتقاء سطح آموزشی و توانبخشی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بکوشد.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی:** مبانی و اصول آموزش انفرادی **نام درس به انگلیسی:** *Individualized Education Program (IEP)*	
نوع درس: نظری-عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** *CK* **پیشنیاز:** روان شناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه(۱)/ روان شناسی رشدبا تاکید بر کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روان شناسی مسلط بر برنامه آموزشی انفرادی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** - با آشنایی با مفاهیم، تعاریف، قوانین و اصول برنامه آموزش انفرادی به بیان آنها بپردازد. - با شناخت تیم تدوین کننده برنامه آموزش انفرادی، اهداف و وظایف آنها را بیان کند. - با شناخت منابع اطلاعاتی مورد نیاز و حوزه های مورد بررسی، به جمع‌آوری اطلاعات بپردازد. - با شناخت مراحل تدوین ومولفه های برنامه آموزش انفرادی (از تعیین سطح کنونی تا ارزشیابی) به تدوین آن اقدام نماید. - پس از تدوین برنامه آموزش انفرادی، آن را اجرا و بازنگری کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: مبانی برنامه آموزش انفرادی

- مفاهیم و تعاریف برنامه آموزش انفرادی وسیر تحولی آنها
- قوانین و اصول برنامه آموزش انفرادی

---

[۱] Individualized Education Program (IEP) -

- مزایا و معایب برنامه آموزش انفرادی

فعالیتهای یادگیری : دانشجومعلم از طریق مطالعه منابع مختلف، مفاهیم، تعاریف، اصول و قوانین برنامه آموزش انفرادی را درکلاس توضیح دهد.

فصل ۲: آشنایی با اهداف ، وظایف و اعضای تیم تدوین کننده برنامه آموزش انفرادی

- ✓ اهداف و وظایف تیم تدوین کننده برنامه آموزش انفرادی
- ✓ اعضای تیم تدوین و طراحی برنامه آموزش انفرادی که شامل :
- دانش آموز، مشاور و کارشناس بهداشت روانی، روانشناس، پرسنل پزشکی، تیم توانبخشی(متخصصان گفتاردرمانی، کاردرمانی ،شنوایی شناسی، بینایی سنجی، فیزیوتراپی)، مددکار اجتماعی، معلم آموزش عمومی، معلم آموزش ویژه، مدیر مدرسه، والدین

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید اطلاعات لازم را در خصوص موضوع فصل از منابع مختلف جمع آوری کند و نقش هر یک از اعضا و اهداف تیم را در کلاس بیان کند. از طریق فعالیت گروهی در کلاس، هریک از دانشجومعلمان در نقش یکی از اعضای تیم تدوین قرار گرفته و تمام اطلاعات مورد نیاز را به عنوان عضوی از گروه جمع آوری و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: آشنایی با منابع اطلاعاتی مورد نیاز و حوزه های مورد بررسی جهت تنظیم برنامهٔ آموزش انفرادی

- ✓ منابع دریافت اطلاعات دانش آموز شامل :

بررسی پرونده دانش‌آموز،گزارش حضور در مدرسه،گزارش سالیانه آموزشی و رفتاری دانش آموز، سوابق پیشرفت تحصیلی ، گزارش مشاهدات معلم، مشاهده نیمرخ پیشرفت دانش اموز، سوابق پزشکی و بهداشتی ، گزارش مصاحبه با دانش آموز، ارزیابی های تخصصی شناختی ، ارزیابی تخصصی رفتاری

- ✓ بررسی حیطه های تحصیلی، آموزشی، روانشناختی، پزشکی، جسمانی و اجتماعی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجو معلم باید با حضور در مدرسه به بررسی پرونده دانش‌آموز بپردازد و اطلاعات مورد نیاز این فصل را از آن استخراج نماید. دانشجومعلم باید براساس مشاهده و مصاحبه با یک کودک و والدین او اطلاعات مورد نیاز را دریافت نموده و در صورت لزوم به بررسی اولیه بپردازد.

فصل چهارم : مراحل تدوین و مولفه های برنامه آموزش انفرادی

- ✓ بررسی شرایط کنونی دانش آموز
- ✓ تعیین اهداف بلند مدت (سالانه)

- ✓ تعیین اهداف کوتاه مدت
- ✓ تعیین روش های مناسب آموزشی و مداخله ای
- ✓ تعیین محدودیت ها و موانع
- ✓ انطباق برنامه با سطح توانایی
- ✓ تجهیزات و فناوری مورد نیاز
- ✓ ملاک های دقیق ارزشیابی
- ✓ نیازهای خدمات انتقال
- ✓ خدمات انتقال مورد نیاز
- ✓ اندازه گیری پیشرفت
- ✓ مدیریت زمان

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بر اساس اطلاعات استخراج شده در فصل سوم، عوامل تعیین شده دراین فصل را در قالب کاربرگ آموزش فردی شده تکمیل نموده و یک برنامه تدوین کند.

فصل پنجم : اجرا و بازنگری برنامه آموزش انفرادی

- ✓ ارائه آموزش و خدمات ویژه بر اساس کاربرگ تهیه شده در فصل چهارم
- ✓ استفاده از خدمات مرتبط و وسایل کمکی مورد نیاز
- ✓ تبیین مسئولیت هر یک از اعضا در اجرای برنامه
- ✓ توجه به ارتباط و تعامل خانه و مدرسه
- ✓ شفاف سازی نقش والدین در برنامه
- ✓ نظارت بر پیشرفت دانش آموز
- ✓ بازنگری در فرایند برنامه آموزش انفرادی (در صورت عدم پیشرفت)
- ✓ بازنویسی مجدد برنامه (در صورت تغییر در فرایند برنامه)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید با بررسی مولفه‌های تعیین شده در فصل چهارم، پیشرفت دانش آموز را نسبت به نقطه شروع فعالیت مشخص نماید (فعالیتهای صورت گرفته جهت اجرای برنامه را در کارپوشه تحویل دهد) و تغییرات را (مثبت، خنثی یا منفی) مد نظر قرار داده و در صورت عدم پیشرفت، بازنگری یا بازنویسی در برنامه را انجام دهد یعنی با توجه به نقاط قوت و ضعف دانش آموز، روش‌ها و شیوه‌های جایگزین را انتخاب و برنامه را در بازه زمانی مشخص شده ادامه دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و عملی انجام می‌شود لذا لازم است پیشنیازهای این درس را بخوبی بدانند. دانشجومعلم باید با شناخت تیم تدوین کننده برنامه، اهداف و وظایف آنها، همچنین براساس منابع اطلاعاتی و حوزه های مورد بررسی، به جمع آوری اطلاعات درباره مشکلات دانش‌آموزان بپردازد و نیز با شناخت مراحل تدوین ومولفه‌های برنامه آموزش فردی شده، یک برنامه طراحی کند.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی

۱- باشعور لشکری، مریم؛ کیوانزاد، هدیه(۱۳۸۹). طرح آموزش ویژه فرد(تعاریف، اهداف، فرایند تهیه و اجرا و ارزیابی). ناشر:سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۲- رمضانی، مژگان (۱۳۸۴). برنامه آموزش فردی شده(***IEP***). ناشر: پژوهشکده استثنایی

منابع فرعی

1- 1-IEP Guide:Learning Disabilites-Lawrencem.siegel-2005-www.nolo.com/legalupdater.

2- A Guide to the Individualized Education Program U.S. Department of Education www2.ed.gov/parents/needs/speced/iepguide/index.html

3- Understanding Individualized Education Programs Understood.org www.understood.org/en/school-learning/special-services/ieps/understanding-individualized-education-programs

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: تعیین سطح یادگیری دانشجو معلم با طرح پرسش کلاسی

ارزشیابی تکوینی: حضور در مدرسه و استخراج اطلاعات ۳ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

کارپوشه: نگارش یک برنامه آموزش فردی شده ۵ نمره

سرفصل درس «آشنایی با آموزش و پرورش استثنایی و قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت»

۱- معرفی درس و منطق آن

از جمله ویژگی هایی تربیت رسمی و عمومی قانون‌مند بودن آن است. ساز وکارها، اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین و مقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم گذار تدوین و تصویب شده است. در همین راستا آموزش وپرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه ضمن تبعیت از قوانین نظام آموزش رسمی کشور از قوانین و مقررات ویژه‌ای برخوردار بوده که ضرورت دارد دانشجو معلمان با این قوانین و اسناد بالادستی موثر در نظام تعلیم و تربیت ویژه آشنا گردند. این واحد درسی دانش لازم جهت استفاده از ظرفیتهای قانونی موجود برای ارتقاء آموزش و پرورش استثنایی را در اختیار دانشجومعلمان قرار می دهد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی:
نوع درس: نظری	آشنایی با آموزش و پرورش استثنایی و قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت
تعداد واحد: ۲ن	**نام درس به انگلیسی:**
تعداد ساعت: ۳۲	Learn about laws related to exceptional education and people with disabilities
شایستگی کلیدی: CK	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:**
پیش‌نیاز: ندارد	۱- با رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی حیطه های آن آشنا شود.
استاد متخصص برای تدریس:	۲- ضمن آشنایی با سند تحول بنیادین به نقد و بررسی بندهای مرتبط با آموزش وپرورش استثنایی بپردازد.
متخصصین روانشناسی و علوم تربیتی کودکان استثنایی	۳- ضمن آشنایی با اساسنامه سازمان آموزش وپرورش استثنایی و آیین نامه‌های مربوطه به نقد و بررسی آن بپردازد.
	۴- ضمن آشنایی با قوانین مربوط به حقوق معلولین، بتواند آنها را نقد نماید.

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی

الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی

چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

۱. دانشجومعلم باید ضمن مطالعه و جمع آوری مطالب نسبت به تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی، تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها اقدام نموده و در بحث کلاسی مشارکت نماید.

۲. دانشجومعلم باید ضمن مشاهده یک مدرسه استثنایی و نقد مناسبات و برنامه‌های آن از منظر چرخشهای اساسی گزارشی تهیه و به کلاس ارائه نماید.

بخش دوم :سند تحول بنیادین

- ضرورت وجود اسناد راهبردی
- چشم انداز و اهداف سند تحول
- راهبردهای کلان

فعالیت یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن مطالعه و جمع آوری مطالب در باره اهداف کلان و راهبردهای اصلی سند تحول بندهای مرتبط با حوزه آموزش وپرورش استثنایی را احصاء و نسبت به تهیه گزارش و ارائه آن در کلاس اقدام نماید.

فصل سوم: اساسنامه سازمان آموزش وپرورش استثنایی و آیین نامه های مربوطه

- اساسنامه رویکرد برنامه درسی ملی
- آیین نامه های مربوطه

فعالیت یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن مطالعه اساسنامه و آیین نامه های مربوط به آموزش وپرورش استثنایی نسبت به نقد آنها اقدام نموده و گزارش مربوطه را به کلاس ارائه نماید.

بخش چهارم : آشنایی با تشکیلات سازمان و مدارس آموزش و پرورش استثنایی

ساختار و تشکیلات وزارت آموزش وپرورش

ساختار و تشکیلات سازمان آموزش وپرورش استثنایی

ساختار اداری در سطح استان و مدرسه

فعالیت‌های یادگیری:

۳. دانشجومعلم باید ضمن مطالعه بحث و بررسی ساختار اداری وزارت آموزش وپرورش و سازمان آموزش وپرورش استثنایی نسبت به نقد آنها اقدام نموده و گزارش مربوطه را به کلاس ارائه نماید .

فصل پنجم : آشنایی با قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت

- قانون جامع حمایت از افراد دارای معلولیت
- قوانین بین المللی مربوطه

فعالیت یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن مطالعه و بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود نسبت به نقد آنها اقدام نموده و گزارش مربوطه را به کلاس ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی شکل می‌گیرد. دانشجو معلم باید بتواند ضمن آشنایی با قوانین و مقررات و اسناد مرتبط با حوزه آموزش وپرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه و افراد دارای معلولیت به نقد و بررسی آنها در کلاس از طریق مشارکت فعال و تهیه گزارش مکتوب بپردازد.

٤. منابع آموزشی

- مبانی نظری سند تحول بنیادین
- سند تحول بنیادین
- اساسنامه سازمان آموزش وپرورش استثنایی
- قوانین و آیین نامه های سازمان آموزش وپرورش استثنایی
- قانون جامع حمایت از افراد دارای معلولیت
- قوانین بین المللی مربوطه
- سازمان و قوانین آموزش و پرورش تالیف احمد صافی انتشارات سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می‌دهد. مدرس می‌تواند به فعالیتهای کتابخانه‌ای نیز امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یکی از موضوعات مرتبط را انتخاب و در کلاس ارایه نماید(۳نمره).

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی است(۱۷ نمره).

سرفصل درس «آشنایی با عدل الهی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

آشنایی با مبحث عدل الهی و چگونگی تشریح آن در نظام خلقت و چگونگی توجیه بلاها و نقصها و مصائب طبیعی از مهمترین مباحثی است که دانشجومعلمان باید با آن آشنا گردند تا بتوانند در مواجهه با اولیاء و دانش آموزان استثنایی به شبهات و ابهاماتی که در رابطه با وجود تبعیض در نظام آفرینش و الهاماتی که در خصوص مقوله عدالت الهی مطرح می شود پاسخی منطقی ارائه نمایند. برخی از اولیاء و دانش آموزان استثنایی وجود معلولیت را نوعی بی عدالتی و عدم رعایت عدل الهی تلقی می نمایند لذا توجیه ایشان در این خصوص ضروری است که ضمن رفع ابهامات، زمینه پذیرش منطقی معلولیت را در ایشان هموار می نماید و بهداشت روانی خانواده را تأمین می کند که این موضوع موجب تعامل بهینه ایشان با برنامه های آموزشی تربیتی مدرسه می شود.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: آشنایی با عدل الهی
نوع درس: نظری تعداد واحد: ۱ واحد تعداد ساعت: ۱۶ شایستگی کلیدی: تخصصی پیشنیاز: - استاد متخصص برای تدریس: اساتید دارای مجوز گروه معارف اسلامی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** - تعاریف مختلف مفهوم عدل الهی را بیان نموده و در این خصوص مثالهایی از نظام خلقت و اجتماع بیان نماید. - با دیدگاههای مطرح در مقوله عدل الهی آشنا شده و آنها را با هم مقایسه نماید. - ضمن دفاع منطقی از استقرار عدل الهی در نظام آفرینش، تفاوتهای موجود در نظام خلقت و به خصوص در زمینه نقائص و آفات و بلایا و مصائب را تحلیل نماید. - ضمن آشنایی با انواع شرور در نظام خلقت، مفاهیمی چون بلا و رضا و قضا و قدر الهی و انواع کیفر الهی را تبیین و تشریح نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تبین مفهوم عدل در نظام آفرینش

- انواع تعاریف عدل در نظام خلقت
- بررسی دیدگاههای اشاعره و معتزله، حسی مذهبان و حکمای اسلامی در خصوص عدل
- بررسی دیدگاه ملاصدرا در مورد عدل در مفهوم فلسفی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلمان باید ضمن آشنایی با تعریف دقیق مفهوم عدل الهی، تفاوتها و تشابهات دیدگاههای مختلف را در این مقوله در کلاس بیان و مقایسه نمایند.

فصل دوم: بررسی مقوله وجودی تفاوت یا تبعیض و آفات در نظام خلقت

- بررسی وجودی موضوع تفاوت یا تبعیض در نظام خلقت

- بررسی مقوله فنا و نیستی در نظام خلقت

- بررسی مقوله وجود آفات و بلاها در نظام خلقت

- تبیین مقوله خیر و شر در نظام هستی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلمان باید ضمن تبیین موضوعات مربوط به وجود تفاوت یا تبعیض و آفات و بلاها در نظام خلقت، نسبت مفاهیم مذکور را با مقوله عدل الهی تحلیل نموده و در خصوص مباحث خیر و شر و فنا و نیستی به بحث بپردازند.

فصل سوم: بررسی نظام طولی و عرضی پدیده ها در آفرینش

- بررسی تفاوت یا تبعیض با عنایت به نظام طولی و عرضی پدیده ها در آفرینش

- بررسی نظام طولی در جهان هستی با تکیه بر قرآن و استدلالهای عقلی

- بررسی نظام عرضی در نظام خلقت

- بررسی موضوع سنت الهی و مفاهیم قضا و قدر و جبر و اختیار

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلمان باید با عنایت به وجود تفاوت در نظام آفرینش به تبیین مباحث مربوط به چگونگی اجرای سنت الهی و مفاهیم مربوط به نظام طولی و عرضی خلقت بپردازند و مفاهیم تبعیض و تفاوت را با هم مقایسه نموده و نسبت آنها را با مقوله عدل الهی تحلیل نمایند.

فصل چهارم: بررسی مقوله خیر و شر در نظام خلقت

- مسئله دوگانگی نظام هستی

- آمیختگی خوبی و بدی در نظام هستی

- نسبی بودن شر

- جایگاه شر از منظر عدل الهی

- جایگاه بلا در نظام آفرینش

- بررسی مجازاتهای دنیوی و اخروی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلمان باید با بررسی مصائب و بدیها و شرور در نظام آفرینش، دیدگاه اسلامی در خصوص موضوعات مذکور به ویژه در رابطه با عدل الهی را در کلاس تبیین نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان و انجام بحث گروهی در کلاس انجام می پذیرد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- مطهری، سید مرتضی. (۱۳۹۸). عدل الهی. تهران: نشر صدرا.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

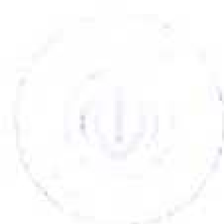
ارزشیابی تکوینی:

فعالیتهای یادگیری کلاسی (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۲ نمره)

سرفصل درس «اختلالات یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

اصطلاح اختلال یادگیری به گروهی ناهمگن از کودکان و دانش آموزان اطلاق می شود که در یک یا چند فرایند روانشناختی پایه دچار مشکل می‌باشند .این کودکان مشکلات عمده ای را در فراگیری مهارت های گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن، استدلال یا محاسبات ریاضی نشان می‌دهند. این اختلال ها در افراد درونی هستند و فرض کلی بر آن است که به علت اختلال دستگاه عصبی مرکزی به وجود می آیند و احتمال داردکه در هر مرحله از دوران زندگی رخ دهد. هر چند ممکن است با شرایط معلولیت ساز دیگر(مانند مشکلات حسی، ناتوانی هوشی، اختلال های هیجانی) یا عوامل بیرونی(فرهنگی،آموزشی) همراه باشد ولی نتیجه ی این شرایط یا عوامل نیستند. این اختلال می‌تواند پیامدهای کارکردی منفی در طول عمر داشته باشد (از جمله: خودپنداره منفی،کاهش پیشرفت تحصیلی، افزایش ترک تحصیل، کاهش بهزیستی روانشناختی و سلامت روان نامناسب و نشانه های افسردگی و...) در حالیکه می توان با افزایش سطح آگاهی عمومی در زمینه شناسایی، ارزیابی، ارائه مداخلات مورد نیاز، حمایت های اجتماعی و عاطفی پیامدهای سلامت روانی مطلوبی را پیش بینی و از تسری مشکلات در سطوح بالاتر جلوگیری نمود.

<table>
<tr>
<td>نام درس به فارسی: اختلالات یادگیری
نام درس به انگلیسی: Learning disorders</td>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۳
تعداد ساعت: ۴۸ ساعت
شایستگی کلیدی: CK
پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس: معلم متخصص در زمینه روانشناسی و علوم تربیتی دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس به دانش آموزان با نیازهای ویژه</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱- با سیر تحول تعاریف ، تاریخچه ، شیوع و سبب شناسی اختلالات یادگیری آشنا شده و به درستی تحلیل نماید.
۲- با معیارهای تشخیصی و ویژگی‌های شناختی، عاطفی، هیجانی، رفتاری و اجتماعی دانش آموزان با اختلالات یادگیری آشنا شده و آن را بیان نماید.
۳- با طبقه بندی اختلالات یادگیری در قالب دانش آموزان با نقص در خواندن، نوشتن و ریاضی آشنا شده و بتواند بین آن ها تمیز قائل گردد.
۴- با رویکردهای موثریاددهی و یادگیری ، اصول آن و روش های مداخله ای مبتنی بر نیاز هر گروه ازاسپسیفایرهاس خواندن ، نوشتن و ریاضی آشنا شود و درکلاس آن را به کار گیرد.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مبانی نظری

- سیر تحولی تعاریف اختلالات یادگیری
- تاریخچه ، شیوع ، سبب شناسی اختلالات یادگیری

فعالیت های یادگیری:

دانشجو معلم قادر باشد اطلاعات لازم در خصوص موضوع فصل را از منابع مختلف جمع آوری کرده و با نظارت استاد به ارائه بخشی از آن در کلاس با تهیه پاور پوینت بپردازد.

فصل دوم: معیارهای تشخیصی ، ویژگی های شناختی، عاطفی ، رفتاری ، اجتماعی دانش آوزان دارای اختلالات یادگیری

- معیارهای تشخیصی بر اساس DSM-5
- ویژگی های دانش آموزان دارای اختلال یادگیری خاص در ابعاد مختلف (شناختی، تحصیلی، رفتاری، عاطفی و هیجانی، اجتماعی)

فعالیت های یادگیری:

دانشجو معلم بتواند با مقایسه ویژگی ها و نشانه ها ی دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری از سایر گروه های استثنایی ، به تشخیص افتراقی پرداخته و موارد را با نمونه فرضی یا واقعی تبیین نماید.

فصل سوم: طبقه بندی اختلال یادگیری خاص با نقایص آکادمیک (اسپسیفایرها)

- اختلال یادگیری خاص با نقص خواندن
- اختلال یادگیری خاص با نقص نوشتن
- اختلال یادگیری خاص با نقص ریاضی

فعالیت های یادگیری:

دانشجو معلم بتواند با مطالعه پرونده ، بررسی کاربرگ های شرح حال و مصاحبه بالینی و اطلاعات کسب کرده در فصل دوم نوع طبقه اختلال را در دانش آموز تشخیص داده و اطلاعات لازم را در هر حوزه آکادمیک جمع آوری و در کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم : رویکردهای تشخیصی و مداخله ای

- رویکرد پزشکی
- رویکرد رفتاری
- رویکرد رشدی
- رویکرد شناختی
- رویکرد انسانگرا
- رویکرد بوم شناختی

فعالیت های یادگیری:

دانشجو معلم قادر باشد اطلاعات لازم در خصوص موضوع فصل را از منابع مختلف جمع آوری کرده و به ارائه بخشی از آن در کلاس با تهیه پاور پوینت بپردازد. و همچنین با تشخیص گذاری صورت گرفته در فصل قبل بتواند رویکرد موثر را انتخاب و به کار گیرد.

فصل پنجم : تنظیم برنامه آموزش انفرادی *IEP*

- بررسی شرایط کنونی دانش آموز
- تعیین اهداف بلند مدت
- تعیین اهداف کوتاه مدت
- تعیین روش های مناسب آموزشی و مداخله ای
- ارزشیابی

فعالیت های یادگیری:

دانشجوم معلم قادر باشد بر اساس اطلاعات بدست آورده یک طرح درمان مبتنی بر نیاز را درقالب برنامه انفرادی تنظیم و به استاد مربوطه ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- توجه به پیش نیازهای تدریس/ توجه به رویکردهای مداخله ای در تدریس خواندن/ توجه به رویکردهای مداخله ای در تدریس نوشتن/ توجه به رویکردهای مداخله ای در تدریس ریاضی/ استفاده از راهبردهای موثر تدریس در حوزه های تحصیلی و رفتارهای اجتماعی ، هیجانی/ مشارکت خانواده دراجرای برنامه آموزشی و توانبخشی

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- لرنر، ژانت ترجمه عصمت دانش. ناتوانی های یادگیری، نظریه‌ها، تشخیص و راهبردهای آموزشی. نشر دانشگاه شهید بهشتی

منابع فرعی:

۱- لوید، جان؛ هالاهان، دانیل‌پی ترجمه حمید علیزاده و همکاران. اختلال‌های یادگیری، مبانی، ویژگی‌ها و تدریس موثر، نشر ارسباران

۲- شکوهی یکتا، محسن؛ پرند، اکرم. ناتوانی های یادگیری. نشر تیمورزاده

۳- کریمی، بهروز؛ علیزاده، حمید؛ پیرزادی و کریمی. اختلال یادگیری خواندن، ارزیابی و برنامه آموزش. نشر روان

۴- کله، پیتر؛ چان، لورنا ترجمه فرهاد ماهر. روش‌ها و راهبردها در تعلیم و تربیت کودکان استثنایی. نشر جیحون

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: تعیین سطح یادگیری دانشجو معلم از طریق انجام ارزیابی از مطالب جلسات قبل در شروع جلسه جدید و احتساب ۳ نمره

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو معلم در مشارکت فعالیت ها و مباحث کلاسی و ارائه کار۵ نمره

ارزیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲نمره

سرفصل درس «آشنایی با برنامه درسی دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای»

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از شاخص های عمده موفق بودن نظام آموزشی هرکشوری،توجه آن نظام به آموزش و پرورش افراد با نیازهای ویژه است.عالی ترین هدف آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه، شکوفایی استعداد های بالقوه و رشد همه جانبه آنان جهت رسیدن به خودکفایی فردی و اجتماعی است که با توجه به این مهم دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای برای این دانش آموزان پیش بینی گردیده است تا بدین ترتیب مخاطبانش را جهت فراگیری مهارت های حرفه ای و اجتماعی به نحوی هدایت نماید که ضامن موفقیت ایشان در جامعه به طور عام و در محیط اشتغال به طور خاص باشد. بر این اساس دانشجو- معلمان علاوه بر درک ضرورت این دوره، با ساختار، اهداف و محتوای آن آشنا خواهند شد.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری-عملی **تعداد واحد:** ۳ (۲ن+۱ع) **تعداد ساعت:**۶۴ **شایستگی کلیدی:** CK **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** معلم متخصص در زمینه روانشناسی و علوم تربیتی دارای حداقل پنج سال سابقه تدریس به دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** آشنایی با برنامه درسی دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Introduction to the curriculum of pre-secondary and secondary vocational high school students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای دانش آموزان با نیازهای ویژه را بیان می کند. ۲- ساختار و اصول حاکم بر برنامه درسی دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای دانش آموزان با نیازهای ویژه را توضیح می دهد. ۳- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای دانش آموزان با نیازهای ویژه را تحلیل می کند. ۴- شیوه های ارزشیابی به عمل آمده از دانش آموزان را دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای توضیح می دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش دانش آموزان با نیاز های ویژه در دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای

- درک اهمیت و ضرورت اجرای برنامه آموزش و پرورش دانش آموزان با نیاز های ویژه در دوره متوسطه پیش حرفه ای
- درک اهمیت و ضرورت اجرای برنامه آموزش و پرورش دانش آموزان با نیاز های ویژه در دوره متوسطه حرفه ای

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید ضمن بازدید از مدارس متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای محل خدمت خود نسبت به تهیه یک گزارش پیرامون وضعیت آموزشی اقدام و در کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: ساختار و اصول حاکم بر برنامه درسی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای

- بررسی ساختار و اصول آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه در دوره متوسطه پیش حرفه ای
- بررسی ساختار و اصول آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه در دوره متوسطه حرفه ای
- بررسی و ساختار اصول آموزش حرفه ای به دانش آموزان با نیا زهای ویژه
- بررسی و ساختار اصول آموزش حرفه ای به دانش آموزان با نیا زهای ویژه در سایر کشورها

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلم باید با توجه به رویکردهای نظری و اسناد بالادستی در خصوص ضرورت آموزش متوسطه پیش حرفه ای دانش آموزان با نیا زهای ویژه مقاله ای تهیه و ارائه نماید.

- دانشجومعلم ضمن مقایسه دوره دوم متوسطه حرفه ای دانش آموزان با نیا زهای ویژه و دوره دوم متوسطه شاخه کار و دانش و آموزش‌های فنی و حرفه ای گزارشی تهیه و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: اهداف کلی و جزیی برنامه درسی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه دوره های متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای

- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه دوره اول متوسطه پیش حرفه ای (در سه حیطه شناختی، مهارتی و نگرشی) با تاکید بر مهارتهای زندگی
- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه دوره دوم متوسطه حرفه ای با رویکرد شایستگی محور (در سه حیطه شناختی، مهارتی و نگرشی) و تاکید بر مهارتهای زندگی و مهارتهای اجتماعی مورد نیاز در محیط های شغلی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید ضمن بررسی اهداف کلی و جزیی برنامه درسی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیا زهای ویژه دوره اول متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای نسبت به نقد و مقایسه آنها اقدام و گزارش آن را در کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم: شیوه های ارزشیابی از دانش‌آموزان دوره‌های متوسطه پیش‌حرفه ای و متوسطه حرفه‌ای

- آشنایی با شیوه های ارزشیابی دروس نظری و عملی دوره اول متوسطه پیش حرفه ای
- آشنایی با شیوه های ارزشیابی دروس نظری ،عملی و مهارتی دوره دوم متوسطه حرفه ای

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید مراحل طراحی و تدریس و چگونگی ارزشیابی دروس نظری ،عملی و مهارتی در دوره های مذکور در کلاس گزارش نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری :

به منظور تدریس این درس علاوه بر روش های سخنرانی، گروهی، مباحثه ای و نمایش فیلم و اسلاید، دانشجو معلمان باید در موقعیت واقعی آموزشی کلاس ها و کارگاههای دوره های اول متوسطه پیش حرفه ای و دوم متوسطه حرفه ای قرار گرفته و گزارش آن را در کلاس ارائه نمایند.

٤. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- آیین نامه آموزشی دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره اول متوسطه پیش حرفه ای
- آیین نامه آموزشی دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره دوم متوسطه حرفه ای
- راهنمای برنامه درسی دوره اول متوسطه پیش حرفه ای و متوسطه حرفه ای سازمان آموزش و پرورش استثنایی
- راهنمای برنامه درسی رشته های مهارتی دوره دوم متوسطه حرفه ای

منبع فرعی :

- فتحی واجارگاه، کورش. راهنمای تجزیه و تحلیل دیکوم (*DACUM*). انتشارات سیمای دانش

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و اجرای فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۶ نمره)

سرفصل درس «آموزش پیش دبستانی کودکان با نیازهای ویژه با تاکید بر کتب و منابع درسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بسیاری از مربیان و دانشمندان بر این باورند که اگر ناتوانیها زودتر تشخیص داده شوند و برنامه آموزشی زودتر آغاز شود نتیجه بهتری برای کودک به دنبال خواهد داشت. بر این اساس مداخله بهنگام، تلاش مستمر و نظام‌دار برای کمک به کودکان با نیازهای ویژه از بدو تولد تا ۵ سالگی است. بنابرین با توجه به ضرورت مداخله بهنگام، دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه به عنوان یک دوره رسمی و اجباری تعیین شده است. در این درس دانشجومعلمان علاوه بر درک ضرورت این دوره، با ساختار، اهداف و محتوای آن آشنا خواهند شد.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">

مشخصات درس

نوع درس: نظری-عملی

تعداد واحد: ۲ (۱ن+۱ع)

تعداد ساعت:۴۸

شایستگی کلیدی: CK

پیشنیاز: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه ۱ و ۲

استاد متخصص برای تدریس:

متخصص روانشناسی و علوم تربیتی با گرایش کودکان استثنایی و دارای سابقه ۵ سال تدریس در مدارس کودکان با نیازهای ویژه
</td>
<td>

نام درس به فارسی: آموزش پیش دبستانی کودکان با نیازهای ویژه با تاکید بر کتب و منابع درسی

نام درس به انگلیسی:

Preschool education for children with special needs with emphasis on books and textbooks
</td>
</tr>
<tr>
<td>

پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:

۵- ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش پیش از دبستان را با رویکرد مداخله بهنگام برای کودکان با نیازهای ویژه را بیان کند.

۶- ساختار و اصول حاکم بر برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه را درک و بیان کند.

۷- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه را تحلیل کند.

۸- استانداردهای رشدی کودکان در سنین پیش از دبستان را در حیطه‌های گوناگون بشناسد و معرفی کند.

۹- شیوه ها و ابزارهای ارزشیابی از کودکان با نیازهای ویژه را در عمل به کار بندد.
</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش پیش از دبستان با رویکرد مداخله بهنگام

- اصطلاح شناسی در حوزه آموزش و پرورش پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه
- مفهوم شناسی مداخله بهنگام از ابعاد محتوایی و ساختاری
- بررسی رویکردهای نظری آموزش و پرورش پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه
- درک اهمیت و ضرورت اجرای برنامه آموزش و پرورش پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید وضعیت و چالشها و فرصتهای آموزش و پرورش پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه در استان محل خدمت خود را وارسی و در کلاس گزارش دهد.

فصل دوم: ساختار و اصول حاکم بر برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه

- بررسی ساختار آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران
- بررسی اصول حاکم بر آموزش و پرورش پیش از دبستان

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید دوره آموزش و پرورش پیش از دبستان در ایران و چند کشور منتخب را مطالعه تطبیقی کند و در کلاس گزارش دهد.

فصل سوم: اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه

- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه در حیطه شناختی
- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه در حیطه عاطفی
- اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه در حیطه مهارتی (مهارتهای زبانی، حرکتی، اجتماعی)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید به تحلیل و نقد اهداف کلی و جزیی برنامه درسی دوره پیش از دبستان کودکان با نیازهای ویژه در حیطه های بالا بپردازد و یافته های خود را در کلاس ارائه کند.

فصل چهارم: استانداردهای رشدی کودکان در سنین پیش از دبستان در حیطه‌های گوناگون

- آشنایی با استانداردهای رشد شناختی کودکان در سنین پیش از دبستان
- آشنایی با استانداردهای رشد اجتماعی هیجانی کودکان در سنین پیش از دبستان
- آشنایی با استانداردهای رشد زبان در کودکان در سنین پیش از دبستان

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید به بررسی و تحلیل انواع شاخصهای رشدی کودکان عادی در مقایسه با کودکان با نیازهای ویژه بپردازد و در کلاس ارائه کند.

فصل پنجم: شیوه‌های ارزشیابی از کودکان با نیازهای ویژه

- آشنایی با دفترچه شاخصهای عملکردی آموزش پیش از دبستان (۴ تا ۶ سال) کودکان با نیازهای ویژه و شیوه تکمیل آن
- آشنایی با دفترچه ارزشیابی آمادگی مقدماتی و تکمیلی کودکان با نیازهای ویژه و شیوه تکمیل آن

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید با حضور در کلاسهای دوره پیش از دبستان دانش‌آموزان با نیازهای ویژه:

۱) از روند تکمیل دفترچه های ارزشیابی گزارشی تهیه کند.

۲) دفترچه های ارزشیابی را برای یک دانش آموز اجرا کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور تدریس این درس علاوه بر بهره گیری از روشهای تدریس سخنرانی و بحث گروهی، دانشجومعلمان در کلاسهای کودکان با نیازهای ویژه حاضر شده و پس از مشاهده میدانی به ارائه گزارش شیوه تدریس و ارزشیابی در کلاسهای دوره پیش از دبستان می پردازد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- راهنمای برنامه درسی آموزش پیش از دبستان کم توان ذهنی؛ سازمان آموزش و پرورش استثنایی

۲- کاکو جویباری و همکاران. روشها و محتوای آموزشی قبل از دبستان برای ناشنوایان؛ سازمان آموزش و پرورش استثنایی

منبع فرعی:

۱- بهمنی، هما. آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی و دبستانی. انتشارات دانشجو

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در فرایند ارزشیابی تکوینی از این درس، دانشجومعلمان به طور عملی فرایند طراحی و فعالیتهای یادگیری را اجرا می نمایند. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (۱۶ نمره)

سرفصل درس «مبانی، اصول و راهبردها در آموزش تلفیقی-فراگیر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

فراگیرسازی آموزش و پرورش برای دربرگیری همه کودکان رویکردی مبتنی بر هنجار دانستن تفاوتهاست و طرحواره نوینی را بر آموزش و پرورش جهان حاکم کرده است. در این درس دانشجومعلمان با تغییر نگرش از دیدگاه هنجارسازی در رویکرد پزشکی به هنجار دانستن تفاوتها در رویکرد اجتماعی، آمادگی تغییر طرحواره عمل تربیتی خود از ویژه سازی به تمایزگذاری در بافت اتاق درس و مدرسه عمومی را به دست می آورند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲
شایستگی کلیدی: CK
پیشنیاز: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه۱،۲
استاد متخصص برای تدریس: متخصص روانشناسی و علوم تربیتی با گرایش کودکان استثنایی و دارای گواهی مدرسی آموزش فراگیر از سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور</td>
<td>نام درس به فارسی: مبانی، اصول و راهبردها در آموزش تلفیقی-فراگیر
نام درس به انگلیسی:
Foundations, Principles and Strategies in Integrated-Inclusive Education</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
• با ذکر تفاوتها در حوزه عمل و نظر، دو رویکرد پزشکی (متمرکز بر فرد متفاوت) و اجتماعی (متمرکز بر برنامه درسی) را شفاهی و نوشتاری و با رعایت اصول تغییر نگرش و متقاعدسازی معرفی کند.
• اصول و روشهای ارزیابی نیازهای ویژه آموزشی-پرورشی با رویکرد چندرشته ای بشناسد و معرفی کند.
• اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه (گروه هدف) بشناسد و معرفی کند.
• اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه درسی خواندن و نوشتن و ریاضیات بشناسد و معرفی کند.
• راهکارهای مناسب برای تمایز گذاری برنامهٔ درسی را با توجه به نیازهای هر کودک در بافت اتاق درس و مدرسه عمومی (عادی) ارائه کند.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:

- تفاوتهای فردی، نیازهای ویژه و عوامل ایجادکننده و کارآمدی روشهای مداخله در مورد آنها در دو دیدگاه پزشکی و اجتماعی
- بررسی ضرورت تغییر طرحواره عمل تربیتی از جداسازی به فراگیرسازی
- تاریخچه تلفیق و فراگیرسازی در ایران و جهان
- اصول و روشهای متقاعدسازی و تغییر نگرش

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

مطالعه منابع دربارهٔ رویکردهای پزشکی و اجتماعی در مورد تفاوتهای فردی در اتاق درس

بحث و نقد دو رویکرد در گروههای کوچک و بزرگ

تلاش برای متقاعد کردن مخالفان

وارسی وضعیت و چالشها و فرصتهای تلفیق و فراگیرسازی در استان محل خدمت و ارائه گزارش در کلاس

وارسی نگرش معلمان مدارس محل کارورزی و طراحی و اجرای برنامهٔ تغییر نگرش برای آنان و وارسی نتایج و تحلیل آنها در کلاس

فصل دوم

- اصول و روشهای ارزیابی نیازهای ویژه آموزشی-پرورشی با رویکرد چندرشته ای
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با هوش مرزی و نارسایی هوشی
- تدوین برنامه برای دربرگیری نوآموز یا دانش آموز نمونه (منتخب از میان موردهای مشاهده شده در کارورزی) در گروههای کوچک و نقد و ارتقاء برنامه در گروه بزرگتر زیر نظر استاد
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای هیجانی-رفتاری و کمبود توجه- فزون جنبشی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از مباحث آموخته را به طور عملی در یک گروه از دانش آموزان مورد بحث اجرا و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم

- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای گفتاری و زبانی
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای ویژهٔ یادگیری
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با نارساییهای شنوایی
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه های درسی و پرورشی برای دانش آموزان با با نارساییهای عصبی ـ عضلانی ـ استخوانی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از مباحث آموخته را به طور عملی در یک گروه از دانش آموزان مورد بحث اجرا و در کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم

- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه درسی خواندن و نوشتن
- اصول و روشهای تمایزگذاری برنامه درسی ریاضیات

- دورنمای فراگیرسازی آموزش و پرورش برای کودکان با نارسایی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

دانشجومعلم باید یکی از مباحث آموخته را به طور عملی در یک گروه از دانش آموزان مورد بحث اجرا و در کلاس ارائه نماید.

دانشجومعلم باید منابع را برای آشنایی با چالشهای پیش روی دریرگیری کودکان با نارسایی در مدارس عمومی جستجو کند و آنها را در بحث با گروههای کوچک و تمام کل دانشجومعلمان واکاوی نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

متمرکز بر خودآموزی و بحث و یادگیری گروهی و آزمایش و اصلاح در میدان عمل است. در این میان بهره گیری از تدریس مستقیم موارد ضروری توصیه می شود.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

وستوود، پیتر ترجمه ابوالفضل سعیدی (۱۳۹۶). روشهای خردمندانه برای آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه انتشارات مدرسه.

مجموعه آموزشهای ویدیویی فراگیرسازی. (۱۳۹۸). سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی. واحد آموزشهای تلفیقی - فراگیر

منابع فرعی:

مک کانکی، روی ترجمه ابوالفضل سعیدی (۱۳۸۴). درک و پاسخگویی به نیازهای ویژه در کلاسهای فراگیر: انتشارات سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی.

آینسکو، مل ترجمه ابوالفضل سعیدی (۱۳۸۳). راهنمای تربیت معلم برای توسعه فراگیرسازی آموزش و پرورش: انتشارات پژوهشکده کودکان استثنایی.

- Garry Hornby (auth.).(2014). Inclusive Special Education: Evidence-Based Practices for Children with Special Needs and Disabilities.Springer-Verlag New York.

Research-Based Methods for the Classroom(2015.3rd – - Inclusion Strategies That Work! SAGE Publications Ltd. Edition). Toby J. Karten.

- Including students with special needs : a practical guide for classroom teachers. Marilyn William D. Bursuck. 6th ed. (2012), Pearson Education, Inc. .Friend

- Supporting inclusive practice. Gianna Knowles. 2nd ed. (2011), Routledge

SPECIAL TEACHING FOR SPECIAL STUDENTS-Ann Lewis & Brahm Norwich. Open University Press.

۵. **راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)**

ارزشیابی تکوینی:

عملکرد دانشجومعلم در فعالیتهای یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیتها (۳ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون مباحث نظری به میزان (۱۴ نمره)

کارپوشه:

مجموعه تکالیف عملکردی (۳ نمره)

سرفصل درس «آموزش هنر به دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

هنر می تواند ابزار مناسبی جهت ابراز هیجان ها واحساسات و برقراری ارتباط موثر باشد. در جهان امروزدرس هنر در میان عناوین و موضوعات درسی دانش آموزان جایگاه ویژه ای یافته است. مهم ترین هدف ما از تعلیم و تربیت این گروه از دانش آموزان، آماده کردن آنان برای «زندگی» به عنوان یک شهروند مفید و موثر در جامعه می باشد. در این برنامه سعی شده است، ضمن افزایش مهارت های حسی- حرکتی، به تربیت هنری و بالا بردن ذوق و خلاقیت دانش آموزان نیز توجه شود. هدف، فراهم آمدن شرایطی است تا دانش آموزان بتوانند آزادانه و در حدّ توان خود تخیل نموده و افکار خود را بروز دهند، تصمیم بگیرند، آزادانه عمل کنند و آموزگار، راهنمای آنان باشد. در درس هنر، شکوفا شدن خلاقیت های ذهنی، تقویت مهارت های ارتباطی، اجتماعی، کلامی، شنیداری و حرکتی و همچنین هماهنگی چشم و دست پیش بینی شده است. انجام کارهای گروهی، مسئولیت پذیری، ایجاد محیطی سالم برای رقابت،تشویق به موقع از مواردی است که با اجرای صحیح برنامه ی هنر محقق خواهد شد.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:**۴۸ **شایستگی کلیدی:** CK **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** استادان گروه هنر(متخصص در هنرهای تجسمی و دارای تجربیاتی در رشته های موسیقی و نمایش و آشنا با روان شناسی و آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** آموزش هنر به دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Method of teaching art for students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- رشته های مختلف هنری (طراحی و نقاشی،کاردستی، قصه گویی و نمایش) را تعریف و مشخصه های آن را بیان کند. ۲- توانایی انجام صحیح حرکات (ترسیم ، رنگ آمیزی ، بریدن ، چسباندن ، حرکات نمایشی و...) را در فعالیت های هنری داشته باشد. ۳- وسایلی درحیطه اشکال دو و سه بعدی طراحی و یا تولید کند و ویژگی ها یی چون خط، شکل، رنگ، اندازه و نیز ویژگی های سه بعدی را درک و بیان کند.و تمایل به مشارکت در فعالیت های هنری داشته باشد. ۴- با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه فعالیت های هنری مناسب را برای آنها مشخص نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مبانی طراحی و نقاشی

- مبانی طراحی (نقطه و خط)

- نقطه (موارد بصری و طبیعی و ..)
- خط
  - مستقیم (عمودی، افقی، مورب)
  - منحنی،
  - شکسته
- سطح
  - شکل های هندسی (مربع، مثلث، دایره ، بیضی ، لوزی، ذوزنقه و...)
- رنگ آمیزی نقوش اسلامی ایرانی
- ترکیب بندی
  - ترکیب بندی نقطه رنگی
  - ترکیب بندی خطوط (افقی عمودی منحنی و مورب رنگی)
  - ترکیب بندی نقطه(مربع، مثلث، دایره) و خط(افقی عمودی منحنی) به صورت سیاه و سفید و رنگی
- بافت
  - شناخت و ایجاد بافت های گوناگون
  - ایجاد بافت با استفاده از شیوه خراش

- طراحی نقوش هندسی ساده
- اجرای یک نقاشی با موضوع آزاد.
  - آشنایی با چگونگی اجرای یک نقاشی آزاد با اشیای طبیعی

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت به ارائه کار عملی مرتبط با موضوعات مربوطه اقدام نماید.

فصل دوم: کاردستی

- کاغذ و تا
- کاغذ و برش آویزهای کاغذی ،موشک کاغذی ،قاب عکس، ساخت ریسه تزیینی
- کلاژ(برش و چسب زدن)
  - تکه چسبانی ، تابلوی کلاژ با تکه پارچه
  - تابلوی کلاژ با اشیای مختلف
- ماکت سازی

- شکل سازی با کاغذ (کرم شب تاب، پرنده ، برش های دایره و ..)
- ساخت کارت تبریک
- ساخت عروسک و وسایل با استفاده از دور ریختنی ها
- قالب ریزی با گچ
- ساخت سبد کاغذی و جعبه تزیینی
- معرفی فعالیت های هنری مناسب با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت به ارائه کار عملی مرتبط با موضوعات مربوطه اقدام نماید.

فصل سوم: چاپ

- انگشتی
- تصادفی و با اشیا
  - با اشیا ی برجسته
  - چاپ با قالب آماده
  - چاپ با اسفنج شکل دار
  - چاپ سیب زمینی
  - چاپ با نخ و جوهر
  - چاپ لکه جوهر با نی
  - چاپ با چوب و کاموا

- چاپ با برگ گل
- چاپ با روش خراش(تک رنگ،چند رنگ، بر روی تخم مرغ)
- چاپ با پاستل روغنی و اتو
- معرفی فعالیت های هنری مناسب با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت به ارائه کار عملی مرتبط با موضوعات مربوطه اقدام نماید.

فصل چهارم: خوشنویسی

- قواعد سطر و سطر نویسی و خط زمینه
- حروف و کلمات و جایگاه آنها در سطر
- اتصالات بر مبنای حروف و کلمات
- گروه بندی و معرفی اتصالات همسان و هم شکل (مثلا حروف ب پ ت ث ی ن که در اتصالات ابتدا و وسط در کلمات شکل یکسانی دارند)
- قواعد سطر در ترکیب حروف و کلمات
- سطر نویسی بر مبنای حروف و کلمات
- ترکیب سطر و صفحه(قرار دادن سطور مختلف و صفحه آرایی در یک کادر مشخص با فرم بندی های متنوع)
- معرفی فعالیت های هنری مناسب با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت انجام فعالیت های زیر اقدام نماید.

- تمرین بر اساس حروف و کلمات آموزش داده شده و ارایه در کلاس
- انتخاب متن های مختلف جهت تکرار و تمرین خط تحریری جهت ارایه به مدرس برای ایرادگیری و اصلاح
- تمرین نوشتار سطر
- تمرین نوشتار و ترکیب در یک صفحه و ارایه در کلاس(اصلاح و ایرادگیری توسط استاد)

فصل پنجم: موسیقی و تربیت شنیداری

- صدا
  - دوری و نزدیکی صدا
  - خوشایند و ناخوشایند
  - آشنایی با صداهای طبیعت
  - صداهای زیر
  - صدا بم

- شناخت ریتم
- شناخت وزن
- تولید صدا
  - با وسایل ساده

- ایجاد ضرب اهنگ با دست ها
- با سازها
- شناخت سازهایی از قبیل: نی فلوت، طبل، سونتک قرقره ای، سنتور

- معرفی فعالیت های هنری مناسب با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت به ارائه کار عملی مرتبط با موضوعات مربوطه اقدام نماید.

فصل ششم: نمایش و قصه گویی

- بازی (بازی‌های نمایشی و گروهی)
  - بازی های نمایشی
  - بازی سوالهای دقتی
  - یافتن اشیا با توجه به شدت صدا

- قصه گویی و خاطره
  - تصویر خوانی
  - تصویر خوانی با مشاهده چند تصویر
  - تعریف خاطره با تقلید صدا و حرکت
  - تعریف خاطره با اجرای نقش
  - قصه گویی همراه با اجرای نقش
  - کامل کردن قصه های ناقص
  - تلفیق قصه ،خاطره با نمایش
  - تلفیق قصه خاطره با کاردستی تلفیق خاطره و موسیقی

- نمایش (زنده- عروسکی)
  - اجرای نمایش بر اساس داستان ارائه شده در کلاس
  - اجرای قصه، خاطره یا نمایشنامه با استفاده از عروسک (دستکشی و...)

- نمایش بی کلام (پانتومیم)
- تجسم اشیا و ضرب المثل ها و مفاهیم از طریق بیان بدنی
- انجام کاری بدون استفاده از کلام

- نوشتن کلمات بااستفاده از بدن
- پانتومیم روایی (اجرای بی کلام داستانی که معلم تعریف کرده است.)
- معرفی فعالیت های هنری مناسب با توجه به توانایی ها و محدودیت های دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت های یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن شرکت فعال در مباحث کلاسی نسبت به ارائه کار عملی مرتبط با موضوعات مربوطه اقدام نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

نظر به حساسیت موضوع آموزش هنر برای کودکان با نیازهای ویژه و شناخت و کسب مهارت و نگرش در مقوله هنر توجه به کار عملی در این درس از اهمیت بالایی برخوردار است.لذا لازم است دانشجومعلمان تکنیک های مختلف هنری را در دوره آموزشی تجربه کنند تا در زمان تدریس در کلاس بتوانند به نحو شایسته ای دانش آموزان را هدایت و راهنمایی کنند.

بهره گیری از فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های مطالعه فردی از طریق کتاب، مجلات علمی، نرم افزار های آموزشی و چندمنظوره، سایت های اینترنتی و پژوهشی و حتی بازدیداز مراکز هنری و موزه-هاو ترسیم نقشه مفهومی است.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- معینی،زهرا.رییسی ماکیانی،فریده. حکیم زاده،پدرام. کوچک خانی، فرزانه (۱۳۸۹).کتاب معلم(راهنمای تدریس)آموزش هنر دوره راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای، تهران سازمان آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه
۲- معینی،زهرا.رییسی ماکیانی،فریده. حکیم زاده،پدرام. کوچک خانی، فرزانه (۱۳۸۹). کتاب معلم (راهنمای تدریس)آموزش هنر دوره متوسطه حرفه ای، تهران سازمان آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه
۳- ولیوریوفراری، آنا (۱۳۸۵). نقاشی کودکان و مفاهیم آن. چاپ نهم ترجمه عبدالرضا صرافان. تهران: انتشارات دستان
۴- آقا عباسی،یدالله(۱۳۹۴). نمایش خلاق. تهران: نشر نقره، چاپ هشتم

منابع فرعی:

۱- سیلورس، جنیفربی. (۱۳۹۲)هنر درمانی برای کودکان و نوجوانان در خود مانده. ترجمه توکلی طرقی، الهام و شفیعی فر، الهام، تهران، انتشارات فراروان.
۲- لاند ، گارتن (۲۰۰۲) هنر درمانی بالینی. ترجمه: هاشمیان، کیانوش. ابوحمزه، الهام. (۱۳۸۶). تهران: نشر دانژه.
۵- کریمی، علی (۱۳۸۶). پرورش خلاقیت (راهنمای عملی برای معلمان، والدین و مدیران). تهران: انتشارات رسانه تخصصی.

۶- قوس،کارل(۱۳۹۶). تمرین‌های پایه‌ای تئاتر: (تمرین‌های پیشنهادی برای همهٔ کسانی که دوست دارند خود یک دوره‌ی تئاتر را شکل دهند)، مترجم: لیلااحمدزاده، ناشر: شرکت نشرقطره، تهران، چاپ هفتم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۴ نمره

ارزشیابی پایانی: ۶ نمره

کارپوشه (***Port Folio***): ۱۰ نمره

سرفصل درس «اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره با تاکید بر دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی و مشاوره فعالیتی هدفمند و سازمان یافته است که در جهت رشد جسمی، شناختی واجتماعی فرد (دانش‌آموز- والدین)صورت می گیرد. مشاوره با تسهیل فرایند رشد، شناسایی و حل مشکلات، آموزش شیوه‌های تصمیم‌گیری درست و نحوه مواجهه با بحران‌ها همراه است و به تامین و ارتقای بهداشت روان دانش‌آموزان و تسهیل رشد همه جانبه می‌انجامد. یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت و ارجاع دانش‌آموزان است. بنابراین لازم است دانشجومعلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند درآینده به عنوان معلم مدرسه نقش خود را به خوبی ایفا نمایند.

<table>
<tr>
<td>مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
شایستگی کلیدی: CK
پیش‌نیاز: -
استاد متخصص برای تدریس: متخصص راهنمایی و مشاوره و آشنا با روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه</td>
<td>نام درس به فارسی: اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره با تاکید بر دانش آموزان با نیازهای ویژه
نام درس به انگلیسی:
for Principal and Techniques of Guidance and Counselling Especial Childere

پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱- با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شود و در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره برده و آنها را در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.
۲- با شناختی که ازتفاوت های فردی، ویژگی ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می کند بتواند در زمینه های تحصیلی- شغلی و.... به متخصصان و مراکز مشاوره و راهنمایی خانواده کودکان با نیاز های ویژه ارجاع دهد.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مباحث اساسی

-تعاریف راهنمایی و مشاوره و حرفه های وابسته (مددکاری اجتماعی ،توان بخشی ، .....)

-تاریخچه راهنمایی و مشاوره

-اهمیت وضرورت راهنمایی و مشاوره

-اصول راهنمایی و مشاوره

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

دانشجومعلم باید مفاهیم راهنمایی، مشاوره و حرفه های وابسته را مقایسه کند و تفاوت های آنها را در کلاس بیان کند.

دانشجومعلم باید اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره را مقایسه کند و تفاوتهای آنها را در کلاس بیان کند.

فصل دوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

فنون مشاوره کودک

روشهای راهنمایی و مشاوره

روشهای تغییر دادن رفتار کودکان

بازی درمانی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید روشها و فنون راهنمایی و مشاوره را مقایسه کند و تفاوت های آنها را در کلاس بیان کند.

فصل سوم :مهارت های مشاوره ای معلمان

-مهارتهای راهنمایی و مشاوره(گوش کردن فعال، مهارتهای برقراری رابطه، مشاهده و تحلیل رفتار و پیشرفت دانش آموز ...)

- روشهای مداخله در مورد دانش آموزان با نیاز های ویژه (مداخلات فردی ، گروهی)

- مهارت های مشاوره(درارتباط با والدین دانش آموزان با نیاز های ویژه)

-مهارت های تحصیلی در مورد دانش آموزان با نیاز های ویژه (انگیزش تحصیلی ،مهارت های مطالعه ..)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید مهارتهای مشاوره ای معلمان را مقایسه کند و تفاوتهای آنها را در کلاس بیان کند.

فصل چهارم :شناخت مشکلات کودکان

تعریف مشکل

شناخت انواع مشکلات در کودکان (پرخاشگری ، اضطراب ،بی قراری ، حواس پرتی ،گوشه گیری ، هراس (فوبیا) ، نارساخوانی و بدخطی ، وسواس و...)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید انواع مشکلات در کودکان را مقایسه کند و تفاوتهای آنها را در کلاس بیان کند.

فصل پنجم : آشنایی با نقش افراد مختلف در راهنمایی و مشاوره

-نقش و وظایف مدیرمدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره

- نقش و وظایف معلم مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره

-نقش و وظایف مشاور مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره

- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره

- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره در برنامه راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش دانش آموزو دوستان در فرایند راهنمایی و مشاوره

-نقش انجمن اولیا و مربیان در برنامه راهنمایی و مشاوره

-نقش مددکار اجتماعی در برنامه راهنمایی و مشاوره

-نقش نیروهای توانبخشی در برنامه راهنمایی و مشاوره

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی ،مددکار اجتماعی ، نیرو های توان بخشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه را مقایسه کند و تفاوتهای آنها را در کلاس بیان کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی شکل می گیرد. دانشجو معلم باید بتواند تعاریف جدید را یاد بگیرد و مبتنی بر نگرش جدید به حوزه راهنمایی و مشاوره متمرکز شود تا بتواند ضمن آشنایی با انواع مشکلات دانش آموزان و نقش افراد و متخصصان مختلف در راهنمایی و مشاوره ، هدایت و ارجاع صحیح والدین و دانش آموزان را نیز به عهده بگیرد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-شفیع آبادی ،عبدالله(۱۳۹۶). راهنمایی و مشاوره کودک (مفاهیم و کاربرد ها)،انتشارات سمت

منابع فرعی

-خانزاده، حسین (۱۳۹۴). روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیاز های ویژه، انتشارات آوای نور

-علیزاده ، حمید؛ خانزاده، حسین (۱۳۹۵) روان شناسی و آموزش دانش آموزان با نیاز های ویژه، نشر ارسباران

--گنجی، مهدی. روانشناسی کودکان استثنایی بر اساس ***DSM-5***

- فرهی، حسن (۱۳۹۷). مشاوره کودکان و نوجوانان و روان درمانی (کاربرد های عملی در مراکز درمانی و مدارس) -

- طهوریان جواد مشاوره با کودکان(۱۳۹۷). انتشارات رشد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می‌دهد. مدرس می‌تواند به فعالیتهای کتابخانه‌ای نیز امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یکی از موضوعات مرتبط را انتخاب و در کلاس ارایه نماید(۴ نمره).

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می گیرد که شامل همه مطالب درسی است(۱۶ نمره)

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب ذهنی (۱)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

دانش‌آموزان کم توان ذهنی بخش اعظمی از کل دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را تشکیل می‌دهند که به دلیل ویژگیها و مسایل جسمی، حرکتی و شناختی در آنها ضرورت بهره‌مندی از خدمات ویژه، مطرح می گردد. این ویژگیها اگر مورد توجه قرار نگیرند می‌توانند در روند آموزش خلل بسیاری ایجاد کنند. لذا آشنایی با آنها نه تنها سبب بهبود کیفیت آموزش بلکه باعث مدیریت بهتر کلاسی خواهد شد. بنابراین ضروری است که دانشجومعلم با این دسته از ویژگیها و روشهای تطبیق آموزش آشنا شود تا بتواند آموزش موثرتری ارایه نماید.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب ذهنی(۱) **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies for Student With intellectual disability(1*
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:**۳۲ **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیش‌نیاز:** روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص در روان شناسی کودکان استثنایی دارای پنج سال سابقه تجربه آموزشی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- اصول اساسی آموزش به نوآموزان و دانش آموزان با کم توان ذهنی را بشناسد و به کار ببرد. ۲- ضمن آشنایی با ویژگیهای حرکتی دانش آموزان کم توان ذهنی، راهکارهای مناسب جهت تقویت این مهارتها را بکار بندد. ۳- ضمن آشنایی با ویژگیهای ادراکی دانش آموزان کم توان ذهنی، راهکارهای مناسب جهت تقویت این مهارتها را بکار بندد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

تعریف کم توانی ذهنی

آشنایی با روند رشد در کودکان کم توان ذهنی

آشنایی با ویژگیهای کودکان کم توان ذهنی

آشنایی با نشانگانهای شایع در کم توانی ذهنی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید به بررسی نشانگانهای مختلف بپردازد و در کلاس ارائه دهد.

فصل دوم: اصول اساسی آموزش به دانش آموزان با کم توانی ذهنی

- اصل تفاوتهای فردی
- اصل استفاده از رسانه‌های آموزشی
- اصل آموزش در بستر زندگی واقعی (آموزش کارکردی)
- اصل آموزش مبتنی بر توانبخشی شناختی و رفتاری
- اصل آموزش مبتنی بر تحلیل تکلیف
- اصل آموزش مبتنی بر برنامه آموزش فردی شده (IEP)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بطور فردی یا گروهی با مطالعه منابع معتبر به نقد و تحلیل اصول فوق پرداخته، آنها را با هم مقایسه کرده و در کلاس ارائه کند.

فصل سوم: آشنایی با مهارتهای حرکتی در دانش آموزان کم توان ذهنی

- آشنایی با مهارتهای حرکتی ظریف در دانش آموزان کم توان ذهنی
-آشنایی با مهارتهای حرکتی درشت در دانش آموزان کم توان ذهنی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن مراجعه به مدارس، ویژگیهای حرکتی دانش آموزان را مشاهده و ثبت نماید و در کلاس ارایه کند.

فصل چهارم: آشنایی با راهکارهای مناسب در زمینه تقویت مهارتهای حرکتی در دانش آموزان کم توان ذهنی

- آشنایی با راهکارهای مناسب در زمینه تقویت مهارتهای حرکتی ظریف
- آشنایی با راهکارهای مناسب در زمینه تقویت مهارتهای حرکتی درشت

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید دانش آموزی را انتخاب کند، ویژگیهای حرکتی دانش آموز را ثبت نماید و راهکار مناسب را انتخاب و گزارش آن را در کلاس ارائه نماید.

فصل پنجم: آشنایی با ویژگیهای ادراکی دانش آموزان کم توان ذهنی

- آشنایی با مهارتهای ادراک بینایی در دانش آموزان کم توان ذهنی
-آشنایی با مهارتهای ادراک شنیداری در دانش آموزان کم توان ذهنی
- آشنایی با مهارتهای ادراکی–حرکتی در دانش آموزان کم توان ذهنی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید ضمن مراجعه به مدارس، ویژگیهای ادراکی دانش آموزان را مشاهده و ثبت نماید و در کلاس ارایه کند.

فصل ششم: آشنایی با راهکارهای مناسب در زمینه تقویت مهارتهای ادراکی در دانش آموزان کم توان ذهنی

- آشنایی با راهکارهای تقویت مهارتهای ادراک بینایی

-آشنایی با راهکارهای تقویت مهارتهای ادراک شنیداری

- آشنایی با راهکارهای تقویت مهارتهای ادراکی-حرکتی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید دانش آموزی را انتخاب کند، ویژگیهای ادراکی او را ثبت نماید و راهکار مناسب را انتخاب و گزارش آن را در کلاس ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیشنیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات موجود و روشهای مداخله جهت کاهش این مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید و باید بداند بدون درنظر گرفتن این روشها، آموزش موثری نخواهد داشت. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در بکارگیری تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد. علاوه برآین با استفاده از نرم افزارهای آموزشی از جمله پاور پوینت و بهره گیری از فیلم های کوتاه آموزشی در تسهیل و تعمیق یادگیری تلاش نماید. فرایند آموزش این درس مستلزم استفاده از راهبردهایی همچون بحث گروهی است.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- اسمیت ، تام و همکاران. (۲۰۱۲). رواشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه؛ فصل هفتم. ترجمه همتی علمدارلو و همکاران(۱۳۹۵). تهران: انتشارات ارسباران.

منابع فرعی:

۲- مقالات مرتبط بروز، چاپ شده در مجلات معتبر

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می دهد. مدرس می‌تواند به کارهای عملی نیز امتیاز بدهد. حضور فعال فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم باید در موضوعات کلاس درس به

طور کامل فعال باشد و در مورد موضوعات کلاسی به مطالعه پرداخته و در زمان مشخص شده، به ارایه مطالب مربوط به فعالیتهای یادگیری در کلاس بپردازد.(۸نمره)

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی این درس به صورت کتبی و در قالب آزمونی از مفاهیم آموزش داده شده صورت خواهد(۱۲ نمره)

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب ذهنی (۲)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

دانش‌آموزان کم توان ذهنی بخش اعظمی از کل دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را تشکیل می‌دهند که به دلیل ویژگیها و مسایل جسمی، حرکتی و شناختی در آنها ضرورت بهره‌مندی از خدمات ویژه، مطرح می گردد. این ویژگی‌ها اگر مورد توجه قرار نگیرند می‌توانند در روند آموزش خلل بسیاری ایجاد کنند. لذا آشنایی با آنها نه تنها سبب بهبود کیفیت آموزش بلکه باعث مدیریت بهتر کلاسی خواهد شد. بنابراین ضروری است که دانشجومعلم با این دسته از ویژگیها و روشهای تطبیق آموزش آشنا شود تا بتواند آموزش موثرتری ارایه نماید.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری-عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱+۱) **تعداد ساعت:**۴۸ **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیش‌نیاز:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب ذهنی (۱) **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص در روان شناسی کودکان استثنایی دارای پنج سال سابقه تجربه آموزشی	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب ذهنی (۲) **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies for Student With intellectual disability(2)* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- مولفه‌های رشد شناختی را بشناسد و راهبردهای مورد نیاز را برای ایجاد و تقویت این مولفه‌ها را طراحی و اجرا نماید. ۲- با تجهیزات آموزشی آشنا شده و درصورت نیاز از آنها استفاده نماید

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مولفه‌های رشد شناختی

- آشنایی با مولفهٔ شناختی توجه وتمرکز و بررسی مشکلات آنها در دانش آموزان کم توان ذهنی
- آشنایی با مولفه شناختی حافظه(به ویژه حافظهٔ فعال) و بررسی مشکلات آن در دانش آموزان کم توان ذهنی
- آشنایی با مولفه شناختی زبان و بررسی مشکلات ارتباطی در دانش آموزان کم توان ذهنی
- آشنایی با مفهوم کارکردهای اجرایی و بررسی مشکلات دانش آموزان کم توان ذهنی دراین رابطه

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یک نوآموز و یا دانش آموز با کم توانی ذهنی را انتخاب کرده و به بررسی او در زمینه یکی از ویژگیهای مطرح شده بپردازد و در کلاس گزارش نماید.

فصل دوم: آشنایی با راهبردها برای ایجاد و تقویت مولفه‌های رشد شناختی

- طراحی و اجرای راهکارهای توانبخشی به منظور ایجاد و تقویت مولفهٔ شناختی توجه و تمرکز در کودکان کم توان ذهنی،
- طراحی و اجرای راهکارهای توانبخشی به منظور ایجاد و تقویت مولفه شناختی حافظه (به ویژه حافظه فعال) و بررسی در کودکان کم توان ذهنی،
- طراحی و اجرای راهکارهای توانبخشی به منظور ایجاد و تقویت مولفه شناختی زبان در کودکان کم توان ذهنی.
- طراحی و اجرای راهکارهای توانبخشی به منظور ایجاد و تقویت مولفه کارکردهای اجرایی درکودکان کم توان ذهنی.

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بتواند با توجه به وضعیت شناختی دانش آموز در فعالیت یادگیری قبل، اقدام به طراحی و اجرای مداخلات مناسب نموده و نتیجه آن را در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: آشنایی با ابزارها و تجهیزات آموزشی

-معرفی تجهیزات و وسایل کمک آموزشی در زمینه مهارتهای مختلف

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از مهارتهای ارائه شده در دو درس (راهبردهای مداخله آموزشی و توانبخشی کودکان با نیاز ویژه ذهنی ۱ و ۲) را انتخاب کند و تجهیزات مورد نیاز جهت تقویت روشهای آموزشی را معرفی نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیش نیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات موجود و روشهای مداخله جهت کاهش این مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید و باید بداند بدون درنظر گرفتن این روشها، آموزش موثری نخواهد داشت. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در بکارگیری تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد. علاوه بر این با استفاده از نرم افزارهای آموزشی از جمله پاور پوینت و بهره گیری از فیلم های کوتاه آموزشی در تسهیل و تعمیق یادگیری تلاش نماید. فرایند آموزش این درس مستلزم استفاده از راهبردهایی همچون بحث گروهی است

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-اسمیت ، تام و همکاران. (۲۰۱۲). روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه؛ فصل هفتم. ترجمه همتی علمدارلو و همکاران(۱۳۹۵). تهران: انتشارات ارسباران.

منابع فرعی:

-مقالات مرتبط بروز، چاپ شده در مجلات معتبر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس،مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می دهد. مدرس می‌تواند به کارهای عملی نیز امتیاز بدهد. حضور فعال فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم باید در موضوعات کلاس درس کاملا فعال باشد و در مورد موضوعات کلاسی به مطالعه پرداخته و در زمان مشخص شده، به ارایه مطالب مربوط به فعالیتهای یادگیری در کلاس بپردازد.(۸نمره)

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی این درس به صورت کتبی و در قالب آزمونی از مفاهیم آموزش داده شده صورت خواهید گرفت(۱۲ نمره).

سرفصل درس: راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب شنوایی (۱)

۱. معرفی درس و منطق آن:

شنوایی فرایندی پیچیده است که آسیب به آن مشکلات ارتباطی و تحصیلی و شناختی را به دنبال دارد. اهمیتی که شنوایی در زندگی انسان و در یادگیری سایر مهارتهای اکتسابی دارد می تواند پیامدهای فراوانی به دنبال داشته باشد.آسیب شنوایی با تاثیری که بر ارتباط و شیوه های تعامل دارد، می تواند سایر برنامه های آموزشی و توانبخشی را تحت تاثیر قرار دهد. بدین جهت آموزش افراد با آسیب شنوایی در راستای عدالت آموزشی که نظام آموزش و پرورش بدنبال آن است بدون تربیت نیروی متخصص مقدور نیست. نیروی انسانی متخصصی که بتواند شرایط و محدودیت هر فرد را شناخته و متناسب با آن در انتخاب محتوا، تدوین محتوای آموزشی و بکارگیری شیوه ها و روش های انتقال آن محتوا عمل کند. بنابراین ضرورت دارد که دانشجومعلمان از ویژگیهای شخصیتی، زیستی، روانشناختی،آموزشی و اجتماعی این افراد اطلاع کامل داشته باشند و در روش تدریس خود به محدودیتهای این گروه توجه کنند.

<table>
<tr>
<td>مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲ واحد
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
پیشنیاز: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه ۲
استاد متخصص برای تدریس:
متخصص روانشناسی کودکان استثنایی با تسلط به زبان اشاره و داشتن حداقل ۵ سال سابقه تدریس به دانش آموزان با آسیب شنوایی</td>
<td>نام درس به فارسی: راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش‌آموزان با آسیب شنوایی (۱)
نام درس به انگلیسی: Instructional and rehabilitational Strategies for Student With Hearing disorders(1)

پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱- ویژگیهای دانش آموزان با آسیب شنوایی را بشناسد و بیان کند.
۲- وسایل کمک شنیداری را بشناسد و برگه ادیوگرام را توضیح دهد.
۳- راهبردهای توانبخشی در مهارتهای ارتباطی، زبانی و گفتاری را بشناسد و اجرا کند.
۴- تربیت شنوایی و مراحل آن را بداند و اجرا کند.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

- ویژگیهای شناختی و ارتباطی دانش آموزان با آسیب شنوایی
- ویژگیهای ادراکی، حسی و حرکتی
- ویژگیهای روانی، رفتاری و شخصیتی
- تکنیکهای ارزیابی شناختی و روانشناختی دانش آموزان با آسیب شنوایی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهادمی گردد:

دانشجومعلم بایستی بتواند دو دانش آموز با آسیب شنوایی را از نظر پیامدهای ادراکی و حسی ناشی از آسیب شنوایی با هم مقایسه و در کلاس گزارش نماید.

دانشجومعلم بایستی بتواند دو دانش آموز با آسیب شنوایی را از نظر پیامدهای عاطفی – هیجانی ناشی از آسیب شنوایی با هم مقایسه و در کلاس گزارش نماید.

دانشجومعلم بایستی دریک جلسه مشاوره در مدرسه یا مرکز توانبخشی حضور پیدا نماید و در مورد آن جلسه گزارشی کلاسی ارائه دهد.

فصل دوم: وسایل کمک شنیداری

- معرفی انواع وسایل کمک شنیداری
- سمعک و معرفی انواع آن
- جاگذاری سمعک
- پذیرش سمعک توسط کودک
- نحوه مراقبت از سمعک
- مزایای استفاده از دو سمعک
- پروتزهای کاشت حلزون و اجزاء و ویژگیهای آن
- سیستم *FM* و لوپ
- آشنایی با ادیوگرام و توضیح آن

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

- دانشجومعلم بایستی انواع سمعک را بشناسد و با هم مقایسه کند و در کلاس گزارش دهد.
- دانشجومعلم بایستی در ارتباط با کودکی که از پذیرش سمعک سر باز می زند برنامه مدون و سلسله مراتبی تنظیم و گامهای مربوط به ان را برای والدین تشریح کند.
- دانشجومعلم بایستی یک ادیوگرام را در کلاس توضیح دهد.

فصل سوم: توانبخشی زبان و گفتار در افراد با آسیب شنوایی

۱- زبان و گفتار چیست؟

۲- مراحل رشد طبیعی گفتار و زبان

۳- ویژگی‌های زبان و گفتار در دانش‌آموزان با آسیب شنوایی

۴- راهبردهای توانبخشی در مهارتهای ارتباطی، زبانی و گفتاری

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم بایستی دو دانش آموز با آسیب شنوایی را از نظر شنوایی (بر اساس ادیوگرام) و گفتار و زبان با هم مقایسه و در کلاس گزارش کند.

فصل چهارم: تربیت شنوایی

- آشنایی با انواع آواهای زبان فارسی
- تربیت شنوایی
- مراحل تربیت شنوایی
- عوامل موثر و قابل توجه در روند تربیت شنوایی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می گردد:

- دانشجومعلم بایستی نمونه هایی از فعالیت های تربیت شنوایی را تهیه و بصورت عملی در کلاس اجرا نماید.
- دانشجومعلم بایستی یک برنامه تربیت شنوایی را بر روی یک دانش آموز با آسیب شنوایی در طول نیمسال تحصیلی اجرا کند و در کلاس گزارش دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

دانشجومعلم در این واحد درسی با دنیای واقعی و عینی دانش آموزان با آسیب شنوایی آشنا می شود و به طور عملی به آموزش و تربیت شنوایی و تقویت مهارتهای ارتباطی آنها می پردازد. علاوه بر این دانشجومعلم با حضور فعال در مدرسه راهبردهای آموزشی و توانبخشی را تمرین می کند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- مجموعه کتاب‌های راهنما و درسی زبان‌آموزی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

۲- کودک ناشنوا، مقدمه ای بر ارزیابی و توانبخشی، سعید حسن زاده، فاطمه نیکخو، انتشارات آذرین مهر

۳- مقدمه ای بر آموزش و پرورش و زبان آموزی برای ناشنوایان، ابوالفضل سعیدی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی

منبع فرعی:

۱- مدرسه مناسب کودک کم شنوا روش تدریس مناسب کودک کم شنوا، گیتا موللی، انتشارات فرجام جام جم

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)

- فعالیتهای نظری و عملی دانشجومعلم در طول نیمسال
- حضور فعال در تمامی جلسات

ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)

- امتحان کتبی

سرفصل درس: راهبردهای آموزش و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب شنوایی (۲)

۱. معرفی درس و منطق آن:

ارتباط با افراد با آسیب شنوایی از پیچیدگی خاصی برخوردار است. روشهای برقراری ارتباط با این افراد متعددند که رایج ترین آنها روش ترکیبی یا کلی است که در ضمن آن مشاهده جایگاه ادای آواها (لبخوانی) هم استفاده می شود. اما ضرورت دارد که دانشجومعلمان با انواع روشهای ارتباطی با این افراد مانند زبان اشاره، و روش کلی و الفبای دستی باغچه بان آشنا و در کاربرد آنها توانایی لازم را بدست آورند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی:
نوع درس: نظری و عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ ساعت **پیشنیاز:** روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه ۲ **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی کودکان استثنایی با تسلط به زبان اشاره و داشتن حداقل ۵ سال سابقه تدریس به دانش آموزان با آسیب شنوایی	راهبردهای آموزش و توانبخشی در دانش آموزان با آسیب شنوایی (۲) **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies for Student With Hearing disorders(2)* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:** ۱- با روشهای ارتباطی آشنا شود و آنها را با هم مقایسه کند. ۲- با الفبای دستی باغچه بان آشنا و در کاربرد آن توانمند شود. ۳- با زبان اشاره فارسی آشنا و در کاربرد آن توانمند شود.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات رویکردها و روشهای ارتباطی و آموزشی

- روشهای شفاهی (شنیداری-کلامی، شنیداری- شفاهی، گفتار نشانه دار)
- روشهای دستی (زبان اشاره فارسی- الفبای گویای باغچه بان)
- روش ارتباط همزمان
- روش ارتباط کلی
- دوزبانه – دو فرهنگی
- چگونگی تعیین و تشخیص رویکرد ارتباطی مناسب هر دانش‌آموز با آسیب شنوایی
- چگونگی تلفیق برنامه‌ها و دروس با رویکردهای گوناگون ارتباطی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم بایستی رویکردهای ارتباطی را با یکدیگر مقایسه کرده و در کلاس ارائه نماید.

- دانشجومعلم بایستی رویکرد ارتباطی مناسب هر دانش‌آموز را با توجه به باقیمانده شنوایی و موضوع و محتوای برنامه درسی انتخاب و در کلاس استدلال خود را ارائه نماید.

فصل دوم: آموزش الفبای دستی باغچه بان

۱- آموزش مصوت ها

۲- آموزش صامت ها

صامت های آوایی امتداد پذیر (انقباضی)

صامت های آوایی امتداد ناپذیر (انسدادی)

صامت های بی آوایی امتداد پذیر (انقباضی)

صامت های بی آوایی امتداد ناپذیر (انسدادی)

خیشومی

لبی دندانی

حلقوی

۳- آموزش اعداد

فعالیتهای یادگیری:

یکی از فعالیتهای زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلم بایستی کلمات و اعداد را با الفبای دستی باغچه بان در کلاس بیان نماید.

۱- دانشجومعلم بایستی بتواند متن‌هایی را با استفاده از الفبای دستی باغچه بان بیان کند.

۲- دانشجومعلم بایستی با مراجعه به مدارس رویکردهای ارتباطی به کار رفته با چند دانش‌آموز را بررسی کند، فیلم و گزارش تهیه و در کلاس ارائه نماید.

فصل سوم: آموزش زبان اشاره

۱- آموزش زبان اشاره فارسی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم بایستی بتواند متن‌هایی را با استفاده از اشاره زبان فارسی بیان کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

دانشجومعلم در این واحد درسی با روشهای ارتباطی بین دانش آموزان با آسیب شنوایی آشنا می شود و به طور عملی از روشهای ارتباطی مناسب استفاده می کند. علاوه بر این دانشجومعلم با حضور فعال در مدرسه این روشها را تمرین می کند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- زبان اشاره فارسی (جلد ۱). کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره. انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

۲- زبان اشاره فارسی (جلد ۲). کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره. انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

۳- زبان اشاره فارسی (جلد ۳). کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره. انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

۴- زبان اشاره فارسی (جلد ۴). کمیته پژوهش و توسعه زبان اشاره. انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)

- فعالیتهای نظری و عملی دانشجومعلم در طول نیمسال
- حضور فعال در تمامی جلسات

ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)

- امتحان کتبی

سرفصل درس: «راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۱)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

با بروز آسیب بینایی محدودیت‌هایی از نظر دامنه و تنوع تجربیات، توانایی حرکت مستقل به اطراف، و تعامل با محیط برای فرد به وجود می‌آید ولی حس بینایی تنها کانال ارتباطی فرد با جهان اطراف نیست. بنا بر این لازم است مهارتهای غیربصری با محوریت تقویت و توسعهٔ حس لامسه و حس شنوایی بعنوان دو کانال ارتباطی بسیار مهم برای دریافت اطلاعات از محیط اطراف جایگزین مهارتهای بصری شوند. لازمهٔ احراز شایستگی برای ورود به عرصهٔ عمل در نقش معلم دانش‌آموزان با آسیب بینایی[۱] این است که فرد از مبانی فلسفی، تاریخی و قانونی آموزش ویژه مطلع باشد، تعاریف جاری از نابینایی و آسیب بینایی و معیارهای تشخیص آن‌ها را بداند، شناخت کافی از آسیب‌های بینایی و اثرات آن بر رشد شناختی، بدنی، عاطفی، اجتماعی و ارتباطی داشته باشد؛ ویژگی‌های دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا را بشناسد؛ از چگونگی جایگزین کردن راه‌های دیگر دریافت دروندادهای حسی لازم برای جبران فقدان یا آسیب حس بینایی آگاهی داشته باشد، توانایی برنامه‌ریزی و مدیریت محیط یادگیری را برای به فعل رساندن توانایی‌های بالقوهٔ افراد با آسیب بینایی داشته باشد. با تغییر شیوه‌های ارتباطی در حوزه‌ی یاددهی-یادگیری آشنا باشد. به عنوان مثال آموزش خواندن و نوشتن، علوم، جغرافی، ریاضیات و انجام بعضی محاسبات نیازمند استفاده از ابزار خاص است. با آموزش مفاهیم مختلف در درس علوم تجربی نیازمند تغییر یا به عبارت دیگر «مناسب‌سازی» مواد و روش‌های آموزشی است. بنابراین معلمان دانش‌آموزان با آسیب بینایی نیازمند آگاهی از روندها و راهبردهای آموزشی و شیوه‌های مناسب‌سازی مواد آموزشی و راه‌های ارتباطی در حوزه‌ی آموزش دانش‌آموزان با آسیب‌بینایی هستند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۳۲ ساعت **پیشنیاز:** روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه ۲ **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص در روان شناسی کودکان استثنایی دارای پنج سال سابقه تجربه آموزشی با دانش آموزان دارای آسیب بینایی	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزش و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۱) **نام درس به انگلیسی:** Instructional and rehabilitational Strategies for Student With Visual disorders(1)
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱. با مبانی و کلیات آموزش و ویژگیهای دانش‌آموزان با آسیب بینایی آشنا شود. ۲. اصول و روشهای آموزش مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت را بداند و بتواند آموزش دهد.

[۱]- اصطلاح «دانش‌آموزان با آسیب بینایی» اعم از دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با کلیات مبانی فلسفی، تاریخی، و قانونی آموزش نابینایان و کم‌بینایان،

- آشنایی با تاریخچه و سوابق آموزش، پرورش و توانبخشی افراد با آسیب بینایی (جهان و ایران)
- آشنایی با قوانین جاری، وضعیت خدمات و سازمان‌های مربوط به آموزش نابینایان و کم‌بینایان در ایران
- آشنایی با شرایط و امکانات جایدهی دانش‌آموزان با آسیب بینایی در نظام آموزشی (جهان و ایران)

فعالیتهای یادگیری:

- ✓ بررسی جوانب مثبت و منفی آموزش و پرورش و توانبخشی افراد با آسیب بینایی در استان محل خدمت خود و ارائهٔ آن به کلاس
- ✓ تهیه و ارائه آمار از تعداد دانش‌آموزان با آسیب بینایی و نوع جایدهی آنان در منطقه‌ی خود

فصل دوم : ویژگیهای دانش‌آموزان با آسیب بینایی

- رشد و توسعهٔ حواس شنوایی، لامسه، چشایی، بویایی با توجه به آسیب بینایی
- اثرات آسیبهای بینایی بر رشد اولیه (سیستم ادراکی-حرکتی، شناختی، تعاملات اجتماعی/عاطفی/ هیجانی، خودیاری، زبان)
- جنبه‌های روان‌شناختی آسیب بینایی
  - اثر اختلالات بینایی بر تجربه و یادگیری
  - اثرات آسیب بینایی بر رفتارهای اجتماعی و استقلال فردی
  - اثرات آسیب بینایی بر زبان و ارتباط
  - اثرات آسیب بینایی بر خانوادهٔ کودک و اثر متقابل آن بر اعتماد به نفس کودک

فعالیتهای یادگیری:

- ساختن وسایل کمک آموزشی و معرفی بازیها در زمینه تربیت و تقویت حس لامسه و شنوایی برای دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و دبستانی با آسیب بینایی
- طراحی بازیها و روشهای مناسب برای تقویت مهارتهای خودیاری و تعاملات اجتماعی در دانش‌آموزان با آسیب بینایی به صورت گروهی و انفرادی

فصل سوم: راهبردهای آماده‌سازی دانش‌آموزان با آسیب بینایی برای زندگی مستقل

- روش‌های توسعهٔ کارایی بصری شامل:
  - استفاده از مهارت‌های بصری
  - استفاده از تجهیزات کمک بینایی
  - مناسب سازی محیط

- روش‌های آماده‌سازی دانش‌آموزان با آسیب بینایی برای سنجش و آموزش مهارت‌های پیش از عصا
- روش‌های توسعه‌ی مهارت‌های ادراک لمسی
- روش‌های توسعه‌ی مهارت‌های جسمانی و تفریحی برای افراد با آسیب بینایی
- روش‌های توسعه‌ی مهارت‌های اجتماعی و زندگی روزانه که معمولاً از طریق بینایی آموخته و تقویت می‌شوند.
- مفاهیم اساسی پیش‌دبستانی و روش‌های آموزش این مفاهیم به نوآموزان
- روش‌های توسعه‌ی مهارت‌های اجتماعی و زندگی روزانه و استقلال فردی شامل:
  - روش‌های دسترسی به اطلاعات چاپی عمومی
  - روش‌های دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی
  - روش‌های دسترسی به منابع وامکانات جامعه
- فنون تغییر روش‌ها و مواد آموزشی برای دانش‌آموزان با آسیب بینایی و کمک به معلم کلاس در اجرای این تغییرات

فعالیتهای یادگیری

- احصاء مشکلات محیطی و حضور اجتماعی نابینایان و ارائه پیشنهاد برای حضور با کمترین محدودیت

فصل چهارم: مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت

- آشنایی با مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت بعنوان یکی از مهارت‌های جبرانی مورد نیاز دانش‌آموزان
- آشنایی با مفاهیم اساسی جهت‌یابی و حرکت در دوره‌ی پیش‌دبستان و روش‌های آموزش این مفاهیم به دانش آموزان با آسیب بینایی
- مهارت‌های پیش از عصا (تن‌آگاهی و........)
- مبانی آموزش مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت بعنوان یکی از مهارت‌های جبرانی
- اجزای جهت‌یابی
- مهارت‌های حرکت
- مهارت‌های پیش عصا (شامل راهنمای بینا، فنون حفاظتی)
- مهارت‌ها و فنون کاربرد عصا
- روش‌های آموزش مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت

فعالیتهای یادگیری

- آموزش مهارت‌های کاربرد عصا به یکی از نوآموزان در دوره‌ی پیش‌دبستان و ارائه گزارش در کلاس
- انجام فنون مختلف کاربرد عصا با استفاده از چشم‌بند و گزارش مکتوب احساسات و دریافت‌ها

مهارت‌های مختلف جهت‌یابی و حرکت را به یکی از دانش آموزان با آسیب بینایی آموزش دهد وگزارش آن را در کلاس ارائه نماید.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری:

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیش نیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات دانش‌آموزان با آسیب بینایی و روشهای مداخله جهت کاهش مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید و باید بداند بدون درنظر گرفتن این روشها، آموزش موثری نخواهد داشت. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در بکارگیری تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

نامنی، محمدرضا و همکاران- ۱۳۹۶، تحول روانی آموزش و توانبخشی نابینایان، تهران، سمت.

اعتباری، بتول و همکاران، (۱۳۸۰). جهت‌یابی و حرکت، (ویژهٔ معلمان نابینا)، تهران: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور.

راهنمای آشنایی با مراحل تربیت و تقویت بینایی ویژه معلمان مدارس خاص و پذیرا، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

راهنمای آشنایی با آموزش و ارزیابی جهت یابی و حرکت سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور ت ،

بسته معرفی وسایل آموزشی، کمک آموزشی و توانبخشی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

پوستر آموزشی همراه با نابینایان، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

منبع فرعی:

Holbrook, M.Cay; Koeing, Alan J (2010). Foundations Of Education (Second Edition). Volume II, Instructional strategies for Teaching Children and Youths with Visual Impairments

حسینی، زاهد؛ تفضلی مقدم، عبدالحسین (۱۳۸۰). روان‌شناسی و آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان دارای ضایعات بینایی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.

وب‌سایت‌های مربوط به مراقبت از چشم و اخبار چشم‌پزشکی:

https://www.sciencedaily.com/news/health_medicine/eye/_care/
https://www.medicalnewstoday.com/categories/eye_health.
https://www.aao.org/eye-health/news-list
https://www.allaboutvision.com/

آموزش به نابینایان

https://www.teachingvisuallyimpaired.com/
http://www.wonderbaby.org/
https://www.perkinselearning.org/

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

۸ نمره بابت ارائه گزارش و فعالیتهای عملی در طول ترم

ارزشیابی پایانی:

۱۲ نمره اجرای آزمون کتبی

سرفصل درس: «راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۲)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

با بروز آسیب بینایی محدودیت‌هایی از نظر دامنه و تنوع تجربیات، توانایی حرکت مستقل به اطراف، و تعامل با محیط برای فرد به وجود می‌آید ولی حس بینایی تنها کانال ارتباطی فرد با جهان اطراف نیست. بنا بر این لازم است مهارتهای غیربصری با محوریت تقویت و توسعهٔ حس لامسه و حس شنوایی بعنوان دو کانال ارتباطی بسیار مهم برای دریافت اطلاعات از محیط اطراف جایگزین مهارتهای بصری شوند. لازمهٔ احراز شایستگی برای ورود به عرصهٔ عمل در نقش معلم دانش‌آموزان با آسیب بینایی[1] این است که فرد از مبانی فلسفی، تاریخی و قانونی آموزش ویژه مطلع باشد، تعاریف جاری از نابینایی و آسیب بینایی و معیارهای تشخیص آن‌ها را بداند، شناخت کافی از آسیب‌های بینایی و اثرات آن بر رشد شناختی، بدنی، عاطفی، اجتماعی و ارتباطی داشته باشد؛ ویژگی‌های دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا را بشناسد؛ از چگونگی جایگزین کردن راه‌های دیگر دریافت دروندادهای حسی لازم برای جبران فقدان یا آسیب حس بینایی آگاهی داشته باشد، توانایی برنامه‌ریزی و مدیریت محیط یادگیری را برای به فعل رساندن توانایی‌های بالقوهٔ افراد با آسیب بینایی داشته باشد. با تغییر شیوه‌های ارتباطی در حوزه‌ی یاددهی-یادگیری آشنا باشد. به عنوان مثال آموزش خواندن و نوشتن، علوم، جغرافی، ریاضیات و انجام بعضی محاسبات نیازمند استفاده از ابزار خاص است. با آموزش مفاهیم مختلف در درس علوم تجربی نیازمند تغییر یا به عبارت دیگر «مناسب‌سازی» مواد و روش‌های آموزشی است، بنابراین معلمان دانش‌آموزان با آسیب بینایی نیازمند آگاهی از روندها و راهبردهای آموزشی و شیوه‌های مناسب‌سازی مواد آموزشی و راه‌های ارتباطی در حوزه‌ی آموزش دانش‌آموزان با آسیب‌بینایی هستند.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۲) **نام درس به انگلیسی** *Instructional and rehabilitational Strategies for Student With Visual disorders(2)*
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ (۱+۱) واحد **تعداد ساعت:** ۴۸ ساعت **شایستگی کلیدی:** Pck **پیش‌نیاز:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش آموزان با آسیب بینایی (۱) **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص در روان شناسی کودکان استثنایی دارای پنج سال سابقه تجربه آموزشی با دانش آموزان دارای آسیب بینایی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- روش‌های تقویت مهارت‌های ارتباطی در دانش آموزان با آسیب بینایی را بشناسد و آموزش دهد. ۲- خواندن و نوشتن متون بریل را بداند و به طور عملی انجام دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

[1]- اصطلاح «دانش‌آموزان با آسیب بینایی» اعم از دانش‌آموزان نابینا و کم‌بینا است.

فصل اول: -روش‌های تقویت مهارت‌های ارتباطی

- روش‌های تقویت مهارت‌های ارتباطی تغییریافته برای دانش آموزان با آسیب بینایی شامل:
    - تغییرات لازم برای خواندن و نوشتن کم‌بینایان
    - مهارت‌های گوش کردن و مهارت‌های جبرانی شنیداری
    - مهارت‌های ارتباطی نوشتاری شامل دست‌خط
    - روش‌های تقویت مهارت‌های ادراک لمسی

فعالیتهای یادگیری:

- تهیه طرح های آموزشی در زمینه تربیت و تقویت حس لامسه و مهارتهای ارتباطی فوق و ارائه در کلاس

- فصل دوم: خواندن و نوشتن متون بریل

- شکل‌های برجسته‌ی قابل لمس (مانند نقشه، نمودار، جدول و غیره)
- ابزارها و وسایل مناسب برای آموزش علوم و ریاضیات و جغرافیا (مثل حساب افزار، نقشه و....)

- خواندن و نوشتن بریل شامل آشنایی با حروف الفبای زبان فارسی، کوتاه‌نویسی زبان فارسی در خط بریل، آشنایی با اعداد و علائم ریاضی، حروف الفبای زبان عربی، علوم پایه، الفبای زبان انگلیسی و کوتاه‌نویسی زبان انگلیسی در خط بریل
- مهارت‌های تایپ کردن و نوشتن با ماشین پرکینز و صفحه کلید
- آشنایی با منابع موجود در زمینه علائم خط بریل و چگونگی دسترسی به آن
- روش‌های توسعه مهارت‌های تحصیلی
    - آشنایی با روش استفاده از چرتکه، حساب افزار (لوح ریاضی) و ماشین حساب گویا
    - آشنایی با طراحی و تولید نقشه‌ها، نمودارها، جداول به صورت برجسته(بریل)

فعالیتهای یادگیری

- خواندن متن بریل فارسی در کلاس
- نوشتن متن و یا داستان کوتاه به خط بریل با رعایت قواعد نگارش برای دانش‌آموزان
- نوشتن یک نمونه آزمون یا تمرین ریاضی به خط بریل
- انجام عملیات ریاضی (چهار عمل اصلی) و خواندن عملیات انجام شده با استفاده از حساب افزار
- نوشتن متن‌های فارسی، ریاضی، عربی، انگلیسی به خط بریل با استفاده از ماشین تحریر نابینایان (پرکینز) و....

راهبردهای تدریس و یادگیری:

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیش نیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات دانش‌آموزان با آسیب بینایی و روشهای

مداخله جهت کاهش مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید و باید بداند بدون درنظر گرفتن این روشها، آموزش موثری نخواهد داشت. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در بکارگیری تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد.

٤. منابع آموزشی

منابع اصلی:

نامنی، محمدرضا و همکاران (۱۳۹۶)، تحول روانی آموزش و توانبخشی نابینایان، تهران: سمت.

راهنمای معلم حساب افزار (لوح حساب)، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

راهنمای آموزش روانخوانی خط بریل، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

دستورالعمل آموزش بریل به افراد دیر نابینا، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

راهنمای معلم آموزش چرتکه به دانش آموزان آسیب دیده بینایی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

شیوه نامه نگارش و تصحیح املای فارسی در خط بریل، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

فیلم آموزش خط بریل (۱)، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

منابع فرعی:

Holbrook, M.Cay; Koeing, Alan J (2010), Foundations Of Education (Second Edition). Volume II, Instructional strategies for Teaching Children and Youths with Visual Impairments

مجری، ظروفی، محمدرضا و همکاران، ۱۳۸۰، طرح گردآوری، تدوین و تثبیت علائم خط بریل ، ، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

حسینی، زاهد؛ تفضلی مقدم، عبدالحسین (۱۳۸۰). روان‌شناسی و آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان دارای ضایعات بینایی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.

وبسایت‌های مربوط به مراقبت از چشم و اخبار چشم پزشکی:

https://www.sciencedaily.com/news/health_medicine/eye/_care/
https://www.medicalnewstoday com/categories/eye_health.
https://www.aao.org/eye-health/news-list
https://www.allaboutvision.com/

https://www.teachingvisuallyimpaired.com/
http://www.wonderbaby.org/
https://www.perkinselearning.org/

آموزش به نابینایان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

خواندن متن بریل (۸نمره)

استفاده از سایر تجهیزات تخصصی شامل حساب ابزار، چرتکه، ماشین پرکینز و.. (۴ نمره)

ارزشیابی پایانی:

تبدیل متن بینایی به بریل (۸نمره)

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات گفتار و زبان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

توسعه و تقویت حرفه‌ای دانشجومعلمان کودکان ویژه در آموزش و پرورش استثنایی در گرو آشنایی آنان با ویژگیهای این کودکان است. یکی از ویژگیهای مهم و دارای پیامدهای مدرسه‌ای، اختلالات گفتار و زبان است. آشنایی با اختلالات گفتار و زبان دانش‌آموزان و همچنین آگاهی از راههای کمک به ایشان و هوشیاری نسبت به پیامدهای این مشکلات برای یادگیریهای مدرسه‌ای، به معلمان توان کنترل محیط یادگیری و تمهید اسباب درست آموزش را می‌دهد تا این کودکان با کمترین مشکل پیشرفت تحصیلی مناسبی داشته باشند.

<table>
<tr>
<td rowspan="2">مشخصات درس
نوع درس: نظری
تعداد واحد: ۲
تعداد ساعت: ۳۲
شایستگی کلیدی: PCK
پیشنیاز: روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه
استاد متخصص برای تدریس: متخصص گفتاردرمانی</td>
<td>نام درس به فارسی: راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات گفتار و زبان
نام درس به انگلیسی:
Instructional and rehabilitational Strategies in speech and language disorders</td>
</tr>
<tr>
<td>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
۱. اختلالات گفتار و زبان را بشناسد.
۲. از راهبردهای آموزشی و توانبخشی مناسب برای کمک به این کودکان آگاه باشد.
۳. نسبت به پیامدهای این مشکلات بر یادگیریهای مدرسه‌ای هوشیار باشد.
۴. محیط یادگیری را بهتر کند و اسباب درست آموزش را مهیا نماید و پیشرفت تحصیلی کودکان را تسهیل کند.</td>
</tr>
</table>

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و مبانی

چیستی و اهمیت و کارکرد گفتار و زبان، کلیات آموزش و توانبخشی اختلالات گفتار و زبان، کلیات و مبانی فیزیولوژی گفتار و زبان

تکالیف یادگیری:

کلیات آموزش و توانبخشی اختلالات گفتار و زبان؛ فیزیولوژی اندام گفتاری و سازوکار اختلالات زبان و گفتار را بشناسد و در کلاس ارائه کند.

فصل دوم: اختلالات زبانی و پیامدها و ویژگیهای مدرسه ای

انواع اختلالات زبانی: زبانی و گفتاری، درکی و بیانی، عضوی و عملکردی، رشدی و عارضی، واجی و صرفی و نحوی و معنایی و کاربردی و گفتمانی، زبان‌پریشی، نام‌پریشی، کنش‌پریشی، شناخت‌پریشی، گفتارقلجی.

پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای انواع اختلالات زبانی.

راهکارهای اصلاح و مشاوره و ارجاع در اختلالات زبانی.

تکالیف یادگیری:

انواع اختلالات زبانی را بشناسد و شفاهی و عملی تمییز بدهد.

یک نمونه واقعی یا فرضی را در کلاس معرفی کند.

پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای اختلالات زبانی را در کلاس بیان کند.

مقالات مربوط به پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای اختلالات زبانی را در کلاس ارائه و بررسی کند.

راهکارهای اصلاح و مشاوره و روش ارجاع درست اختلالات گفتار و زبان را بداند و در کلاس مطرح کند.

فصل سوم: اختلالات گفتاری و پیامدها و ویژگیهای مدرسه ای

اختلالات گفتاری: اختلالات تولید (آواجی) و صوتی و تشدید و روانی گفتار (لکنت و تندگویی)

پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای انواع اختلالات گفتاری.

راهکارهای اصلاح و مشاوره و ارجاع در اختلالات گفتاری.

تکالیف یادگیری:

انواع اختلالات گفتاری را بشناسد و شفاهی و عملی تمییز بدهد.

یک نمونه واقعی یا فرضی را در کلاس معرفی کند.

پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای اختلالات گفتاری را در کلاس بیان کند.

مقالات مربوط به پیامدهای ارتباطی و مدرسه ای اختلالات گفتاری را در کلاس بررسی و ارائه کند.

راهکارهای اصلاح تلفظ و مشاوره در روانی گفتار (لکنت و تندگویی) و روش ارجاع درست اختلالات گفتار و زبان را بداند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به دانشجومعلمان فرصت داده می شود تا درباره چیستی گفتار و زبان، اختلالات گفتار و زبان، پیامدهای مدرسه‌ای و راههای اصلاح و مشاوره و ارجاع در این اختلالات مشارکت داشته و به کمک فیلم و پوستر و همفکری و گفتگو به آگاهی و شناسایی درست دست یابند. دانشجومعلمان باید در هر جلسه تکالیف عملکردی را اجرا کنند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- شفیعی، بیژن و همکاران (۱۳۸۷). «آسیب‌شناسی گفتار و زبان». انتشارات چوگان و دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.

۳- آیزنسون، جان ترجمه حمید علیزاده (۱۳۹۵). «اختلالات گفتار و زبان کودکان». انتشارات رشد

۴- ترابی نژاد، فرهاد و همکاران (۱۳۹۵). «آشنایی کاربردی با اختلالات گفتار و زبان».انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران.

منابع فرعی:

۱- گریستال، دیوید ترجمه زهرا سلیمانی و نوشین ادیب (۱۳۸۸). «درآمدی بر آسیب‌شناسی زبان». انتشارات دانژه

۲- نیلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲). «فرهنگ توصیفی آسیب‌شناسی گفتار و زبان». نشر معاصر

۳- ابراهیمی و فرامرزی (۱۳۹۲). کتاب «تربیت زبان و گفتار: راهنمای والدین و مربیان». انتشارات پیغام دانش

۴- جولایی، مامک (۱۳۸۸). «برنامه آموزش شنیداری آوا: مورد استفاده آسیب‌شناسان و ...»، انتشارات اساتید قلم

۲- هوسپیان، آلیس (۱۳۸۲). «اختلالات زبان و گفتار در دانش‌آموزان». انتشارات سازمان آموزش و پرورش استثنایی.

۵- جلیله‌وند، ناهید (۱۳۹۱).«رشد گفتار و زبان کودکان فارسی زبان». انتشارات دانژه

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۵ نمره)

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس می‌تواند به کارهای عملی نیز امتیاز بدهد. چنانکه حضور فیزیکی فعال دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم می‌تواند یک نمونه واقعی از اختلالات زبانی یا گفتاری را در کلاس معرفی و یا گزارش و یا نمایش دهد.

ارزشیابی پایانی: (۱۵ نمره)

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که شامل همه مطالب درسی باشد.

سرفصل درس: «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در کودکان با اختلال طیف اتیسم»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درک ویژگیهای دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم و روشهای آموزشی مناسب برای برنامه ریزی و کمک به آنان جهت برقراری ارتباط با دیگران، افزایش تعامل اجتماعی، غلبه بر مشکلات رفتاری، یادگیری و دستیابی به ظرفیتهای ممکن از اهمیت بسیاری برخوردار است. شناخت ویژگیهای مختلف این دانش آموزان، توانایی دانشجومعلم را برای برقراری ارتباط با دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم افزایش می دهد و سبب خواهد شد که روشهای مناسبی برای آموزش این گروه از دانش آموزان استفاده کند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲(۱+۱) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیشنیاز:** روانشناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی و توانبخشی و مسلط بر روانشناسی و آموزش اختلال طیف اتیسم	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی در کودکان با اختلال طیف اتیسم **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies in Children with Autism Spectrum Disorder* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- با ویژگیهای حسی و حرکتی، ارتباطی، اجتماعی، و ادراکی-شناختی در اختلال طیف اتیسم آشنا شود، راهکارهای مقابله با آنها را بشناسد و بکار گیرد. ۲- همه روشهای آموزشی موجود برای اختلال طیف اتیسم را بشناسد و بتواند حداقل یک روش آموزشی را اجرا کند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مروری بر کلیات اختلال طیف اتیسم

- تاریخچه، تعریف، طبقه بندی
- شیوع و سبب شناسی
- علائم اتیسم
- معیارهای تشخیصی اختلال طیف اتیسم بر اساس *DSM5*
- معرفی ابزارهای غربالگری و تشخیص اختلال طیف اتیسم

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید در قالب کار گروهی باید در خصوص ویژگیهای افراد دچار اختلال طیف اتیسم مطالعه کرده و مقاله مناسب یافته و در کلاس ارائه کنند. همچنین باید به مقایسه آنها با اختلالهای مشابه بپردازند.

فصل دوم: ویژگیهای حسی و راهکاهای مقابله با آنها در کلاس

-حس لامسه

-حس بینایی

-حس شنوایی

-سایر حواس

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید در قالب کار گروهی باید ویژگیهای مختلف حسی در دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم را بررسی کرده و درباب پیامدهای آموزشی این ویژگیها، مقاله مناسبی را در کلاس ارائه کنند.

فصل سوم: ارتباط و تعامل اجتماعی و راهکاهای مقابله با آنها در کلاس

-آشنایی با ویژگیهای ارتباطی در دانش آموزان

-راهکارهای مقابله با مشکلات ارتباطی در کلاس

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید در قالب کار گروهی باید ویژگیهای مختلف ارتباطی در دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم را بررسی کرده و درباب پیامدهای آموزشی این ویژگیها، مقاله مناسبی را در کلاس ارائه کنند.

فصل چهارم: رفتارهای چالشی و راهکاهای مقابله با آنها در کلاس

-آشنایی با رفتارهای چالشی در دانش آموزان

-راهکارهای مقابله با رفتارهای چالشی در کلاس

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید در قالب کار گروهی باید رفتارهای چالشی در دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم را بررسی کرده و درباب پیامدهای آموزشی این ویژگیها، مقاله مناسبی را در کلاس ارائه کنند.

فصل پنجم: ویژگیهای ادراکی-شناختی و راهکاهای مقابله با آنها در کلاس

-آشنایی با ویژگیهای ادراکی-شناختی در دانش آموزان

-راهکارهای مقابله با مشکلات ادراکی-شناختی در کلاس

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید در قالب کار گروهی باید مشکلات ادراکی-شناختی در دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم را بررسی کرده و درباب پیامدهای آموزشی این ویژگیها، مقاله مناسبی را در کلاس ارائه کنند.

فصل ششم: آشنایی با روشهای آموزشی ویژه کودکان و دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم

- تحلیل کاربردی رفتار، کلیات و اصول
- اصول و راهکارهایی آموزش و تربیت کودکان با اختلال طیف اتیسم و ناتوانیهای ارتباطی (*TEECH*)
- اصول روش سان رایز
- سایر روشهای آموزشی

فعالیتهای یادگیری:

-دانشجو معلمان باید در قالب کار گروهی روشهای آموزشی را با هم مقایسه کند و نتیجه را در کلاس ارائه نماید.

- دانشجومعلمان در قالب کار گروهی باید در زمینه روشهای آموزشی دانش آموزان دچار اختلال طیف اتیسم مقاله تهیه و ارائه دهند. در مدرسه و کلاس خاص دانش آموزان اختلال طیف اتیسم حاضر شده و روشهای آموزش به این افراد را مشاهده و ثبت و به کلاس گزارش دهند.

- دانشجومعلمان در قالب کار گروهی باید یک دانش آموز دچار اختلال طیف اتیسم را ارزیابی، سطح عملکرد و خط پایه در یک مهارتش را معین کنند. سپس یک برنامه آموزشی بر اساس روشهای مختلف آموخته برای او تدوین کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصتهای یادگیری مستقیم و فردی و گروهی، مطالعه تحقیقات در خصوص ویژگیهای دانش آموزان اختلال طیف اتیسم، همکاری در تدوین و اجرای برنامه آموزش انفرادی و حضور فعال در کلاس و مدارس این دانش آموزان از راهبردهای تدریس هستند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- راهبردهای توانبخشی در آموزش کودکان با اختلال طیف اتیسم (درحال تدوین) معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی

منابع فرعی:

۱-اختلالات طیف اتیسم. سیدعلی صمدی و پروفسور روی مک کانکی. نشر دوران. ۱۳۹۶.

۲- ۸ جلد کتاب مهارت آموزی ویژه طیف اتیسم. تالیف سازمان آموزش و پرورش استثنایی. انتشارات سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی. ۱۳۹۸.

۳- اختلال اتیسم. دکتر سعید رضایی. نشر آوای نور. ۱۳۹۸.

۴- سی دی روش پکس. تهیه شده در سازمان آموزش و پرورش استثنایی. ۱۳۸۸.

۵- لوح فشرده (سی دی) و کتابچه تعامل همه جانبه. دیو هیوت[1]. زیرنویس شده توسط سیدعلی صمدی. ۱۳۸۸.

---

[1] *Dave Hewett*

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۸ نمره)

حضور فعال و ارزشیابی کمی و کیفی از فعالیتهای یادگیری دانشجومعلمان در طول نیمسال

ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)

آزمون کتبی مباحث نظری

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال کم توجهی/ بیش فعالی (ADHD)

۱. معرفی درس و منطق آن:

اختلال کاستی توجه / بیش فعالی یک الگوی مداوم از بی توجهی و یا بیش فعالی - تکانشگری است که در عملکرد فرد اختلال ایجاد می کند.این اختلال یکی از شایعترین اختلالهای دوران کودکی می باشد که عملکرد فرد را از نظر تحصیلی، اجتماعی و رفتاری تحت تاثیر قرار می دهد. این اختلال همبودی بسیار بالایی با سایر اختلالها از جمله نارساییهای خاص یادگیری، اختلال طیف اتیسم، نارسایی هوشی و ....دارد. بر همین اساس شناخت ویژگیهای رفتاری، شناختی و بالینی کودکان و دانش آموزان با اختلال کاستی توجه / بیش فعالی و همچنین آشنایی با راهبردهای مداخله جهت ارتقاء توانمندی و غلبه بر مشکلات این گروه از اهمیت بسیاری برخوردار است. شناخت ویژگیهای رفتاری و راهبردهای مداخله ای خاص این کودکان و دانش آموزان، توانایی دانشجومعلمان را برای ارجاع این گروه به متخصصان و همچنین استفاده از مداخله های مدرسه محور در اجرای برنامه‌های کاهش مشکلات رفتاری و افزایش میزان دقت و توجه در مدرسه توانمند تر می کند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی:
نوع درس: نظری- عملی **تعداد واحد:** ۲(۱+۱) **تعداد ساعت:**۴۸ **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیشنیاز:** - **استاد متخصص:** متخصص روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی و علوم تربیتی با حداقل ۵ سال سابقه تخصصی	راهبردهای مداخلهٔ آموزشی و توانبخشی در اختلال کم توجهی/بیش فعالی (***ADHD***) **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies for Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- با ویژگیهای رفتاری، شناختی و بالینی این دانش آموزان و با ابزارهای غربالگری، ارزیابی و تشخیصی آشنا شوند. با انواع راهبردهای مداخله مانند دارودرمانی، رفتاردرمانی، درمان شناختی، آموزش والدین و راهبردهای مدرسه محور شناخت پیدا کند. ۲- پس از کسب اطلاعات به درستی دانش آموز را جهت دریافت خدمات تخصصی به متخصصان (روانپزشکان و روانشناسان و ...) ارجاع دهد. ۳- با روشهای مداخله مدرسه محور آشنا شود و با کمک تیم توانبخشی و والدین یک برنامه برای کودک تنظیم کند.IEP

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

- تعریف اختلال کاستی توجه / بیش فعالی (*ADHD*)
- شیوع و سبب شناسی (*ADHD*)
- معیارهای تشخیصی (*ADHD*) بر اساس *DSM5*
- معرفی اختلال هایی که با همبودی بالایی با *ADHD*

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید یک مقاله در خصوص ویژگیها و مشکلات کودکان که همزمان اختلال ADHD را با سایر اختلالها دارد، تهیه و در کلاس ارائه نماید.
- دانشجومعلم باید گزارشی در خصوص وضعیت آموزشی و چگونگی دریافت خدمات مورد نیاز دانش آموزان با اختلال ADHD در ایران تهیه و به کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: ویژگیهای روانشناختی و بالینی و ابزارهای غربالگری و تشخیصی در افراد با اختلال کاستی توجه/ بیش فعالی (*ADHD*)

- هوش، توجه، بیش فعالی، حافظه، یادگیری، بازداری، حرکتی، ویژگیهای اجتماعی، هیجانی و شخصیتی

- آشنایی با ابزارهای غربالگری و تشخیصی مانند: الف- مقیاس درجه بندی کانرز (معلمان و والدین)، ب- سیاهه رفتاری کودک آخنباخ و ج- پرسشنامه وضعیت خانه و مدرسه

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید با مشاهده یک دانش آموز دارای اختلال کاستی توجه/ بیش فعالی، ویژگیهای روانشناختی و رفتاری او را ثبت و در کلاس ارائه کند.

فصل سوم: آشنایی با روشها و راهبردهای مداخله

- مداخله های دارویی
- مداخله های رفتاری
- مداخله های شناختی – رفتاری
- مداخله های فراشناخت
- آموزش والدین
- مداخله مدرسه محور
- مداخله مکمل
- مداخله چندالگویی

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید یک مقاله در زمینه مداخله های بالا که برای اختلال کاستی توجه/ بیش فعالی ADHD استفاده می شوند تهیه و در کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم: آشنایی با راهبردهای مدرسه محور و چگونگی اجرای آنها

- مولفه های اساسی مداخله مدرسه محور
- شیوه های مدیریت مشروط
- راهبردهای مدیریت خود
- راهبردهای بازداری
- راهبردهای آموزشی موثر
- آموزش توسط همسالان
- آموزش با کمک کامپیوتر
- فراهم سازی حمایت از طرف معلم

فعالیتهای یادگیری:

- دانشجومعلم باید یک دانش آموز با اختلال کاستی توجه/ بیش فعالی ADHD را ارزیابی نموده و بر اساس نتایج حاصله یک برنامه IEP مدرسه محور تهیه و به کلاس ارائه دهد.

۰۳ راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور تدریس این درس علاوه بر روشهای سخنرانی، گروهی، مباحثه و نمایش فیلم و اسلاید، به دانشجومعلمان فرصتهای یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه تحقیقات در خصوص اختلال کاستی توجه/ بیش فعالی *ADHD* داده می شود.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- بارکلی، راسل (۱۳۹۷). ترجمه فاطمه رهبر کرباسدهی و ابراهیم رهبر کرباسدهی. راهنمای معلمان در مورد اختلال نقص توجه بیش فعالی در مدرسه. انتشارات آوای نور.

۲- جانسون، رابرت و ژورف (۱۳۹۵). ترجمه شاهرخ امیری. راهنمای معلمان در مورد اختلال نقص توجه – بیش فعالی. نشر فروزش.

۳- دوپل، جرج؛ استونر، گری(۱۳۸۷) ترجمه دکتر پروانه محمدخانی و سیروان آسمانی مجد. اختلال کمبود توجه-بیش فعال در مدرسه و... (فصل ۵ صفحه ۲۰۱ تا ۲۶۳).

منابع فرعی:

۱- علیزاده، حمید(۱۳۹۰). اختلال نارسایی توجه/ فزون جنبشی .انتشارات رشد

۲- آزمون آخنباخ. ترجمه و هنجارسازی توسط دکتر اصغر مینایی. پژوهشکده استثنایی

۳- حکیمی راد، الهام (۱۳۹۲). اثربخشی برنامه آموزش بازداری و پاسخ حافظه فعال بر بهبود مهارت های اجتماعی کودکان با اختلال کاستی توجه و بیش فعالی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طول نیمسال آموزشی، دانش نظری و فعالیتهای عملی دانشجومعلمان مورد بررسی قرار می گیرد (۴ نمره).

ارزشیابی پایانی:

در پایان نیمسال آموزشی، دانش نظری دانشجومعلمان به صورت کتبی آزمون می شود (۱۶ نمره).

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات جسمی - حرکتی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

دانش‌آموزان مبتلا به اختلالات جسمی-حرکتی تعداد قابل توجهی از کل دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را تشکیل می‌دهند که به دلیل مشکلات و مسایل جسمی و حرکتی، نیاز به بهره‌مندی از خدمات ویژه دارند. این مشکلات می‌تواند در روند آموزش خلل بسیاری ایجاد کند که آشنایی با آنها نه تنها سبب بهبود کیفیت آموزش بلکه باعث مدیریت بهتر کلاسی خواهد شد. لذا ضروری است که دانشجومعلم با این دسته از مشکلات و روشهای تطبیق آموزش علی‌رغم وجود آنها آشنا شود تا بتواند آموزش موثرتری ارایه نماید.

نام درس به فارسی: راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات جسمی - حرکتی **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies in physical-mobility Disorder*	**مشخصات درس** **نوع درس:** نظری **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** *pck* **پیش‌نیاز:** روان شناسی و آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص کاردرمانی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱- با مشکلاتی که در آموزش دانش‌آموزان با اختلال جسمی - حرکتی تاثیر می گذارند، آشنا شوند. ۲- ضمن آشنایی با روشهای تطبیق آموزش با مشکلات دانش‌آموزان با اختلال جسمی - حرکتی، آنها را بکار برد. ۳- ضمن آشنایی با تجهیزات مورد نیاز دانش‌آموزان با اختلال جسمی - حرکتی و مناسب‌سازیهای محیط، بتواند وسایل تطبیق‌یافته را بکار گیرد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات اختلالات جسمی-حرکتی

- تعریف
- طبقه‌بندی
- شیوع و سبب‌شناسی
- علائم اختلالات جسمی-حرکتی به ویژه در زمینه‌های قوام عضلانی، اشکالات ارتوپدی و بدشکلی‌ها، اختلالات حسی، رفلکسهای غیرطبیعی، الگوهای غلط حرکتی

فعالیتهای عملکردی:

دانشجومعلم باید به ارایه مطلب درخصوص ویژگیهای دانش‌آموزان با توجه به انواع مختلف اختلالات جسمی-حرکتی در کلاس بپردازد.

فصل دوم: آشنایی با مشکلات یادگیری در دانش‌آموزان با اختلالات جسمی-حرکتی

- توجه و تمرکز
- برنامه ریزی حرکتی
- ادراک
- برقراری ارتباط و زبان

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بتواند مشکلات مطرح شده را تعریف کرده و راهکارهای آموزشی برای کاهش آنها ارایه نماید.

فصل سوم: به دانش آموز با اختلال جسمی- حرکتی باید چگونه آموزش داد؟

- ارتباط (آشنایی با مشکلات ارتباطی- ارایه روشهای تطبیق آموزش با توجه به مشکلات)
- نوشتن (آشنایی با مشکلات نوشتن- ارایه روشهای تطبیق آموزش با توجه به مشکلات)
- وضعیت نشستن (آشنایی با وضعیت دهی- ارایه روشهای تطبیق آموزش با توجه به مشکلات)
- ورزش و تربیت بدنی (آشنایی با مشکلات حرکتی- ارایه روشهای تطبیق آموزش با توجه به مشکلات)
- مستقل شدن (آشنایی با میزان وابستگی- ارایه روشهای تطبیق آموزش با توجه به مشکلات)

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بتواند برای روبه‌رو شدن با مشکلات آموزشی در زمینه‌های مطرح شده، به جستجوی روشهای مناسب پرداخته و در کلاس ارایه نماید.

فصل چهارم: آشنایی با روشهای مناسب‌سازی محیط آموزشی براساس مشکلات دانش‌آموزان با اختلال جسمی حرکتی

- معرفی تجهیزات مورد نیاز دانش‌آموزان
- آشنایی با مناسب‌سازیهای فیزیکی مدارس و کلاس درس

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید بتواند تجهیزات مورد نیاز دانش‌آموزان را با توجه به مشکلاتشان معرفی نموده و از خلاقیت خود جهت معرفی وسایل جدید استفاده کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیش نیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات موجود و روشهای مداخله جهت کاهش این مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید و باید بداند بدون درنظر گرفتن این روشها، آموزش موثری نخواهد داشت. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در بکارگیری تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱-

منابع فرعی:

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس، مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می‌دهد. مدرس می‌تواند به فعالیتهای عملی و پژوهشی نیز امتیاز بدهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم باید در موضوعات کلاس درس کاملا فعال باشد و در مورد حداقل یکی از موضوعات کلاسی به مطالعه برداخته و در زمان مشخص شده، به ارایه مطلب در کلاس بپردازد. **(۸نمره)**

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می گیرد که شامل همه مطالب درسی است.**(۱۲ نمره)**

سرفصل درس «راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال چندمعلولیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

کودکان و دانش آموزان چندمعلولیتی گروهی از کودکان و دانش آموزان هستند که به واسطه نیازهای متنوع و گوناگون شناختی، جسمانی و هیجانی باید از خدمات آموزشی و توانبخشی ویژه برخوردار شوند. به منظور افزایش کیفیت آموزش برای این دسته از دانش آموزان، لازم است که دانشجومعلمان با انواع گروههای دانش آموزان چندمعلولیتی، توانمندی آنان و نیازهایشان آشنا شوند تا بتوانند با برنامه ریزی دقیق انفرادی که در این گروه بسیار حائز اهمیت است، شرایط بهتری را جهت بهره‌مندی از خدمات آموزشی مهیا نمایند.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری **تعداد واحد:** ۲ن **تعداد ساعت:** ۳۲ **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی کودکان استثنایی و داشتن حداقل ۵ سال سابقه تدریس مرتبط	**نام درس به فارسی:** راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال چندمعلولیتی **نام درس به انگلیسی:** *Instructional and rehabilitational Strategies in Multi-functional disorder*
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ۱-با مشکلاتی که در آموزش دانش‌آموزان چندمعلولیتی تاثیر می گذارند، آشنا شوند. ۲- ضمن آشنایی با روشهای تطبیق آموزش با مشکلات دانش‌آموزان چندمعلولیتی، آنها را بکار برد. ۳-ضمن آشنایی با تجهیزات مورد نیاز دانش‌آموزان چندمعلولیتی و مناسب‌سازیهای محیط، بتواند وسایل تطبیق‌یافته را بکار گیرد. ۴-با توجه به ویژگیهای دانش آموزان چندمعلولیتی، به تدوین برنامه ***IEP*** بپردازند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

-تعریف

-آشنایی با انواع چندمعلولیتی و ویژگیهای آنها

-تاثیر مشکلات دانش‌آموزان چندمعلولیتی بر آموزش

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید بطور انفرادی یا گروهی، یکی از گروههای چندمعلولیتی را انتخاب و مشکلات آنها را در مدارس استان محل خدمت خود بررسی کرده و در کلاس ارائه نمایند.

فصل دوم: آشنایی با حمایتهای مورد نیاز دانش آموزان چندمعلولیتی

-مهارتهای حرکتی

-مهارتهای ارتباطی

-مهارتهای شناختی

-مهارتهای حرفه آموزی و پیش حرفه ای

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید بطور انفرادی یا گروهی یکی از مهارتها را انتخاب و راهکار حمایتی مناسب جهت تسهیل آموزش در دانش آموزان چندمعلولیتی،انتخاب و در کلاس ارائه نمایند.

فصل سوم: آشنایی با تجهیزات مورد نیاز دانش آموزان چندمعلولیتی جهت تسهیل آموزش

-آشنایی با تجهیزات مورد نیاز برای گروه دانش آموزان کم توان ذهنی با آسیب بینایی

- آشنایی با تجهیزات مورد نیاز برای گروه دانش آموزان کم توان ذهنی با آسیب شنیداری

- آشنایی با تجهیزات مورد نیاز برای گروه دانش آموزان کم توان ذهنی با اختلال جسمی-حرکتی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجو معلم باید بتواند تجهیزات مورد نیاز یکی از گروههای دانش‌آموزان را با توجه به مشکلاتشان معرفی نموده و از خلاقیت خود جهت معرفی وسایل جدید استفاده کند.

فصل چهارم: برنامه آموزش فردی شده برای دانش آموزان چندمعلولیتی

- ویژگی برنامه فردی شده برای دانش آموزان چندمعلولیتی

-آشنایی با فرآیند برنامه فردی شده برای دانش آموزان چندمعلولیتی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلمان باید بطور انفرادی یا گروهی، یکی از گروههای چندمعلولیتی را انتخاب کنند و مشکلات آنها را در مدارس استان محل خدمت خود بررسی کرده و به تدوین برنامه انفرادی بپردازد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش و یادگیری این واحد درسی با مشارکت فعال دانشجومعلمان در مباحث نظری و کلاسی است و لازم است پیش نیازهای این درس را بخوبی مطالعه کنند.دانشجو معلم باید بتواند با توجه به مشکلات موجود و روشهای مداخله جهت کاهش این مشکلات، برنامه آموزش و تدریس خود را طراحی نماید. درضمن خلاقیت دانشجو معلم در معرفی تجهیزات احتمالی و روشهای مداخله، سبب پیشرفتهای چشمگیر در آموزش خواهد شد. حضور فعال دانشجو معلم در کلاس بسیار مهم است.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱. مداخله های ارتباطی و آموزشی با دانش آموزان چندمعلولیتی. معاونت برنامه ریزی آموزشی و توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور،۱۳۹۸

۲. Teaching Students With Multiple Disabilities or Handicaps

۳. Multiple Disabilities in Your Classroom: 10 Tips for Teachers

منابع فرعی:

- *Payne, V. G. & Isaacs L..2012.Human Motor Development .Pub: Mc grow Hill*
- *Case Smite .2010. Occupational Therapy for Children. Mosby*
- رمضانی، مژگان (۱۳۸۴). برنامه آموزش فردی‌شده: پژوهشکده کودکان استثنایی

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در طی تدریس،مدرس دانشجومعلمان را در مباحث کلاسی مشارکت می دهد. مدرس می‌تواند به کارهای عملی و پژوهشی نیز امتیاز بدهد. حضور فعال فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس بسیار مهم و امتیازآور است. دانشجومعلم باید در موضوعات کلاس درس کاملا فعال باشد و در مورد موضوعات کلاسی به مطالعه پرداخته و در زمان مشخص شده، به ارایه مطالب در کلاس بپردازد.(۸نمره)

ارزشیابی پایانی:

در قالب یک آزمون کتبی صورت می گیرد که شامل همه مطالب درسی است.(۱۲ نمره)

سرفصل درس «آشنایی با آزمونهای روانی و تشخیصی در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه »

۱. معرفی درس و منطق آن:

امروزه از انواع آزمون‌های روانی و تشخیصی به صورت گسترده در زمینه‌های مختلف و به ویژه در مدارس استفاده می‌شود پس دانشجومعلمان باید با چگونگی اجرا و فهم نتایج و نمرات برخی از این آزمونها آشنا شوند. با توجه به اینکه از آزمونهای روانی و تشخیصی در شناسایی مشکلات دانش‌آموزان استفاده می‌شود هدف این درس آن است که دانشجومعلمان را به آگاهی از برخی آزمون‌ها و کاربردشان و نیز به توانایی اجرا و نمره دهی و فهم نمرات برخی دیگر از آزمون‌ها مجهز کند. دانشجومعلمان حق تفسیر و تشخیص را نداشته و این مهم صرفاً توسط متخصصان مربوطه انجام می شود.

مشخصات درس	
نوع درس: نظری-عملی **تعداد واحد:** ۲(۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** PCK **پیشنیاز:** روش تحقیق و آمار **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی و روانسنجی مسلط بر اجرای آزمونهای روانی و تشخیصی	**نام درس به فارسی:** آشنایی با آزمونهای روانی و تشخیصی در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** Introduction to psychological and diagnostic tests in the education of students with special needs **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۲. تاریخچه و تقسیم‌بندی آزمون‌ها را بداند و بیان کند. ۳. مبانی و مفاهیم آزمون‌ها را مقایسه و بیان کند. ۴. چگونگی اجرای برخی آزمون‌ها را بداند و برخی دیگر را بتواند اجرا کند. ۵. کاربرد آزمون‌ها و نتایج آنها را بفهمد ولی تفسیر نکند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تاریخچه و تقسیم‌بندی آزمونها

تاریخچه: تاریخچه مطالعه تفاوتهای فردی، تاریخچه روانشناسی تجربی، ظهور و پیدایش روانسنجی نوین

تقسیم‌بندی آزمونها: آزمونهای توانایی، آزمونهای عاطفی، آزمونهای علاقه و نگرش، آزمونهای استاندارد، معلم ساخته، فردی و گروهی، آزمونهای ملاکی و هنجاری

فعالیتهای یادگیری

تاریخچه و انواع آزمونها را بداند و بیان کند. مقالات را با توجه به نوع آزمونهایشان بررسی و ارائه کند.

فصل دوم: مبانی و مفاهیم

مفاهیم آماری: مقیاسهای اندازه‌گیری، شاخصهای گرایش مرکزی، شاخصهای پراکندگی

پایایی: روشهای برآورد اعتبار، روش آزمون-بازآزمون، روش دو نیمه‌سازی، روشهای همسانی درونی

روایی: انواع شواهد روایی، شواهد روایی محتوایی، شواهد روایی وابسته به ملاک، شواهد روایی سازه

هنجار: انواع هنجار، رتبه‌های درصدی، نمرات استاندارد، نمره Z، نمرات استاندارد هنجارشده، نمرات معادل منحنی نرمال

فعالیتهای یادگیری

مبانی و مفاهیم آماری را بداند و مقایسه و بیان کند. مقالات را با توجه به روایی و پایایی آزمونهایشان بررسی و ارائه کند.

فصل سوم: کاربرد آزمونها

آشنایی با آزمون وکسلر برای کودکان

آشنایی با آزمون لایتر

آشنایی با آزمون اندریافت کودکان ***CAT***

توانایی اجرای ماتریسهای پیشرونده ریون

توانایی اجرای مقیاس رفتار سازشی واینلند

توانایی اجرای پرسشنامه رفتار سازشی ***AAMD***

توانایی اجرای پرسشنامه آخنباخ

توانایی اجرای پرسشنامه علائم مرضی کودکان ***CSI-4***

توانایی اجرای آزمون رشد زبان

توانایی اجرای آزمون آگاهی واجشناختی

توانایی اجرای آزمون مهارتهای دیداری- حرکتی

فعالیتهای یادگیری

چگونگی اجرای آزمونها را توضیح بدهد. کاربرد آزمونها را بداند و نتایج و نمرات آنها را بفهمد. برخی از آزمونها را عملی اجرا کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزشهای کلاسی این درس با محوریت مدرس و اجرای عملی و با مشارکت فعال دانشجومعلمان انجام می‌شود. ضروری است به ایشان فرصت داده شود تا در تفهیم، تفاهم و همفکری درباره آزمونها و چگونگی اجرای عملی و دادن نمره و فهم نتایج آنها (آزمونهای مشخص شده در فصل سوم) مشارکت فعال داشته باشند. دانشجومعلمان باید در هر جلسه مقالات پژوهشی را از نظر آزمونهای روانی و تشخیصی آنها معرفی و بررسی کنند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-بهرامی، هادی. (۱۳۹۱). آزمونهای روانی: مبانی نظری و فنون کاربردی. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

منابع آزمونها:

-حسن زاده، سعید؛ مینائی، اصغر. (۱۳۸۴). آزمون رشد زبان (***TOLD-P:3***). تهران: پژوهشکده کودکان استثنائی.

-دستجردی کاظمی، مهدی؛ سلیمانی، زهرا. (۱۳۹۰). آزمون آگاهی واجشناختی. تهران: پژوهشکده کودکان استثنایی.

-فرهبد، مژگان؛ مینائی، اصغر. (۱۳۸۵). آزمون مهارتهای دیداری-حرکتی. تهران: پژوهشکده کودکان استثنایی.

-مینائی، اصغر. (۱۳۸۳). انطباق و هنجاریابی فرمهای سن مدرسه نظام سنجش مبتنی بر تجربه آخنباخ ***ASEBA***. تهران. پژوهشکده کودکان استثنایی.

-محمداسماعیل، الهه. (۱۳۸۰). راهنمای انطباق و هنجاریابی پرسشنامه علائم مرضی کودک. (***CSI-4***). تهران: پژوهشگاه آموزش و پرورش.

منابع فرعی:

-شکوهی یکتا، محسن؛ پرند، اکرم. (۱۳۸۵). آزمونهای روانی و تربیتی. تهران: تیمورزاده.

-مارنات، گری گراث. (۱۳۷۹). راهنمای سنجش روانی (جلد ۱ و ۲). ترجمه حسن‌پاشا شریفی. تهران: انتشارات رشد.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین:

به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۱۲ نمره

در طی اجرای تکالیف درسی و مشارکت دانشجومعلمان در مباحث کلاسی انجام می‌شود. مدرس به کارهای عملی و پژوهشی امتیاز می دهد. حضور فیزیکی دانشجومعلمان در کلاس درس امتیاز دارد. دانشجومعلم باید یک آزمون را در کلاس معرفی و اجرا و نمره دهی کند.

ارزشیابی پایانی: ۸ نمره

در قالب یک آزمون کتبی صورت می‌گیرد که مبتنی و متشکل از محتوای منابع درسی است.

سرفصل درس: کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه

۱. معرفی درس و منطق آن:

تولید محتوای الکترونیکی چند رسانه‌ای متناسب با نیاز معلمان و دانش‌آموزان و استفاده هوشمندانه از آنها، یکی اهداف مهم آموزش و پرورش می‌باشد. امروزه رسانه‌ها و محتواهای آموزشی و الکترونیکی جایگاه ویژه‌ای در فرایند یاددهی و یادگیری پیدا کرده‌اند به نحوی که آموزش برخی از مفاهیم بدون استفاده از آنها، دشوار می‌باشد. این امر در حوزه آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بسیار مشهودتر می‌باشد به گونه ای که آموزش برخی از مفاهیم به یک دانش آموز با آسیب شنوایی و یا بینایی، بدون استفاده از رسانه‌های آموزشی و محتواهای الکترونیکی بسیار مشکل است. از آنجا که در سالهای اخیر، تولید محتوای الکترونیکی چند رسانه‌ای متناسب با نیاز معلمان و دانش‌آموزان، در آموزش و پرورش کشور، بسیار مورد توجه قرار گرفته لذا ضروری است دانشجومعلمان با فناوریهای موجود و جدید و کاربرد آنها آشنا شوند.

مشخصات درس	
نوع درس: عملی **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** ۶۴ **شایستگی کلیدی:** PCK **پیش‌نیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص در امور فناوری و آشنا با آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *The use of media and information technology in the education of students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- اصول و مبانی تولید محتوای الکترونیکی را فراگیرد. ۲- محتواهای الکترونیکی تولید شده را، تحلیل و ارزیابی نماید. ۳- براساس اصول و مبانی تولید محتوای الکترونیکی فراگرفته، یک محتوای الکترونیکی استاندارد تولید نماید.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:

- آشنایی با مفاهیم و تعاریف نظری حوزهٔ یادگیری، رسانه و تکنولوژی آموزشی

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان باید درخصوص مفاهیم و تعاریف نظری حوزهٔ یادگیری، رسانه و تکنولوژی آموزشی، رسانه‌ها و نقش آنان در یادگیری، تاریخچه و نقش تکنولوژی آموزشی در یادگیری در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان برای هر یک از رسانه‌ها، ی نمونه را در اینترنت جستجو و ارائه نمایند.

فصل دوم:

- آشنایی با مفاهیم، تعاریف و استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

- آشنایی با انواع محتواهای الکترونیکی
- آشنایی با مولفه ها و مشخصات محتواهای الکترونیکی (مولفه‌های عمومی، آموزشی و فنی)

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان باید درخصوص مفاهیم، مبانی و استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی، انواع مختلف ، ویژگیها، کاربردها، و مولفه‌های هر یک از محتواهای الکترونیکی، در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان باید دو نمونه محتوای الکترونیکی را با توجه به مولفه ها و مشخصات عمومی، آموزشی و فنی آنها، مقایسه و ارزیابی نمایند و در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.

فصل سوم:

- آشنایی با سناریوی تولید محتوای الکترونیکی و طراحی آن
- آشنایی با اعضای گروه تولید محتوای الکترونیکی و وظایف آنان
- آشنایی با مراحل تولید محتوای الکترونیکی و نرم افزارهای مورد نیاز هر مرحله

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان باید درخصوص اصول مربوط به طراحی سناریوی تولید محتوا، گروه تولید محتوای الکترونیکی و نحوه انتخاب هر یک از افراد، مراحل تولید محتوای الکترونیکی و اهمیت هریک از آنها، در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان باید در قالب گروه‌های کوچک و با استفاده از شبکه مفهومی، اینفوگرافی درخصوص مراحل تولید محتوای الکترونیکی و نرم‌افزارهای مورد نیاز هر مرحله، طراحی و تهیه نمایند.

فصل چهارم:

- آشنایی با انواع رسانه‌ها و عناصر محتوای الکترونیکی و مزایای آنان (فیلم، تصویر، صدا و متن)
- آشنایی با استانداردهای تولید رسانه ها (فیلم، تصویر، صدا و متن)
- آموزش تولید و ویرایش رسانه‌ها و عناصر محتوای الکترونیکی با استفاده از نرم افزارهای مربوط به آنها (فیلم، تصویر، صدا و متن)

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان درخصوص انواع رسانه‌ها و نقش آنان در یادگیری، اهمیت وجود استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی و نقش آنان در یادگیری، تکنیک‌های تولید و ویرایش انواع رسانه‌ها، به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان یک نمونه فیلم، تصویر، صدا و متن آموزشی را تهیه و با استفاده از نرم افزارهای آموزش داده شده، آنها را ویرایش نمایند.

فصل پنجم:

- آشنایی با ملاحظات فنی در تولید رسانه‌ها و محتواهای الکترونیکی برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان باید درخصوص ملاحظات فنی در تولید رسانه ها و محتواهای الکترونیکی برای هر یک از گروههای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان باید در قالب گروههای کوچک، با در نظر گرفتن ملاحظات آموزش داده شده، نسبت به طراحی و تولید رسانه‌های آموزشی، برای هر یک از گروه‌های دانش‌آموزان با نیازهای ویژه اقدام نمایند.

فصل ششم:

- آشنایی با نرم‌افزار تولید محتوای الکترونیکی AutoPlay Media Studio
- آشنایی با نحوه تولید و انتشار محتوای الکترونیکی با نرم‌افزار AutoPlay Media Studio

فعالیتهای یادگیری:

یکی از موارد زیر پیشنهاد می شود:

- دانشجومعلمان باید درخصوص قابلیت‌ها و توانمندی نرم‌افزار AutoPlay Media Studio ، تکنیکهای تولید محتوای الکترونیکی با این نرم‌افزار، در کلاس به بحث و تبادل نظر بپردازند.
- دانشجومعلمان باید در قالب گروه‌های کوچک و با در نظر گرفتن ملاحظات آموزش داده شده درخصوص دانش آموزان با نیازهای ویژه، نسبت به طراحی و تولید محتوای الکترونیکی، اقدام نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای تدریس در این درس شامل موارد زیر می شود:

۱. سخنرانی
۲. پرسشها و پاسخهای هدایت شده و مباحثه
۳. بارش فکری

۴. اکتشافی فردی و گروهی

۵. روش حل مسئله

۶. پروژه عملی

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱. محمدیان روشن، سارا (۱۳۹۴). آموزش نرم‌افزار فتوشاپ و Autoplay media studio 8. انتشارات دهسرا.

۲. قاسمی راد، امیر (۱۳۹۶). آموزش تولید محتوای الکترونیکی. انتشارات مرکز نشر زرینه.

۳. گمرکی، علیرضا و قدیگی، حمیدرضا (۱۳۹۶). آموزش آسان تولید محتوای الکترونیکی. انتشارات مدرسه.

۴. مخبریان، محمد (۱۳۹۶). مبانی نظری و عملی تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی). انتشارات حبله رود سمنان.

۵. علی‌آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور

۶. محمدی داود، احدیان، محمد، رمضانی، عمران (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، آییژ.

۷. سازمان فناوری اطلاعات ایران (۱۳۹۲) الزامات و چارچوب‌های تولید محتوای الکترونیکی آموزشی.

منابع فرعی:

۱. هوشمندسازی مدارس راهبرد تحول وزارت آموزش و پرورش در توسعه فاوا.

۲. مهرمحمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی:

در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیتهای عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند (۱۰ نمره از نمره نهایی).

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره به ارزشیابی پایانی که به صورت کتبی یا عملی انجام می شود، اختصاص می یابد.

سرفصل درس: «طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی »

۱.معرفی درس و منطق آن:

طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی متناسب با نیاز دانش‌آموزان و استفاده هوشمندانه از آنها، یکی اهداف مهم آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه می‌باشد. امروزه استفاده از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی جایگاه ویژه‌ای در فرایند یاددهی و یادگیری پیدا کرده است به نحوی که آموزش برخی از مفاهیم بدون استفاده از آنها، دشوار می‌باشد. از آنجا که در سالهای اخیر طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی متناسب با نیاز دانش‌آموزان، در آموزش و پرورش کشور، بسیار مورد توجه قرار گرفته لذا ضروری است دانشجومعلمان با ابزار و تجهیزات موجود و جدید و کاربرد آنها آشنا شوند.

مشخصات درس **نوع درس:** نظری-عملی **تعداد واحد:** ۲ (۱+۱) **تعداد ساعت:** ۴۸ **شایستگی کلیدی:** ***PCK*** **پیشنیاز:** - **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص رشته تکنولوژی آموزشی دارای تجربه در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی **نام درس به انگلیسی:** *Design, manufacture and use of teaching materials* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۲- با ابزارهای کارگاهی آشنا شده و در کاربرد آنها ماهر شود. ۳- با تجهیزات موجود آموزشی و کمک آموزشی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه آشنا و بر کاربرد آنها مسلط شود. ۴- بر اساس اهداف آموزشی و خلاقیت خود به ساخت تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی برای دانش آموزان با نیازهای ویژه اقدام کند.

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:آشنایی با ابزار، وسایل مصرفی و غیرمصرفی جهت ساخت وسایل کمک آموزشی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید با بتواند وسایل و ابزار مورد نیاز جهت ساخت وسایل به کار برد.

فصل دوم : طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی برای دانش آموزان کم توان ذهنی

- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در داخل کشور

آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در خارج از کشور

فعالیتهای یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان باید ضمن بررسی اهداف یکی از کتب درسی دانش آموزان با کم توانی ذهنی یک وسیله جزیی به صورت فردی و یک وسیله کلی به صورت گروهی ساخته و به کلاس ارائه نماید. خلاقیت دانشجو معلم در بهره برداری از وسایل ساده و بازیافتی جهت ساخت تجهیزات امتیاز آور خواهد بود.

فصل سوم: طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی برای دانش آموزان با معلولیت جسمی حرکتی

- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در داخل کشور
- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در خارج از کشور

فعالیتهای یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان باید ضمن بررسی اهداف یکی از کتب درسی دانش آموزان با معلولیت جسمی حرکتی یک وسیله جزیی به صورت فردی و یک وسیله کلی به صورت گروهی ساخته و به کلاس ارائه نماید. خلاقیت دانشجو معلم در بهره برداری از وسایل ساده و بازیافتی جهت ساخت تجهیزات امتیاز آور خواهد بود.

فصل چهارم : طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی برای دانش آموزان با آسیب بینایی

- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در داخل کشور
- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در خارج از کشور

فعالیتهای یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان باید ضمن بررسی اهداف یکی از کتب درسی دانش آموزان با آسیب بینایی یک وسیله جزیی به صورت فردی و یک وسیله کلی به صورت گروهی ساخته و به کلاس ارائه نماید. خلاقیت دانشجو معلم در بهره برداری از وسایل ساده و بازیافتی جهت ساخت تجهیزات امتیاز آور خواهد بود.

فصل پنجم : طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی برای دانش آموزان با آسیب شنوایی

- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در داخل کشور
- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در خارج از کشور

فعالیتهای یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان باید ضمن بررسی اهداف یکی از کتب درسی دانش آموزان با آسیب شنوایی یک وسیله جزیی به صورت فردی و یک وسیله کلی به صورت گروهی ساخته و به کلاس ارائه نماید. خلاقیت دانشجو معلم در بهره برداری از وسایل ساده و بازیافتی جهت ساخت تجهیزات امتیاز آور خواهد بود.

فصل ششم : طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی برای سایر دانش آموزان با نیازهای ویژه

- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در داخل کشور
- آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی متناسب با اهداف درسی در خارج از کشور

فعالیتهای یادگیری:

- هر یک از دانشجومعلمان باید ضمن بررسی اهداف یکی از کتب درسی برای سایر دانش آموزان با نیاز ویژه یک وسیله جزیی یا یک وسیله کلی به صورت گروهی ساخته و به کلاس ارائه نمایند. خلاقیت دانشجو معلم در بهره برداری از وسایل ساده و بازیافتی جهت ساخت تجهیزات امتیاز آور خواهد بود.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای تدریس در این درس شامل موارد زیر می شود:

- بارش فکری
- اکتشافی فردی و گروهی
- روش حل مسئله
- پروژه عملی

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- کتابهای راهنمای معلم تمامی دروس دانش آموزان با نیازهای ویژه از انتشارات سازمان آموزش وپرورش استثنایی کشور
- کتابچه ها و بروشورهای شرکت سرگرمیهای آموزشی و درسی مدارس ایران
- پایگاههای اطلاع رسانی مرتبط با وسایل کمک آموزشی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۱۲ نمره)

حضور فعال و ارزشیابی کمی و کیفی از فعالیتهای یادگیری دانشجومعلمان در طول نیمسال

ارزشیابی پایانی: (۸ نمره)

براساس ارائه و ساخت و ارائهٔ یک وسیله کلی

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه ای در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

آشنایی و کسب مهارتهای حرفه ای در زمینه تحقیقات آموزشی از اهداف تربیت معلم به شمار می‌آید. دانشجومعلمان با کسب مهارتهای پژوهشی نگاهی تاملی به فعالیت آموزشی خود پیدا خواهند کرد و با روشهای برون رفت از چالشهایی که در تدریس به دانش آموزان با نیازهای ویژه دارند آشنا می شود. دانشجومعلم در درس روش تحقیق و آمار با روشهای کمّی و کیفی پژوهش آشنا شده است ولی در این درس به طور عملی درگیر پژوهش خواهد شد. در این درس روشهای پژوهش کیفی مورد نیاز معلم یعنی پژوهش روایی، اقدام پژوهی و درس پژوهی ارائه می شود.

مشخصات درس **نوع درس:** عملی و نظری **تعداد واحد:** ۲(۱ن+۱ع) **تعداد ساعت:** ۴۸ ساعت **شایستگی کلیدی:** *PCK* **پیشنیاز:** روش تحقیق و آمار **استاد متخصص تدریس:** متخصص روانسنجی یا روانشناسی مسلط بر روشهای تحقیق کیفی (پژوهش روایی، اقدام پژوهی و درس پژوهی) آشنا با آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	**نام درس به فارسی:** پژوهش و توسعه حرفه ای در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه **نام درس به انگلیسی:** *Professional research and development in the education of students with special needs* **پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش روایی، اقدام پژوهی و درس پژوهی، تجربیات شخصی خود و دیگری را از موقعیتهای آموزشی در آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه مورد واکاوی و تأمل قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیتهای حرفه‌ای استفاده کنند ۲- در مواجهه با مساله آموزش و یادگیری بهترین روش را جهت یافتن حل آن به صورت عملی انتخاب نموده و مهارت به کارگیری هر یک از روشهای روایی پژوهی، اقدام پژوهی و درس پژوهی را به صورت عملیاتی در دوره کارورزی کسب نماید. ۳- با کسب مهارت در نگارش گزارشهای تحلیلی کیفی، حداقل یک گزارش کتبی در مورد هر یک از مهارتهای پژوهش معلمی به کلاس ارائه دهد.

۲. فرصتهای یادگیری محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- ✓ پژوهش کیفی، تاریخچه و مبانی نظری، تمایز پژوهشهای کمّی و کیفی، انواع پژوهش کیفی قابل استفاده در برنامه آموزشی
- ✓ پژوهش روایی و انواع آن، روایت نویسی وسیله‌ای برای پژوهش در عمل
- ✓ اقدام پژوهی، تاریخچه و مبانی نظری، چگونگی کشف مساله پژوهشی در اقدام پژوهی، عمل پژوهی و ادراک هنرمندانه معلم، عمل پژوهی و رشد حرفه ای معلم

- ✓ درس پژوهی، تاریخچه و مبانی نظری، ضرورت مشارکت در مواجهه با مشکلات یادگیری، فرایند درس پژوهی، شرایط و فرهنگ و حمایتهای مورد نیاز درس پژوهی
- ✓ چگونگی انتخاب هر یک از روشهای پژوهش کیفی در مواجهه با مشکل آموزشی و یادگیری

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید مبانی نظری روشهای پژوهشی کیفی معلمی را بداند و در کلاس ارائه کند.

فصل دوم: روشهای اجرایی پژوهشهای کیفی

- ✓ گزارش نویسی در پژوهش روایی

انواع کدگذاری، کدگذاری اولیه، مرور کدهای اولیه، کدگذاری محوری، مرور کدها و طبقه بندی داده ها، مضامین و مفاهیم، عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

- ✓ اقدام پژوهی و یافتن مساله مورد نظر

چگونگی تشخیص مسئله، چگونگی تدوین طرح اقدام پژوهی، روش اجرای مراحل اقدام پژوهی، چگونگی گردآوری داده ها و شواهد مهم در اقدام پژوهی، بازاندیشی داده ها و شواهد و اصلاح فرایند اقدام پژوهی

- ✓ چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی

تشکیل گروه درس پژوهی، تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه، برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه، انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه، تعریف مساله و انتخاب موضوع، روشهای نیازسنجی، پیش‌بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید یکی از سه روش روایت پژوهی، اقدام پژوهی و درس پژوهی را به عنوان فعالیت عملی انتخاب نموده و در هر جلسه گزارشی از روند اجرایی کار به مدرس و کلاس ارائه دهد.

فصل سوم: تجزیه وتحلیل نتایج:

- ✓ فرآیند تحلیل داده ها

آماده کردن داده ها برای تحلیل، روشهای آماری در تحلیل داده ها، نتایج و ارتباط آنها با تحقیقات پیشین، بازنمایی داده ها و تفسیر معنای کلان

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید نتایج تحقیق خود را به صورت توصیفی و تحلیلی طی گزارشی به کلاس ارائه دهد و نتایج گزارش دیگر دانشجومعلمان را در جلسه گروهی مورد بحث و نقد قرار دهد.

فصل چهارم تدوین گزارش نهایی:

گزارش روایت پژوهی

گزارش اقدام پژوهی

گزارش درس پژوهی

فعالیتهای یادگیری:

دانشجومعلم باید گزارش نهایی خود را در قالب کاربرگهای مناسب تهیه کند و در کلاس ارائه دهد. پس از گزارش، نتایج تحقیق باید مورد نقد و بررسی سایر دانشجومعلمان قرار گیرد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

مطالعهٔ منابع، جستجو و سؤال کردن، پژوهیدن در مسائل آموزشی و یادگیری، واکاوی مشکلات معلمان در کلاس، به اشتراک گذاشتن تجربیات مشاهده شده در کاروززی و تطبیق آن با مشاهدات پژوهشی سایر دانشجومعلمان، استفاده از راهبردهای مشارکتی پژوهش، همچنین انجام فعالیتهای کلاسی دانشجومعلمان، همگی از راهبردهای مدرس هستند. روشن است که تمامی این راهبردها باید و باید در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه عملیاتی شوند.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- نوریان، محمد (۱۳۹۷). راهنمای عملی پژوهش روایی. انتشارات شورا

۲- جرالد ج. پاین (۱۳۹۸). اقدام پژوهی معلم: بنا نهادن مردم سالاری دانشی. ترجمه منیره رضایی. دانشگاه فرهنگیان و پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش..

۳-ساکی، رضا (۱۳۹۲). درس پژوهی: مبانی، اصول و روش اجرا.انتشارات جهاد دانشگاهی.

منابع فرعی:

۱- استیپانک و همکاران ترجمه رضا ساکی و داریوش مدنی (۱۳۸۹). درس پژوهی: راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان. انتشارات حکمت علوی.

۴- عطاران، محمد (۱۳۹۷). پژوهش روایی: اصول و مراحل. دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: (۱۰ نمره)

مشارکت فعال و حضور منظم دانشجومعلمان در کلاس و در مدرسه هدف پژوهش

فعالیتهای عملی دانشجومعلمان و ارائه گزارش پیشرفت کار در هر جلسه

ارزشیابی پایانی: (۱۰ نمره)

آزمون کتبی پایانی مشتمل بر همه مطالب تدریس شده

سرفصل درس «کارورزی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به ظرفیت غایی کنش عملی در کلاس درس را فراهم می کند. این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه اقدام پژوهی، درس پژوهی و پژوهش روایتی به عنوان روش های مورد تاکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مطالعه مسئله های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری تدارک دیده شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حلهای قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجو به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجو فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه‌ای را کسب می نماید.

در کارورزی یک دانشجو با کسب مهارت در به کارگیری روش ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت های خود را در قالب روایت ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می نماید. این یافته ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس می تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء/ دانش آموزان(با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود. روایت های دانشجو از موقعیت های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می گردد.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی: کارورزی ۱** **نام درس به انگلیسی:*Internship1***
نوع درس: کارورزی **تعداد واحد:** ۲ **تعداد ساعت:** ۱۲۸ ساعت **شایستگی کلیدی:** **دروس پیش‌نیاز:** پژوهش و توسعه حرفه‌ای **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص رشته ای	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** با مشاهده تأملی مسئله‌های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید. مشاهدات تأملی و یافته‌های تجربی حاصل از واکاوی روایت ها را ثبت و گزارش نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول:

ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجو، معرفی برنامه کارورزی یک با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت نویسی (ماهیت روایت ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم های ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد، توزیع دانشجویان در مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجویان در مدارس باید قبل از شروع ترم و با تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تعامل از نزدیک میان استاد و دانشجو از طریق مطالعه گزارش ها و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت های واقعی از استلزامات اجرایی برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجو و گفتگو در خصوص بازخورد های ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجویان در نقد و بررسی گزارش ها/ روایت های همکلاسی ها/ همقطاران فرصت یادگیری انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می کند.

هفته دوم:

کارگاه مطالعه موقعیت

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس/ موقعیتی در سطح کلاس درس/ مدرسه بر اساس گام های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (از آنجایی که آموزش این بخش نیازمند آن است که دانشجو گزارشی از مطالعه موقعیت بر اساس محور های چهارگانه تهیه کرده باشد، لذا آموزش این بخش در جلسه ششم ارائه می شود).

هفته سوم:

مشاهده آزاد

حضور دانشجویان در مدارس (جلسه آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری: تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه. از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می تواند شامل رخ داد ها در مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجه شدن با دانش آموزان؛ گفتگو ها با کارکنان مدرسه، معلمان و.... باشد.

هفته چهارم:

مطالعه موقعیت

گزارش های (روایت) تهیه شده از مشاهده آزاد از جهت رعایت روش ها و فنون توصیف و تشریح موقعیت و به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. تشکیل گروه های حرفه‌ای متشکل از سه تا چهار دانشجو و ارائه بازخورد توسط همقطاران/ گروه همسالان امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه‌ای تقویت می کند. محور هایی که گزارش ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر و اسکمپر.

د: تعیین نقطه کانونی (بازبینی شواهد جمع آوری شده برای دستیابی به درک عمیق تر و همه جانبه تر نسبت به موقعیت/ طرح مسئله).

هفته پنجم:

مطالعه موقعیت

حضور در مدرسه و تکمیل اطلاعات مورد نیاز/ شواهد بیشتر برای بیان مسئله. در این جلسه دانشجو با توجه به بازخورد های ارائه شده از سوی همسالان/ همقطاران یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت(مدرسه) پرداخته و با جمع آوری اطلاعات/ شواهد بیشتر گزارش خود را برای یادگیری روش تبیین مسئله تکمیل می نماید.

هفته ششم:

مطالعه موقعیت

گفتگو در این جلسه پیرامون روش ها و فنون مشاهده تأملی ادامه می یابد و دانشجو با استفاده از شواهد جمع‌آوری شده از موقعیت مورد مطالعه به تبیین مسئله مبادرت می نماید. مرور محورها در جلسه دوم و آموزش نکات مربوط به تبیین مسئله.

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده) (مرور)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط) (مرور)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر...(مرور)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (آموزش).

شرح تنظیم پوشه کار... توسط چه کسی تنظیم می شود: نسخه ای از مجموعه فعالیت های انجام شده در مطالعه موقعیت به همراه بازخوردهای ارائه شده در محورهای مختلف تبیین مسئله در پرونده توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط گردد.... منظور همان پوشه کار است؟ پرونده توسعه حرفه ای با چه فرمتی باید تشکیل شود؟ آیا به دنبال پرونده الکترونیکی یا همان ای- پورتفولیو بوده ایم ؟ باید به سمتی برویم که دانشجو خود متکفل این امر شود.

هفته هفتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضا ها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس ها، کلاس ها، راهرو ها....) نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات (کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و......) شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش های بکارگرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان،کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین. آن در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته نهم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی/ تعاملات در سطح مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان (درک حالات روانی دانش آموزان، برنامه ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و....)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس/ مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخورد های ارائه شده توسط استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم:

مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبرد های آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و...) شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخود ها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخورد های ارائه شده اسناد در پوشه کار ضبط گردد.

هفته چهاردهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و با تبیین نقش روایت نویسی و واکاوی آن در آموزش حرفه ای مراحل تحلیل ساختاری روایت ها (بند الف و ب) بر روی گزارش های تهیه شده از سطح کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تعریف و کاربرد پژوهش روایتی در کارورزی

تحلیل ساختاری روایت ها

۱) کدگذاری باز

۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

تکلیف یادگیری: مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه پژوهش روایتی... قرار نشد از این تعبیر استفاده نکنیم؟ در یکی از محورهای فوق و جمع بندی یافته ها برای ارائه به کلاس.

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش های تهیه شده از مدرسه/ کلاس درس و کدگذاری آن ها برای یافتن مضامین

هفته پانزدهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و مراحل تحلیل ساختاری بر روی روایت های تهیه شده (بند ج و د) از کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تحلیل ساختاری روایت ها

۳) ارتباط مضامین با یکدیگر

۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش تهیه شده از سطح کلاس درس و مدرسه به منظور یافتن ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله

هفته شانزدهم:

سمینار (بررسی گزارش ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه/ پردیس)

در این نشست دانشجویان یافته های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله های تبیین شده به همراه راه حل های مبتنی بر یافته های علمی ارائه نموده و یافته ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.

تکلیف عملکردی: دانشجویان گزارش یافته های خود را در طول ترم را زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید یافته های خود را از مسئله های مطالعه شده و تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید.

پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه ای ضبط می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس- مهر.

-نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید یافته های خود از مطالعه موقعیت های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به گزارش های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می گیرد. میزان مشارکت در بحث ها، ارائه یافته های جدید، پاسخ به بازخورد های داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

کلیه گزارش ها به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد.

ارزشیابی توسط عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- **شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه:** ۲۰ امتیاز
- **گزارش های عملکردی مرحله ای:** ۴۰ امتیاز
- **تدوین و ارائه گزارش پایانی:** ۴۰ امتیاز
- **حد نصاب قبولی در درس «کارورزی۱» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱٤ می‌باشد.**

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
٤. اعتبار داشتن گزاره ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
٦. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره ها
۷. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه حل ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان‌یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود[1] و خلاقیت در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به‌فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانشجومعلم فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی/ منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آن‌چه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی ۲، به دنبال آن است تا دانشجومعلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی[2]، رویه‌ای[3]، موقعیتی[4]، فراشناختی[5]) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند.

در این برنامه از طریق طراحی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم، بررسی نتایج و بازاندیشی در خصوص دیدگاه‌های مختلف و دریافت‌های خود را به دست آورند. در برنامه کارورزی ۲، دانشجو با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل[6]، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک/گروه‌های بزرگ) و نهایتاً اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک صحیحی نسبت به آن‌چه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانشجو کمک خواهد کرد.

---

[1]- Intuition
[2]- Declarative knowledge
[3]- Procedural knowledge
[4]- Conditional knowledge
[5]- Metacognitive Knowledge
[6]-Authentic task

مشخصات درس	نام درس به فارسی: کارورزی ۲ نام درس به انگلیسی: *Internship2*
نوع درس: کارورزی۲ تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی-تربیتی دروس پیش‌نیاز: کارورزی۱ استاد متخصص برای تدریس: متخصص رشته ای	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس‌درس یا مدرسه) مشکلات/ نیازهای فردی، گروه‌های کوچک/ بزرگ را شناسایی/ بازشناسی کند و فعالیت‌هایی را برای رفع مشکلات/ نیازهای یادگیری طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی نماید. ۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را روایت نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم:

در طول این جلسات دانشجو در مدرسه حضور خواهد داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آن‌جایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجو در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری که در سطح کلاس درس مشارکت می‌کند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهد یافت لذا، ضروری است دانشجویان بر اساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/ نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله / پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/ نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجو قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/ بهبود آن باشد(فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجویان از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است).

درصورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر

اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

۱. تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.

۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی برای اجرا توسط دانشجو

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس‌درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

محور طراحی فعالیت‌های الزامی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما

ساختار طراحی فعالیت ها:

- هدف/ پیامد
- مراحل/گام‌های اجرای فعالیت
- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند اجرا
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تهیه گزارش از اجرا

....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجویان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی

سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل‌نظر به صورت ماهیانه و الزامی(با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یاگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس‌درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس‌درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک/ جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس- مهر.

-نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی دو بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجویان. در این سمینارها دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

ـ شرکت فعال در جلسات کلاسی(معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز

ـ نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز

ـ نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجو براساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز

ـ تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز

ـ حد نصاب قبولی در درس «کارورزی۲» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱٤ می‌باشد.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ۳/ص۴/ T7)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
٤. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
٦. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۳»

۱.معرفی درس و منطق آن

در کارورزی۳، دانشجو معلم مستقیماً مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵/ ۹۰ دقیقه) را بر عهده می گیرد و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی[۱] تدوین می‌نماید. چنین طرحی باید دربرگیرنده‌ی فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجو با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافت‌ها، طرح پرسش‌ها/ فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر/رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی/ شبیه‌سازی شده به کارگرفته می‌شود و نتایج/ آموخته‌ها- با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش/ فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند- برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود. در این فرآیند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق/ پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجو از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند، درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توانمندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزش، به دست می‌آورد. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجو را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی/ علمی و... را در قالب کنش‌پژوهی محدود فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن مطرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجو را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجو معلم به سازی عمل، به‌سازی درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

[۱]- برنامه درسی/ کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می توان از کتاب درسی استفاده نمود).

مشخصات درس	نام درس به فارسی: کارورزی ۳ نام درس به انگلیسی: *Internship3*
نوع درس: کارورزی۳ تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی-تربیتی دروس پیش‌نیاز: کارورزی۲ استاد متخصص برای تدریس: متخصص رشته ای	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** با تحلیل محتوای برنامه‌درسی/ کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد. نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب کنش‌پژوهی فردی گزارش کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و فرآیند کنش‌پژوهی فردی، نحوه تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرایند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش پژوهی، ساختار گزارش کنش پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم:

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی(کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی- برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه توسعه‌حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح کنش‌پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجو در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. (فرم پیشنهادی[1] گفتگو میان استاد/ معلم راهنما قبل و پس از اجرای طرح یادگیری ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱و ۲ برنامه‌ریزی لازم را به منظور کمک به دانشجو

---

[1] -فرم‌ها می‌تواند با توجه به شرایط و اقتضائات مورد بازنگری قرار گیرد.

برای تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. فرآیند رفت و برگشت برای حل مسئله ممکن است نیازمند طراحی‌های متعدد باشد.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس‌درس متمایز است و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی/ فضای یادگیری متفاوتی می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجو الزامی است. تأمین منابع/ امکانات و همکاری با دانشجو برای تهیه آن به‌شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی

۲) تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارت حرفه‌ای که در فرایند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)

۳) شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیتی(آموزشی/ تربیتی)

۴) تعیین فرضیه‌ها/ سئوالات/ اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد

۵) طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما/ معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)

۶) اجرای طرح یادگیری[1] و جمع آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا[2]

۷) تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)

۸) جمع‌آوری اطلاعات از فرایند اجرا (شامل دست نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و....)

۹) تحلیل و تفسیر یافته‌ها

۱۰) کد گذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس فرضیه؟ سئوال یا... طرح شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد

۱) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی/جمعی در بافت/ زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری

---

[1]- در صفحه ی بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

[2] - دانشجو باید ۶ حد اقل طرح یادگیری را بر اساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به فرضیه‌ها/ سؤالات یا.... در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس/ مدرسه
- ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یاددهی یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی/ کتاب‌درسی
- پیامد یادگیری
- مراحل/گام‌های طرح یادگیری

- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسایل/ چالش هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)

- تجربه‌کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/ آزمایش/ بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط/ راه‌حل‌ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده‌های نو بیاندیشد/ از طریق پژوهش به پرسش‌های خود پاسخ دهد)

- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/ بکارگیری آن برای به دست‌آوردن یک تصور حرفه‌ای در ارتباط با مسئله/ حل مسئله یا پژوهش انجام شده)

- به اشتراک‌گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش‌آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن‌ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته‌ها و عرضه ان در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم‌افزایی کند)

- انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید (فرصت‌های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته‌ها به موقعیت جدید فراهم شود)

- مواد/ منابع آموزشی موردنیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند یادگیری
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- بررسی پیش‌بینی‌ها (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت‌های ممکن موقعیت یادگیری (فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره‌گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.

- تعیین موانع و محدودیت‌ها و چگونگی مدیریت آن در فرایند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرآیند اجرا (تطبیق با شرایط / نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرایند عمل حرفه‌ای و تجربیات کسب شده
- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت‌های خود برای بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش
- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی/ گروهی/ جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری/ فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و....) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجو به دنبال دست‌یابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجو باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجو کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سطه سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب کنش‌پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما

سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی(با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/ دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس - مهر.

-نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

٥. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از نتایج کنش پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری
- انعطاف در فرایند اجرا
- به کارگیری مهارت‌های یادگیری
- فراخواندن سطوح بالای تفکر
- تنوع محصول یادگیری/ تولیدات دانش‌آموزان

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد[1].

امتیاز درس «کارورزی» بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

ـ شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

ـ گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز

ـ گزارش کنش‌پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز

ـ دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

ـ حد نصاب قبولی در درس «کارورزی۳» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱٤ می‌باشد.

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
٤. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبائی ظاهری
٦. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

[1] ـ در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

سرفصل درس «کارورزی ٤»

۱. معرفی درس و منطق آن

در ترم چهارم کارورزی انتظار می‌رود دانشجو با تجربیات کسب شده، بتواند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی[1](مجری فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیاز ها/حل مسایل یادگیری دانش آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی های پیش بینی شده در برنامه درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت های تربیتی/ آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه درسی این فرآیند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس[2] تدوین می شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل[3] و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه بکارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجو را به آن‌سوی آنچه می‌بینند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرایند با تحلیل برنامه درسی (تحلیل کتاب درسی[4]) آغاز شده و با تعیین شایستگی های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت ها و ظرفیت های وجودی[5] ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی های مورد انتظار برنامه درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب "ایده کلیدی[6] / مفاهیم و مهارت های اساسی"[7] مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرایند یاددهی- یادگیری از محدوده‌ی توجه به حافظه و به عبارتی "آموزش برای به خاطر سپردن" کاملاً خارج شده و همواره آموزش بر دستیابی به شایستگی ها متمرکز میماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزمره ای که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرز های دانش و تلفیق موضوعات در برنامه درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در

---

[1] - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین- نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲ « برای خلق فرصت های تربیتی و آموزش/ معلم / مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد».

[2] - *backward design*

[3] -*Genuine understanding*

[4] - درصورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرارنداشته باشد.

[5] - برنامه درسی ملی نقش دانش آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی- یادگیری و تربیت پذیری و توسعهٔ شایستگی های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم « با شناخت و بسط ظرفیت های وجودی دانش آموزان و خلق فرصت های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

[6] - *Key idea*

[7] - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند «و محتوا دربرگیرنده مفاهیم و مهارت های اساسی و ایده های کلیدی مبتنی بر شایستگی های مورد انتظار از دانش آموزان است».

طراحی فرصت های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادها در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکرد ها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

مشخصات درس	**نام درس به فارسی: کارورزی ٤** **نام درس به انگلیسی: *Internship4***
نوع درس: کارورزی۴ **تعداد واحد: ۲** **تعداد ساعت:** ۱۲۸ ساعت **شایستگی کلیدی:** موضوعی-تربیتی **دروس پیش‌نیاز:** کارورزی۳ **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص رشته ای	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** با تحلیل محتوای برنامه درسی/ کتاب درسی واحد یادگیری برای کسب شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه طراحی، اجرا و تأثیر آن را در بهبود عملکرد دانش آموزان مورد ارزیابی قرار دهد. با ثبت و واکاوی تجربیات در فرایند درس پژوهی، یافته های حاصل از عملکرد حرفه‌ای خود در سطح مدرسه را گزارش نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

در این ترم دانشجویان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق تری نسبت به توانایی های خود، نحوه برخورد با موقعیت های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش ها و... بدست آورده اند و می توانند تصمیمات خود را در فرایند طراحی، تولید و اجرای واحد های یادگیری با مشارکت سایر معلمان/ همقطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرآیند درس پژوهی، فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس پژوهی، نحوه تعامل با معلمان/ همقطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس پژوهی، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس ملاک ها و سطوح موفقیت بر اساس پیامد های یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می شود در این نشست نسبت به نحوه گروه بندی دانشجویان به عنوان تیم درس پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحد های یادگیری اقدام شود.

می توان دانشجویان را در گروه های دو تا ۴ نفر(حد اکثر) برای تشکیل تیم درس پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجویان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:

۱. مطالعه برنامه درسی (کتاب درسی) استخراج مفاهیم و مهارت های اساسی و سازمان دادن آن ذیل ایده کلیدی، تولید واحد یاگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجویان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می شود.

۲. اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضاء تیم به طور همزمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلمان/ همقطاران)

۳. جمع آوری اطلاعات از فرآیند تدریس توسط کلیه اعضاء برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرآیند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان با استفاده از روش های رسمی/ غیر رسمی. این جلسات به طور مستمر در طول اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخورد های ارائه شده از سوی همکاران/ هم قطاران برای بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم گیری می شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضاء و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می گیرد(بند ۴ و ۵، ۶).

۴. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع اوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجویان)

۵. تعیین نقاط کور/ محدودیت ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش آموزان به سطح بالاتر یادگیری

۶. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته ها و تأثیر گفتگو ها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه‌ای و صورت بندی مجدد هویت حرفه‌ای توسط هر یک از اعضاء (میزان تأثیر گذاری بر عملکرد گروه، یادگیری های حرفه‌ای و...)

- تشکیل نظام مند این نشست ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش آموزان و تصمیم گیری در خصوص روش هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش آموزان می شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و...، چگونه تفکر آن ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرارگرفته است، ایده هایی که آن ها از این بحث ها به کلاس های درس خود خواهند برد.

- روایت نویسی از مجموعه ایده پردازی ها برای طراحی،تولید، و اجرا، یادداشت های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست ها گروهی، فرایند اجرا.....

- هماهنگی با معلم راهنما و مدیر مدرسه به منظور تشکیل جلسات درس پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. درصورتی که امکان شکل گیری تیم درس پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

جلسه دوم تا شانزدهم:

در این ترم دانشجو مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حد اقل یک فصل/بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش دهنده محتوای برنامه درسی(مفاهیم و مهارت های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلمان دوره/ پایه تهیه و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می شود. نظرات معلمان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلمان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس پژوهیُ مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجو پاسخ به این پرسش‌ها مسیری که دانشجو قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلمان کمک می کند: ایده‌های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن است که شایستگی‌های مورد انتظار تحقق یافته و دانش آموزان به راستی مطالب را فرا گرفته اند و می توانند آموخته‌های خود را به نحوی معنادار و موثر در موقعیت‌های جدید به کار گیرند؟ ملاک ها و سطوح ارزیابی شایستگی ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت‌های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمندی در زمینه ای خاص تبدیل شوند؟

استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی- برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرحِ واحد یادگیری و فرآیند درس پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نهایی نظارت داشته باشد و بازخورد های ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و تعیین ایده کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح درس پژوهی پیش بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجو در مدرسه برای تعامل با معلمان/ کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجو در مدرسه و رفع محدودیت ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینار ها بر حسب مورد می تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

توصیه: با توجه به این که سئوال/ مسئله ها/ نیاز های شناسایی شده برای شروع فرآیند درس پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سئوال/ مسئله ها/ نیاز ها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱، ۲و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجو برای تهیه طرح درس پژوهی و اجرای موفقیت آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. تعداد واحد های یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس پژوهی است اما حد اقل یک واحد یادگیری (یک فصل/ بخش در کتاب درسی) است.

همکاری پردیس ها و واحد های تابعه با دانشجو و مدرسه برای تأمین منابع/ امکانات به‌شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱) تکالیف عملکردی:

تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی

- تعیین هدف (تعریف روشن سئوال/ مسئله/ نیاز) با مشارکت معلمان
- طراحی واحد یادگیری
- ارزیابی میزان اثر بخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله/ نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان
- اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا
- تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان
- بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگو های حرفه‌ای در فرآیند طراحی، تولید و اجرا

ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجو

۲) تکالیف عملکردی

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری
- تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی/ مفاهیم و مهارت های اساسی.....
- تدوین شایستگی
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس/ مدرسه
- ارزیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاک ها و سطوح عملکرد.

ساختار طراحی واحد یادگیری:

۱) منطق واحد یادگیری

۲) شایستگی های مورد انتظار

۳) ایده کلیدی که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می شود

۴) مفاهیم و مهارت های اساسی (قوانین/ اصول/ خرده مفاهیم/ خرده مهارت‌ها/ و....)

۵) طرح پرسش های اساسی

۶) ملاک های سنجش و سطوح عملکرد دانش آموزان (تکالیف عملکردی)

۷) تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیار های ارزیابی تولیدات یادگیرندگان

۸) فرصت های یادگیری (سازماندهی فعالیت های یادگیری- براساس مراحل یادگیری در کارورزی۳)

۹) تعیین اطلاعات و مهارت های مستقیم(پایه) و مورد نیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی

۱۰) تعیین محدوده ی تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته ها به موقعیت واقعی

۱۱) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن

۱۲) روش تفسیر، سطح دستیابی یادگیرندگان به شایستگی ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش آموزان (تکالیف یادگیری، جبرانی، تکمیلی، توسعه ای)

۱۳) انواع راهکار های سنجش

۱۴) راهکار هایی برای بررسی بدفهمی های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- تعیین هدف
- بررسی پیش بینی ها
- روشن نمودن موانع و محدودیت ها و راه حل ها
- طراحی و تولید واحد یادگیری
- تأملات و تعدیل ها در فرآیند اجرا
- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت های تأملی و تجربیات حاصل از نشست ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان/ همقطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینار ها در دو شکل اجرا می شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته ها و دستیابی به درک عمیق تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت های دانشجویان در قالب درس پژوهی دنبال می شود برگزاری سمینار ها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه های پیش بینی شده به دانشجویان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می کند.

انواع سمینار ها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما

سمینار های گروهی برای انتقال یافته ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی(با برنامه ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

٤. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس- مهر.

-نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می گیرد، که در آن دانشجویان باید یافته های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران را به منظور تعیین میزان اثر بخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/ اساتید گروه کارورزی تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به نشست های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان/ همقطاران و نیز سمینار های درس پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجویان باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته های خود از نتایج درس پژوهی و نتایج مشارکت معلمان/ همقطاران درنتایج کسب شده را گزارش نماید. این جلسه می تواند با حضور معلمان راهنما/ کادر مدرسه تشکیل می‌شود.

ارزیابی پوشه کار:

کلیه روایت های نوشته شده در مراحل مختلف درس پژوهی به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از

پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد. پوشه کار می تواند شامل ضبط جلسات دانشجو با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه‌ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

ـ شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

ـ گزارش های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز

ـ طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری: ۲۰ امتیاز

ـ گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز

ـ دفاع در جلسه پایانی: ۲۰ امتیاز

ـ حد نصاب قبولی در درس «کارورزی٤» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ١٤ می‌باشد.

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

- تنظیم فهرست و فصل‌بندی
- ارائه مقدمه، هدف/پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی
- روش جمع آوری و اعتبار اطلاعات
- روش تحلیل، تفسیر اطلاعات
- ارائه یافته ها بر اساس پرسش های پژوهش روایی
- ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها
- ظرافت و زیبائی ظاهری
- نگارش ادبی و فنی
- رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش های کیفی

سرفصل درس «پروژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

انجام پروژه در برنامه تربیت معلم به منظور درونی نمودن دانش کسب شده توسط یادگیرنده برای شناسایی، صورت بندی و حل مسائل مرتبط در حوزه آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه است. دانش و یافته های حاصل از این پژوهش برای ورود به عرصه خدمت حرفه‌ای ره‌آوردی قابل اتکا است که به پشتوانه آن برنامه ریزی برای آموزش در حیطهٔ دانش آموزان با نیازهای ویژه را امکان پذیر می سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: **پروژه** نام درس به انگلیسی: **Progect**
نوع درس: پروژه **تعداد واحد:** ۲ واحد **تعداد ساعت:** بر اساس تشخیص استاد راهنما **شایستگی کلیدی:** PCK **پیش‌نیاز:** پژوهش و توسعه حرفه‌ای **استاد متخصص برای تدریس:** متخصص روانشناسی کودکان استثنایی	**پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:** ۱- یک پروژه در حوزه آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه انتخاب و پروپوزال آنرا بنویسد. ۲- پس از تایید پروپوزال با راهنمایی استاد راهنما مراحل تحقیق را طراحی و انجام دهد. ۳- گزارش تحقیق خود را تنظیم و ارائه کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: طراحی پروژه

- انتخاب موضوع مرتبط با آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه
- بیان مساله
- اهداف پژوهش
- اهمیت و ضرورت پژوهش
- فرضیه و سوال های پژوهشی
- متغیرها و تعاریف نظری و عملیاتی
- تنظیم پروپوزال

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید در رابطه با یکی از موضوعات آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه پروپوزال نوشته و تحویل استاد نماید.

فصل دوم: اجرای پروژه

- تحقیق در مورد ادبیات پژوهش
- تعیین جامعه ونمونه آماری
- انتخاب روش پژوهش
- تعیین ابزارهای گرداوری داده ها
- روایی و اعتبار ابزار پژوهش
- گرداوری داده ها
- تجزیه وتحلیل داده ها
- بحث و نتیجه گیری
- محدودیت های پژوهش

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید مراحل اجرایی پروپوزال را برنامه ریزی و در زمان مقرر به انجام رساند.

فصل سوم: تدوین گزارش تحقیق

- بخش اول- مقدمه وبیان مساله
- بخش دوم – روش اجرای تحقیق
- بخش سوم – بحث ونتایج
- بخش چهارم – خلاصه ونتیجه گیری

فعالیتهای یادگیری

دانشجومعلم باید گزارش تحقیق فعالیت های انجام شده را تدوین کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ماهیت درس پروژه متکی بر مجموعه تجربیات کسب شده در طول دوره آموزشی در زمینه حل مشکلات آموزشی است دانشجومعلم در این درس باید با تنظیم طرح پژوهشی، شناسایی منابع اطلاعاتی، جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل و تفسیر اطلاعات نسبت به ارائه گزارش تحقیق خود اقدام کند.

٤. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

دانشجومعلم در این درس زیر نظر استاد راهنما، طرح پروژه خود را طراحی و تنظیم می‌نماید. تمامی مراحل انجام پروژه باید با تعامل و اطلاع استاد راهنما انجام پذیرد و به پروژۀ تکمیل شده نمره۲۰ تعلق میگیرد. **حد نصاب قبولی در درس «پروژه» نمره ١٤ می‌باشد.**

فصل چهارم: توزیع کلان دروس در هشت نیمسال تحصیلی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه (پیشنهادی)

نوع درس	نیمسال تحصیلی															
	اول	واحد	دوم	واحد	سوم	واحد	چهارم	واحد	پنجم	واحد	ششم	واحد	هفتم	واحد	هشتم	واحد
معارف اسلامی (۱۶واحد)	از دروس گرایش اخلاق اسلامی	۲ن	از دروس گرایش مبانی نظری اسلام	۲ن	از دروس گرایش مبانی نظری اسلام	۲ن	دانش خانواده و جمعیت	۲ن	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲ن	از دروس گرایش تاریخ و تمدن اسلامی	۲ن	از دروس گرایش آشنایی با منابع اسلامی	۲ن	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	۲ن
عمومی (۱۰ واحد)	تربیت بدنی	۰.۵ن+ ۰.۵ع	ورزش ۱	۱ع	زبان فارسی	۳ن	زبان انگلیسی	۳ن	سلامت،بهداشت و صیانت از محیط زیست	۲ن						
تربیت اسلامی (۱۳واحد)			فلسفه تربیتی اسلام	۳ن	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا	۲ن	تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام	۲ن	اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام	۲ن			چالشهای تربیت اسلامی در دنیای معاصر	۲ن	آشنایی با ارزش-های تربیتی دفاع مقدس	۲ن
تربیتی (۱۴واحد)	روانشناسی تربیتی	۲ن	نظریه‌های یادگیری و آموزش	۲ن	اصول و روش‌های تدریس	۱ن+۱ع	اصول برنامه‌ریزی درسی	۲ن							جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲ن
	کاربست فناوری در یادگیری	۲ع			مدیریت آموزشگاهی	۲ن										
تخصصی تربیتی (۴۰ واحد)			کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش دانش-آموزان با نیازهای ویژه	۲ع	آشنایی با آزمون های روانی و تشخیصی در آموزش و پرورش دانش-آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع	پژوهش و توسعه حرفه-ای در آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع	کارورزی ۱	۲	کارورزی ۲	۲	کارورزی ۳	۲	کارورزی ۴	۲
							راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال کم توجهی/بیش فعالی (ADHD)	۱ن+ ۱ع	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش‌آموزان با آسیب ذهنی(۱)	۲ن	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش-آموزان با آسیب ذهنی(۲)	۱ن+ ۱ع	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش-آموزان با آسیب بینایی(۱)	۲ن	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش-آموزان با آسیب بینایی(۲)	۱ن+ ۱ع

شورای برنامه ریزی درسی

نوع درس	اول	واحد	دوم	واحد	سوم	واحد	چهارم	واحد	پنجم	واحد	ششم	واحد	هفتم	واحد	هشتم	واحد
									راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش‌آموزان با آسیب شنوایی(۱)	۲ن	راهبردهای آموزشی و توانبخشی دانش-آموزان با آسیب شنوایی(۲)	۱ن+ ۱ع	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات جسمی حرکتی	۲ن	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال چند معلولیتی	۲ن
									راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلالات گفتار و زبان	۲ن	راهبردهای آموزشی و توانبخشی در اختلال طیف اتیسم	۱ن+ ۱ع	مبانی، اصول و راهبردها در آموزش تلفیقی-فراگیر	۲ن	طراحی، ساخت و کاربرد مواد و وسایل آموزشی	۱ن+۱ع
															پروژه	۲
تخصصی (۵۹ واحد)	روانشناسی رشد با تاکید بر کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه	۲ن	کارورزی در مدارس و مراکز خاص	۴ع	اختلالات هیجانی و رفتاری و روشهای اصلاح آنها	۲ن	روش تدریس کتاب علوم تجربی به دانش-آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع	روش تدریس کتاب دینی و قرآن به دانش-آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع	اختلالات یادگیری خاص	۳ن	آموزش هنر به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع		
	روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه(۱)	۲ن	روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه(۲)	۲ن	روش تدریس کتاب ریاضی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۲ن+ ۱ع	روش تدریس کتاب مطالعات اجتماعی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع	زبان تخصصی	۲ن	آشنایی با برنامه درسی دوره‌های متوسطه پیش حرفه-ای و متوسطه حرفه-ای	۲ن+ ۱ع	اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره با تاکید بر دانش-آموزان با نیازهای ویژه	۲ن		
	روش تحقیق و آمار	۲ن +۱ع	سنجش و اندازه گیری	۲ن	روش تدریس کتاب فارسی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه (دوره دوم ابتدایی)	۱ن+ ۱ع	مبانی و اصول آموزش انفرادی	۱ن+ ۱ع	آشنایی با آموزش و پرورش استثنایی و قوانین مرتبط با افراد دارای معلولیت	۲ن	آموزش پیش دبستانی کودکان با نیازهای ویژه با تاکید بر کتب و منابع درسی	۱ن+ ۱ع	زبان و آموزش	۲ن		
	اصول توانبخشی	۲ن	آموزش تربیت بدنی به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۱ن+ ۱ع			آشنایی با عدل الهی	۱ن								

نوع درس	نیمسال تحصیلی															
	اول	واحد	دوم	واحد	سوم	واحد	چهارم	واحد	پنجم	واحد	ششم	واحد	هفتم	واحد	هشتم	واحد
	سیره تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) درباره افراد با نیازهای ویژه	۲ن	روش تدریس کتاب فارسی به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه (دوره اول ابتدایی)	۱ن+ ۱ع												
جمع واحد	۱۸		۲۰		۲۰		۲۰		۲۰		۱۸		۱۸		۱۶	
نظری	۱۴.۵		۱۳		۱۶		۱۵		۱۷		۱۱		۱۵		۱۰	
عملی	۳.۵		۷		۴		۵		۱		۵		۱		۲	
کارورزی									۲		۲		۲		۲	
پروژه															۲	

پیوست ۱- مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

موضوع: تولید و تدوین برنامه درسی رشته آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه دوره کارشناسی پیوسته

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان (جناب آقای دکتر طاهر روشن‌دل اربطانی)

ناظر کارگروه: جناب آقای دکتر مهدی نامداری پژمان

دبیر و عضو کارگروه تخصصی: سرکار خانم دکتر مریم قاسمی

اعضای اصلی و سرفصل‌نویس کارگروه تدوین برنامه درسی آموزش دانش آموزان با نیازهای ویژه (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر مجید قدمی (رییس کارگروه)، جناب آقای دکتر مهدی دستجردی کاظمی، سرکار خانم دکتر مژگان فرهبد، جناب آقای محسن غفوریان و سرکار خانم دکتر مریم قاسمی

اعضای پشتیبان و سرفصل‌نویس کارگروه تدوین برنامه درسی آموزش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر ابراهیم اصابت طبری، جناب آقای محمد نیک افروز، سرکار خانم لیدا ابراهیمی نژاد، سرکار خانم دکتر ناهید بهبودی، سرکارخانم سهیلا خاکزاد، سرکار خانم فاطمه رشنو، جناب آقای دکتر ابوالفضل سعیدی، جناب آقای دکتر محمد عاشوری، سرکار خانم دکتر منیره عزیزی، سرکار خانم امینه نگهبان، سرکار خانم دکتر آزیتا محمودپور، سرکار خانم دکتر مهدیه مهدویان، جناب آقای دکتر علی یعقوب زاده، جناب آقای دکتر ساجد یعقوب نژاد.

اعضای کارگروه بازنگری دروس تعلیم و تربیت اسلامی (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر سید نقی موسوی (رییس کارگروه)، جناب آقای سردار هادی‌مراد پیری، جناب آقای سردار محمدنبی رودکی، جناب آقای دکتر علی لطیفی، جناب آقای دکتر محمود نوذری، جناب آقای دکتر علی همت بناری.

تاریخ تصویب برنامه در شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه: ۱۳۹۸/۱۱/۰۷

تاریخ تصویب برنامه در گروه هماهنگی برنامه‌ریزی تربیت معلم: ۱۳۹۹/۰۴/۰۳